

Erwin Wickert

O iarnă pe muntele Fuji

R o m a n

Traducere de

Mîhai Izbîșescu

Editura Emînescif

Coperta colecției: Val Munteanu

ilustratia copertei: Carmen Fiorica Tapu

1974

București, Bd. Repubiicîi IZ

ERWIN WICKERT Du mas st dein Leben ändern Deutsche Verlags, Anstait, Stuttgart, 1M9 ©Erwin Wicker*

l

„BARBARA NOASTRĂ, SPUSE WALdorf, poate fi uneori cam acrișoară. E ca și savoarea fructelor *kaki*, ale căror boabe roșii de colo, de peste lac, „dogoresc în frunzișul întunecat „, *kaki* al căror nume german mi-e necunoscut. Dumneata, ca germanist, ar trebui să-mi poți da o mină de ajutor.”

„Persimona?”

„Se poate spune așa pe nemțește? Bine, atunci, ca o persimona. Nu mă refer acum la *kaki* cele dulci și uscate, care au aproape gustul smochinei și pe care le poți cumpăra iarna, – dar la prețuri înspăimîntătoare – ci la fructul copt, așa cum atîrnă colo, în pomi, frumos, galben-roș. Are în el o acreală care-ți face gura pungă. Ți se strepezesc dinții și limba; și, cu toate astea, fructul e plăcut la mincat. Toată considerația pentru mere, piersici, dar *kaki* e totuși ceva deosebit, aproape ca *mango* de Ia tropice. Japonezii numesc acest gust – dar asta o știi, cu siguranță – *sliibui*, un cuvînt căruia nici dumneata nu-i poți găsi o traducere potrivită, cu toate că ar trebui să stăpînești bine limba germană, prin profesiunea dumitale.”

„Acreală?”

„Acreală? Mda, „*shibui*” însă definește uneori un gust ide-a dreptul snob. Este gustul care preferă *homespun*-ul unei stofe de lină,

o pînză aspră de în în locul dantelelor de Bruxelles și – pentru a recurge acum, și la sfera profesiei mele – o vază sau o ceașcă de ceai, aparent, repet, aparent neartistică și nepictată, dură, unui vas rafinat de porțelan „bob de orez”,

Dealtfel nu e ciudat că toate limbile, cîte îmi sînt cunoscute, folosesc pentru aprecierea obiectelor de artă, în ultimă analiză, același criteriu ca și pentru mîncăruri: gustul?"

„Oare fiindcă trăim prin amîndouă, fiindcă fără artă sau fără pîine murim de foame?"

„Bertling, spui un cuvînt mare cu atîta calm, Dar, pentru a reveni la *kaki*: îl prefer oricînd unui măr, mai cu seamă merelor californiene, învelite în foiță, care sînt atît de minunate, roșii și galbene, și care au un gust atît de fad!"

„Nu știi, Waldorf, dacă e cazul să-ți dau dreptate; imaginea pe care ai folosit-o adineauri, cu referire la Barbara – acum am să pot vorbi și eu prin prisma meseriei mele – amintește de

„cinstita stăpîină și mamă de prunci conduce cuminte domestice munci, pe fete le-nvață, băieții-i strunește, cu harnice mîini într-una trudește...”

Dar este ea, oare, așa? E numai așa? Firește că le învață pe fete – și cine nu se duce cu gîndul, acum, la nefericita de Sibyla Wangendorf, pe care o s-o vedem azi – și îi strunește pe băieți – pe cei doi fii, Wolfram și Ulii – și trudește cu mîinile...

Firește, dar n-are și unele trăsături care nu se potrivesc cu imaginea asta? De pildă, faptul că-și boiește chigul tare frumușel, că fumează țigări și că nu e la fel de pricepută în gospodărie ca doamna Streusand, care face zilnic cîte un cozonac. Nu e nevoie să-ți amintesc decît de cafeaua pe care am băut-o ultima dată la ea."

„Mda, cu asta ai atins punctul vulnerabil. Dar poate că era de vină și Sabina, în privința cafelei, și poate că a greșit numărătoarea, cînd a măsurat porția, cu lingurița. În orice caz, dacă și azi o să fie cafeaua tot ca atunci, să mă previi la timp! Dragă Bertling, cred că sin tem niște adevărați bîrfitori, iar gazeta ambulantă a societății,

doamna Beeskop, s-ar bucura să ne audă. În ceea ce o privește pe Barbara – ia mai lasă-mă-n pace eu afurisitul ăsta de Schiller al dumitale! Nu, ea nu e «cinstita stăpînă». Pot să-ți mai enumăr și alte însușiri ale ei, care nu sînt comune cu ale «stăpînei». În primul rînd, dumneata ți-o poți închipui pe stăpîna casei din «Clopotul» mărunțică? Eu, unul, nu. Mă gîndesc totdeauna la o zeiță germanică înaltă, cu pieptul bogat, cu părul adunat, pe cît posibil, ca o cunună, pe cap, și arătînd la chip cam ca doamna Wangendorf. Dar Barbara e mai scundă, sub înălțimea medie, și e gingașă și subțirică. Și, apoi, se îmbracă în așa fel, încît nici chiar Sabina nu s-a putut abține să nu-i împărtășească maică-si remarca răutăcioasă și, bineînțeles, nejustă a doamnei Wangendorf.”

„Ce zicea?”

„Dacă doamna Haffner n-ar fi măritată, ai putea crede că-și etalează picioarele ca să pescuiască un bărbat cu ele.”

„Prostii!” spuse Bertling.

„Același lucru i l-a spus și Barbara, atunci, Sabinei și avea și ea ca și dumneata, două cute mici între sprîncene. Uite, cutele astea mici dintre ochi; și apoi felul cum strînge cîteodată din buze, nu prea tare, dar se observă, asta o face – de la o vreme – puțin cam acră. Și are cutele astea nu numai cînd Sabina îi împărtășește asemenea remarce ale doamnei Wangendorf, ci uneori și chid domnul Ziethen face glume proaste sau povestește vreuna din istorioarele lui, nu tocmai ireproșabile, ba chiar și atunci cînd o privește, pur și simplu, pe Sabina, dintr-o parte. Sabina, a cărei zi de naștere o vom sărbători în curînd, atît de festiv, se face o fată – pot zice îndrăcită ele tot – «îndrăcit» era un cuvînt pe care Waldorf îl folosea cu predilecție —; clar e mai mult decît o privire vigilentă cea îndreptată ele a «pruncilor mamă» asupra Sabinei. Vreau să fiu prevăzător și să nu spun decît: ceva ca un fel de neliniște; poate din cauză că Sabina se face mai mare; scurt și cuprinzător, pentru că bărbaților, începînd cu domnul Ziethen, a și început să le placă să-ntoarcă uneori capul după ea. Poate se teme și că Sabina ar putea

să ajungă ca mama ei adevărată.”

„Ca prima soție a domnului Haffner? De ce? Ce știi despre ea?”

„Era... dar mai bine pune-o pe Barbara să-ți povestească, la prima ocazie. În orice caz, toate trăsăturile Barbarei noastre, de care tocmai vorbirăm, îi fac caracterul puțin cam acru. Dealtfel, am ajuns la subiectul ăsta, pe-o cale ocolită, numai pentru că alaltăieri, în cursul plimbării noastre, ai spus că Barbara e, în ultima vreme, distantă și rece. Și atunci am vrut să te contrazic. Nu vreau să contest că a devenit ceva mai reținută. Și-o impune singură. Dar din ce cauză? N-a auzit de multă vreme nimic despre soțul ei? Totuși, pentru a o putea judeca, trebuie s-o auzi odată cîntîncl la pian. La naiba, dragul meu! Atunci nu se poate preface, își dezvăluie tot sufletul. Iar eu sînt fericit că nu mai sînt tînăr.”

„Ei, ei! «

Waldorf se opri o clipă. Voia oare Bertling să facă aluzie la *amah* care, din cîte se povestea, nu avea grijă numai de gospodăria lui Waldorf?

„Ei, nu vreau să călăresc la infinit pe comparația mea cu persimona aceea îndrăcită. E cam șchioapă și nu e, de fapt, decît o improvizație. Oricît m-aș căzni, tot nu pot exprima, cu ajutorul acestui *kaki* ceea ce o caracterizează pe Barbara în primul rînd; „rasă” ar fi poate cuvîntul. potrivit, dacă am putea să înăbușim izul politic pe care l-a căpătat acest cuvînt, în ultima vreme.*

s

Se opri în loc și arătă, cai bastonul său subțire, spre mica insulă de pe lac, unde se-aflau o duzină de pomi *kaki*, cu fructe roșii. Apoi spuse deodată, vorbind parcă cu sine însuși și clătînînd uimit din cap:

„O adevărată desfătare pentru cunoscător...”

„Cum vorbești, Waldorf! Parcă l-aș auzi pe domnul atașat von Ziethen vorbind prin gura dumitale.”

„Mă gîndeam la *kaki*, Bertling, și dumneata atribui cuvintelor mele, firește, un sens greșit și frivol. Nu este cazul să glumești cu

lucrul la care te referi dumneata. Ești, ce-i drept, cu vreo doisprezece ani mai tânăr decît mine... Cîți ani ai, în fond: treizeci și șapte, treizeci și cinci? Treizeci și cinci, deci aproape cincisprezece ani diferență. Ești prea ușuratic. E adevărat că ne condimentezi unele mîncăruri cu ironia asta, dar ușurința asta are rădăcini adinei. Nu e doar ușurința obișnuită; uneori, mi-e puțin teamă că-ți poate pricinui neplăceri și crize mai frecvente de melancolie; este lipsă de seriozitate.”

„Sărăcia vine de la *poverty*, zicea unchiul Brîsig.”

„Știi dumneata ce vreau să spun”, spuse negustorul de obiecte de artă, doctorul Waldorf; dar fu nevoit să rida.

Norii, care înconjurau muntele Fuji, se desfăceau uneori, astfel încît linia precisă și regulată a profilului său devenea vizibilă. Dar niciodată nu scăpa de nori, în întregime, iar vârful rămînea aproape totdeauna ascuns. Bertling pretindea că se săturase de mult să mai privească muntele Fuji și-1 numea un mușuroi de cîrțiță ta dimensiuni colosale, un produs lipsit de fantezie al naturii. Waldorf îl combătea calificîndu-1 pe prietenul său snob.

În timp ce mergeau mal departe pe îngusta potecă de pe malul lacului Fuji, el îl contrazise – oarecum în maniera unui unchi, gîndi Bertling —. aduse exemple din profesiunea sa, din negoțul cu obiecte de artă, și se compara cu anumite ceramici și bronzuri simple, neornamentate, și cu armonia formelor lor; ba chiar afirmă că asta s-ar putea compara foarte bine cu muzica.

„Există vechi vase etrusce, mai precis, falisce. Într-o vreme, colecționarea acestor vase era la modă; știi cît de mult urăsc colecționarea din motive de modă. Iar prețurile acestor obiecte erau de necrezut. Am cîteva fotografii frumoase ale unor asemenea vase. Cînd o să mai treci odată pe la mine – hai să stabilim numai decît o 7,1: să zicem poimîine, la ceai – am să ți le arăt...”

Drumul se îngustă și, trebui să urce peste rădăcini și pe scări de piatră, nemaiputînd merge alături. Atunci mergea înainte Waldorf, cel mai în vîrstă dintre cei doi prieteni, cu ochelari și cioc cărunt; iar

Bertling, pe umeri cu jacheta gri-deschis, din Palmbeach, îl urma. Cu toate că era cald, Waldorf își îmbrăcase corect haina albă de pînză de in, ba chiar își încheiase și nasturele de la mijloc. Într-o mîna avea un baston subțire, cu mîner de argint, în cealaltă un pachetel mic, alb, legat cu un șnur alb și roșu.

Cînd mergea înainte, încetinea pasul și, chiar, se oprea în loc uneori, pentru a privi pe lac sau a face vreo remarcă asupra uneia sau alteia din bărcile cu pînze care, acum, la o lună după terminarea războiului, aveau voie să-și facă din nou apariția pe lac. Apoi, sprijinit în baston, se opri, își scoase batista de linon alb din buzunarul din față al hainei, își șterse sudoarea de pe frunte și-și luă ochelarii cu rame de aur de pe nas.

După aceea merseră mai departe pe un istm ce înainta departe, în lac; și, cînd cotiră pe după vîrfurile lui, văzură foarte aproape, casa Barbarei Haffner: o casă țărănească japoneză, în fața ei o pajiște și un ogor semănat rar cu cartofi. Chiar în fața casei erau două șiruri de iioarea-soarelui. Florile atîrnau, grele, în jos, iar cîteva fuseseră chiar frînte, pesemne de ultimul taifun. Acoperișul de paie al casei cobora atît de jos, încît fațada lată, ou ferestre glisante, nu se putea vedea de aici, peninsula fiind situată mai sus decît casa.

Imediat în spatele casei începea pădurea, o pădure de pini de nestrăbătut, cu tufe dese de mărăcini, prin care doar micul fox sîrmos al Barbarei, Bauschan, își croia drum, cînd făcea plimbări și expediții neîngăduite, aler-. gînd după animalele și zgomotele stranii din bezna pădurii.

Colina cu pădurea urca pieptiș, iar casa era așezată acolo – după cuvintele lui Waldorf – «ca orchestra și scena într-un teatru grec». Spunea «skene» și accentua cuvîntul pe ultima silabă.

%

Se aflau acum la vîrfurile istmului și se uitau la golf, la *skene* și la semicercul munților împăduriți, munți ce se înălțau îmbrăcați în verdele intens al verii tîrzii. Acoperișul de paie al casei era închis la culoare, acoperit de mușchi, iar frontonul casei era văruiat în alb. În

față se ridica șirul de floarea-soarelui galbenă lingă un ogor cu cartofi. Iar prin fața ogorului de cartofi și a pajiște! se întindea, pe malul lacului, drumul de pământ, îngust și cafeniu. Cerul era limpede, cu excepția norilor din jurul lui Fuji, pe care Bertling îl numise, puțin cam prea spiritual, un mușuroi ele cîrțiță la proporții colosale și o creație lipsită de fantezie a naturii, comparație cu care mersese prea departe și în privința căreia fusese dăscălit cum se cuvine de către Waldorf.

Era cald și Waldorf își șterse din nou fruntea cu batista albă proaspăt spălată și se sprijini în baston. Apoi privi, zîmbind mulțumit, spre lacul albastru și spre golful, cu casa scăldată de soarele cald al după-amiezii. Bertling vru să spună: „Arăți acum ele parcă ai toarce mai departe, în minte, comparația cu teatrul grec și cu *skene*.” iar Waldorf, care se gîndise într-adevăr la teatrul grecesc și care tocmai se întrebese dacă trebuia oare regretat sau salutat faptul că eriniile dispăruseră de pe scena modernă și că puterea lor pâlise, pare-se, în viață, arătă cu bastonul fumul ce se ridica din coșul de tablă care» dealtfel, nu prea se potrivea cu imaginea de ansamblu, și spuse:

„Cunoști, doar, preferința mea pentru Burckhardt; în ale sale *Considerații cle istorie universală*, care sînt *Biblia* mea, chiar dacă rm-i putem mărturisi asta părintelui Kreuz, se găsește o reflecție frumoasă, pe care Burckhardt a aplicat-o, la vremea lui, unor evenimente îndepărtate din istorie. Spune, că fumul ce iese dintr-o colibă îndepărtată, care seînteiază în soarele amurgului, trezește în noi simțămîntul că oamenii de acolo trebuie să trăiască în pace și intimitate, ca într-o idilă. Dar, ciad ajungi mai aproape, vezi că nu e cîtuși de puțin așa.is

Bertling își îmbracă jacheta și-1 privi pe Waldorf mirat:

„Asociațiile și imaginile dumitale sînt astăzi, de multa ori, enigmatice. Mai întîi povestea cu fructul *kaki*, apoi aceea cu teatrul grecesc, astfel încît credeam că ai să compari viața din casa Barbarei cu o tragedie de Euripide...”

„Pentru Dumnezeu, Bertling! Mai. curînd ceva vesel; cunoști *Lisistratici* de Aristofan, povestea femeilor care credeau că pot ieși la socoteală și fără dragostea bărbaților? w%

„... Și acum această cugetare sibilinică, despre coliba al cărei fum nu se ține de promisiunea făcută. Nu, Waldorf, fumul înseamnă că apa pentru cafea fierbe și că sîntem așteptați. Și sper că nici doamna Wangendorf, nici vreuna din sumbrele ei observații nu ne vor tulbura festivitatea. Presupunînd, bineînțeles, că e bună cafeaua”, adăugă el.

Sabina, care împlinea azi optsprezece ani, stătea lîngă șirul de ferestre glisante ce dădeau spre prispa îngustă a casei țărănești. Își mai controlă o dată unghiile și găsi. privindu-le mai bine, că cele de la mîna stîngă nu erau tocmai ireproșabile; dar și le făcuse abia acum o jumătate de oră cu ojă de, un roșu-aprins și încă nu avea prea multă experiență în folosirea acestor mijloace cosmetice – mama ar fi trebuit să mi-o îngăduie ceva mai demult, pînă și Anita Kramer, care pe-atunci nu era decît o gîsculiță de la țară, umbra încă de-acum un an cu unghiile roșii și-și dădea cu ruj pe care-1 împrumuta de la *amah* a ei –; Sabina, care încă nu se pricepea prea bine la oja de unghii, își zicea că, dacă mai dă încă o dată cu periuța pe unghiile vopsite anevoie cu roșu, te pomenești că se ia oja de pe ele și, atunci, vor arăta îngrozitor. Și s-ar jena teribil. Astfel, mai trecu o dată cu condeiul alb pe sub marginea unghiilor de la mîna stîngă, care se făcură, din cauza asta, negre-cenușii.

„*Oh, bother* spuse ea, căci îi plăcea să-și împăneze vorbirea cu cuvinte englezești; ba chiar pretindea că vorbea mai bine englezește decît nemțește și că, uneori, expresiile germane nu-i veneau numaidecît în minte. Mai povestea și că visa pe englezește și atribuia o mare importanță acestui fapt. „întotdeauna a fost ea afectată”, îi spusese Hilde Poîl prietenei Sabineei, Anita Kramer,

* Ei, asta-i (eng.) (η. tr.).

M care-i și transmisese numaidecît Sabineei vorbele ei. „De unde să aibă ea, mă rog, cunoștințele astea? În orice caz, la dictatul în

engleză nu era bună. și chiar a scris odată «surecu «sh». Și, numai din cititul romanelor polițiste englezești, nu se învață limba.” Până aici am reprodus cuvintele Hildei Polii, care nu terminase însă discuția referitoare la Sabina, despre care vorbea totdeauna îndelung și pe un ton puțin cam de sus, îngrijorat.

Sabina se mai privi o dată în oglinda pe care o scosese din poșetă și-și desenă, cu roșu, buzele moi ale gurii ceva cam mari. Admiră, în oglindă, arcuirea înaltă a sprâncenelor, subțiate cu ajutorul unei lame de ras, deasupra ochilor depărtați, despre care Hilda Pohl spusese cândva că au o privire ca cea a sfinx, fără a se ști precis ce înțelegea prin asta. Poate că se referea la privirea uneori cam dură a Sabinei.

Barbara» într-o rochie albă de olandă, ședea în fotoliul adânc și avea în mână o scrisoare, pe care o și citise. Privea pe deasupra scrisorii și pe deasupra Sabinei, pe fereastră, spre lac.

Barbara relua scrisoarea și mai citi o dată, șovăind, ultima pagină, de parcă nu se dumirise încă asupra pasajului respectiv’, Apoi o împături și scoase din plic o fotografie pe care o puse, din mers, pe masa cu cadouri, fără ca Sabina să observe. Era fotografia soțului ei și a tatălui Sabinei, pe care acesta o trimisese din India. Apoi se așază din nou.

De la fereastra ei – un loc strategic bine ales –, Sabina văzu, printre floarea-soarelui, că soseau vizitatori. își prinse, cu amîndouă mîinile, părul care atârna pe ceafă, desfăcut și lung, ușor ondulat, îl săltă puțin și – lăsa să cadă din nou, astfel încît se așternu ușor pe grumaz și pe umeri.

Mama o întrebă:

„Cine vine, Sabina?”

Sabina nu se întoarce cu fața spre mama ei, ci răspunse degajat:

„Vine cineva? N-am văzut pe nimeni”.

Aii, Sabina n-ar fi trebuit să-și aranjeze părul și să mintă, din pricina unui asemenea fleac. Era doar doamna

Wangendorf, care sosea cu fiica ei, doar doamna Wangendorf și

Sibyla. Auziră glasul ei la intrare:

„Trebuie să ne scoatem pantofii în casa dumată? u Firește că trebuiau să-și scoată pantofii în casa asta, ca în orice altă casă japoneză; că doar nu puteai călca cu pantofii pe rogojinile de paie! Și, în afară de asta, doamna Wangendorf știa, doar, bine acest lucru întrucât nu venea pentru prima oară aici, iar Sibyla venea chiar de două ori pe săptămână la ora de pian.

Dar doamna Wangendorf tocmai își pusese o pereche de pantofi noi, o pereche de pantofi de vară, pe care i-i adusese curierul de la Shanghai, în toamna trecută; o împletitură din curelușe roșii și albastre* prinse pe o talpă de piele, și cu tocuri de asemenea roșii și albastre. Și pantofii ăștia îi încălțase ca să fie văzuți! Dacă musafirii ar fi fost de față, poate ar fi menționat că i-i adusese curierul diplomatic și ar fi făcut, offînd, remarca: „Privind lucrurile doar pe dinafară, apartenența la corpul diplomatic aduce cu sine unele avantaje...” cu care prilej ar fi accentuat „doar pe dinafară”, astfel încît toată lumea să observe că nu vrea să spună cîte dezavantaje aduce situația asta, văzută „pe dinăuntru”.

Dar această remarcă subtilă, pe care voise s-o lege de istoricul pantofilor de vară, avea să se piardă acum, iar eleganții pantofi cu împletitură din curelușe roșii și albastre rămaseră ascunși privirilor, pe podeaua de lut bătătorit din tinda.

Sibyla Wangendorf, neîndemînică, cum era la cei doi. sprezece ani ai săi, se căznea încă să-și scoată pantofii; mama ei se ridicase de mult cînd Sibyla își trase nasul, smîrcîind, și exclamă cu o voce plîngăreață, care o imita caricatural pe aceea a mamei-si: „Na, că acu' mi-am rupt capsă!”

Privi disperată la marna ei, de parcă aștepta ajutor; dar ar fi trebuit să știe că doamna Wangendorf, în general lipsită de răbdare față de fiica ei, avea să devină acum și mai neîngăduitoare și să spună:

„Atunci o să trebuiască să mergi în picioarele goale acasă”.

Vorbea cu un accent baltic cîntător, care reliefa cuvintele în mod

ciudat.

η

Apoi își făcură apariția Barbara Haffner și fiica ei vitregă Sabina. Doamna Wangendorf umbla cu picioarele goale în pantofi, cum se deprinsese lumea în timpul războiului, și avea unghiile de la picioare date cu ojă roșie, astfel încât culoarea lor s-ar fi asortat foarte frumos cu împletitura albastră și roșie a pantofilor ei. Fără să se mai sinchisească de Sibyla, doamna Wangendorf urcă cele două trepte, o salută pe Barbara și-i ură Sabinei mult noroc de ziua ei de naștere.

Barbara o conduse pe doamna Wangendorf la cartea de aur pentru musafiri, care se afla pe o măsuță în tindă, și-i dădu un creion. Spre marele său regret, Sabina nu putuse face rost de cerneală, cu toate că traversase lacul cu barca, special pentru asta, și se dusese pînă-n sat. Nu se mai găsea cerneală, iar Sabina respinsese, bineînțeles, propunerea făcută de *amăh*, de a lua, totuși, o pensulă și tuș.

Pe pagina pe care oaspeții urmau să-și înscrie numele, Barbara scrisese: „*Ziua de naștere a Sabinei, la 18 septembrie 1945*” Dar, cînd doamna Wangendorf vru să-și înscrie numele, nu găsi nici un loc gol. Cartea de aur era deschisă la o pagină greșită și ea nu putu să nu observe numele care era scris primul, mare și cu caligrafia cunoscută; era numele unui fost ambasador german, respectat de toată lumea.

„A fost și ambasadorul în casa dumitale?” întrebă doamna Wangendorf cam mirată, ca și cum ambasadorul ar fi făcut, cu vizita asta, un lucru nepotrivit.

„Da”, răspunse Sabina, și Barbara privi bănuitor spre fiica ei; să fi fost cartea de oaspeți deschisă doar din întâmplare la pagina aceasta? Nu, firește că nu, și Barbara își cunoștea bine fata. Sabina voia să se umfle în pene și se bucura că citise numele acesta tocmai doamna Wangendorf, în a cărei casă ambasadorul fusese doar o singură dată – și nu mai revenise după aceea.

După ce își înscrise și Sibyla numele în cartea de oaspeți, scrijilit și cu litere inegale, dar cu o linie groasă ce mergea de la ultima literă îndărăt, doamna Wangendorf spuse:

„După câte văd, sîntem primele...”

/

O spuse în așa fel, încît sună ca un reproș; și nici nu-i prea convenea, căci îi plăcea să sosească mai tîrziu.

„N-am mai putut-o ține pe Sibyla, reluă ea, disculpîndu-se, simțea în nări aroma de prăjituri cu migdale.”

Sibyla privi într-o parte, spre podea, și rîse timid. Știa că acum nu era momentul potrivit să contrazică și să pună lucrurile la punct. Căci, în realitate, veniseră atît de repede numai pentru că îi văzuseră, apărînd în urma lor, dintr-un drum lateral, pe domnul Ziethen la braț cu doamna Beeskop și pentru că mama sa nu voia să meargă împreună cu ei. Pe de altă parte, Sibyla nădăjduia, într-adevăr, că o să li se servească după aceea prăjitură cu migdale, cu cît mai multe migdale tăiate mărunt, așa cum îi promisese Sabina.

Doamna Wangendorf îl scuză, în dteva cuvinte, pe soțul ei, care acceptase mai demult o altă invitație, cum transmisese încă de ieri prin Sabina. Nu pomeni nimic de faptul că avusese un schimb de cuvinte, cînd domnul Wangendorf, atașatul de legăție care avea aproape cincizeci de ani, declarase scurt și cuprinzător că nu merge la sărbătorirea zilei de naștere a micuței Sabina Haffner. Soția o expedia-se pe Sibyla în grădină și-i pusese, după aceea, soțului cîteva întrebări principiale. În special blamase faptul că soțul ei încă nu învățase că nu-i bine să fii indiferent față de toate îndatoririle sociale, fapt pentru care n-ajunsese să facă nimic în viață. Ba chiar, îi mai spusese că observă la el semnele unei senilități incipiente, remarcă pe care o mai făcuse adeseori. Ca totdeauna, el nu ripostase prea eficient la reproșurile ei. Era prea obositor și, cum bine știa, fără rost. Fără a-și motiva mai pe larg hotărîrea, perseverase în. a nu merge la aniversare. Avea să joace scat.

„Seat!” strigase doamna Wangendorf, mai tare ca pînă atunci, și vocea ei răsunase ca o fanfară. Dacă ar fi măcar un joc necunoscut în societate, ca de pildă bridge-ul. Se reținuse foarte anevoie și izbutise, cu mare efort, să întrebe doar, calm, la cine se joacă iar scat mîine dupănasă – și cuvîntul avu încă o dată o rezonanță tăioasă.

„La domnul consul general Brandenburg, copila mea!” răspunsese el, provocînd-o inutil și retrăgîndu-se din

ia

nou îndărătul ziarului „*Nippon Times*”. „Iar doamna Brandenburg e al treilea partener la seat.”

La asta, doamna Wangendorf își mușcase buzele și tăcuse. La urma urmei lucrul nu era chiar atît de rău și, dacă jocul urma să aibă loc la soții Brandenburg, era dispusă să bată în retragere. Dar, să joace doamna Brandenburg jocul ăsta ordinar de cărți i Era o femeie imposibilă și poate, că tot aveau dreptate cei care pretindeau că fumează în ascuns aceleași trabucuri ca și soțul ei.

Cînd ajunsese în camera Barbarei, dispoziția doamnei Wangendorf nu era dintre cele mai bune; o enervase și faptul că trebuise să-și lase pantofii afară; apoi și pagina din cartea de oaspeți, cu numele ambasadorului. „Niște parveniți!” își zise ea și încheie, astfel, sentința privitoare la Barbara, sentință pe care o rostea cu privire la mulți, ba chiar aproape la toți. Dar, oare, ea era scutită de acest cusur? În afară de asta, Sibyla își rupsesese capsă de la pantof și, la întoarcerea acasă, avea să insiste asupra acestui fapt pe un ton plîngăreț, fornăit. Și, colac peste pupăză, doamna Wangendorf se mai și izbise cu capul de grindă, cînd intrase în cameră.

„Oribile sînt casele astea japoneze mici, exclamase ea, dar, dragă doamnă Haffner, nu face nimic! Trece numaidecît și o să mă aleg, cel mult, cu un cucui.” Totuși nu se putea trece cu vederea un ușor ton de reproș, iar în aer plutea o continuare a frazei, ca: „Nu sînt deprinsă defel cu casele astea japoneze mici; căci noi ne putem permite, vezi bine, o casă construită europenește.”

Doamna Wangendorf se lovise la cap pentru că era foarte înaltă.

Doamna Wangendorf era cea pe care Waldorf o comparase – în privința înălțimii și a siluetei – cu „cinstita stăpînă”. Era înaltă și iblondă, ’ avea membre grosolane și – mai cu seamă – un nas proeminent care depășea cu mult linia profilului.

Pe lingă musafira ei, Barbara părea și mai micuță Hecît era. În afară de asta, doamna Wangendorf avea o circumferință surprinzătoare a pieptului, încît pînă și atașatul Ziethen, care se considera o autoritate în acest domeniu, spusese că nici el nu mai întîlnise așa ceva. Și o comparase cu o navă de luptă construită „*top-heavy*”.

Doamna Wangendorf se opri locului lîngă ușa glisantă, făcută dintr-un cadru de lemn pe care era întinsă hîrtie albă, și păru vizibil surprinsă:

„Camera asta – e drept că e cam mică – ți-ai aranjat-o foarte draguț, de cînd am văzut-o ultima oară.”

Camera era pătrată. Două laturi constau din uși glisante, de hîrtie, ce dădeau spre veranda îngustă, închisă cu ferestre cu geamuri. Pe unul din pereți era *tokonoma*, nișa în care japonezii obișnuiau să atîrne un tablou-rulou și să pună un vas cu flori. Această nișă era ocupată de un raft plin cu cărți și de o serie de albume cu discuri. În fața lor se afla un patefon.

Dealtfel camera nici nu era chiar atît de mică. Era mică doar prin comparație cu camerele din casa europenească în care locuia doamna Wangendorf și pe care o închiriasse de la contele Inoue. Camera avea o suprafață de paisprezece rogojini japoneze. Fuseseră reunite două camere într-una, lucru pe care Barbara îl făcuse foarte ușor scoțînd ușile glisante de hîrtie. Astfel obținuse spațiu suficient pentru cele două divanuri, așezate cap la cap în colțul de vizavi de nișă. Erau îmbrăcate în pînză cenușie de itn, și tot la fel și pernele de pe ele. Nimeni nu-și putea da seama acum, că aceste două divanuri erau, pur și simplu, două saltele așezate pe lăzi.

În colțul cel mai apropiat de verandă se afla pianul cu coadă scurtă, pe care i-1 pusese la dispoziție doamna von Wangendorf,

după ce insistase pe lângă ea doamna consul general Brandenburg, aceeași care juca scat. Doamna Wangendorf se și îndreptă numaidecât spre el, săltă capacul, observă că lipsea învelitoarea de pîslă verde, brodată cu lujere și flori, pe care i-o dăduse odată cu pianul, pentru a proteja clapele, și făcu repede dteva acorduri, de parcă ar fi vrut să verifice îngrijirea și sunetul pianului împrumutat.

Masa scundă din fața divanurilor era japoneză, din lemn de vișin, roșu-închis. În fața mesei, așezat pieziș cu fața spre verandă și, pian, se afla un fotoliu. Era uzat, iar plușul verde-închis era tocit, în special pe brațe. Era adînc și cine se așeza în el, se cufunda cu

IB totul. Se putea lăsa complet pe spate și își putea rezema capul de spătarul care, dealtfel, era cam lustruit în locul acela. Barbara nu putuse obține benzină ca să-1 curețe.

Tavanul de lemn al camerei era înnegrit de fum; era tavanul unei case țărănești japoneze, în care foștii locatari ardeau, iarna, un foc neacoperit, în *kotatsu*, gaura pentru foc, din podea. Cînd Barbara văzuse pentru prima oară casa, își împreunase mîinile și se gîndise că nu se va putea muta niciodată în asemenea casă murdară și afumată. Apoi, doctorul Bertling lipise pe pereți un tapet alb, astfel încît nu mai erau vizibile decît grinzile înnegrite de fum. Iar acum, panourile albe, încadrate de lemnul afumat, arătau drăguț și chiar și tavanul, înnegrit de fum, se potrivea cu ele.

Seara, cînd ardeau în fața nișei cele două lămpi cu picior, una lângă fotoliu și cealaltă lângă divan, era chiar foarte plăcut, astfel încît Waldorf, așezat în fotoliul care-i fusese destinat ca loc permanent, uita adesea cît e ceasul; rămînea acolo pînă la ora unsprezece și, uneori, chiar mult mai mult, poate „pînă cînd răsărea luna”; și o ruga pe Barbara să-i cînte ceva la pian, cînd era dispusă s-o facă. De cele mai multe ori era vreuna din invențiile lui Bach sau vreo Fugă din *Pianul bine temperat*. Sau o ruga să cînte un coral dintr-o frumoasă compoziție veche – cu toate că nu se ducea niciodată la serviciul divin oficiat de părintele Kreuz, cînd își făcea apariția aici, sus, la intervale de timp mari. Sabina ședea atunci pe

divan, cu picioarele adunate sub ea, și citea o carte. Dar odată, când a ridicat ochii de pe carte, în timp ce mama ei cânta o Sonată de Mozart, a văzut ochii lui Waldorf umeziți; după care el și-a luat ochelarii de pe nas, a scos din tocul lor un petic galben de piele de căprioară și și-a șters ochelarii minuțios, de parcă l-ar fi durut ochii.

Waldorf avea un anumit drept asupra camerei, întrucât pusese la dispoziție nu numai fotoliul, divanurile și masa japoneză, ci și covorul care acoperea podeaua întregii camere și care era îndoit sub divan și în fața nișei unde nu se vedea. Doamna Wangendorf, care se cam pricepea la covoare și care-și procurase ieftin din

Shanghai, prin curier, câteva covorașe de la emigranții germani, întrebă numaidecât ele unde era covorul acesta pe care nu-i văzuse încă.

„L-am luat cu împrumut”, spuse Barbara pe un ton ce nu admitea replică, astfel încât nici chiar doamna Wangendorf nu cuteză să mai întrebe altceva.” Dar ghici bine că era de la Waldorf și găsi că era neconvenabil ca el să mobileze casa asta pentru o femeie care locuia, cel puțin temporar, singură. Aproape că și-ar fi putut trece prin minte tot felul de gânduri.

Totuși trebuia să admită că, covorul era o operă de artă și, probabil, foarte scump: un covor mare din Asia centrală, cu fond roșu-deschis, pe care erau repartizate, pe întreaga suprafață, niște modele hexagonale mici, sinelii-deschis și galbene-deschis; un *beschir*, pe care Waldorf îl cumpăraseră cu zece ani în urmă la Peking, dar nu ele la emigranți, ci de la un prieten, chinezul Dsian, negustorul de covoare de pe strada din fața porții Hien-Mcn.

„Singurul dezavantaj al casei așteia, începu Barbara, este că la iarnă, când va sufla vântul dinspre lac va fi foarte frig. Va trebui să-i căptușesc bine toate crăpăturile. Dar domnul Bertling a promis să mă ajute. Mai are burleți de pîslă din cei cu care și-a capitonat, pentru iarnă, propria sa casă”.

„In legătură cu asta, spuse doamna Wangendorf apăsător, mi-am adus aminte de doamna Beeskop. Am văzut-o adineauri venind în

direcția asta cu domnul atașat Ziethen. Vin și ei azi, la aniversarea Sabine?”

Știa ea bine, de ce își adusese aminte de doamna Beeskop tocmai „în legătură eu asta”, căci oare nu doamna Beeskop fusese cea care, atunci când Tokio încă nu arsesse de tot, mobilase acolo mai multe case ale burlacilor și văduvilor de pale, lucrînd atît de intens pînă noaptea tîrziu, încît faptul acesta oferise prilej pentru anumite zvonuri, dezmințite* vehement – puțin prea vehement – de către burlaci și văduvii de paie, din care cauză doamna Beeskop suferise, săptămîni de-a rîndul, de migrenă?

„Da, întări Sabina, Beeskop și Ziethen vin și ei.” Nu înțelesese aluzia.

. De fapt, ar fi trebuit să fie ele mult aici, nu-i așa Sibyla?” întrebă doamna Wangendorf.

Sabina despacheta micul cadou pe care i-1 adusese Sibyla Wangendorf. Era o batistă cu dantelă, α batistă mică din pînză fină chinezească, cu unul din colțuri făcut din cea mai fină dantelă croșetată de mîină, așa cum învățaseră orfanii chinezi să croșeteze într-o mîinastire de lingă Shanghai, sub îndrumarea unor călugărițe mdemînatice și pioase; batiste, din care doamna Wangendorf importase cîteva duzini, pe calea descrisă mai sus, fără să fi plătit vamă.

Cîiîd scoase batista din foiță și o prinse cu degetul mare și cel arătător, ținînd celelalte degete întinse și răsfirate, Sabina fu îneîntată de rețeaua fină, făcută din firele cele mai subțiri, împletite în bucle și noduri abia vizibile cu ochiul liber și pe care abia dacă îndrăzneai să le apuci cu mîina.

Irx clipa aceea intră doamna Beeskop.

Era singură. Domnul Ziethen rămăsese în urmă, întrucît voia să dea impresia că el și doamna Beeskop veniseră fiecare pe alt drum. În general, domnul Ziethen avea înclinația să facă pe misteriosul și încerca, prin mici trucuri de felul acesta, să inducă lumea în eroare sau s-o îndrume pe un făgaș greșit. Dar nu izbutise decît arareori.

Doamna Beeskop era o femeie măritată, al cărei soț se afla, ca și al Barbarei, într-un lagăr de internare din îndiile britanice, la poalele munților Himalaia. Ca și Barbara, era despărțită de soțul ei de cinci ani. Și ea fusese internată, un an, în îndiile olandeze; dar în anul 1941 fusese adusă în Japonia și de aici urma să întreprindă călătoria de întoarcere acasă. Nici nu ajunsese bine în Japonia, că și izbucnise războiul, iar femeile rămăseseră în Japonia. Dar, după izbucnirea războiului și în Asia răsăriteană, bărbații fură transportați, din lagărul lor de internare din Java, în îndiile britanice.

Cînd domnul Ziethen o comparase, odată, pe doamna Wangendorf cu o navă de luptă construită „*top-heavy*” domnul Bertling spusese eă partea din față a doamnei amintește, dacă îi era îngăduit să completeze comparația, de puntea unei nave portavion. Cu toate acestea însă, doamna Beeskop, și nu doamna Wangendorf, era cea ale cărei servicii, ca arhitectă ale interioare, erau atît de căutate de burlaci, încît era ocupată, adesea, pînă noaptea tîrziu.

Așadar, doamna Beeskop intră. Avea în jur de treizeci și cinci de ani și, dacă o comparai cu Barbara, vecina ei de odinioară din Batavia, era avantajată Barbara care avea, e drept, cîtiva ani mai puțin, dar care avea și doi copii, fără a mai vorbi de fiica vitregă Sabina ajunsă în pragul tinereții.

Doamna Beeskop dădea puținel impresia unei femei cam neglijente, deși doar foarte puțin, astfel încît nu puteai decît arareori justifica impresia asta. Barbara era proaspătă, avea mișcări sigure și privirea fermă, cam prea fermă uneori.

Chipul Otiliei Beeskop – acum, de fapt, îmbujorat de plimbarea cu domnul von Ziethen – era de obicei palid și cenușiu, iar sub bărbie pielea se și lăsase, de parcă voia să formeze acolo o gușuliță dublă. Sub ochii bulbucăți avea, aproape totdeauna, cearcăne vinete, spre care justițierele dintre doamnele de la lacul Fuji arătau semnificativ, ori de cîte ori vorbeau despre comportarea doamnei Beeskop și despre activitatea ei ca arhitectă de interioare.

Doamna Beeskop o salută mai întîi pe Sabina, personajul

principal al zilei, și-i oferi, cu o solemnitate comică, un pachetel rotund și plat, înfășurat în foiță albă; Sabina îl primi la fel de solemn, făcînd o reverență adîncă, apucînd cadoul cu ambele mîini, ducîndu-l la frunte, după obiceiul japonezilor, și inspirînd concomitent aerul printre dinți, așa încît să se audă.

Cînd desfăcu pachetelul, ieși la iveală un coș de lucru, împletit din trestie, cam cum lucrau coșurile țaranii de la poalele muntelui Fuji. Din cîte povesti doamna Beeskop, era făcut, după indicațiile ei, de țaranul la care locuia; un coșuleț plat, rotund, din trestie galbenă lucioasă. În interior avea patru despărțituri: una pentru ață de croșetat, alta pentru ață de cusut, una pentru nasturi și ace și una pentru panglici și alte asemenea mărunțișuri. Deasupra era un adaos, tot din trestie, destinat peticelor sau altor lucruri ce urmau să fie cîrpite.

Cînd puse coșul pe masa cu cadouri, Sabina văzu fotografia pe care n-o observase mai înainte. O luă și se duse cu ea la fereastră.

„Mama44, strigă ea – de cîteva săptămîni spunea „mama44 și accentua cuvîntul pe ultima silabă, cum auzise la Hilde Pohl. Nu mai suna atît de copilărește ea „mami44. Voia oare să arate, cu această schimbare, că în curînd avea să fie și ea mare și că diferența de vîrstă dintre ea și mama ei vitregă – doar vreo doisprezece ani – nu era cîtuși de puțin considerabilă? „Mama, cine a pus fotografia lui papi – aici încă folosea cuvîntul obișnuit – da' cine a pus fotografia lui papi aici?"

Barbara o mîngîie pe păr. Sabina o îmbrățișă furtunos pe maică-sa.

„Mama, ăsta e cel mai frumos cadou de ziua mea. Cînd a sosit?
44

„Azi, spuse doamna Beeskop – care, spre neliniștea multor persoane din jurul lacului, era la curent cu toate evenimentele – azi-dimineată, Sabinico.44

Barbara dădu din cap surîzînd: í „Da, azi a sosit o scrisoare, pentru prima oară de un an încoace, 44

Sabina se duse la fereastra verandei și privi fotografia tatălui ei, nu atât pentru că în cameră era prea întuneric, cât mai ales pentru că voia să fie singură. Îl văzu stînd în picioare, în fața unui tufiș, își scoase casca colonială din cap și o ținea în mîna. În fotografie părul era negru; dar mama îi spusese adesea că părea așa doar în fotografie: în realitate era roșu, iar ea, Sabina, moștenise de la tatăl ei un luciu ușor roșcat al părului. Puirta șort și o cămașă cu mîneci scurte. Rîdea. Totuși rîsul lui i se păru Sabinei străin. Ah, cum de nu băgase numaidecît de seamă: lăsase să-i crească mustață. Arăta acum așa cum și-i închipuia ea pe directorii generali. Văzuse unul, odată, într-un film... Iar felul cum rîdea îi amintea de ultimul an din Batavia – Doamne, pe vremea aceea era o zgîtie de fată, prostuță –, cînd o lua cu mașina în oraș sau cînd mergeau să înoate ori plecau în munți. Îlîdea așa doar cinci se dădea în leagăn cu ea și cînd, 'la fiecare avînt, ei îi era teamă să nu se rupă Îringhia sau să se frîngă grinda; căci papi era înalt și, voinic.

Asta era pe vremea oînd mai aveau Buick-ul negru cu volan, galben. Iar papi îi promisese o mașină cînd va împlini optsprezece ani: un Volkswagen sau altă mașină mică, n-avea decît să aleagă; dar ea se hotărîse, încă de pe atunci, pentru un Volkswagen.

Domnul Ziethen răspunse cu o plecăciune, în pragul ușii, la ah-ul exclamat de doamne, cînd intră în cameră, într-o mîna avea un buchet de trandafiri, iar în cealaltă ducea, de o panglică de mătase roșie, o cutiuță de lemn, mică și albă, îmbrăcat cu pantaloni de pînză albă de in, cu dunga exagerat de pronunțată, și cu o jachetă albastru-închis, se opri o clipă locului sub grinda ușii de care inu se putea izbi căci era mărunțel. Privi, zîmbiaid, de la o doamnă la cealaltă, se îndreptă apoi cu pași iuți spre amfitrioană și o salută, sărutmdu-i mîna. După aceea îi oferi trandafirii roșii cu un gest plin de avînt, care – continuat – ar fi putut să se termine doar cu o cădere în genunchi.

Alergă apoi spre Sabina duse și mîna ei la buze, ceea ce nu se întîmplă însă, firește, fără o mică luptă; căci ea nu se aștepta la asta

și voia să-i întindă mîna doar pentru o strîngere viguroasă, așa cum obișnuia să schimbe cu Bertling. Dar Ziethen fu mai tare pînă la urmă și cînd Sabina simți mustața lui rară și țepoasă împungînd-o pe dosul mîinii, se făcu roșie ca focul. Era, de bună seamă, acea mustață subțire, neagră, în privința căreia se certase adesea cu prietenele ei; și, în timp ce, pînă de ourînd, părerile erau încă împărțite în legătură cu faptul dacă era frumoasă sau caraghioasă, în ultima vreme fetele înclinau s-o considere caraghioasă, sau găseau epitete și mai aspre. Poate că epitetele se înăspriseră pentru că, în vremea din urmă, domnul Ziethen fusese văzut de mai multe ori cu doamna Beeskop, cu toate că își dădea osteneala să lase impresia că el și ea mergeau totdeauna pe drumuri diferite.

Cînd țepii acestei mici mustăți atinseră acum mîna Sabinei, ea se făcu roșie ca para și o trecură fiori pe șira spinării; un simțămînt straniu, aproape plăcut. Își strînse umerii de parcă o luase cu frig. Privi de sus la părul blond-închis – lucind de briantină, lins și pieptănat cu cărare aproape de mijloc – al lui Ziethen, și-și înfrînă pofta de a ride tare. Dar cînd el se ridică și-i oferī – la fel de solemn cum îi oferise și mamei sale trandafirii – mica cutiuță, urîndu-i fericire pentru aniversare și adăugînd „stimată domnișoară”, lucrul nedorit se întîmplă și ea nu-și mai putu reține rîsul, care începu cu un chicotit după care izbucni apoi în hohote, fără reticență. Doamna Wangendorf și doamna Beeskop îi ținură și ele, domol, hangul, cu toate că nu știau de ce rîde Sabina. Dealtfel nici ea nu știa de ce. Cînd Sabina își îndreptă privirea lateral, spre mama ei, văzu două sprîncene încruntate. Atunci își recapătă cumpătul și-i mulțumi domnului Ziethen care, dealtfel nu-i luă în nume de rău că rîdea astfel și nici măcar nu raportă rîsul la sine. Nu, gîndul că ea rîdea de salutul său pe care-1 studiasse destul de des acasă, în fața oglinzii înalte, și pe care-1 putea califica drept desăvîrșit ca formă și, pur și simplu, exemplar, gîndul acesta era departe de el.

Domnul Ziethen o salută în același fel pe doamna Wangendorf, apoi pe doamna Beeskop, pe aceasta foarte ceremonios și ușor uimit

că o întâlnește iar, după atîta vreme.

Ultimii sosiră Bertling și Waldorf. Erau nepunctuali dar nu fără motiv: Wolfram și Ulrich, care fuseseră trimiși înaintea lor, văzuseră în drum, nu departe de malul lacului, un pește mort care plutea la suprafață, și încercaseră mai întîi să-1 scoată afară din apă cu un băț. Neizbutind astfel, își scosese ră pantofii și ciorapii și aduseseră peștele la mal. Cînd Bertling și Waldorf au ocolit vîrfurile istmului și au cotit spre golf, i-au văzut pe cei doi băieți pe plajă: săpaseră, eu bețele și cu manile, o mică baltă și puseseră peștele să plutească acolo» întrucît nu se mai mișca singur, îl împingeau cu bățul și-Lfăceau sa se rotească în cerc.

Wolfram, care era, cu cei șase anișori ai săi, cel mai mare dintre ei, scosese o sfoară din buzunar, legase un capăt peste burta peștelui, iar celălalt 11 fixase de o bucată de lemn. Lemnul gonia acum, în chip de barcă cu motor, pe mica baltă săpată în nisip și remorca „balena”. Cînd Bertling și Waldorf și-au făcut apariția, în spatele lor, cei doi copii se certau care să conducă barca cu motor.

Bertling le-a pus copiilor ciorapii și pantofii și apoi, 'după ce s-au înarmat toți patru cu bețe, au făcut, la dorința lui Wolfram, un ocol prin pădure, unde voiau să viziteze o vizuină de lup. Ulrich, cu un an și jumătate mai mic decît fratele său, pretindea cu certitudine că auzise lupul urlînd nu mai departe decît la amiază, cu puțin înainte de a adormi, în timp ce Wolfram nu-și putea aminti, cu aceeași siguranță, acest lucru.

În uralele copiilor, Bertling a propus să se apropie de casă furișîndu-se în vîrfurile picioarelor și să nu intre pe ușă, ci să-și facă apariția dinspre partea cu ferestre, ieșind din lanul de floarea-soarelui, și să sperie reuniunea festivă, urlînd, pe neașteptate, tare, ca lupii.

Așa au și făcut și, cînd Bertling, cei doi copii și oarecum șovăitorul Waldorf apărură în fața ferestrelor urlînd, adulții se speriară cu adevărat; cînd răsună larma de sub ferestre însuși domnul Ziethen se întrerupse brusc din discuția cu doamna

Beeskop și se răsuci repede pe călcâie, cu o mișcare nestudiată.

Saluturile și felicitările celor doi oaspeți nou-sosiți fură mai puțin bogate în evenimente, decât acelea ale domnului Ziethen, iar Barbara nu mai avu nevoie să încrunte din sprâncene. Cadoul lui Waldorf era împachetat în hîrtie albă, foarte groasă și de proastă calitate • — *shibui* – și de aceea era legat cu opt sfori alăturate, iar acestea erau reunite, pe partea de deasupra, într-un nod artistic. Sub nod se afla o poză mică, împăturită, din hîrtie albă și roșie: *noshi*, simbolul japonez al cadourilor.

După ce Sabina desfăcu nodul și îndepărtă hîrtia, scoase dintr-un scrinuleț de lemn, patinat de vreme, o pungă de brocart, în care se afla cadoul propriu-zis: o cutie de lac negru, acoperită cu praf de aur sclipitor.

Pe capacul cutiei era aplicat un cocor zburînc, clin lac auriu. Un observator superficial sau un laic, ar fi putut avea impresia că această cutie nu e mai valoroasă decât nenumăratele cutii lăcuite ce pot fi cumpărate pretutindeni. Dar doctorul Waldorf, negustorul de obiecte de artă, scosese din rezervele sale o cutie într-adevăr veche, încă solidă și frumos lucrată: lacul era de un negru intens, aurul avea o strălucire mată, iar penajul cocorului era desenat precis, pînă la ultima pană din vîrful aripilor.

Bertling, germanist și pînă nu de mult profesor de germană – prefera să i se spună „lector” – la o facultate japoneză, adusese o broșură care conținea *Clopotul* de Schiller, cu ilustrații de Ludwig Richter. Era ediția princeps a gravurilor în lemn; cadoul era ales în mod deosebit de fericit, întrucît discutase cu Sabina, doar cu o săptămîină în urmă, despre *Clopotul* lui Schiller și ea regretase timpul pe care-l pierduse la școală ca să învețe acest poem plicticos. Bertling vorbise apoi îndelung despre *Clopotul* și nu-i împărtășise defel părerea. La sfîrșitul discuției, care nu fusese tot timpul clară pentru ea, Sabina revenise asupra părerii și spusese: „Da, dacă am fi

avut un profesor de germană ca dumneata, Bertling! Dar domnișoara Stemkopff, căreia îi spuneam cap-de-lemn...”¹

Nu era frumos că Sabina continua să țină în mină cutiuța albă, legată cu panglică de mătase roșie, fără s-o desfacă. Domnul Ziethen fu nevoit chiar să-i amintească de asta. Era puțin ofensat, dar uită totul când Sabina descoperi în cutiuță, pe o perniță de culoarea viorelei, un inel de argint, gros, cu o turează mare, verde, și când, punându-1 în deget, întreabă, neîncrezătoare, dacă inelul era într-adevăr pentru ea. Domnul Ziethen se înclină galant și zîmbi fericit și împăcat. Sabina nu putu pricepe, de ce mama ei aruncă o privire scurtă asupra inelului, spuse „foarte drăguț” și se-ntoarse în altă parte. Iar doamna Beeskop luă o atitudine chiar mai violentă, în sensul că, atunci când Sabina vru să-i arate inelul, tuși pentru a-și drege glasul și i se adresă lui Bertling, fără a rosti măcar un cuvînt cu privire la cadou. Avea de gînd să mai vorbească despre asta cu Ziethen, care, cu felul lui aproape pervers de a face pe misteriosul, nu-i spusese dinainte ce avea de gînd să aducă în dar.,

Intrucît toți tăcură, domnul Ziethen fu nevoit să spună el însuși ceva despre inel și povesti că e o lucrătură mongolă, pe care o cumpărase la Pekin, și că provine din caseta sa cu bijuterii, care conține numai daruri pentru doamne. Prin asta nu șterse însă, impresia penibilă pe care o făcuse cadoul său scump. Ba chiar, dimpotrivă. Doar Sibyla Wangendorf puse inelul pe deget și-1 admiră; dar, tocmai în clipa aceea, Barbara aduse platoul cu prăjituri și Sibyla văzu deasupra prăjitura cu migdale. Atunci scoase inelul din deget și-1 puse în cutiuță, își trase, smîrcîind, nasul, care-i era înfundat și vara și iarna, și se pregăti să mănînce.

Ca dar din partea mamei, se afla pe masa cu cadouri o pereche de șoșoni ele cauciuc, care aveau să-i fie foarte utili Sabinei la iarnă, dacă pină atunci nu vor fi fost de mult în drum spre casă. Celelalte două cadouri le pusese sub cheie.

¹ Joc de cuvinte, întrucît *Steinkopff* înseamnă de fapt „cap de piatră”, (*n tr.*)>

„Dragul, dragul meu Fritz,

Scrisoarea ta din 16 august a sosit azi, de ziua nașterii Sabinei, cu poșta aeriană, peste Geneva, și am pus fotocopia ta. t pe masa cu cadouri. Cit de mult ne-am bucurat, ai să-ți poți da seama din faptid că Sabina, întrebata de unul dintre musafiri, care e, pentru ea, cadoul cel mai frumos primit de aniversare, a răspuns, fără să șovăie, că e fotografia ta.

Cit de mult mă bucur de scrisoarea ta! Prima scrisoare de trei ani încoace și prima veste de la cartea poștală trimisă prin Crucea Roșie acum un an. În iarna anului trecut am aflat cite ceva despre tine și despre situația din lagăr, printr-un fugar, care – acum, după armistițiul, pot s-o scriu – a sosit aici venind prin Burma și care te cunoștea bine și pe tine. Mi-a spus că ai zăcut multă vreme în spital, bolnav de malarie⁹ fapt despre care nu rai-ai scris niciodată și nu-mi. scrii nici azi. Sini îngrijorată din cauza asta; căci inima ta n-a fost niciodată deosebit de rezistentă.

Fotografia arată – cel puțin așa cred – că ai mai slăbit. Cu privire la fotografie, aproape că s-a iscat o ceartă astă-seară, când am golit masa de cadouri și când eu am vrut să pun fotografia în camera de zi – da, acum avem și o cameră de zi, dar despre asta am să-ți scriu mai multe ceva mai jos iar Sabina o voia în cămăruța ei. Dar rămîne jos, în camera de zi, pe pian; căci Wolfram și Ulrich trebuie s-o poată vedea și ei, iar eu, firește, înaintea tuturor.

i Acum trebuie să-ți povestesc ce s-a întîmplat aici în anul trecut: în noiembrie, noi, femeile, am fost aduse, de la Tokio, aici. Sabina, Wolfram, Ulii și cu mine locuiam în două camere mici dintr-un hotel japonez: rogojini de paie, uși de hîrtie, fără sobă, cu ferestre care se închideau prost, și fără paturi. Dormeam pe jos, pe plăpumi, după moda japoneză. Iar mîncarea era, bineînțeles, proastă și-n cantitate insuficientă. Pe clinele nostru, Bauschan, despre care ți-arn scris acum un an, a trebuit să-l dăm în pensiune la alte persoane} intrucît nu mai pica nimic pentru el de la bucătărie.

Viața la hotel nu era frumoasă. Eram, în total, cincizeci de femei din Indiile olandeze – soții de refugiați ni se spune aici – în hotel. Ei, acum a trecut, și nu vreau să-ți mai zugrăvesc viața laolaltă cu cincizeci de femei;

și asta, încă, în vremurile cele mcti grele, în timpul înfrîngerii Germaniei; după aceea, au urmat atacurile aeriene.

Apoi, în iulie, m-am mulat; am putut să împrumut un pian, nu unul german, ci unul japonez; și, cînd am auzit că un țăran vrea să-și închirieze casa, m-am și înființat acolo și m-am mutat în ea. Acum dau lecții de pian. Am ajuns, în totctl, la cincisprezece ore pe săptămînă, iar în ultima vreme chiar am refuzat doi elevi, pentru că nu jiot să dau mai multe ore. Înainte de Crăciun, dacă vom mat fi atunci aici, am să dau9 poate, un concert: o idee a lui Waldorf. Nu un concert mare, desigur, nu chiar senzațional, și, în plus, va trebui să muncesc serios pentru asta; dar, cînd voi fi pe estradă, am să mă gîndesc tot timpul cum ne-am cunoscut la Berlin, la concertul elevilor.

Și acum să-ți povestesc mai multe despre casă: e asezată lingă unul din cele cinci lacuri de la poalele lui Fuji, despre care am învățat la școală că-i spune Fujiyama. Dar e greșit, dă-mi voie să-ți spun. Japonezii îi zic Fuji-san («san» ca și «yama» nu înseamnă altceva decît «munte») și rareori folosesc și sufixul «yama», iar atunci spun Fuji-no-yama. De ce, – e o poveste lungă și nu vreau să te chinuiesc cu gramatica japoneză. Nu știi nici eu chiar atît de multă și doar pot să vorbesc japoneza, nu s-o și citesc. Dealtfel, aici, sus, venim foarte puțin în contact cu japonezii: sînt prea mulți nemți pe-aici. Trăim ca pe o insulă.

Dar voiam să-ți povestesc despre casă: așadar locuim la poalele lui Fuji, de fapt nu chiar jos de tot, ci la o altitudine de nouă sute de metri. Dar abia de aici începe să se ridice versantul nordic deasupra platoului. Intre noi și munte se află lacul. În zilele frumoase, cînd lacul e liniștit, Fuji se reflectă în el. în prospectele de voiaj sînt indicate locurile de unde se poate vedea cel mai bine imaginea reflectată a lui Fuji; ba chiar, dacă te iei după, prospecte, Fuji «in reverse» este aproape mai important și mai vrednic de văzut decît cel real. Waldorf, pe care ți-l prezint imediat, participă la această nerozie, dar de bună seamă nu în mod serios, și ne informează totdeauna, cînd a găsit un loc nou cu un Fuji «in reverse» frumos.

! Casa noastră este asezată pe povîrnișul muntelui? ceva mai sus decît

șoseaua din jurul lacului, care se îngustează numai decît dincolo de casa noastră, devenind o potecă. Drumul nu-l putem vedea, acum, decît de la etaj; jos, casa este mascată de niște floarea-soarelui pe care le-a plantat Sabina astă-primăvară. Și acum, casa înșăși l E o casă țărănească, cu acoperiș de paie. Jos are o cameră de zi, mare, care este tixită pînă la refuz, firește. Eu dorm pe unul din divanurile de jofy Aici e și pianul, un raft de cărți, patefonul, un fotoliu și o masă japoneză scundă. în fața camerei se afla «roka», o verandă îngustă, despărțită de cameră prin uși de hîrtie. Ea dă spre grădina cu floarea-soarelui, și are o fațadă largă de ferestre eu geamuri, sau să le spun uși cu geamuri? Acolo>, pe verandă, chiar dacă locul e strimt, se află patru scaune și o masă șchioapăy pe care mîncăm. Jos n-avem decît această singură cameră; în partea dinspre munte a casei este intrarea, cu o mică tindă, podită în parte cu scînduri date cu ceară, în parte cu pămînt bătătorit, unde se lasă ghetele cînd intri înăuntru; căci în casa noastră, ca în toate casele japoneze, nu poți intra decît în ciorapi sau cu papuci de casă, pentru ca să nu se strice rogojinile de paie.

Chiar Ungă intrare e bucătăria, în care abia dacă au loc doi oameni. Gătim pe un vas cu mangal. La îritfeput era tare neconfortabil, dar acum ne-am obișnuit cu el. Dar azi, de ziua Sabinei, am făcut focul în soba de lemne, care înșă prea umple bucătăria de fum, așa încît încercăm s-o scoatem la capăt fără ea. în afară de astaf o dată pe săptămînă vine o amah, așa se numesc aici servitoarele. Ea ne ajută la spălat rufele.

Lingă bucătărie este baia japoneză, pe care tare am vrea s-o luăm cu noi în Germania. Este o puțină de lemn, înaltă, în care este montată, jos, o sobă de tuci. Te săpunești bine în fața băii și te speli cu apă fierbinte, care se scurge prin crăpături, în pămînt. Și, abia cînd ești curat de tot, te sui în puțină, în care apa trebuie să fie atît de fierbinte, încît abia s-o poți suporta. Stai apoi cîteva minute, ciucit în ea, și, cînd ieși afară, ai pielea înroșită site simți încălzit pînă-n măduva oaselor și obosit.

Sus, sub acoperișul de paie, sînt două cămăruțe mici; una, în care dorm băieții, și una, pe care Sabina și-. a aranjat-o puțin cam bizar. Doarme acolo sus, pe plăpumi așternute pe jos, ca japonezii. De fapt, ar putea să doarmă aici jos, pe divanul celălalt9 Ungă mine; dar găsește că e mai

frumos sus, în camera ei,

Acum îmi vine în minte că încă n-am scris nimic despre copii. Iți trimit alăturat fotografii ale celor doi băieți. Wolfram și Ulii s-au făcut mari, sînt sănătoși9 bronzăți de soarele verii; atacurile aeriene și războiul le-au uitat, după cît se pare. Le istorisesc multe despre tine.

Sabina o să-ți scrie chiar ea. N-ai mai recunoaște-o. Cînd ne-am văzut ultima oară, avea doisprezece ani., purta codițe, care erau pe-atunci roșii, spre marea ei mîhnire. Azi, părul ei nu mai are decît un luciu roșcat. S-a închis la culoare și are acum – așa cum zic prietenele ei și cum spune și ea– o culoare foarte aparte, tn prezent Sabina este pe punctul de a deveni o adevărată doamnă, iar domnul atașat Ziethen, pe care l-a invitat de ziua ei împreună cu o serie de alte doamne și domni, i-a spus chiar «stimată domnișoară.

Este foarte zveltă, aproape puțin prea subțirică; iar brațele și picioarele sînt încă prea lungi. La față nu prea seamănă cu tine. Gura ei nu e gura ta, e puțin prea mare și cu buze subțiri. Părul și-l lasă pe umeri, lung, cu vîrfurile răsucite ușor înăuntru. Ochii însă, îi are ca ai tăi. Odată, cînd cîntam seara la pian și am privit, peste note, în ochii ei, am avut o clipă impresia că stai pe divan și te uiți la mine. Nu vreau să sj) un că m-am speriat de-a binelea; dar, o clipă, m-am simțit tulburată.

Iți trimit alăturat o fotografie a Sabinei și una a băieților, cum făceau baie astă-vară în lac. Fotografiile le-a făcut unul dintre cei doi germani care-și au casele la vreo zece-cincisprezece minute de noi, pe aceeași parte a lacului, și care au fost și ei invitați astăzi, aici, la Sabina.

Casa ne-a mijlocit-o unul dintre ei: doctorul Waldorf, cam de oincizeci de ani, cu cioc și ochelari9 îmbrăcat totdeauna într-un costum ireproșabil, negustor de obiecte de artă \$î sihastru. A devenit un bun prieten al casei noastre.

Întrucît și-a desfăcut, încă înainte de atacurile aeriene, casa din Tokio și și-a adus mobilele aici, mai mult decît puteau să încapă în casa lui de vară, de Ungă lac, ne-a împrumutat nouă multe dintre ele. Tot el a fost cel care m-a convins să dau lecții de pian și căruia îi datorez cei mai mulți din elevii mei. A văzut azi fotografia ta și a spus că are impresia că voi doi v-ați

înțelege bine.

Scrie o carte despre o epocă stranie: imperiul bizantin. O să fie o istorie amănunțită a acelor timpurii despre core – cum spune Waldorf – nu se învoață, din pacale, nimic în școală.

A mai publicat și mai dețiiult cîte ceva despre covoarele chinezești si mongole, din cîte spune. Dar, în mod ciudat, nu vorbește niciodată, sau doar arareori, despre ele ori despre arta Asiei răsăritene, deși trece drept un specialist în acest domeniu și aprovizionează cele mai mari muzee și colecții de artă din lume și câștigă o mulțime de bani cu asta.

Astăzi, de ziua nașterii Sabinei, a ținut un discurs fruinos, astfel încît Sabina privea, tare stingherită, în farfurie și se juca cu firimiturile de pîine, pentru că ea era în centrul atenției și toată lumea o privea, mai ales cînd el a vorbit despre faptul că Sabina va ajunge curînd la vîrsta...

Iar apoi, cînd a spus despre Otilia Beeskop că este rerum novarum cupida, cum îi calificase Cezar, pe vechii gali, Otilia s-a roșit toată; dar el a liniștit-o numaidecît și a spus, că e un lucru foarte onorabil, și că zeul amorului se numește Cupido, cu o la sfîrșit. Cupidus este doar un adjectiv înrudit cu acest nume, un adjectiv care cere, în latinește, după vechea regulă școlărească, genetivul, ca și:

Dornic, știutor, aducător-aminte, participant, puternic, plin.

Dar, cu toate astea, n-a vrut să-i spună ce înseamnă xerum novarum cupida.

*In afară de aceștia a mai venit, invitat de Sabina, 'domnul Ziethen, care este atașat la ambasadă, sau mai curînd era, întrucît ambasada s-a dizolvat. Se laudă că se trage din bătrînul feldmareșal **general** von Ziethen și că are acasă un raft întreg cu ahnanahul Gotha; dar pînă acum, cu toate eforturile, n-a izbutit să dovedească această descendență. Astă-seară a venit din nou vorba despre asta, cînd unul din oaspeții noștri a afirmat că bătrînul Ziethen, nu-și scria numele cu th și că nici n-a avut copii, la care Ziethen al nostru s-a enervat și ha contrazis vehement. Acum, atașatului nostru i se spune von Ziethen sau Ziethen, cum se nimereste, astfel încît*

3 – O iarnă pe muntele Fuji multă lume nici macar nu mai știe cum îl cheamă cu adevărat,

Firește că a fost de față și Otilia Beeskop, care este, în ultima vreme, puțin cam nervoasă, dar, în rest, sănătoasă și bine dispusă. Pe doamna Wangendorf și pe Sibyla, căreia îi dau ore de pian, am fost nevoită să le invit. Ea mi-a împrumutat pianul. Waldorf pretinde că a făcut-o numai pentru că doamna Brandenburg, soția consulului nostru general, a insistat îndelung pe lângă ea.

Astăzi, în timp ce eram la cină, a mai venit un oaspete întârziat: vecinul nostru Schoppe. Locuiește doar la cinci minute distanță de noi, dincolo de golf. Înainte de război avea, la Tokio, o măcelărie, dar acum trăiește, de trei ani, pe malul lacului Fuji. Măcelăria a vândut-o, iar cu banii luați pe ea și-a cumpărat o casă țărănească și pământ. Acum cultivă porumb, cartofi, griu și legume. Este născut în Rusia și Dumnezeu știe cum o fi ajuns aici. L-am întrebat de mai multe ori, dar nu prea m-am dumirit din răspunsurile lui. A venit doar pînă în tindă, fiindcă nu voia să ne conturbe, și nu l-am putut decide să intre înăuntru. N-a fost încă niciodată în casa noastră. Totdeauna are o scuză: fie că îi sînt ghetetele prea murdare – ar fi putut doar să, și le scoată! — fie că trebuie să se ducă acasă și să mulgă vacile, fie că era în drum spre ogor și voia doar să ne aducă ceva. Azi a venit tocmai cînd ne aflam la cină; căci, muncind cu adevărat și din greu, firește că nu poate respecta orele de vizită. A adus un coș plin cu pătlăgele roșii; iar sub roșii se aflau două duzini de ouă, un cadou pentru ziua Sabinei. Voia să mai meargă la pescuit pe-nserat – și coșul ne-a rugat să i-l ducem îndărăt ocazional, cînd luăm laptele de la el.

Așadar Bruno Beeskop își face griji, din cauza Otiliei și se teme că ea nu va putea rezista tentațiilor. Ei, nu vreau să discut acum despre viața Otiliei și nici s-o gudec — nu cred că, în momentul de față, suferă prea mult din cauza tentațiilor. Dealtfel cuvîntui nici nu i se potrivește, după cite mi se pare, și poate că ea nici nu știe ce sînt tentațiile. Eu, una, am crescut, în oarecare măsură, cu acest cuvînt, chiar dacă, pe cînd eram copilă, nu-l luam întru totul în serios pe tata în pri-

U

vința asta. Dar, acum t; reo cîteva săptămîni, Waldorf, care este de fapt păgîn, după propriile lui spuse, și care nu se duce niciodată la slujbele

religioase — nu știu dacă ți-am scris despre asta — pe care le ține⁹ aici sus, părintele Kreuz — așadar Waldorf mi-a dat de curând Conversațiile la masă ale lui Luther și, în cartea asta, am văzut ce pot fi ispitele, anume cea mai adâncă desperare, și cum Luther însuși s-a îmbolnăvit odată din cauza lor și credea că o să moară, — fapt la care mă gândesc mereu, când cânt la pian coralul La greu necaz te strig pe tine dinîr-o parte a Cantatei-coral de Bach.

Iată un exemplu pentru faptul că nici eu nu sînt 'mai presus de orice îndoială: acum o săptămînă am fost invitată la ceai la consulul general Brandenburg, în frumoasa lui grădină de pe partea cealaltă a lacului. Doamna Brandenburg, care este — după părerea mea, firește contestată de alții — o femeie minunată, m-a luat de-o parte să facem cîtiva pași și m-a întrebat cu vocea ei care, chiar și în mezzo for te, a răsunit prin întreaga grădină pînă la invitații la ceai:

«Ia spune-mb, copila mea, ai avut și dumneata legături cu bărbații, în Japonia?»

Doamne, Fritz, m-am roșit toată, cînd doamnele de la masă au tăcut și au privit spre noi, consternate; dar apoi am răspuns limpede și răspicat — firește, conform adevărului: «Nu, doamnă

Doamna Brandenburg, care e cu un cap mai înaltă decît mine, mi-a pus mîna pe umăr și a spus:

«Știam asta, copila mea», și s-a întors cu mine la masa unde ședeau cîteva doamne îmbujorate la față.

Dealtfelîn după-amiaza aceea, Brandenburg ne-a povestit că se și duc tratative cu privire la plecarea noastră. Data, însă, n-a fost încă fixată; s-ar putea să mai dureze o jumătate de an. Probabil că americanii ne vor trimite — pe toți germanii din Japonia — acasă, cu un vapor mare. Bineînțeles, sînt de acord să ne instalăm mai întîi la tatăl meu, despre care n-am mai auzit nimic de un an și jumătate; dar, de bună seamă că o fi locuind tot în casa lui parohială. M-am și gândit cum o să împărțim camerele, dacă n-o fi cumva casa plină

de refugiați. Pentru Sabina poate că vom putea să evacuăm foarte spațioasa și respectabila cameră de vechituri. S-ar potrivi de minune cu stilul ei de a-și aranja odaia. În ce ne privește, o să reușim pînă la urmă să eliberăm pe undeva o cameră în care să ne instalăm dormitorul.

Cu sărutări multe pînă ne vom revedea a ta și numai a ta, Barbara”

„Dragă papa,

M-ăm bucurat mult de fotografia ta și de faptul că a sosit tocmai de ziua mea de naștere! N-am pus-o în camera mea, ci pe pianul din camera de zi, ca să ne bucurăm toți de ea. Și mama s-a bucurat nespus de mult și parcă a prins aripi, parcă plutește prin camere, sau, să nu exagerez, prin cameră, în timp ce uneori poate fi nițel cam severă cu noi, falit pentru care îmi am, desigur, și eu partea mea de vină, căci la școală am contat ca – «problem child» ceea ce vreau să spun «problem child-wZ» – se va liniști pe măsură ce trec anii. Mama mi-a dat și mie să citesc scrisoarea ta – adică afară de ultima pagină —; sper că nu veți fi avînd secrete față de mine! Am întrebat-o pe mama, dacă pe pagina aceea scria ceva despre mine; dar ea a rîs doar, ca un oracol – oare oracolele or fi rîzînd? — înțelegi tu ce vreau să spun.

Da, azi am împlinit optsprezece ani – și, de aniversarea mea, s-a ținut chiar o cuvîntare de către domnul doctor Waldorf, un prieten al casei. Ah, mat ții minte cum ieșeam cîteodată la plimbare cu Buick-ul cel mare, de care-mi mai amintesc încă atît de bine, – și cum am mers odată în oraș și filmul era «interzis pentru tineret», așa încît am început să plîng cu hohote pentru că încă nu eram mare? Astăzi sînt întru totul disillusioned2 — iartă-mă că nu găsesc cuvîntul ger-

> 1 Copil care pune probleme (n. tr.).

* Deziluzionată (n. tr.).

BS man — cu privire la viața oamenilor maturi. Dar poate, adică să sperăm că am să mă obișnuiesc, cu vremea.

Ai rămîne uimit dacă m-ai vedea azi. Bineînțeles că nu mai am codițe, ci port părul lung pînă la umeri. Nici nu mai e așa de roșcat ca pe vremuri. Dealtfel, nu mi se mai pare cîtuși de puțin urît părul roșu la domni, doar la femei poate să fie urît, dar se poate găsi ușor o soluție. Acum sînt chiar mai

înalță decît mama, lucru care se observă și mai bine cînd port tocuri înalte. Din păcate, în ultimele trei luni m-am îngrășat simțitor – trei kilograme – și acum trebuie să cam iau seama la talia mea, cînd mănînc, chiar dacă mama spune că încă nu e nevoie. Dealtfel îmi și vine foarte greu să mănînc puțin.

Mama ți-a scris, cu siguranță, că am luat bacalaureatul, nu prea strălucit, iar la matematică un «insuficient» categoric – în schimb la germană am avut «foarte bine», cu toate că nu știam chiar totul de pildă cu privire la Clopotul lui Schiller, «eye to eye²» cu domnișoara Steinkopff, cu care am făcut germana și religia. Dar ea spunea că apreciază o părere independentă și motivată – așa că am luat, totuși, «foarte bine». Dealtfel, acum am adoptat și eu părerea ei, după ce domnul doctor Bertling, – care vine atît de des pe la noi și despre care cu siguranță că ți-a scris marna mai amănunțit – a discutat cu mine, odată, problema mai pe larg.

Cînd o să ne revedem, trebuie să discut multe cu tine. Știu că o să fim prieteni buni, ca atunci; iar de la casa parohială în care locuiește tatăl mamei, casă pe care am văzut-o doar cînd eram mică, cînd te-ai însurat cu mama – de acolo vom face excursii la Quedlinburg și la Goslar, unde este castelul imperial, și la Illdesheim, cu dornul său și cu celebrele uși de bronz. Da, am învățat bine tot ce e în legătură cu regiunea asta.

Aici sus, lîngă lac, este dealtfel foarte multă plictiseală. În plus, mai și locuim pe partea singuratică a lacului. Dar și în sat, pe malul opus, nu vezi decît aceleași mutre, totdeauna, și sînt puțin cam necăjită că-mi pierd aici timpul meu cel mai prețios. Cîteva dintre persoanele pe care le-am invitat azi la aniversarea mea sînt foarte drăguțe, e drept, dar toți se poartă ca niște unchi – în afară de Bertling, care nu-și dă, decît uneori, asemenea aere.

Mi-ar plăcea să-mi continui studiile. "Am renunțat de mult la intenția de a mă face actriță". Cred că fiecare fetișcană are, la un moment dat, asemenea visuri; dar, cînd te faci mai mare} devii mai critică, chiar față de tine însăși. Nu! Dacă s-o putea și presupunînd că vom mai avea bani în

² Absolut de acord. (n. tr.).

Germania, vreau să studiez – de preferință germanistica sau istoria, poate și engleza, ca materie secundară. N-am de gând să mă mărit înaintea de a termina. Dacă totuși o voi face, atunci numai după terminarea studiilor, l-am spus asta, azi, și domnului doctor Waldorf, -pentru că în cuvîntarea lui a vorbit de faptul că am să ajung în curînd la vîrsta mărițișului. Și, chiar dacă acum poaie că încă se mai îndoiește, o să vadă că n-am să fac nici un compromis în privința asta.

Așa, dragă papa, am scris acum o scrisoare îngrozitor de lungă, față de posibilitățile mele – și mă mir singură că mi-au trecut atîtea prin minte. De obicei stau totdeauna în fața colii albe de scris și rod vîrful tocului. Ah, cum o să mă bucur cînd ne vom revedea odată! O să fie minunat! Iți urez sănătate și scrie-ne ori de cîte ori se poate î

Multe salutări dragi de la a ta – Albinița

P.S. Iți mai aduci aminte că voiai să-mi dăruiești un automobil cînd voi împlini optsprezece ani 2”

Consulul general Brandenburg locuia, împreună cu soția sa, pe partea cealaltă a lacului, spre muntele Fuji. Barbara și ceilalți trei locatari de pe țărmul nordic al lacului – Waldorf, Bertling și Schoppe – trebuiau să treacă lacul cu barca sau să meargă, de la casele lor, aproape un ceas, pe poteca ce ocolea lacul pe partea stingă.

Familia Brandenburg locuia cam în afara satului japonez, în care se afla hotelul cu cele cincizeci de femei refugiate. În sat mai locuiau, parte în case, parte în camere sau etaje închiriate de la țărani, alți vreo treizeci și cinci de nemți, dintre care mulți făcuseră parte din fosta ambasadă germană. Nemții se mutaseră aici în timpul bombardamentelor aeriene sau părăsiseră Tokio și Yokohama după înfrîngerea Germaniei și trebuiseră să se stabilească într-unui din cele trei locuri de retragere: Karuizava, Hakone sau la lacul Fuji.

Consulul general Brandenburg făcea de fapt parte din reprezentanța din China și petrecuse acolo douăzeci și cinci de ani încheiați, începîndu-și cariera ca interpret la consulatul imperial

german de la Cheefoo. „Afacerea Brandenburg” fusese ani de-a rândul, – încă înainte de primul război mondial – un subiect de discuție preferat printre străinii din porturile est-asiatice, apoi fusese dată din nou uitării, pînă ce Ziethen, „von Ziethen” o dezgropase din nou, cînd se ocupase de istoria familiei, cu ajutorul almanahurilor Gotha, și descoperise că doamna Brandenburg, născută Maltzan, era una și aceeași femeie care fugise, cu treizeci de ani în urmă» împreună cu viceconsulul Brandenburg, în China. „Trebuie să fi fost pe-atunci o femeie teribilă”, remarca Ziethen, vrînd să spună cu asta că se pricepea la asemenea afaceri de care avea și el, cu duiumul, pe răboj. Totodată adăuga, cu importanță, unele observații enigmatice în legătură cu conții von Brandenburg – un nume sub care apăreau în istorie, din cite se știe, descendenții morganatici ai Hohenzollernilor.

Doamna Brandenburg, născută Maltzan, îfusesse nu numai în tinerețe o femeie teribilă ci mai era și acum; pe seama ei circulau multe anecdote, pe care Waldorf, un admirator fățiș al doamnei Brandenburg, le aduna și le povestea cu plăcere. Asta n-o împiedeca, însă, să-l ia ocazional și pe el la refec și să-l încolțească, indiferent dacă o făcea de față cu lumea sau între patru ochi. De pildă, cînd îl apuca mania profesorală și cînd nu mai isprăvea cu descrierea personajului împăratului Leon Isauriamil sau a succesorului său, deopotrivă de important, la tronul bizantin, Constantin Copronymos, ea suna alarma lovind cta furculița de prăjituri în ceașca de ceai, astfel încît toți cei care urmăriseră cuvîntarea prezentata cu opinteli, dar emoționant de Waldorf, priveau speriați la doamna Brandenburg, care mai și striga tare „stai, stai”, de parcă se întîmplase vreo nenorocire; de-ndată ce se făcea tăcere, își exprima rezervele: dacă se putea avea încredere în spusele lui Waldorf, menționatul Leon fusese primul împărat iconoclasat. un dușman al artei, un om ignobil, unul dintre barbarii pe care-i dă la iveală omenirea la anumite intervale de timp, pentru a purifica lumea de excesul de artă, într-un anumit sens: un

adevărat purgativ al culturii... Totuși, și acum urma ceea ce voia de fapt să spună: tocmai din cauza asta nu era un obiect de studiu potrivit pentru Waldorf și ea nu-și putea explica entuziasmul lui față de acest distrugător ai culturii; entuziasmul unui om care-și pusese în siguranță tablourile și obiectele de artă, cu ani întregi înainte de primul atac cu bombe asupra orașului Tokio. El, Waldorf, era doar tocmai contrariul unui element distrugător de artă, ba chiar uneori aveai impresia că face prea mult bine și că păstrează ceea ce de drept ar trebui să fie distrus și să piară. Și, dacă războiul n-ar fi năruit atâtea în ultimii ani, ar simți dorința să spună că a sosit vremea să bîntuie din nou, în muzee, un om ca Leon Isaurianul, pe care contemporanii îl comparaseră cu o reptilă paleontologică...

Acum, Waldorf nu mai putu răbda: „Nu, nu”, strigă el, sculîndu-se de pe scaun, fluturînd brațul, cu șervetul, în direcția doamnei Brandenburg și neștiind pe care dintre erori să le îndrepte mai curînd: „Vă înșelați! În primul rînd numele: Isauria Palaia și Isauria Nea erau... și, în afară de asta, numele acesta trebuie atribuit, probabil, unei erori. Iar în ceea ce privește distrugerea icoanelor...”

„încetează de a mai ține prelegeri, Waldorf! Acest Leo era – după spusele dumitale – în orice caz, un om de acțiune, indiferent dacă descrierea iconoclasmului, făcută’ de mine, corespunde sau nu. În schimb, dumneata ai devenit cunoscut prin șovăiala dumitale. Îți amintesc numai de faptul cum ai lăsat să-ți scape printre degete colecția baronului Takahashi, care ți-a fost oferită vreme de aproape o jumătate de an, la ‘un preț preferențial, pînă cînd ți-a luat-o înainte «Arts Museum» din Boston, Ai pierdut cu asta cea mai mare afacere a vieții dumitale, pe care te-am sfătuit totdeauna s-o faci.”

Waldorf se așeză din nou.

„Desigur, recunosc. Erau însă în ea, după cum mi-a confirmat și Klimmel din Berlin, o mulțime de piese dubioase, și nu m-am putut hotărî...”

„Tormai asta e. Deosebirea dintre dumneata și Isaurian”.

Consulul general era de față, fumîndu-și trabucul Corona Corona, din care își procurase la timp cîteva cutii din Manilla, și-și privea, cu cea mai mare satisfacție, oaspeții. El rămînea neutru, cel puțin aparent, dar pentru asta trebuia să încaseze și el, uneori, de la soția sa cîte o împunsătură, peste care trecea cu un zîmbet pe sub mustață, mulțumindu-i cu un gest amabil pentru compliment, de parcă ea ar fi fost pe scenă, iar el în loja princiară.

„Dar ai cumpănit lucrurile bine?” o îji-frebă consulul general pe Barbara.

„Da, cîștig destul, acum, cu lecțiile mele de pian, și pot renunța cu ușurință la indemnizația de ajutor.”

„Dar dacă, într-o bună zi, vei avea mai puțini elevi? încă nu putem întrevedea evenimentele din lunile viitoare. Vezi, dacă te șterg acum de pe lista mea de ajutoare, o să fie mai greu, mai tîrziu, să te trec din nou pe ea. S-ar putea să fie chiar imposibil. Căci am ajuns aproape ȩla, capătul mijloacelor oficiale și voi ȩnainta ȩn curȩnd lista mea guvernului japonez, cu rugămintea să continue acordarea ajutoarelor.”

„Dar nu-mi place să primesc indemnizație de ajutor. Și ȩn ultimii ani mi-a fost neplăcut să primesc pomană. Iar acum, cȩnd pot cȩștiga și singură destul...”

„Ei, pomană!? Și eu ȩmi plătesc mie ȩnsumi o parte 'din salariul meu și nu fac prea multe pentru el. Dar fie, cum vrei! Du-te dincolo, la soția mea, și bea o ceașcă de ceai cu ea! Eu ȩți propun să te mai gȩndești, o dată, bine la lucrul ăsta. La revedere, Hoamnă

Haffner.”

„Ei, copila mea, cum ȩți merge? ȩntrebă doamna Brandenburg. Așază-te pe canapea lȩngă mine! Așa! Doamna Beeskop mi-a povestit că ai primit o scrisoare de la soțul dumitale, tocmai de ziua de naștere a Sabinei, la care n-am putut veni, dealfel, din cauza partidei noastre de scat. Așadar, o scrisoare de la soțul dumitale

„Da.”

„La povestește-mi despre el!”

„Da, doamnă, dar cu ce să încep?”

„Începe cu vârsta!”

„E cu cincisprezece ani mai mare decît mine.”

„Să zicem, deci, în jur de patruzeci și cinci de ani? *

„Patruzeci și cinci. A fost directorul unei societăți petroliere în Batavia. Ne-am cunoscut la Berlin acum – ei, trebuie să fac socoteala – acum opt ani, cînd am cîntat la un concert al Facultății de muzică. Dacă trebuie să-1 descriu – nu, nu știu cu cine pot să-1 compar.”

„E incomparabil.”

„Da, și...”

Doamna Brandenburg rîse și privi în ceașca de ceai pe care o ținea în mîină.

„Portretul soțului dumitale, pe care-1 zugrăvești acum, aiu e de fapt prea viu; dar se pare că-1 iubești. Nu mi-ai luat în nume de rău că, deunăzi, în grădină, te-am întreat de față cu toate doamnele, dacă ai avut de-a face, aici, cu vreun bărbat?”

„Dar „doamnă...”

„Bați șaua ca să priceapă iapa. Doamna Beeskop, de pildă, mi s-a părut că a cerut surprinzător de repede ceai, de parcă ar fi vrut să schimbe subiectul, nu? Voi atrage, ocazional, atenția confesorilor noștri asupra acestui lucru, în primul rînd părintelui Kreuz, care, dacă doamna Spittler i se spovedește, o fi avînd și el, pesemne, tentațiile lui...”

„Da, doamnă, chiar așa fără tentații...^

„Vezi, copila mea, mi-am închipuit eu una ca asta. Uneori aveam impresia că ai o atitudine oarecum forțată. Firește, mai altfel decît doamna Beeskop și decît colegele ei de-aici și de-acolo. Dar, atenție, copila mea f îmi impui și, în afară de soțul meu, de colonelul von Arnim și de Waldorf, nu prea sînt mulți pe-aiei care să poată impune. Dacă vei avea vreodată griji, vino la mine! u

„Vă mulțumesc, doamnă, dar n-am nici o grijă și sînt foarte sigură că nu va fi nevoie. Dealtfel, îl voi revedea în curînd pe soțul meu.”

„În curînd? Ei, să mai vedem! Și prefer tentațiile, unei prea mari siguranțe de sine. Treci într-o zi cu băieții pe-aiei, la o ceașcă de cacao și la o prăjitură! Și poate să facem și teatru de păpuși, dacă soțul meu o fi dispus pentru asta.”

Bertling dădea lecții în sat. Erau acolo trei băieți, cărora le preda ore de germană, istorie și matematică, în plus, le mai dădea lecții și în tot felul de alte domenii, de pildă: greacă, filozofia, atletism ușor și înot craui. Cei trei băieți, doi de optsprezece ani și unul de șaisprezece, părăsiseră școala fără un examen final, atunci când școala germană din Yokohama fusese desființată, în primăvară.

Bertling vîslea zilnic pînă-n sat, iar la întoarcere venea adesea la Barbara, pentru o scurtă vizită. Era cald încă și el se dezbrăca în barcă; iar ultima bucată de drum, pînă la casa Barbarei, o parcurgea înot, ținînd barca de pupă cu mîinile și împingînd-o înaintea sa.

Apoi venea în pas alergător în grădina Barbarei, doar în chiloți de baie și încă ud leaoarcă, se așeza pe o piatră din fața verandei și poate primea de la Sabina o ceașcă de ceai sau făcea conversație eu Barbara, care ședea în *roka* și lăsa să-i atîrne picioarele. Purta un șort de olandă, albastru deschis, care făcea ca picioarele să pară lungi și zvelte; și, într-adevăr, doamna Wangendorf nu greșea prea mult cînd spunea că bărbații se pot prinde cu asta. Dar Barbara nu se gîndea la nimic, cînd ședea așa.

Cosea ori croșeta un pulovăr pentru băieți sau doar fuma o țigară și discuta cu Bertling despre ultimele noutăți. El aducea totdeauna ultimele informații din sat.

"Și nu erau doar istorii care se refereau la Ziethen sau la Otilia Beeskop: anume că amîndoi fuseseră văzuți dis-de-dimineată împreună. Doamna Wenkins povestise asta cînd se scălda în lac, încă la ora șapte. Nu! Aducea vești din Germania, vești nesatisfăcătoare, care erau culese din ziare, din reviste și de la radio și care nu dădeau o imagine a stărilor reale din patrie. Și Bertling povestea despre zvonurile care pretindeau că, în curînd, comandamentul general aliat va relua discuțiile cu guvernul

japonez în privința repatrierilor.

Întreba apoi dacă Barbara nu vrea să mai între o dată în apă. Nu, acum era cam târziu. și trebuia să pregătească îndată cina. Sau trebuia să-i spele pe cei doi băieți. Sau voia să termine, astăzi încă, mînecele pulovărului. Dar Sabina? Atunci se vădea că Sabina își și pusese costumul de baie, cel galben din două piese, pe care-l primise cu un an în urmă de ziua ei de naștere, și nu mai trebuia decît să-și caute casca de baie, pe care, ca totdeauna, n-o putea găsi în dezordinea din camera ei. Dar, în cele din urmă, o găsea totuși în coșul din camera de baie, în care se aflau rufele murdare; locul căștii de baie nu prea era acolo și Sabina trebuia să audă cum îi spunea mamă-sa toate astea, în prezența lui Bertling. Acesta își lua rămas bun de la Barbara, în timp ce Sabina, desculță, călca cu precauție pe pietrele de lavă, tăioase, și apoi, cînd drumul devenea neted, o lua la goană spre 'barcă „aruncîndu-și în afară, la fiecare pas, picioarele puțin cam lungi. Se urcau amîndoi în barcă și Bertling îi oferea locul din fața lui; dar ea se așeza în față.

„în felul ăsta întorci spatele muntelui Fuji, și stau și eu cu spatele la dumneata. Așa n-avem nici unul o priveliște plăcută.44

„Mă orbește soarele dacă stau vizavi de dumneata și îmi place să privesc spre golf, către casa noastră. În afară de asta și dumneata găsești că Fuji e urît.44 „Urît? N-am spus asta niciodată// „Ba da! 44

Dar de pe locul ei, de la prova bărcii, Sabina putea nu numai să vadă golful, ci avea în fața sa spatele lat și pîrlit de soare al lui Bertling, care era plin de pistrui pe omoplați. Cinci Bertling se apleca înainte, la vîslit, deasupra șoldurilor se formau niște cute.

Bertling se apleca și mai mult înainte – și asta numai din vanitate – astfel încît penele vîslelor intrau în apă foarte aproape de marginea bărcii, apoi se lăsa brusc pe spate și trăgea de vîsle în așa fel, încît barca era propulsată ou o zvîcnitură sensibilă. Sabina putea să vadă limpede mușchii care se încordau sub pielea bronzată și pistruiată, deasupra cotului și la partea superioară a brațului. De data asta, cum Bertling se opinti din nou în vîsle, se produse o

asemenea smucitură, încît Sabina se apucă bine de marginea bărcii, deoarece fusese eît pe-aci să cadă în fală, peste Bertling, în timp ce ședea picior peste picior, cu mîinile petrecute peste genunchi, pe mica banJchetă din vîrful bărcii.

Bertling vîsli mai departe de asemenea manieră, încît de ambele părți ale provei rotunjite, se ridică un val mic, pricăjit. Sabina mai privi o dată în urmă, spre golf, și iată că trecuseră ele vîrful istmului și se aflau în mijlocul lacului. Pe ceafa lui Bertling strălucea o cută subțire udă de sudoare, iar spatele era, și el, umed. Dar tocmai asta – așa i se părea ei – îl făcea atît de viril, încît simți dorința să-i poată pipăi brațele și spinarea. Pe brațe, pînă jos, la mîini, Bertling avea păr brun. Să simtă mușchii aștia tari, pielea caldă și bronzată. Sau spatele lat, cu pistriui, a cărui greutate o simțeai cu adevărat, cînd îl priveai. Să nu faci nimic altceva, decît doar să fii acolo și să simți toate astea, cu degetele, cu pielea, eu ochii închiși.

Gîndurile acestea îi dădeau senzația unei furnicături ciudate, deloc neplăcute, care începea în ceafă și luneca în jos, de-a lungul șirei spinării. I se făcu pielea ca de găină și-și strînse umerii, de parcă o luase cu frig.

Bertling mai trase o dată și, cînd barca se îndreptă mai departe spre larg,. puse vîslele pe margine, ia fata sa.

.. M -am încălzit prea tare. Nu vrei să vîslesti, Sabina? M

Nu, Sabina nu vrea să vîslească; dar face un pas peste bancheta vîslașului și se așază în fața lui, așa ca s-o poată vedea și el. împrumută de la el ochelarii negri, de soare, care nu numai că ocrotesc ochii de lumina vie, pe care soarele de septembrie o mai revarsă asupra lacurilor Fuji, dar îi și permit să tragă cu coada ochiului, prin lentilele întunecate, și să-l observe, fără ca el să bage de seamă.

Se lasă duși de apa lacului pe lîngă insulă. Fuji nu e învăluit de nici un nor. Vîntul nu adie și e o zi caldă, de vară tîrzie, cu aerul limpede, astfel încît acolo, unde Fuji începe să se înalțe, se pot vedea munții Hakone din depărtare. Apa le duce barca spre vest, unde

lacul e închis, din trei părți, de munți și de unde nu-1 mai au pe Fuji în fața ochilor. Acolo, unde soarele apune peste două ceasuri și de unde, dacă mai privește în urmă, peste munți, scaldă vîrfurile în raze roșii, în timp ce pe lac s-a lăsat amurgul. O priveliște neasemuită, pe care Bertling o preferă muntelui Fuji la apusul soarelui.

Sabina se gîndește, însă, la altceva. Vorbește foarte ferm, de parcă n-ar voi să lase să planeze nici un dubiu asupra spuselor ei și, în plus, ca și cum ar fi vorba de o conversație importantă:

„Bertling – îi spune pur și simplu Bertling, în timp ce acesta și Waldorf le numesc pe cele două femei din casa Haffner pe numele mic – Bertling, nu înțeleg cum poți rezista aici sus. Nu e o ocupație potrivită pentru dumneata, să dai lecții zilnic celor trei băieți nerozi de acolo, din sat. N-ai sentimentul că-ți irosești aici, fără folos, anii cei mai prețioși? u

Bertling fu amuzat și întrebă cu superioritate: „De, Sabina, dar ce altceva să facem? 44 Și adăugă, mai serios: „Nu mai vreau să lucrez la Universitatea japoneză; dealtfel nici nu știu dacă ar mai avea nevoie de mine acolo; ba sînt aproape sigur, că predarea limbii germane nu mai este dorită de nimeni.44 „Mda, dar, Bertling, vrei să aștepți așa pînă cînd ai să ajungi iar acasă? Doar știi atîtea lucruri... Fă și dumneata ca Waldorf, scrie o carte! Ah, dacă aș ști doar pe jumătate, doar pe sfert cît știi dumneata! Ia spune-mi, trebuie să știi toate astea pentru a-ți lua doctoratul? Λ

„încă mult mai multe, Sabina. Am și uitat cele mai multe lucruri/”

„Nu-mi răspunzi la întrebări: de ee nu serii o carte? Că doar știi atîtea despre Schiller. Poți spune, aproape pe dinafară, ce-a făcut în cutare zi. Uneori mă cam enervează, cînd știi totul atît de precis. Și Schiller poate că nici n-a visat vreodată că i se va cerceta, în amănunt, cursul zilelor, nu? Adineauri m-am gîndit la poezia *Zîmbește lacul, îmbie la scaldă...* E doar de Schiller, nu-i așa? Ei, slavă Domnului î Credeam că m-am făcut tare' rău de rîs. Cred că-mi poți

spune exact în ce zi a scris poezia asta.”

„Ziua poate că nu, dar, cu aproximație, luna sau, cu relativă certitudine, anul – asta se cam poate stabili. Când a început să scrie *Tell*? Ei, nu-ți pot spune acum chiar ziua exactă, dar să zicem, pe la finele lui august 1803. Întrucât Schiller a scris *Tell* dintr-o dată, practic în șase săptămâni, cum relatează Goethe într-o interesantă comparație a felului său de a lucra și al celui al lui Schiller, se poate presupune că Schiller a scris poezia citată de dumneata, cu care începe actul întâi din *Tell*, între ultimele zile de august și jumătatea lui octombrie 1803.”

„Cit de precis știi asta! E într-adevăr pasionant să vezi, cum stabilești asemenea fapt. Și dumneata stai aici, sus, și-ți irosești vremea...”

„Ei, Sabina, irolesc vremea? Mda, firește. Aș putea scrie o carte despre Schiller. Dar știi dumneata câte cărți s-au scris pînă acum despre Schiller? Și apoi toate sînt, oarecum, de mina a doua. Poate că dumneata nu înțelege lucrurile așa și îți spui că a scrie o carte, și încă despre Schiller, e un lucru măreț. Mda, se poate să și fie, dar pentru asta îți trebuie respirație lungă, multă sîrguință, multă certitudine și, mai presus de toate, un nume cunoscut. În plus, dacă aș vrea să scriu o carte, n-aș mai putea să vîslesc, să înot craul și să vin să vă vizitez, pe dumneata și pe mama dumitale, sau, cel puțin, aș putea s-o fac doar foarte rar. Waldorf e altă fire; el are respirație lungă. Scrie, acum, de șapte ani la istoria lui bizantină, din care dumneata poate că n-ai învățat decît, odată, un an. Hai, Sabina, spune-mi cînd a fost cucerit Constantinopolul și de cine T

1. „Să-ți fie rușine, Bertling!”

„Asta ar trebui de fapt s-o știi. Nici nu e chiar așa mult de atunci, dacă te gîndești mai bine. 'Deci: în 1453, de către turci. Firește, și încă o dată înainte de asta, în timpul cruciadei a patra. Dar despre asta și despre împărații latini nu e nevoie să știi nimic.”

„beviezi de la subiect!”

„într-adevăr! Waldorf scrie acum” de șapte ani la istoria lui și,

cînd o va publica, va fi cu siguranță o operă fundamentală și va fi menționată în vreo revistă pe care o citesc cîteva sute de oameni. De ani de zile nu mai citește decît scriitori bizantini, pe care, sînt sigur, nu i-a mai citit nimeni de secole și a căror operă nu e tradusă în nici o limbă vie. Așa, de pildă, există un împărat remarcabil, Constantin Porfirogenetul, ceea ce de fapt înseamnă «cel născut în purpură» 5 și Waldorf îți poate explica, cel mai bine, cum a ajuns la asemenea nume. El a scris doar cîteva tomuri *in-folio*, despre administrația militară și civilă, despre instituția protocolurilor la bizantini. Și apoi, acum cîteva zile Waldorf mă invită la el într-o după-amiază, ca și cum ar fi vrut să-mi facă o plăcere și, doar să-mi arate niște vase etrusce. Și ce crezi că am făcut toată dupăamiaza și seara? Am citit niște ciurucuri nerăsfoite de nimeni!

„Ați citit ciurucuri...?” a v

„Ciurucuri pe care le-a scris un oarecare împărat Leon.”

„Isaurianul!”

„Ai prins și tu ceva, nu-i așa Sabina? Vezi, asta face. parte din știință: totdeauna exactă, și orice fanfaronadă, cit de mică, eu lucruri pe care nu le știi prea bine, bate la ochi și e dată în vileag. Nu, nu era Leon Isaurianul, ci un alt Leon, căruia i se spunea pe nedrept „cel înțe-s lept „și care era tatăl celui născut în purpură. Și ciurucuri sînt versurile care, citite de la cap la coadă sau de la coadă la cap, dau același text. Cînd eram copii, scriam și noi asemenea versuri...”

„Iar te abați de la subiect/5

„Nu, revin îndată la el: așadar, un împărat sta liniștit pe tronul Bizanțului și scria ciurucuri, în timp ce arabii și bulgarii îl băteau în războaie. Pînă și Salonicul a fost cucerit. Să scrii, în asemenea vremuri, ciurucuri, e totuși un lucru pervers. Aici e ceva în neregulă. E ceva incompatibil cu funcția de împărat. Și iată-ne pe noi, în vremurile noastre, cînd dispar popoare și state – cum scoatem de sub colbul uitării ciurucurile și oracolele unui împărat, căruia i se spune, tocmai lui, „cel înțelept”, și te pomenești că mai și

scriem o carte despre ele. Și, atunci, mă gândesc la englezul din *Plici și Plum*, care se plimbă cu luneta la ochi și privește orizontul după motto-ul ı

„*Frumos e și pe alt tărîm, Căci aicea sînt oricum*”

„Da, dar Schiller n-a scris ciurucuri.”

Înfierbîntarea lui Bertling se potoli și el spuse doar 2

„Nu, după cum știi, Sabina... apoi adăugă, cu avînt înnoit: Să admitem că am să descopăr, cum că Schiller a scris poezia *Zîmbește lacul* la 27 august 1803. Ce-am cîștigat cu asta? Poate că odată, mai tîrziu, în vreo disertație, poate a dumitale, o să stea scris, într-o notă de subsol: cf. Schiller, *Zîmbește lacul*, scrisă la 27.8.1803, cum a dovedit în mod convingător H. Bertling, op cit. pag. 107. Dar toate astea n-au nici o valoare. Irosire a timpului, dat fiind că tot ai vorbit despre asta. Dar nu i-o spune lui Waldorf! Nu-i place să audă asemenea lucruri.”

Sabina nu-1 putuse urmări pas cu pas. De pildă, nu înțelegea de ce un împărat să nu scrie și ciurucuri. Dar nu vru să-1 mai întrebe de ce. Și, astfel, lăsă lucrurile așa, mai ales că azi Bertling nu era că de obicei, nu era profesoral și superior. Ea nu voia să-1 contrazică. Firește, cucerirea Constantinopolului ar fi trebuit s-o știe.

„*O/i, bother...*” spuse Sabina.

„Poftim? Cum?”

„Aa, nimic, Bertling, dar atunci scrie o carte din prima mîină!”

„Mă supraapreciezi, Sabina. Da, firește că și eu visez uneori să scriu o carte din prima mîină, cum îi zici dumneata. Dar pentru asta n-ai nevoie numai de respirație lungă. Și de ce numaidecît o carte? De ce nu un studiu? Aș fi bucuros dacă aș izbuti să scriu o poezie ca *Zîmbește lacul*, *îmbie la scaldă...*”

Și Bertling continuă încetișor:

„*Băiatul ce doarme ve malul său verde Aude un viers Ca flautul, blind, Ca voci îngerești, Din rai răsunînd,*

Ce-l scoală din somnu-i cu vraja lor caldă. Iar apa-nspumată, ce pieptul i-l scaldă, îl cheamă-n străf unduri: «Copile, mi-ești drag í Pe cel ce

adoarme, -n Adîncuri îl trag! >>" C

Bertling privi spre adîncul lacului, de parcă aștepta să audă un viers ea flautul, blind. Lăsă una din mîini să atîrne în lac, luă apă în căușul palmei și o lăsă să curgă îndărăt. Dacă ar fi ridicat ochii și dacă Sabina n-ar fi avut ochelari negri de soare, ar fi văzut cum îi străluceau ochii. Dar ridică privirea abia cînd Sabina exclamă cu glas pițigăiat și sugrumat:

„Bertling, scrii versuri?”

Răspunsul lui fu o zvîcnitură scurtă și puternică a bărcii. Sabina își pierdu echilibrul și căzu în apă. Ieși la suprafață, pufnind pe nări, și vru să-1 tragă din barcă; dar el sărise în apă pe partea cealaltă. Sabine i se udase părul și-i atîrna pe față și pe grumaz, în șuvițe care parcă erau lipite, deși căutase îndelung casca de baie și o luase cu ea, tocmai pentru a evita acest lucru.

„Înoți craul ca un tînăr zeu!” spuse Sabina. Se ținu cu o mină de marginea bărcii și cu cealaltă își trase casca de baie peste părul ud, ca să nu-i dea în ochi în timpul înotului. Bertling trecu pe sub barcă în partea ei și o văzu cum se căznea din greu să-și pună casca.

„Comparațiile dumitale nu sînt totdeauna fericite, Sabina. Zeii nu înoată craul. Nici nu știi măcar dacă vreunul din ei, cu excepția zeităților mării, știau să înoate. Și dacă da, cel mult voinicește, dar nicidecum craul; asta e o tehnică modernă, nemitică. Iar dumneata, Sabina, înoți mailt prea rigid și încordat.⁴⁴

„Bertling, îl întrerupse Sabina, poți să mă tutuiești din nou, liniștit, ea înainte de ziua mașterii!”

„Bine, Sabina, hai să-ți arăt cum se face. Ia bine seama cum duc mîna înainte! Și nu răsucesc trupul de pe o parte pe cealaltă! Corpul stă liniștit în apă, așa...”

Lui nici măcar nu-i trecu prin gînd să-i ofere și ei să-1 tutuiască. Sabina își zise că e, totuși, ca un profesor care, cînd o vede, nai se gîndește decît la o elevă din ultima clasă de școală.

Bertling își făcu vînt și se îndepărtă de barcă, liniștit, ca un pește, cu capul în jos, fără să-și răsucescă trupul. Ducea brațele înainte,

într-un ritm elegant, și despica apa fără efort. Profesorul predă o lecție.

Cînd o duse cu barca îndărăt acasă și acostă, îi spuse:

„Colo, în față, pe bancă, sub haina mea e un plic cu fotografii, printre care și cele pe care le-am făcut de ziua ta. Scoate-le! Sînt ale tale.”

„Mulțumesc! Aa, da'ce frumoasă e fotografia durnitale! Cine a făcut-o?”

„Jurgen Streusand, care, după tine, e unul dintre băieții «nerozi» cărora le dau lecții dar care înoată toți, mai bine decît tine.”

„Cui ai destinat poza asta?”

„Cui? întrebă el, ca și cum n-ar fi înțeles bine. Nimănu. Am de gînd s-o păstrez, bineînțeles.”

Sabina îl amenință cu degetul:

„Domnule doctor Bertling „nu ascunzi nimic? Ce voiam să spun, continuă ea, puțin jenată, cînd văzu că Bertling tace, m-am răzgîndit: poate că totuși e mai bine să-mi spui «dumneata» cînd e mama de față.”

„Ei, na, Sabina! Cu asta nu-s de acord. Dacă ar observa cineva, s-ar putea crea impresia că am avea ceva împreună. Eu nu sînt pentru lucruri făcute peascuns. Hai, șterge-o! Nu mai vin și eu pînă sus. Trebuie să mă duc acasă și să iau masa de seară.”

„Pentru Dumnezeu, strigă Sabina, azi sînt de rînd la bucătărie și cu siguranță că e ora șase l”

Cînd Bertling scoase, acasă, fotografiile din plic, lipseau nu numai cele trei poze de la aniversare, ci și cea pe care i-o făcuseră băieții, cînd se scaldau cu toții în lac. O mai căută o dată în barcă, dar n-o găsi.

Sabina ajunsese acasă prea tîrziu, mama ei și încinsese focul în cele două sobe cu mangal. Sabina uită să toarne ceaiul pentru masa de seară.

„Azi avem voie să mîncăm cu mîna! ff strigară veseli, la masă, cei doi frați vitregi, Ulii și Wolfram. Sabina se sculă repede de la

masă, roșie toată, și dădu fuga în bucătărie, să aducă tărimurile.

Seara, în timp ce citea o carte, în colțul cu divanuri, cu picioarele strânse sub ea – luase *Wilhelm Tell* de Schiller, de pe polița cu cărți — și în timp ce mama chita la pian, ca în fiecare seară, Sabina ridică des ochii de pe carte gândindu-se cu fruntea încruntată, la problemele care-o frământau. Închise, încă de la ora nouă, cartea, peste a cărei primă pagină, cea cu lista personajelor și cu poezia *Zîmbește lucid*, nu izbutise să treacă. Se sculă, spuse noapte bună și o sărută pe frunte pe mamă-sa, lucru neobișnuit. Uimită, Barbara se opri din eîntat și privi în urma ei, cum ieșea din cameră fredonînd o arie cunoscută din *Trubadurul*.

La Sabina în cameră era încă lumină, cînd Barbara se duse în grădină, la ora zece, ca să ia rufele de pe frînghie. Sabina scria în jurnalul personal și avea în fața ei fotografia lui Bertling.

Cîte\Ta seri mai tîrziu, Barbara era la pian și cînta. Sabina urcase în camera ei. Ușile cu geamuri care dădeau spre grădină erau deschise și dinspre lac venea o adiere răcoroasă. Plouase toată ziua: o ploaie cu taifun, Acum norii se ridicaseră și pluteau în jurul crestei munților. Vîntul se domolise. Dar era încă o zăpușeală apăsătoare, ca și peste zi. Țîntării intrau pe fereastră în cameră. Sub pianul cu coadă ardea mocnit o luminare de afumat, care ținea gîzele la respect într-atîta, încît să nu înțepe.

Barbara aprinsese doar lămpița pusă pe pian. Era, în bucata pe care-o cînta, un pasaj peste care nu putea să treacă. Începu încă o dată și mai încercă și a treia oară, dar nu izbuti să-1 eînte cum trebuie.

„Afurisită bucată! spuse Waldorf de-afară, din grădină. Pot să vin înăuntru sau nu mai vrei să cînți? S-a făcut tîrziu.”

„Intră, Waldorf! «

Waldorf se așeză în fotoliu și își îngădui să-și aprindă un trabuc, din portțigaretul de piele roșie-închis.

„Mă plimbam, fiindcă nu-mi găseam liniștea acasă. Pe vremea asta afurisită e imposibil să lucrezi. Ca totdeauna, în cursul

plimbărilor mele, am mers pe marginea lacului, în direcția casei clumitale. Ciudat, căci, înainte de a te fi mutat dumneata aici, mă atrăgea totdeauna direcția opusă, spre dreapta, acolo unde lacul se îngustează, înspre casa lui Arnim. În timp ce eram pe istm, te-am auzit cântînd. Era o piesă de Mozart. Asta m-a făcut să mă grăbesc. Ah, Barbara, stăm aici sus, lângă Fuji, izolați de lume; dar și așa aflăm prea multe. Azi a sosit iar ziarul cu știri din Europa! Am aruncat ziarul pe jos; dar, cînd am vrut să mă ouep din nou de Irina— dumneata n-o să mă copleșești cu ironia, ca doamna Brandenburg, dacă vorbesc despre ea, – deci, cînd am vrut să mă reîntorc la împărăteasa mea Irina, nu puteam să mai văd cărțile înaintea ochilor. Și, pentru prima oară, l-am închis și pe Burckhardt, pe care-l luasem spre consolare. Știi, e *Biblia* mea. Și mi-e rușine și-acum că am făcut una ca asta; ăsta este felul nostru de a comite un sacrilegiu. Scurt și cuprinzător, am pornit cu inima grea încoace, pe marginea lacului, și mă legănam pe jumătate cu speranța, că mai ești încă la pian și cînti. Și, într-adevăr, de pe istm am auzit o parte din Sonata de Mozart. M-am oprit locului ca să nu pierd nici un sunet. Cînd ai terminat, eram din nou în dispoziția de a mă reîntoarce, în ciuda vremii îngrozitoare, la capitolul *Fericire și nefericire în istoria universală* din cartea lui Burckhardt. Dar, tocmai cînd voiam să mă întorc acasă, ai început afurisita asta de a doua bucată, cu care – ceea ce e un compliment la adresa dumitale – n-o poți scoate întru totul la capăt. Acest lucru m-a alarmat și mi-am zis: aid e ceva ce nu e în ordine. Asta nu se poate cînta așa, înșirînd notele una după alta. Asta e un sacrilegiu, dragă Barbara! Acum vreau să aflu de la dumneata, dacă am dreptate sau nu.”

Barbara închise caietul cu note, lăsă suportul în jos și închise capacul. Se așeză pe canapea, în colț, acolo unde obișnuia să stea Sabina și să-și citească, seara, cărțile.

„Ai dreptate, Waldorf! E ceva care nu e în regulă și dumneata ai un auz foarte fin. De fapt nu e decît un lucru ’mărunt, dar vreau să-ți povestesc tot. Sabina era azi, de rînd la bucătărie. Se” făcuse

ora șase și nu era în bucătărie, când m-am întors de la Schoppe și am adus laptele. Știi, facem cu rîndul la adusul laptelui. Cine nu e de rînd la bucătărie, aduce laptele.

Mă întorc acasă cu cei doi băieți și, în bucătărie, vesela de la ceaiul de după-amiază zăcea vraiaște. îmi zic: poate că Sabina e încă pe lac și că a venit Bertling s-o ia. Sabina învață acum cu el să înoate craul, cred că ți-a spus Bertling asta. Așadar, fac focul în cele două sobe de mangal; o muncă de care, la fel ca și Sabina, nu știu cum să scap. Uneori stai ciucită zece minute lîngă mangal și-i faci vînt într-una cu evantaiul și suflă și-ți sar scînteile în ochi, miroase a fum și părul ți se îmbîcsește...

Ei, în sfîrșit, pun ambele sobe în funcțiune. Pun la fiert laptele pentru Ulii și Wolfram și apa de ceai. Se face aproape șase și jumătate, și nici urmă, încă, de Sabina, cu toate că, din cauza băieților, mîncăm totdeauna la șase și jumătate. Deodată îmi trece prin minte că s-ar putea ca Sabina să fie în camera ei și să doarmă. În ultima vreme citește – sau nu știu ce-o fi făcînd – în camera ei pînă noaptea tîrziu, iar apoi, ziua, e obosită și de-abia își mai ține ochii deschiși.

Sus, în camera Sabine, găsesc o dezordine îngrozitoare, ca totdeauna. Rochiile zac aruncate pe plăpuraile pe care nu le strînge ziua, ca japonezii, ci le lasă întinse pe rogojini, pentru că uneori mai trage ci te-un pui ele somn, de o jumătate de oră, după-masa. Halatul de baie, care e atîrnat de obicei într-un cui, după ușa, lipsește. Bănuiesc, așadar, că e încă afară pe lac. Din întîmplare îmi arunc ochii spre masa ei și îmi sare în ochi o fotografie. Ghicește, fotografia cui? 44

„O fotografie? Ei, dacă nu era cea a tatălui ei, căruia îi spune acum «papa», cu accentul pe ultima silabă...44 „Nu, nu era fotografia soțului meu.44 „Atunci poate că o fi fost Ziethen? fC „Nu, nu Ziethen, ci Bertling.44

Waldorf își luă trabucul din gură și scoase un lung oftat de ușurare.

„Așadar, Barbara, asta era! Slavă Domnului că n-a fost ceva mai rău.44

„Dar, dragă Waldorf! 44 φ ' Barbara se ridică și păru dezamăgit că Waldorf lua lucrurile atât de ușor. Waldorf se duse la pian, deschise capacul și cîn'tă cu degetul arătător întins, fără a nimeri totdeauna nota exactă. Fredonă încetișor, pentru ca glasul lui să nu răzbată pînă în camera de sus:

„Sabinuța e-o fetiță pioasă și virtuoasă”

„Fa diez major! 44 îl întrerupse Barbara.

Iar Waldorf reluă, rămînînd acum în tonalitatea justă i

„... Pioasă și virtuoasă.

Din Treuenbrietzen a venit

Doctor Bertling cel vestit

Dar pe Sabinuța nu voia s-o fure

Era doar profesor de-not cu... «figure».

Gata, punct, Barbara! Ești nervoasă și prea susceptibilă. Poate că te calcă pe nervi vremea sau situația noastră generală. De fapt, eu sînt mai dispus, decît Sabina, să-ți fac o mică morală."

„Ah, Waldorf, chestia cu fotografia nu este decît prima parte a poveștii.44

„Bine, atunci sînt nerăbdător să ascult continuarea.44 „Mda, asta iar o spui așa, într-o doară! Stai pe scaunul de la pian și planezi... înspăimîntător de sus, și-mi privești îngrijorarea, desigur, din perspectiva capitolului

Fericire și nefericire în istoria universală, iar în gînd ești cu siguranță la împărătița dumitale, Irina...”

' „Dar nu vorbi așa, ca doamna Brandenburg. Vreau să ascult urmarea care să-mi demonstreze că n-am avut dreptate cu cîntecul meu.”

„Lîngă fotografia lui Bertling se afla, deschis, jurnalul intim al Sabineî. De fapt n-ar fi trebuit să-mi arunc ochii în, el. Dar n-am putut să rezist. Waldorf, ce genuni s-au căscat atunci!”

Genuni!? Waldorf se sculă în picioare. Acum deveni și ei

nelineștit.

„Barbara, pentru numele lui Dumnezeu! De fapt nu sînt psiholog, chiar clacă mă aventurez uneori, ca amator, în acest domeniu; și m-am înșelat suprinzător de des în privința oamenilor. Dar Bertling – nu...”

Buzele Barbarei tresăriră.

„Ah, dar el n-a făcut nimic. Poate că nici nu știe de jurnal și de fotografie. Ba chiar, judecînd după cele scrise ele Sabina, a fost mai curînd foarte rece și a decepționat-o.”

„Ei, vezi?”

„Dar Sabina...”

„... A scris niște prostii. Cam pot să-mi imaginez ce. Și lucrurile s-au petrecut așa; nu Bertling a venit din Treuenbrietzen, ci Sabina a vrut să-1 fure pe profesorul de înot – ai observat că am atenuat întrucîtva textul extrem de limpede, – așadar, Sabinuța a vrut să-1 fure.”

Barbara, deși cu lacrimile în ochi, trebui totuși să rîdă. Ca pentru a se scuza, spuse încă bosumflată, dar ușurată:

„Nu iei lucrurile chiar așa de în tragic?”

„Nu, Barbara, sînt un dușman al tragediei, căreia nu-i acord totdeauna locul întîi în literatură, împotriva unui *consensus omnium* K Adică, exceptînd tragedia adevărată, ca istoria lui Oedip și a Clitemnestrei, unde zeii erau încă destinul; dar nu asemenea piese sforăitoare și care nimeresc alături de țintă, ca *Logodnica din Messina* a lui Bertling. De fapt, această concepție mă etichetează și arată, ele bună seamă, limitele ce mi-au fost trasate

1 Consens general (*n. tr.*).

• — lucru pe care Bertling ar putea să ți-I explice mai bine decît mine. Dar sînt mai fericit înlăuntrul acestor limite. Și nu pot suferi să văd pe cineva făcînd, dintr-un fleac fără importanță, o tragedie. Of, Doamne, am luat-o razna! Dar pentru a te liniști, totuși, am să vorbesc cu Bertling.”

„Ah, da!”

„Și acum cîntă bucata de Schubert, pe care am ascultat-o aici alaltăieri!”

Barbara se așeză la pian, își lăsă ambele mîini să se odihnească puțin pe clape și apoi începu. Bucata nu avea în ea nimic tragic. O zi blîndă de toamnă; o melodie care răsuna din tăcere, foarte departe de oameni. O privire aruncată, de pe o colină, asupra lumii de jos, asupra munților și a lacului și a peisajului din depărtare.

Waldorf ședea în fotoliu. Fumîndu-și trabucul, gîndurile lui alunecară departe, în trecut, în istorie, pesemne la împărătița Irina sau chiar la Martina și la poveștile cu otrăviri ale împăraților bizantini, care rămăseseră atît de departe, în trecut, încît nu mai existau în conștiința timpului. Și doar tomurile colbuite, în limba greacă sau latină, care încă nu fuseseră traduse în germană, conțineau, așternută pe hîrtie, o umbră, o schiță a evenimentelor din acele timpuri depărtate. Acum avea să evoce din nou, – planînd înspăimîntător de sus, întocmai cum spusese Barbara – acele personaje și avea să le facă să apară din nou dar într-o încăpădere din care lipseau durerea, bucuria și nenorocirea. Și se putea doar sugera, doar spune că lipseau.

Barbara, însă, cînta. După un *ritardando*, acordurile trec în tonalitate minoră și un nor învăluie soarele. Soarele apune, iar Barbara, Waldorf și Sabina dispar în întuneric; și aceeași temă se modulează iar, doar pentru o ureche fină, îndreptată spre viitor. Melodia se deapănă ușor mai departe.

„Noapte bună!; i spune Waldorf și-și ia pălăria de paf galben-deschis și bastonul subțire și-și trage pantofii în picioare afară, în *rokci*.

.. Noapte bună. Barbara, și somn ușor!”

„Noapte bună!”

Barbara, care putea îi severă cu Sabina și cu băieții, avea multă răbdare cu elevii ei. Dar, după ce-i explică pentru a patra oară Sibylei Wangendorf care e acordul de septimă dominantă corespunzător acordului triplu în si bemol major și cînd Sibyla cîntă

din nou fals și nu putu face trecerea de Ia si bemol la fa, Barbara renunță și-i dădu drumul Sibylei să plece mai devreme acasă.

Sibyla își trase nasul, smîrcîind, își înfășură notele în *furoshiki*, cîrpa obișnuită în Japonia pentru împachetat, și-și luă rămas bun, cu amabilitate, strigînd cu un glas fornăit și plîngător i

„La revedere și am uitat să vă spun salutări de la mama.44

„DafC, spuse Barbara și -nici măcar nu adăugă „mulțumesc44.

Sibyla ieși afară fără să se necăjească din cauza asta și, cînd ajunse la floarea-soarelui, încercă chiar să sară într-un picior peste ultima dală de piatră, de bucurie că scăpase astăzi atît de devreme de la ora de pian; o încercare neîndemînatecă și Barbarei, care privea din *roka* după ea, i se făcu milă de copila stîngace și nefericită. Sibyla se împiedică, firește, de ultima piatră, și *furoshiki* cu notele îi căzu într-o băltoacă, ce se adunase în drum la ultima ploaie cu taifun.

Dar Sibyla se învățase să suporte loviturile destinului. În privința asta era cu mult mai abilă și mai plină de experiență decît ar fi fost firesc la vîrsta ei. în fond, de ce trebuise să sară într-un picior? Oare viața nu-i arătase că trebuiesc evitate toate mișcărilor violente?

își trase așadar, din nou, smîrcîind, nasul mult prea mare al Wangendorfilor, ridică, resemnată, cîrpa udă din apa galbenă și o șterse de rochița ei albă.

„Sibyla! strigă doamna Beeskop, care tocmai se ivise de după colț, cînd o vedea mama ta una ca asta! 44

„Maimi? 44 întrebă copila mirată și abia acum observă că rochița de olandă proaspăt spălată era plină de pete galbene. „Daic zise ea răbdătoare și-și șterse rochia cu mîna, dar nu făcu altceva decît să întindă murdăria.

„Hai, du-te acum acasă! 44 – și doamna Beeskop o atinse ușor pe părul bălai împletit în două codițe – du-te acasă, Sibyla! 44

„Da?” făcu Sibyla plîngător și porni agale, a hoinăreală, pe poteca spre lac.

Otilia sau – pentru a o introduce acum cu numele de artistă, de care se folosea când se prezenta ca arhitectă de interioare – Valeria Beeskop venise din nou.

Venise pe drumul ei, din casă în casă, pentru a „excreta”, cu pasiune îndârjită, informațiile adunate — cum spunea Bertling. Avea cu ea un sac plin de noutăți, firește nu de prima calitate, cum ar fi recunoscut ea însăși. Dealtfel, pe partea singuratică a lacului nici nu prea găsea, din păcate, unde să-și plaseze marfa.

Țăranul Schoppe nu intra în discuție. Când îl vizitase prima dată își aprinsese o pipă, în pragul ușii, o ascultase, dar n-o poftise pe Valeria Beeskop înăuntru. Apoi, când pipa se stinsese, își vârîse mâinile în buzunare și-i spusese că, acum, trebuie să se ducă în grajd și să mulgă vacile. Valeria mai încercase și a doua oară, când îl găsisese pe ogor gunoindu-și roșiile. Mersese cu el, plină de răbdare, de-a lungul brazdelor, îndurase chiar și mirosul îngrozitor de pătrunzător al gunoiului de orătănii, și-i intraseră în pantofi pământ și pietricele. Dar el nu se arătase dispus să spună mai mult decât „mda!” și „așa!” din când în când. De bună seamă că nici nu pricepuse tot. Și, când el voise să-i explice Valeriei cum trebuiesc gunoite roșiile, nu prea aproape de tulpină, pentru ca planta să nu se pîrlească, și nici prea departe, pentru ca gunoiul să mai aibă efect, ea plecase și se dusese în vizită la Barbara.

Bertling, care locuia la vreo zece minute mai departe, era prea ironic și tăios și o tachinase, odată, îndelung, iar ea nu-și dăduse seama de asta decât mult prea târziu. Iar Waldorf, eremitul, se scuzase, la a doua vizită a ei, că are de lucru și se întorsese la saurienii lui, despre care doamna Brandenburg vorbise atît de nostim la ceai, încît Waldorf se enervase foarte tare.

Nu, azi noutățile nu erau de prima calitate, dar Otilia, sau Valeria Beeskop, cum prefera să i se spună, „excreta” tot ce înmagazinase: anume, că doamna Wangendorf urma să împlinească foarte curînd patruzeci și cinci de ani, „și închipuie-ți, Barbara, când ne-am dus acasă, de la ziua de naștere a Sabinei, i-a spus cu glas

triumfător lui Ziethen, care povestea despre -conții Brandenburg» – îi cunoști, doar, teoria în privința asta – că unul din bunicii ei se numise Lob, și că asta contează aproape tot atît de mult. Ziethen a întreat-o nițel cam de sus: «Von Lob sau pur și simplu Lob»? întrebarea aproape a jingnit-o și ea a exclamat cu accent baltic, ca un comper de la cabaret, de parcă nu-l înțeleșese prea bine: «Lob! Nu cunoști banca Kuhn, Lob și Co.?» Și Otilia Beeskop imită minunat tonul fonfăit cu care vorbea doamna Wangendorf. ^De la Marea Baltică, nu-i așa, stimată doamnă?» a întreat Ziethen. La care ea a tăcut îndelung și a răspuns scurt, abia după o sută de metri: «Da, inițial». Ziethen, care poate tăcea ca mormîntul în unele privințe și care e de-a dreptul pervers cînd face pe misteriosul, cunoștea povestea asta încă de la Berlin, unde fusese dezgropată, chiar cînd Wangendorf fusese avansat atașat, fapt care nu era decît o greșeală de cifrare, întrucît el provenea din tagma funcționarilor de mijloc, ceea ce este – după cum spune Ziethen – o diferență ca de la cer la pămînt. Bunicul ei, Lob, e originar din Vilna și nu se înrudește – redau tot spusele lui Ziethen – cu alde Lob și Kuhn, despre care se zice că sînt putrezi de bogați. A fost și o scenă între ea și soțul ei, care a spus că ăsta este exhibiționism, deși mă mir că a îndrăznit s-o contrazică. Firește că tot ea a avut ultimul cuvînt, iar el a lăsat-o singură acasă și s-a dus la familia Streusand, la scat. Trebuie să spun că nici eu n-o înțeleg. Noi, cei care am crescut în altă concepție despre bunicul Lob...”

„Ei, acum exagerezi și tu, Otilia: ați crescut..?”

„Nu mi te mai adresa într-una cu numele ăsta îngrozitor de Otilia, mai ales cînd mai sînt și alții de față! Pe noi ne impresionează, oricum, penibil acest exhibiționism al doamnei Wangendorf. Și știi de ce vîntură acum iar toată povestea asta? Pentru că își închipuie că o să obțină cu ea un alibi politic. O să povestească în curînd tuturor, că bărbatul ei numai de asta n-a ajuns mai mult decît atașat, pentru că ea a avut un bunic Lob, ceea ce e o prostie, întrucît...”

Otilia Beeskop se opri la mijlocul frazei:

„Ia spune, unde e Sabina?” Și doamna Beeskop încremeni cu lingurița în aer – cu lingurița pe care tocmai o vîrîse în zaharniță, pînă-n fund, – de teamă ca nu cumva să împiedice, prin cea mai mică mișcare, răspunsul Barbarei.

„Pe lac”, spuse Barbara cu indiferență și-și scutură cenușa țigării.

Firește, Otilia Beeskop venise înapoi numai pentru a afla ceva în privința asta. Avea un simț neobișnuit, un fel de a adúlmea orice scandal sau orice scandal posibil și orice fel de noutăți. Instinctul era cel care o mîna în locurile unde se întîmpla ceva. O pasăre care trăiește din hoituri, care dă rotocoale la mare înălțime și care nu mai e decît un mic punct pe cer. Deodată planează drept într-o direcție: departe de tot, dincolo de munți, pe țărnișurile unor lacuri, pe care nici nu le putea vedea, apa aruncă la mal pești morți.

„Sabina e pe lac?” Toarnă zahărul din linguriță în ceașcă și mai ia o dată din alimentul ajuns atît de rar. Este excepțional de abilă în a descoase omul: îl poate lua prin surprindere sau întreba pe neașteptate, cu mutra unei prietene cumsecade, ori poate să aducă vorba despre o chestiune, pe foarte departe, apoi deodată să descopere o mică, neconcordanță, o contradicție, și se repede ca un uliu, prinde victima în gheare și, cu lovituri tăioase, obține, răspuns după răspuns, un material neprețuit, valoros, pentru preumblările ei din casă în casă.

Dar cu Barbara trebuie să fie nespus de prevăzătoare. Se cunosc una pe alta de mulți ani, încă din vremea cînd Otilia a venit din Germania, adusă de fabricantul de bere Bruno Beeskop și cînd s-a zvonit, în Batavia, că o cunoscuse într-un bar dintre Kurfurstendarm și Grădina Zoologică, unde ședea la masă, seară de seară, cu o prietenă, astfel încît nimeni nu putea găsi ceva rău în asta. Dansa uneori cu prietena ei, cînd nu se găseau cavaleri care să le invite la dans. Domnul Beeskop povestise asta odată, cînd se îmbătase – ceea ce se întîmpla, din păcate, destul de des – iar Otilia

Beeskop se făcuse albă la față, de furie, dar nu spusese nimic. Se temea de soțul ei, iar servitorii și bucătarii povesteau că, la beție, acesta își bătea nevasta.

Cu Barbara trebuia să procedeze abil, dacă voia să afle ceva.

„Sabina e pe lac? Cu barca?<*

„Da, așa cred.”

„Dar barca voastră e jos în golf. Am văzu t-o cu ochii mei.”

„Atunci, cu siguranță că e cu Bertling pe 3ac. învață să înoate craul.”

Destul cu tatonatul! Acum e momentul! Asemenea unei prietene care se adresează celeilalte, de parcă ar fi dispusă să-i împărtășească grijile și s-o ajute, Otilia Beeskop întrebă:

„la spune, Barbara, de fapt îți place să-i vezi așa? Am si auzit, pe ici, pe colo, lumea vorbind pe socoteala lor.” ’

: Oare lumea vorbise într-adevăr despre asta?

„Nu că aş vrea să zic ceva împotriva lui Bertling, (deși îl găsesc nițel cam frivol, cam ușuratic. Te întreb doar: Îți convine cu adevărat? Nu se revoltă în tine ceva, pe undeva? Indiferent dacă am dreptul sau nu, te întreb doar: lucrul ăsta te lasă chiar atît de indiferentă pe eît vrei să pari?” – „Știi, Otilia...”

„Vezi, mi-am închipuit eu numaidcît! Ascultă-mă pe mine...”

„Nu m-ai lăsat să-mi termin vorba: nu văd nimic rău în asta. Sabina e încă o copilă. Waldorf s-a exprimat ieri astfel.” Și Barbara cîntă: „*Sabinuța e-o fetiță pioasă și virtuoașă...*”

Doamna Beeskop prinse să se îmbujoreze la față. întoarse capul puțin într-o parte și întrebă:

„Ai și vorbit cu el despre asta?”

I-ar fi venit să-și spună mai curînd: „Așa e bine. Ai procedat excelent. Valeria! A meritat să faci plimbarea asta.”

Dar ea știa, deopotrivă, și cînd trebuia să se oprească. Abătu discuția spre alte lucruri.

„De fapt, iată de ce-am venit eu azi la tine, Barbara: am primit cadou, de la doamna Brandenburg, o jumătate de kilogram de lînă

bleu-pal. Cred că e de ajuns pentru două pulovăre pentru Wolfram și Ulii, sau ești de părere că nu ajunge? Bleul le vine, doar, atât de bine, la părul lor blond, și seara, când nu mai am nimic de scris pentru Ziethen, aș putea să împletesc cele două pulovăre. Că tu, săraca de tine, te spetești muncind. Patru pe dos, două pe față, sau îți se pare că e prea mare modelul? Trebuie să-mi dai măsurile; căci, vezi bine, amîndoi băieții – dar pe unde sînt, de fapt? – au mai crescut între timp. Ce minunat și-au revenit aici, pe partea singuratică a lacului, de cînd nu mai sînt nevoiți să mănînce mîncarea de la hotel! Găsesc că e extraordinar cum izbutești să-ți întreții singură familia, chiar dacă eu, una, n-aș fi refuzat ajutorul bănesc; nu l-aș fi refuzat din principiu. Pentru mine, care din păcate nu mai pot avea copii, este mult mai ușor, firește, să mă întrețin; iar cu scrisul pentru Ziethen nu cîștig mult, e drept, dar e o completare foarte bună, care se adaugă la ajutor. Și nici prin gînd nu-mi trece să renunț la el. Că doar nu e pomană. Statul, care e vinovat de războiul ăsta tîmpit, de șederea noastră aici, trebuie pur și simplu să ne sprijine.⁴

„Mda, făcu Barbara, care voia să împiedice un excurs politic, dar ce scrii pentru Ziethen?”

„Aa, o traducere din latină în germană; o carte de... of, Doamne, nu pot să țin minte numele ăsta! 44

Acum era mai bine să plece, pînă cînd nu apuca Barbara să întrebe mai multe despre ceea ce scria: „Atunci, poate, mai bine două pe dos și trei pe față și cu mîneei lungi. Și să le fac cu guler rulat? 44

Ofcilia Beeskop își avea și părțile ei bune. Era gata să dea oricînd o mîna de ajutor și iubea copiii. Ea, bineînțele, era stearpă, și-i povestise cîndva Barbarei, o istorie lungă despre asta. Și, chiar dacă erau unele situații în viață, cînd acest lucru nu i se părea neapărat un dezavantaj, interveneau totuși și epoci – mai ales cînd suferea de migrenă – în care îl deplîngea foarte mult. Atunci iubirea ei de copii nu mai cunoștea margini. Și nu erau primele pulovăre pe care le

împletea pentru Wolfram și Ulii.

După ce luă măsura băieților, doamna Beeskop porni în jos, spre lac. Acolo se afla barca Barbarei, trasă pe jumătate pe mal. Iar pe lac, în larg, la câteva sute de metri de loeul de acostare, plutea barca lui Bertling. Bertling scosese ramele din apă, ședea pe bancheta vislașului și lăsa să-1 bată soarele pe spatele lat, plin de pistrui. Brațele, puțin cam prea lungi ale Sabinei, se odihneau pe marginea bărcii; din Sabina nu se vedea decît părul. Se întinsese pe fundul bărcii și făcea plajă în costumul ei de baie, din două bucăți, galben ca lămîia.

Bertling – o zări pe doamna Beeskop și-i făcu semne cu mina, dar nu schiță nici un gest de a pune mîna pe rame și de a veni la țarm pentru o scurtă șuetă. După ce mai așteptă un minut, Otilia îi întoarse spatele și plecă de-acolo, cu rochia ei strîns lipită pe corp, albă cu punctulețe mici, pestrițe. Rochia îi punea în valoare silueta zveltă. Dealtfel, se pricepea să se îmbrace bine. și știa să dea și Barbarei cîte o sugestie bună, pentru transformarea sau cusutul rochiilor și bluzelor. Fusese cîndva manechin, pe vremea cînd încă nu se vedea nici urmă din gușulița dublă care începuse să se contureze. Asta era pe cînd mai frecventa barurile dintre Kurfiirstendamm și Grădina Zoologică, firește însoțită totdeauna de o prietenă, astfel încît nimeni nu putea găsi nimic rău în asta.

Doar cordonul siniliu, cu buline albe, nu era pus totdeauna cum trebuie; ba chiar, o dată, era răsucit la spate, astfel încît, în ciuda restului, Otilia făcea impresia că nu prea e îmbrăcată ca lumea.

Acum se înapoia în sat, pe marginea lacului. Pe drum îl întîlni pe Ziethen care ieși dintr-un tufiș, cum spune cîntecul despre omonimul său. Acesta o luase pe o potecă îngustă, peste dealuri, pentru a nu da ochii cu nimeni și pentru a induce lumea în eroare. Pe drum își zgîriase, în grohotișul de lavă tăioasă, vîrfurile pantofilor albi, de piele de căprioară. Acum ședea îndărătul unui tufiș, lîngă drum, și o aștepta pe doamna Beeskop – îndărătul unui tufiș care-1 făcea invizibil, dar care îi permitea totodată, o

vizibilitate bună asupra drumului pe unde trebuia să vină Otilia.

Întîmplarea vru însă ca țăranul Schoppe să vină din direcția cealaltă, cu o capră, care se opri în drum, tocmai sub tufișul cu pricina, pentru a-și face nevoile. Schoppe vru să folosească și el prilejul și, cu gîndul la recolta sa de ridichi, urcă povîrnișul pînă-n spatele tufișului, dar se trase speriat îndărăt, cînd dădu cu ochii de Ziethen. Iar Ziethen, jenat, se apucă să migălească ceva la pantof. Țăranul Schoppe își scoase șapca, spuse „bună ziua”, se întoarse la capra lui și se hotărî să mai aștepte pînă acasă cu mica lui nevoie.

Totuși, Ziethen izbuti, măcar, să-i facă surpriza doamnei Beeskop* care, în timp ce-și continuă drumul, îi povesti, cu subînțeles, că Sabina e din nou pe lac cu Bertling, de la care vrea să învețe să înoate craul.

„De ce rîzi așa de nerușinat, Ziethen? Găsesc că e oribil cum faci pe misteriosul. Vrei să fii totdeauna rugat ca să-ți povestești secretele. Așadar, de ce rîzi?”

„Mă gîndeam, acum, la un membru din asociația studențească...”

„Ei, și ce-a fost cu el?”

„Știa să înoate bine și, la un chef cu bere, l-am distins în mod special.”

„Aha”, făcu Otilia, ca și cum n-ar fi fost curioasă.

„Da, continuă Ziethen, care avea o deosebită predilecție pentru asemenea bancuri, l-am numit campion.al demimondului la înotat craul pe pieptul femeilor.”

Asta era Ziethen î

V]

Intretimp,. pe lac, profesorul și. germanistul Bertling, întocmai ca Walther von cler Vogelweide în miniatura din manuscrisul lui Manesse, ședea picior peste picior. Această atitudine nu însemna la Bertling, însă, – așa cum au dovedit cercetările mai noi despre Walther – jale și tristețe; el vorbea, în mod serios, cu Sabina și trata cazul ei cu blîndețe și în maniera plină de experiență, cu care mai

readusesse și pe altele pe făgașul loc normal.

„Nu mă aștept ca tu să-ți dai seama astăzi, Sabina, dar mai târziu cînd vei fi mai mare, vei vedea că a fost o prostie. Bineînțeles că ai să-mi restitui fotografia și hai să uităm amîndoi ceea ce mi-ai povestit adineauri. Sper că n-ai mai vorbit și cu altcineva despre asta și că n-ai scris nimic în jurnalul tău intim, încredințîndu-i sentimentele tale.”

§ – O iarnă pe muntele Fuji

Sabina se îndreptă puțin din șale și renunță la Hosumflarea ei îndîrjită.

„Bertling, acum te-ai dat de gol; ai vorbit cu mama și mama a văzut aseară, pe masa mea, fotografia dumitale, și jurnalul meu. Mi-am închipuit numaidecît una ca asta, cînd m-am întors ieri acasă. Ce idioată am fost să-1 las deschis, pe masă!”

„Deci tot ai notat în jurnal!” spuse Bertling, făcîndu-se că acum auzea pentru prima oară de asta. Și rise din inimă de această destăinuire aparent nouă. Nu, Sabina, n-am vorbit cu mama ta nici despre fotografie, a cărei dispariție am observat-o singur, și nici despre jurnalul de care ai pomenit acum.”

Și Bertling avea dreptate în privința acestei formulări.

„Îmi pot închipui foarte bine jurnalul, un caiet gros de dictando care costă douăzeci de pfenigi la noi acasă. Acum trebuie să fie, cu siguranță, mai scump. Și, pe coperta din față, stă scris, pe o etichetă albă, «*Jurnal*», subliniat cu rigla o dată gros și o dată subțire. Iar dedesubt ai scris: *Sabina Haffner*”

„Vezi că tot ai vorbit cu mama?”

„Nu, Sabina, n-am făcut-o, și pot să întăresc prin jurămînt că așa e.”

Da, dar nu cu formula de jurămînt care se obișnuiește în țările anglo-saxone și eare-i era perfect cunoscută și Sabinei din romane; cu formula care te obligă la adevăr, la întregul adevăr și la nimic altceva decît adevărul. Căci Bertling vorbise azi-dimineață cu Waldorf, în timpul unei plimbări prin pădure, cînd rîseseră amîndoi

deseori și în hohote, mai cu seamă Bertling.

„N-am vorbit cu mama ta, dar, în decursul lungii mele activități de profesor, am aruncat și eu câte o privire în viața sufletească a tinerelor fete.”

„Bertling, exagerezi și ești un încrezut. Asta sună, ca și cum ai fi fost asaltat de fete și numai cu greu ai fi putut să scapi de declarațiile lor...”

„Așa sună?”

„Da. Ah, Bertling, ești nesuferit, îmi imaginasem totul, atât de diferit.”

„Firește, Sabina, știu: cu joben și jachetă, într-o dimineață de duminică, cu un buchet din două, nu din trei duzini de trandafiri; și cu o vizită la doamna mama dumitale: «Stimată doamnă, îmi îngădui să vă cer mina domnișoarei, fiica dumneavoastră...».”

„Bertling, nu!” vorbi Sabina încetișor avînd lacrimi în ochi, iar gura ei moale, puțin cam mare, tresări: „Nu așa, Bertling î Nu chiar așa de... onorabil.”

Bertling izbucni în rîs.

„Deci, Sabina, într-un fel sau altul, știu, te decepționez în așteptările tale; și acum, hai să punem capăt discuției și să cădem de acord asupra următorului *modus vivendi*: noi doi uităm discuția noastră, nu vorbim nimic față de nimeni despre ea, mai cu seamă față ele.. · față ele nimeni. Renunțăm la partidele noastre de înot, ca nu cumva să mai afle de asta și doamna Beeskop, care stătea adineauri pe mal, pîndind, și care s-ar necăji de moarte, dacă ar ști ce conversație a pierdut azi. Și dacă vrei să-mi spui «tu», așa cum ai propus la începutul discuției noastre, – cu multă plăcere î Să rămînem prieteni buni. Dă-mi mîna și promite-mi!”

Sabina îi întinse mîna și spuse pe un ton ele renunțare:

„Am să-mi dau osteneala.”

Seara scrise încă multă vreme în jurnalul ei și nu se opri decît după ce umplu și ultima filă a caietului. Erau considerații, de pagini întregi, asupra vieții, a iubirii și a dezamăgirii. Încerca să descopere,

în domeniul psihic, rădăcinile comportării ei – cum scria ea însăși – și să-și clarifice propriul eu. Dar, când îi reproșa lui Bertling că nu e decît un belfer, care tratează toate femeile ca pe niște școlărițe din ultima clasă, nu era întru totul dreaptă cu el.

Pentru ea însăși nu întrevedea, deocamdată, decît două posibilități: fie să-și irosească, în cele din urmă, viața, ca Ho. Izkopp, făcînd pe profesoara de germană la un liceu, întrucît nu avea, pare-se, acel *it* necesar, pe care nu-l putem exprima decît în englezește; fie, însă, să elevelină așa ca doamna Beeskop, sau chiar mai rău. Uneori rîndurile, pe care le scrisese, erau întinate, cînd îi căzuseră lacrimi pe ele.

Bertling n-o cruță pe Sabina. De pildă, veni duminică îmineața, cînd Sabina era de serviciu la bucătărie și purta halatul alb al mamei sale. De fapt nu mai era chiar alb și „într-o bucătărie japoneză, în care arde mangal în două sobe deschise, nici nu se putea păstra multă vreme alb. în afară de asta, mamele îi erau prea scurte. Sabina, care supraveghea intrarea, chiar și în timpul activității din bucătărie, mai bine decît Bauschan – din păcate, nevigilentul cîine se gîndea cum ar putea s-o șteargă mai repede în pădure, la vînătoare – Sabina îl văzu pe Bertling venind cu un buchet de frunze pestrițe de toamnă.

Trase de funda cu care era legat halatul la spate, dar nu reuși s-o desfacă și o strînse mai tare pînă se înnodă. în timp ce era ocupată să desfacă acest nod, Bertling intră pe ușa bucătăriei, în casă.

„Lasă halatul în pace, Sabina! Ei, nu trebuie să roșești cînd vin eu!” Sabina ar fi putut jura că nu roșise nici un pic, dar acum simți, firește, cum îi năvălește sîngele în obraji.

„Bertling!”

„Bună ziua, Sabina! Nu, buchetul l-am adus pentru mama ta. E în cameră?”

„In *roka*Și Sabina îi întoarse spatele și puse supa la fiert, pe soba de mangal.

Bertling se duse pe prispă. Barbara ședea pe jos și-și lăsase

picioarele să-i atîrne în grădină. Purta un șort albastru-deschis și o bluză albastru-deschis și cîrpea un costum al lui Wolfram. Ușile spre *roka* erau larg deschise și lăsau să pătrundă în cameră soarele cald. În grădină, copiii se jucau cu niște cutii de conserve.

„Bună ziua, Barbara! Reîntors dintr-o plimbare matinală prin munți, pe care am început-o odată cu mijiiul zorilor, am onoarea a-ți depune, umil, la picioare, primele semne ale toamnei care începe.”

Flutură crengile înfrunzite, cu o mimică exagerată, și își îndoi puțin genunchii.

„Te rog să ții seama că nici domnul von Ziethen eu profundele lui cunoștințe întru ale protocolului, n-ar putea oferi mai elegant un dar.”

— „De acord! „Bună dimineața, Bertling! „Mulțumesc mult pentru frunzele de toamnă multicolore. Pe acolo, pe sus, au și îngălbenit pomii? Pune-le, te rog, singur, în vasul de pe pian! O să aduc apă după aceea. A fost frumos?”

„Îți stau cu plăcere la dispoziție, ca să te însoțesc odată acolo, sus. Ei, ce zici, mîine? Sau mai bine poimîine, cînd Sabina e iar de rînd la bucătărie?”

„Nu, nu 1” Barbara ridică mîna dreaptă, în care avea [o foarfecă. Surise puțin cam nervos.

Se așeză lingă ea, îi salută pe Wolfram și Ulii, care voiau să ia două bețe și să împuște balenele cu ele „cînd intră în cameră Sabina, apucă crengile din vas cu vîrfurile degetelor, deși își pusese mînuși, și vru să le ducă în bucătărie.

„Ce faci cu ramurile pe care le-am adus mamei tale? 3

Barbara se întoarse și ea, și o privi pe Sabina întrebător.

„Ramurile pe care ți le-a adus Bertling – evită ea să i se adreseze lui Bertling – sînt de oțetar, pomul ale cărui frunze se roșesc primele. Dar dacă băieții or să capete de la ele o erupție de otetar...?”

A I) >

„Ei. prostii. Sabina! Bertling, ești de acord ca Sabina să arunce

frunzele? Wolfram a mai avut o dată. anul trecut, o asemenea erupție, numai fiindcă a stat sub un oțetar, în timp ce eu n-am avut nimic. Totuși, îți mulțumesc.”

Sabina scoase ramurile din cameră, iar Bertling privi în urma ei.

„Păcat, spuse el, e geloasă.”

Barbara tăcu și desfăcu o cusătură.

Nu, Sabina nu era ele acord ca Bertling să vină atât de frecvent, cu o asemenea lipsă de tact, – și, în mod evident, să n-o ia defel în seamă.

„A venit iar și m-a rugat să-ți transmit că a plecat pentru că aveai oră de pian și fiindcă nu voia să te deranjeze.”

„De cine vorbești, Sabina?”

„De Bertling, firește. Nu înțeleg de ce tot trece individul chiar zi ele zi, pe la noi.”

m

„Parcă a fost o vreme, când ai privit cu ochi buni aceste vizite?”

„Ah, mama, ești îngrozitoare! Deci tot ai fost în cameră și – Doamne – și-ai vîrît nasul prin lucrurile mele, și...”

„Sabina, te poftesc...”

„Și, în plus, ai vorbit cu Bertling despre lucruri care mă privesc numai pe mine.”

„In primul rînd nu-mi «vîr nasul» peste tot, în al doilea rînd nu există lucruri care să te privească numai pe tine, copila mea, și, în afară de asta, n-am vorbit cu Bertling despre asemenea lucruri.”

„Sigur, mama?”

„Da.”

„Pe cuvînt de onoare?”

„Dar, Sabina! Firește: pe cuvînt de onoare.”

Adevărul, tot adevărul și nimic altceva decît adevărul? ı

„Iartă-mă, mama, am fost – *sort of upset* l”

Și lacrimile, care, la Sabina, erau ușor de pornit, îi curseră pe obraji în jos. Trebui să-și sufle nasul, apoi se duse la Barbara, o cuprinse de după gît cu brațele și izbucni în plîns în timp ce Barbara

o bătea ușor pe spate spre a o liniști.

Waldorf și Bertling porniră la plimbare. O luară pe drumul ce duce spre vest, pe malul lacului, și Waldorf vorbi despre avantajele regiunii de la lacul Fuji față de alte stațiuni de odihnă din Japonia.

„De fapt, spuse el, au și la Hakone un lac și, în plus, izvoare fierbinți. Bine – izvoarele fierbinți sînt singurul lucru care ne lipsește aici; și ăsta e un dezavantaj real pentru noi. Dar nici la Karuizava nu sînt. Și, pe urmă, la Hakone ori plouă toată vara, ori întreaga localitate e învăluită în nori și totul prinde să mucegăiască.

^ Pe asemenea vreme ai într-adevăr nevoie de izvoare fierbinți, altfel te alegi numaidecît cu un reumatism. Despre Karuizava nici să nu mai vorbim. Acolo sînt, înainte de toate, prea mulți europeni; nemți, italieni, ruși și neutri, în măsura în care mai există azi neutri; acolo ai *society* și *bridge*: un adevărat iarmaroc, nu alta. Mă rog, au și acolo un vulcan ca Fuji al nostru, și încă unul care fumează și, uneori, erupe. Dar unde ai acolo un lac? Să zicem că vrei să înoți craul sau să dai lecții de înot, Bertling, unde vrei s-o faci? Iar ploaia? Vara plouă la fel de mult ca la Hakone. Acum, regiunea noastră ı singurul dezavantaj l-am menționat adineauri, n-avem izvoare fierbinți. Dar cîte alte lucruri nu figurează la' rubrica – «credit»! Putem să ne alegem peisajul. Cînd privesc afară de la mine din casă, am în fața mea lacul 4>i deasupra lui, muntele Fuji, pe care, cum pretinzi, nu mai ai ochi să-l vezi, atît ți se pare ele anost. Cînd vremea e calmă, îl am înaintea mea chiar *în reverse*, Și cînd o pornesc la stînga, spre sat, pe lîngă casa Barbarei, îl văd tot timpul dintr-o parte. Dacă nu-mi convine Fuji, atunci o iau pe drumul ăsta, spre soare-apune, și mă simt transpus într-un peisaj german. Nu seamănă locurile de-aici cu cele de la lacul Mummel? Munții se înalță pieptiș, acoperiți de pădure deasă de brazi, iar pe versantul nostru sînt copaci foioși, care vor arbora, peste cîteva săptămîni, niște culori minunate. Iar lacul nostru are și o legătură cu interiorul pămîntului sau se spune că ar avea, acolo unde nu îngheață iarna. Dar, dacă nu-mi convine nici peisajul ăsta, dacă prefer ceva mai

aspru, trec lacul și o pornesc prin pădurile muntelui Fuji, pe drumuri de țară, pe lângă blocuri mari de lavă, pînă ajung la povârnișul lui Fuji cu pustiul lui de lavă, astfel încît nu-ți mai lipsește decît faimoasa inscripție *Lascicite ogni speranza!> voi eh9intrate*, care să vestească intrarea în infern.

Și-apoi, toate plimbările celelalte! Colo sus, pe munte, pe care îl urci într-un ceas și jumătate – ar trebui să faci asta o dată; ai fost sus? — ei, de-acolo poți vedea piscurile de zăpadă ale Alpilor japonezi. Ca să nu mai vorbim despre peștera de gheață și despre lacul Ahorn sau chiar despre o ascensiune pe Fuji, într-o noapte de toamnă ca aceea de ieri, cînd stelele strălucesc atît de limpede, cum nu vezi nicăieri la noi, în Germania!

Bertling, mă lași numai pe mine să vorbesc într-una, și nu contribui deloc la conversație. Ești cu gîncîurile aiurea. Ai făcut cumva, în jurnalul dumitale, bilanțul

7i

discuției pe care ai avut-Q acum cîteva zile cu Sabina? Și nu poți să te împaci cu despărțirea și renunțarea?" j

Bertling rise în chip de răspuns.

„Ei, unde-ți erau gîndurile în timpul monologului meu?"

„Mă descoși ca doamna Beeskop."

„Bine, Bertling, atunci altădată! Dar mă prind că erai cu gîndurile în casa Barbarei. Dealtfel, încă nu m-ai întreat, de ce-am pornit-o azi cu dumneata spre dreapta, cînd de obicei o apucam totdeauna spre casa Barbarei. Să nu crezi că am făcut-o din delicatețe, dragul meu, pentru a evita, cu mult tact, o întîlnire cu îndrăgostita nefericită. Mai curînd aveam, pe jumătate, intenția să trecem pe la colonelul von Arnim."

„Aha, de aceea ți-ai înfipt acul cu perlă în cravată! Credeam că nu-1 cunoști."

„Așa e! Dar doamna Brandenburg m-a întreat dacă nu vreau să-i fac cîndva o vizită. Și întrebarea ei e pentru mine un ordin. La urma urmei, aproape că ne e vecin; oricum, dacă o pornim de-a

lungul lacului, spre dreapta, este prima casă a unui german pe drumul ce duce în satul de pe partea cealaltă.”

Doamna Brandenburg îl întrebase, într-adevăr, mirată și aproape supărată, dacă încă nu fusese pe la Arnim și dacă aștepta cumva ca Arnim să-i facă, primul, o vizită/ Waldorf ar face bine să se sinchisească puțin și de vecinii săi. Waldorf răspunse:

„Zău, stimată doamnă, eu nu sînt decît un biet neguțator de curiozități, – dar fusese nedrept cu el însuși, căci trecea drept unul dintre cei mai înstăriți germani de pe țărmul lacului și era, totodată, mai mult decît un negustor de curiozități – iar el, el e colonel, von Arnim, și de bună seamă chiar rudă cu Bettina sau, ceea ce-ar fi, desigur și mai rău, cu Harry, cel care i-a pricinuit atîtea neazuri lui Bismarck. Și e din statul major și de la ambasadă, ajutor al atașatului militar, și se cam pricepe la bombe atomice și la fizică nucleară și la politică mondială. Nu, mai bine nu mă bag unde nu e de nasul meu!”

„Waldorf, ești un – ei, știi dumneata ce vreau să spun! Ești în raporturi intime cu împăratul Leon și cu alte nume de nerostit, din istoria universală, și formulezi cele mai aspre aprecieri cu privire la ele. Iar cînd vrei să faci o vizită unui colonel, care nici măcar nu e generai... Am să-ți istorisesc odată ceva!”

Și Waldorf îi relatează acum lui Bertling ce aflase despre Arnim.

Prima oară, doamna Brandenburg îl văzuse la Berlin, la o recepție dată în cinstea unui prinț regent cu prilejul vizitei sale de stat în capitala Reichului. Cînd l-a întrebat pe vecinul ei, un general din comandamentul suprem al armatei, cine e, acela i-a răspuns:

„Ala? Aa, locotenent-colonelul von Arnim – apoi șovăi și adăugă: Un ofițer politic.”

Suna ca un fel de limitare, așa că doamna Brandenburg îl rugă să-i dea explicații, după care vecinul ei completă:

„Nu e ofițer nazist, cum poate vă închipuiți stimată doamnă. Mai curînd, contrariul. Dar, în aprecierile sale, chiar și cu privire la probleme, după părerea noastră, cu totul specifice și tehnice,

amestecă totdeauna puncte de vedere politice, uneori cam prea aduse din condei. Iertați-mă, stimată doamnă, că am divulgat secrete, și cel mai bine ar fi ca aceasta să rămână între noi.”

Arnim a fost apoi în Franța și în Rusia. În Rusia a fost grav rănit, în a doua vară. O schijă de grenadă l-a lovit la frunte și i-a vătămat nervul optic al ochiului drept.

„Iar în ce privește restul, își continuă Waldorf relatarea, doamna Brandenburg mi-a impus de fapt tăcere, dar am să obțin ulterior iertare pentru păcatul de a ți-1 fi destăinuit, mai departe, duminică. Dealtfel, doar a schițat, în linii generale, povestea și mi-a spus că nici ea nu cunoaște evenimentele prea precis. Oricum, se pare că domnul colonel von Arnim a avut divergențe de păreri cu câțiva superiori; tocmai de aceea e numai colonel, în timp ce camarazii săi au avansat cu toții. Arnim era însurat și, când i s-a dat drumul din spital și a venit acasă – ei, doamna Brandenburg m-a întrebat: «Cu noștii romanul *Ejfi Briest*, de bună seamă, Waldorf? Pa* re-se, ceva asemănător... A dat divorț». Istoria asta a fost, desigur, unul din motivele mutării sale în străinătate. Restul îl știi: a sosit aici într-o bună zi, pe un vas care a străpuns blocada.”

Waldorf și Bertling dădură cărțile de vizită unei bătrâne *amah*, care le deschisese ușa, și fură conduși înăuntru. Colonelul Arnim îi salută. Era înalt și umbla aplecat înainte. În cameră era întuneric: o încăpere europenească, cu dușumele autentice, cu un șemineu pe peretele exterior și cu uși din lemn solid, fără panouri de hârtie. Draperiile erau pe jumătate trase. Și, cu toate că era întuneric, colonelul von Arnim purta ochelari albaștri. Pe frunte avea o cicatrice cu marginea dințată.

Se așeză pe un taburet, în fața oaspeților, lângă un aparat mare de radiorecepție. Chiar și când ședea, lăsa să-i atîrnie înaintea capului ce părea cioplit dintr-o bucată pătrată de lemn, un cap din topor, cu o gură deosebit de mare, cu buza groasă și cu o bărbie pronunțată. Părul alb îi stătea ridicat în sus, în smocuri – parcă e lipit pe cap, gândi Bertling, avînd impresia că-i amintește de un personaj de la

teatrul de păpuși, pe care-1 văzuse odată, cînd era copil, și pe care nu-1 uitase.

„Am. auzit ele dumneavoastră, i se adresă el lui Waldorf. Doamna Brandenburg vă pomenește des, astfel încît aș fi venit să vă fac odată o vizită, dacă nu m-ar fi supărat ochii în ultima vreme. De aceea nu pot ieși decît pe înserate și nu prea pot respecta orele de vizită.”

„Dar, domnule colonel, eu ar fi trebuit să vin încă ele mult încoace. Sînteți, cum s-ar spune, vecinul nostru Dealtfel aveți o casă splendidă și o grădină superbă: vedeți lacul în toată lungimea lui, iar în dreapta și în stînga, munții. Gazonul este în pantă lină, dacă nu mî înșel, coboară de-aiei pînă la lac. Casa e o casă europenească și cu ziduri solide...”

„Aparența înșeală, domnule Waldorf: e o construcție japoneza, ele seînduri tencuite, iar din dormitor pot privi afară prin porțiunile pe unde a căzut tencuiala. Aud că lucrați la o istorie a imperiului roman?”

„O istorie a imperiului roman de răsărit, domnule colonel. încep cu Justinian și vreau să încerc să continui lucrarea ele-a lungul întregului Ev Mediu pînă la căderea Bizanțului. O temă cam lăaturalnică, nu pot pretinde nimănui să manifeste vreun interes față de ea; și, între noi fie vorba, nici nu sper să manifeste vreun interes; dacă mi-e îngăduit să mă explic mai departe: nu un interes care să stînjenească cercetarea și care să transpună idei străine, moderne, în trecut, falsificîndu-1 astfel. Cu cît istoria – privită lăuntric — este mai depărtată de prezent, cu atît este mai potrivită pentru istoriografie.”

„Ca și Burckhardt, într-o scrisoare...” completă Bertling: dar Arnim și luase între timp cuvîntul.

„Ei, spuse el, de fapt nu știu nimic despre istoria bizantină. în afară de referirile din *Istoria universală* a lui Ranke. Iar acolo m-a surprins faptul că Ranke se află în contradicție, deși nu formulată expres, cu părerea generală, care s-a instaurat cu începere de la

Gibbon 2 părerea că Bizanțul e o epocă a decadenței. Mda, o decadență cam lunguță, așa cam *praeter propter*³ o mie de ani.”

„Și chiar și numai faptul ăsta e suficient, domnule colonel, ca să nedumerească pe cineva. Un imperiu în decadență nu se menține o mie de ani, mai cu seamă când la granițele sale își fac apariția atâtea forțe noi care luptă împotriva-i: sasanizii, turcii, occidentul, seleucizii, bulgarii, rușii. Nu, zău că aveți dreptate; decadență – firește că era acolo multă decadență, clar unde nu este! O găsim chiar și în epoca clasică. Și îmi pot imagina categorii mai bune pentru definirea unei epoci, decât acelea ale ascendenței și decadenței, care-ți par cu atât mai problematice, cu cât reflectezi mai mult asupra lor.”

„Lucrarea dumneavoastră va fi, așadar, o reabilitare a imperiului roman de răsărit, dacă v-am înțeles binev”

„Dacă va fi o reabilitare, domnule colonel... încă nu știu. În primul rînd va avea doar foarte puțini cititori și nu mă pot aștepta la o influență asupra concepției generale despre bizantinism. Și dacă mă gîndesc mai bine, nici nu urmăresc, cîtuși de puțin, asemenea lucru. Lucrarea mea este doar operă de diletant, scrisă pentru propria mea satisfacție, pentru propria mea... Totuși, domnule colonel, încă nu v-am răspuns la 111-

• κ-

I

freBarea: Așadar o reabilitare? Există, vedeți, o mulțime de puncte foarte obscure în istoria bizantină: asasinate prin otrăvire, schilodiri, deportări de mase populare, cu consecințe crude. Dacă scrii *sine ira et studio* \ nu poți trece cu vederea aceste fapte. Și, într-adevăr, ele el’l iac onoare Bizanțului.”

³ Aproximativ (*n. tr.*).

³ Fură ură și părtinire ; imparțial (*n. tr.*)>

³ Asta nu-i cinstit! (*n. tr.*).

⁵ Joc incorect (*n. tr.*)

„Dar există oare și pe tronul Bizanțului asemenea monștri cu chip de om, ca Domițian, Heliogabal, Nero sau Caligula?”

„Nu, domnule colonel. E drept că avem și acolo cîte va exemplare de toată frumusețea: Phokas sau JustiB.Iaa al II-lea după ce i-au tăiat nasul, de pildă; dar tot nu ajung la nivelul precursorilor lor din imperiul roman de apus. Găsim la Constantinopol mai multă atitudine de mijloc, și, privind lucrurile în media lor, mai multă destoinicie. Dar, pentru a reveni totuși la reabilitare: nu către asta va tinde lucrarea mea. Va fi o imagine cu multe umbre, dar în schimb, după cum sper, o imagine adevărată și inteligibilă.”

„Dar, au existat în Bizanț oameni mari și în afara istoriei politice, savanți mari, artiști mari?”

„Au existat cu siguranță, domnule colonel. Numai că încă nu cunoaștem toți Michelangelii și Rubenșii acelei epoci. Va fi nevoie să-i scoatem din întunericul trecutului. Sînt convins de asta, cred în faptul că ei există. Atîta doar, că astăzi știm despre ei tot atît de puțin ca și acum cincizeci de ani despre maestrul din Bamberg sau despre măreția unui Bruegel, despre care însuși Burckhardt a putut vorbi cu atîta lipsă de înțelegere. Imaginea imperiului bizantin, așa cum ne apare – nu vreau să spun, așa cum o pot eu descrie – este grandioasă. Chiar clacă n-ar fi decît influențele reciproce dintre mișcărilor spirituale și bisericești, ele o parte, și forțele pur politice, de cealaltă parte.”

„Lupte cu privire la concepția despre lume?” întreba, colonelul și oftă ironic.

„Da, din păcate, domnule colonel. Și din această cauza parcă uneori e mai bine, că n-am putut cunoaște prea îndeaproape această epocă: luptele sîngeroase dintre monofiziți, monoenergeți și monoteiști; cele dintre iconocloști și iconoduli, în comparație cu care confruntarea cu Islamul amenință uneori să se estompeze cu totul. De fapt, cunoaștem asemenea lucruri și din epoca noastră, a reformei și contrareformei.”

„Chiar și din epoci mai apropiate de noi.”

„Și tocmai epoca noastră ne arată, domnule colonei, că nu trebuie să minimalizăm forțele acestea și nici să zîmbim, cu aroganță și suficiență, pe seama acelor conflicte. Zău, aș prefera să le știu dispărute – din toate timpurile. Totuși, domnule colonel, îmi dau seama că devin obositor. Am depășit de mult durata decentă a unei vizite.”

„Trebuie să-mi povestiți mai multe despre toate astea, domnule doctor Waldorf. Pentru astăzi numai o întrebare: cum s-au sfârșit aceste lupte?” j

„Întotdeauna cu înfrîngerea uneia din partide, niciodată printr-o pace. Totdeauna prin moartea a mii sau sute de mii de oameni. Iar după lupte lumea nu mai era la fel ca înainte. Da, Bertling, uite că mă și scol.”

„Ați găsit o rețetă pentru a evita asemenea lupte? *

„Firește că nu, domnule colonel.”

„Mi-am închipuit.”

În primul moment vru să continue, dar lăsă fraza în suspensie și tăcu.

Waldorf se ridică și Bertling îl urmă.

„Domnule colonel, văd că trebuie să ne încheiem vizita. Și așa, am stat mult prea mult... Ne-am considera fericiți, dacă domnul colonel ne-ar da prilejul...”

„Ei, Sabina, ai fost să iei alimentele din sat?”

„Hello! Aa, doamna Beeskop!”

„Ce mai faci, Sabina? E mult de cînd nu te-am mai văzut, ultima dată ți-am zărit doar căpșorul, de dindărătul bărcii lui Bertling. Am auzit că înveți cu el să înoți erai.”

Doamna Beeskop rîse, gîndindu-se la campionul demimondului.

„Acum nu mai învătă. Am renunțat.”

„Ei aș?”

„Da, s-a făcut prea frig.”

„Dar Bertling încă mai înoată, Sabina.51

„Mda, vrea de bună seamă să facă pe eroul.”

„Ești cam dură cu el. Eu îl gădesc foarte drăguț și modest.”

Sabina scoase doar un „ph”, un „ph” sonor, cum se va fi rostit în sanscrită, ca expresie a celui mai profund dispreț, ceea ce voia să spună: aer, vînt – oare a vorbit cineva aici?

„Sabina, nu trebuie să te enervezi.”

„Să mă enervez? Eu – enervată?”

Acum doamna Beeskop dădu atacul.

„Firește, ești și jenată. Ești cumva geloasă?”

Sabina reflectează repede și privește în depărtare, apoi se apără nu fără oarecare abilitate:

„Ah, Bertling mi-e atît ele indiferent... Dar nu cumva ați pus ochii și pe Bertling?”

Acest „și pe Bertling”, mai accentuat, își produse efectul.

„Acum, vezi că te obrăznicești? Se vede că-ți lipsește un tată și... în sfîrșit!”

Un gest foarte elocvent cu palma întinsă.

„Ph!”

Același sunet sonor din sanscrită, Sabina se răsucește pe călcîie și pleacă, aparent nepăsătoare; bălăbănind sacoșa, se-ndreaptă spre debarcader pentru a duce alimentele acasă.

De fapt încă nici nu era chiar atît de frig, iar apa care, după spusele lui Waldorf, se afla în legătură cu măruntaiele pămîntului, era chiar agreabil de caldă. Așa că Bertling înotă în acea după-amiază, ca și mai înainte, fără a face pe eroul, apoi se duse la Barbara ca să bea o ceașcă de ceai.

Sabina era singură acasă. Barbara se dusese în sat cu copiii ca să-i facă o vizită doamnei Brandenburg, așa cum se înțelesesem.

Răspunse la salutul lui Bertling și se scuză că mai are ceva de făcut la bucătărie. El se așeză pe prispă, ca de obicei, cu picioarele atîrnînd, și se uscă la soare.

După cîteva minute, veni și Sabina. Se pudrase și se rujase cu rujul mamei sale.

„Ți-aș oieri cu plăcere o ceașcă de ceai, Bertling, da? n-am făcut încă focul. Pînă îl aprind și pînă fierbe apa, durează vreo jumătate de oră. Dumitale nu ți-e frig? *

„Nu Sabina, oiță mică ce ești! cc spuse Bertling prietenos.

„Cum, mă rog?”

„Oiță mică ce ești, pentru că iar mă iei cu «dumneata».a

Sabina strînse din buze. își făcu brusc curaj, apoi vorbi din nou:

„Bertling, aș prefera ca și dumneata să-mi spui iar. «dumneata»”.

„La armată spuneam în asemenea situații – «uite popa, nu e popa»! Mai întîi îți spun – «tu», apoi «dumneata», apoi iar «tu»; după aceea, tu îmi spui «tu» și acium mă iei cu «dumneata»; și vrei ca jocul să continue așa? Nici nu mă gîndesc să mă prind în el! Dealtfel, cînd le spuneam «tu» tinerelor domnișoare din penultima clasă de liceu, erau foarte revoltate și considerau asta drept o intimitate bătădărănească. La vîrsta asta își dau prea multă importanță.”

Sabina încremenise plină de demnitate, dar, cînd Bertling termină, binevoi să-și continue vorba:

„De fapt, voiam încă mai demult să stau de vorbă cu dumneata; dar credeam că crezi...”

„Vorbești incorect, Sabina!”

„îmi dai voie să-mi termin vorba? îți închipui, pro· babil, că mă port așa cu dumneata, pentru că noi... din cauza relațiilor dintre noi doi.”

„Dintre noi doi? Bine, hai să zicem așa! Mai departe!”

„Dar nu e cazul. Sînt foarte obiectivă și lucidă, și uici nu vreau să te ofensez; dar, Bertling, lumea din sat a și început să vorbească despre asta, și...”

„Sabina, dacă vrei să devii om de știință, trebuie să te deprinzi, în primul rînd, cu exprimarea precisă: deci, cine vorbește și ce se vorbește?”

„Deunăzi, doamna Beeskop m-a oprit să-mi vorbească.41

„Și ce-a spus?”

- „N-aș vrea să repet tot.41

η

Ah, Bertling o întreba ca și cum ar fi interogat *uri* elev, și îi era greu să aibă ultimul cuvânt cu el. Dar, de vreme ce începuse, trebuia să continue.

„Bertling, să nu ne facem iluzii! Lumea vorbește de. faptul că vii prea des pe la noi, și cred că ar trebui să cam ții seama de asta. Nu numai din cauza mea, dar și din cauza mamei.”

Lovitura pe care o 'dăduse Sabina era perfidă; ea știa asta și se făcu toată roșie. Iar Bertling, care pînă acum găsisese conversația amuzantă, se sculă și o întrebă tăios, cum încă nu-1 auzise niciodată vorbind 2

„Te-a însărcinat mama ta să-mi spui toate astea? 3 Sabina se uită la degetele picioarelor goale ale lui Bertling și n-avu curajul să-1 privească în ochi. își muscă buza de jos și răspunde intimidată ı
„Nu, Bertling, dar credeam.., ®

„In limba engleză, pe care o vorbești atît de cursiv, se spune în asemenea caz: «*That is not cricket*»! 1 sau «*foul play*» 2. Asta a fost remarca ta. O lovitură perfidă, cu care voiai să lovești în mine, dar cu care lovești în mama ta. Am să vorbesc eu ea despre asta.”

„Nu, te rog, nu!” spuse Sabina; dar el η-o auzi, pentru că vorbise atît de încet și o mai înecase și un sughiț de plîns. Bertling plecă pășind pe lespezile de piatră, calde, albe, de-a lungul șirului de floarea-soa-. relui cu capetele plecate, și se-ndreptă spre barcă.

fet fond; era bine, totuși, că4 spusese odată lui Bertling, ce avea pe inimă, și expresia 9, *foul play*” i se păru cam tare. Stătuse în fața ei, de parcă ar fi vrut să-i spună: „Haffner, iar ai copiat și ai înșelat. Ai dezamăgit încrederea pe oare corpul profesoral o avea în dumneata*Am* să te notez în catalog!”

Barbara și cei doi băieți se întoarseră. Wolfram” și Ulii se smulseră din mina eî șl alergară spre Sabina, care aștepta la intrarea în bucătărie,

„Albiniță, ia uite, am căpătat un camion mic.®

„E din *ciloloid*ζζ, spuse Wolfram. „Am băut cacao și ne-a dat prăjitură.” „Ți-am adus și ție prăjitură.”

„Nu, eu ți-am adus”, sări Wolfram și se luară la ceartă, care din ei să-i dea prăjitura Sabineei.

Sabina reușise să-și ștergă urmele de lacrimi, doar pleoapele îi mai erau puțin roșii. După cină se așeză pe divan, în colț, cu picioarele strânse sub ea, și începu să citească romanul polițist adus de Barbara de la doamna Brandenburg, o amatoare entuziastă a acestui gen de literatură.

Barbara ședea la pian și răsfoia caietul de note aflat pe pupitru.

„Astă-seară ai fost atât de tăcută. Ai ceva?”

„Nu... Aa, Bertling a fost azi după-masă din nou pe-aici.”

„Daa?”

„M-am cam certat cu el.”

„Da* se poate certa cineva eu-adevărat cu el? Te-a luat peste picior T {

„Nu. însă i-am dat să-nțeleagă că vine nițel cam prea des pe la noi.”

Și adăugă pe un ton de îndoială:

„Nu știi dacă am făcut chiar bine/*

Barbara privi pe deasupra notelor, în gol. Intre sprâncane avea două cute înguste. După o vreme spuse:

„Nu, cred că nu era necesar.”

Sabina privi întrebător spre mama ei. își încrunta fruntea și reflectă, dar nu găsi ce să răspundă. Era încurcată și nici nu știa ce să întrebe de fapt. Dar mai înainte de a-și regăsi șirul vorbei, Barbara atinse clapele și începu să cînte. Era o bucată gravă, cu un bas majestuos ce se accentua treptat și cu o temă seacă. Barbara începuse cu răceală; dar în curînd fastul începu să se desfășoare. Rochii de catifea roșie foșneau. Soarele lumina printre norii întunecoși. Apoi urmară șaisprezecimile, în registrul de sus, cu rulate și triluri, cu zefiri și păstori, cu cununi de flori și cu amorași.

în registrul de jos, basul se apropie cu pas măsurat. Eră Silen sau Pan? Sau vreun alt zeu, care urmărea amenințător și încă ascuns, jocul?

După o întrerupere de mai multe zile, Bertling își făcu iar apariția și Barbara se hotărî să urce împreună cu el pe muntele, care se înălța lângă lac, în spatele casei lui. Pe drum, voia să discute cu el despre Sabina.

Urcară pe poteca îngustă. Bauschan îi însoțea, dar rareori mergea pe drum; aproape tot timpul umbla prin tufișurile de pe ambele părți ale potecii și lătra puternic, vînînd fazanii pe eare-i stîrnise și pe care – după cum ar fi trebuit să știe din experiență – nu-i putea prinde. Dar părea să fi uitat că fazanul avea aripi și că el nu avea. Cînd păsările se înălțau în zbor, sărea și el în sus și părea, într-adevăr, că face cu labele din față niște mișcări care aminteau de zbor. Dar cînd ateriza din nou pe pămînt, spre mirarea sa, se repezea, eu un lătrat ascuțit, strident, prin tufișuri, în direcția în care își luaseră zborul fazanii. 11 mai auziră încă o dată hămuind în depărtare, după care dispăru, pornind la vînătoare de unul singur. Abia spre seară avea să se furișeze acasă, ostenit, flămînd și cu conștiința încărcată, unde avea să-și caute strachina eu mîneare.

Barbara era îmbrăcată ușor, doar cu un șort sineliudeschis și cu o bluză azurie. Bertling ducea pe braț jacheta ei, pe care și-o luase, după sfatul lui, împotriva vîntului tăios de pe creastă.

Era o zi caldă de toamnă și cînd ajunseră în pădurea de molizi, pomii miroseau a rășină. Soarele ardea puternic aerul de munte era uscat și limpede. Se cam încălziră urcînd pe poteca pieptișă, rareori bătută de picior de om, pe covorul de ace de pin, vechi și îngălbenite, pe care puteai aluneca ușor. Bertling mergea înainte și trebuia să dea în lături crengile și măcăcinii care năpădiseră drumul.

Apoi poteca încetă și merseră mai departe, în sus, prin albia uscată a unui pîrîu. Aici urcușul era și mai anevoios. Grohotișul, adus în albia pîrîului de apele dezghețului primăverii și de torenții din perioada ploilor, era instabil și, uneori, alunecai eîțiva pași

îndărăt. Bine că Barbara nu-și pusese un taior sau pantaloni lungi, așa cum plănuise inițial. Pe picioare avea de-acum câteva zgîrieturi de la măracini. Uneori trebuia să parcurgă mici distanțe cățărîndu-se, și Bertling, care mergea înaintea, îi întindea mîna și o trăgea sus.

Apoi urmă o pantă mai lină, acoperită cu iarbă țepoasă, care începuse să se coloreze în cafeniu. Povîrnișul era presărat, rar, cu pini. Se opriră pe loc și priviră în urmă. Jos, sub ei, în adine, se afla lacul, albastruînțimecat și precis delimitat de pămîntul cafeniu. Fuji se înălța în fața lor, limpede și fără nori, în afară de unui mic, în vîrf, așa cum avea să se arate în tot timpul iernii. 11 puteau vedea cum se înălța, cu pante line, din platoul situat la înălțime, din pădurile Fuji și din brîul de lavă. Se înălța la început lin, atît de lin, încît adeseori nu puteai spune dacă un petic de pămînt mai făcea parte din platou sau și începuse să urce ușor. Cu cit privirea luneca mai departe, de-a lungul acestui vulcan stins, cu atît se înălța mai pieptiș, mereu în aceeași linie perfect arcuită și nicăieri întreruptă, linie care se curma abia la buza cercului craterului, unde se întîlnea cu linia-soră din partea cealaltă a muntelui, care se îndrepta deopotrivă de uniform spre ea.

„Puțin obosită, Barbara?”

Da, ea îl apucă de braț cînd urcară, acum încet și pas cu pas, panta acoperită de iarbă.

„Nu te-ai mai arătat de mult pe la noi...”

„N-a vorbit Sabina cu dumneata, Barbara? *

„Ba da, dar e o copilă încă. Și acum este la vîrsta cînd își pierde ușor cumpătul. Doar n-ai s-o iei în serios.”

„Oricum, – și cam asta este în fond – m-a dat afară.®

Oare Bertling nu voia să vorbească de atacul *unfair* al Sabine, atac care o lovise pe Barbara mai mult decît pe el? Nici ele faptul că vizitele lui lezau bunul nume al Barbarei în fața unor oameni ca doamna Beeskop, de pildă? Nu, Bertling trecu toate astea sub tăcere.

„Bertling, doar cunoști fetele de vîrsta asta! Ea avea – Barbara

zîrnbi – o mică înclinație pentru dumneata,

6 77

pe care – o clipă, te rog! mi-am cam pierdut răsuflarea. Așa, acum mi-am revenit – avea o înclinație, la care nu prea i-ai răspuns."

„Nu prea? Deloc!”

„Ei da, și acum îi vine greu să i se amintească de prima ei înfrîngere. În mintea ei se învâlmășesc toate: tragedia, teama de a nu sfîrși călugăriță într-o mînăstire, t compătimirea de sine. Și, în fond, nu e decît un sentimentalism care cedează, dacă atenția îi este atrasă de altceva. Acest altceva nu trebuie să fie neapărat von Ziethen; sper că Sabina nu e chiar atît de lipsită de gust. Poate că descoperă, deodată, că e artistă înnăscută sau ceva asemănător. Asta nu e, însă, un motiv, să te depărtezi de noi, plin de tact, și s-o scutești pe Sabina, cu multă delicatețe, de prezența dumitale.”

„Lucrurile stau cu totul altfel. N-am venit niciodată în casa dumitale de dragul Sabine, ci de dragul dumitale, Barbara.”

„Așa, acum pot să merg iar singură. Mulțumesc

Ajunseră la creastă și priviră spre lac și spre Fuji. încercară să recunoască fiecare casă din sat. Dar erau prea mici; doar șoseaua, care îl străbătea, se putea vedea limpede. Pe lac plutea o barcă cu pînă. Casa Barbarei era mascată de spinarea muntelui, pe a căruia culme se aflau, iar casele lui Bertling și Waldorf erau ascunse îndărătul copacilor și al munceielor. Doar în depărtare, pe marginea dinspre apus a lacului, mijea acoperișul de țiglă roșie de pe casa colonelului von Arnim.

Spre nord – și acesta era motivul pentru care Waldorf îi recomandase cîndva lui Bertling această excursie – puteau vedea țara pînă departe, pină la culmile Alpilor japonezi. Jos, în văi, plutea o negură lăptoasă, albăstruie.

Pe creastă vîntul sufla tăios și rece, astfel încît Barbara își puse jacheta și insistă s-o pornească îndărăt. Coborîră pe același drum pe care urcaseră. Pe panta lina, acoperită de iarbă, era cald și nu se simțea nici o adiere. Mirosea a rășină și a pădure. Ici-colo' înfloreau

garioafe sălbatice purpurii.

Întrucît era vremea prînzului, hotărîră să-și mănînce sandvișurile. Bertling avea la el chiar o ploscă eu puțin coniac.

Si

„Picknick la iarbă verdeY spuse Barbara.

„Te gîndești la tabloul lui Courbet?”

„H’u, nu m-am gîndit la nici un tablou. Doamne, ce frumos e totul: este atîta liniște., nu suflă nici vîntul, iar pădurea miroase aici atît de intens, mult mai tare decît la noi, jos. Fluturile de colo zboară din floare în floare și acum se îndreaptă spre o luminări că. Cred că lumînărică el Și nu mai știi nimic despre tot ce se petrece acolo, de vale, prin sate. Dealtfel, tabloul nu e de Courbet ci de Manet.”

„Barbara, acum îți depășești atribuțiile. Dăscăleala îmi revine mie. Dar ai, cu toate astea, dreptate. Ce ciudată e în tablou femeia aceea, îți amintești, nu-i așa, complet dezbrăcată. Ce frig trebuie să-i fi fost bietului model!”

„Trebuie neapărat să faci glume pe socoteala a orice, Bertling.”

„Bine, dar azi am fost altfel. Am trecut sub tăcere pînă și aversiunea mea pentru Fuji, pe care o cunoști, desigur, și cu care, de fapt, doar cochetez, ea nefiind serioasă. Nu mi-am dat azi toată silința?”

„Da, recunosc.”

„Și mă preferi așa T

„Mmda. Mai ai un biscuit? Mulțumesc! I-a făcut *amah* a dumitale?”

„Da.”

Pauză. Apoi Barbara spuse:

„Bertling, *amah* a dumitale e drăguță? Și adăugă încetișor: La fel de drăguță cum era a lui Waldorf?”

Bertling ridică privirea spre ea. îi văzu obrajii rumeniți de vînt, buzele întredeschise. Barbara cată în jos, spre lac. Și respiră adine, astfel încît umerii i se ridicară și i se lăsară în jos, iar bluza, bluza de olandă albastrudeschis, sălta și cobora. Privi spre el doar o dată,

scurt, cu teamă. Se dete de gol. Un animal, care a fost încolțit; care s-a apărut și a fugit și acum nu mai știe ce să facă; și care abandonează.

„Barbara!” și încă o dată: „Barbara!”

Sunetul ele com al vânătorilor și un triumf nesperat î Și, fără să-și dea seama, continuă i

„Nu, nu, Barbara! Nu e adevărat! Nu e nimeni așa, nimeni așa – ca tine..!”

Soarele e în crucea amiezii și luminează povârnișuî cafeniu cu iarbă țepoasă, cu lipicioase roșii și lumînărele galbene. Miroase intens a rășină de pin și a ace căzute pe jos. Printre pomi licărește, albastru, lacul, pe care plutește o pânză albă. Dincolo de lac, casele din sat, care nu pot fi distinse, fiecare în parte. Acoperișul roșu al casei Arnim dă binețe de jos.

Aici sus e liniște și crengile pinilor nici nu se clintesc. E atîia singurătate, iar oamenii, timpul, lumea sînt ne- spus de departe.

DACA WALDORF AR FI FĂCUT DIN nou comparația cu fructul *kaki*, Bertling l-ar fi contrazis și mai aprig cleclt atunci. L-ar fi contrazis nu numai fiindcă îi plăcea să i se opună lui Waldorf și fiindcă spusese, odată, despre această comparație, că e trasă de păr, dar și pentru că acum știa că Waldorf n-are dreptate, că *nu mai* are dreptate. Căci Bertling gusta și simțea numai dulceață.

Se schimbase, oare, Barbara? Da, era altfel decît cu cîteva zile mai înainte; nu mai avea cuta severă dintre sprîncene, nici privirile mirate și temătoare. Și, cînd Bertling repeta uneori cîte o remarcă, ceva mai libertină, a lui Ziethen, la care înainte vreme Barbara ar fi tăcut, acum rîdea și ea.

Obsesii? Nu, nici un fel de obsesii, deocamdată nu. Parcă i se luase o piatră de pe inimă și acum putea umbla și vorbi iarăși nestîngenită. Nu mai avea nevoie să-și caute, cu teamă, un sprijin lăuntric și să ia seama la primejdii. N-avea altceva de făcut decît să aștepte, să îndure, să se bucure.

Comparații? Mda, sînt vechile comparații: eu floarea care se

deschide, cu bobocul care înflorește și care strălucește acum, superb și tainic, în singurătate. În singurătatea de pe povârnișul de la jumătatea muntelui, unde rareori se avîntă vreun om, cel mult vreun vînător toamna, și unde înfloresc lipicioasele, iar pinii au miros de rășină.

Barbara mergea acum mai des la plimbare. Îl lua pe Bauschan, legat în lesă, dar aproape de casa lui Bertling îi dădea drumul să alerge. Nu era un paznic bun; ar fi păzit-o, oricum, prost. Bauschan mai mergea cu ei o vreme în sus, pe munte; după aceea auzea ceva foșnind prin frunziș, o lua razna prin tufișuri și îl auzeau apoi hămăind îndîrjit, undeva, departe. Cîteodată se întorcea acasă chiar înaintea Barbarei.

Uneori se întîmpla să plouă, deși zilele de toamna sînt, în Japonia, de obicei senine; dar chiar și atunci cînd vreo ploaie din sud, dinspre mare, cu taifunuri de toamnă, se abătea pe aici, Barbara îi spunea Sabinei după masa de seară:

„Mă mai duc un pic cu Bauschan să iau aer proaspăt, cam vreo jumătate de ceas. Dacă ți se pare că e prea tirziu, poți să te culci liniștită! Dar, întîi, mai aruncă o privire și la băieți!”

Da, și Sabina ședea apoi pe divan și citea o carte, împrumutată de doamna Brandenburg, o carte din seria *Crime and Mystery* sau din *Crime Club*. Dar aerul umed adus de taifun producea oboseală și ea se culca mai devreme ca de obicei.

între timp, Barbara mergea cîteva minute pe malul lacului și ciocănea la fereastra lui Bertling, ca să deschidă

„Heinz, dacă vine *amah...*”

„Dragă Barbara! iC spunea el.

Dar ea se ferea și-i spunea:

„Heinz, dacă vine *amah...*”

Și o lua repede, înaintea lui, în odaie și se așeza pe divan, iar Bertling închidea obloanele, ca să nu poată privi nimeni înăuntru. Și lăsa aprinsă doar lampa mică de pe birou.

„Dragă Barbara!” De cîtă vreme nu-i mai spusese nimeni așa!

Trebuise să fie tot timpul autoritară, pentru cei doi băieți, pentru Sabina și pentru ea însăși. Dar asta trecuse acum, se pierduse în noapte, în întuneric. Acum era primăvară, chiar dacă afară începea toamna și chiar dacă Bertling găsisse pe munte crengi de oțetar, cu frunze roșcate, care produc erupții alergice. Pentru ei doi, era totuși primăvară, în afara anotimpurilor, și florile înfloreau.

Auzi de la el că părul ei strălucește, că e moale când îl iei în mîna, și că ea e frumoasă. Și simți și ea acest lucru, ca o minunată răscolire.

„Am crezut că n-ai să vii pe ploaie.” 1

„Nu, – trebuia să vin! Nu puteam altfel.”

„Cine ar fi crezut una ca asta despre tine! Înainte vreme erai atât de inaccesibilă, cu cele două cute mici, înguste, între sprîncene.”

„Cute? Am cute?”

„Ai avut. Acum nu mai ai.”

„Ia spune, cum mă preferi, așa ea atunci, sau...”

Șopteală pe divan, vorbe fără însemnătate, întrebări și răspunsuri de îndrăgostiți, care se iubesc fără restricții și fără limite.;

Bertling o însoți pînă acasă, cu toate că afară ploua. Iar 111 fața casei își luă rămas bun și o porni îndărăt. Tocmai atunci începu iar un ropot puternic, de ploaie, și picăturile cădeau, dese, pe lespezile din fața florii – soarelui. Dar el se duse, totuși, îndărăt acasă.

Barbara intră ușurel în casă. Sabina lăsase sa ardă lampa de pe pian. O auzi pe Barbara cînd închise ușa glisantă de la baie și întrebă, de la ea din cameră:

„Mama?”

„Da, Sabina?”

„Acum ai venit? Dar plouă tare.”

„Sînt de mai multă vreme aici și am ciut. Dormi mal departe.”

Se duse încă o dată sus, la copii. îl sărută pe Ulii, care se răsuci, încă adormit, și vorbi prin visul din care tocmai îl trezise pe jumătate. Se duse la patul lui Wolfram și-1 sărută și pe el – cu buzele ei sărutate.

v Cei doi copii continuară să doarmă și să-și viseze micile lor vise, în care vorbeau, uneori, prin somn: despre lei și lupi, despre Țândărică, despre balenă și despre Bauschan.

În zorii zilei sau înainte de amiază, după masa de prin, Ț sau spre seară, Barbara o pornea cu Bauschan să ia puțin aer proaspăt. Se ducea pînă dincolo de vîrfurile istmului, unciie nu mai putea fi văzută de acasă, la cîteva sute de metri distanță. Acolo, în adîncitura unui bloc de lavă, sub pietre, dar atît de sus încît Barbara trebuia să se ridice în vîrfurile picioarelor ca să ajungă cu mîna, era o mică ascunzătoare, în care găsea bilețele și punea bilețele. Bilețele în care scria cînd urmau să se întîlnească iar, cîteva cuvinte de binețe, o promisiune mîzgălită în grabă, o glumă.

Presupunerea Barbarei nu fusese neîntemeiată: la proxima vizită în sat, Sabina își cumpără două caiete groase, dar nu de dictando, cu linii și cu o etichetă lipită pe copertă, ca acelea care costau, înainte de război, douăzeci de pfenigi, ci două caiete mai groase, cartonate, pe coperta cărora stătea scris cu litere cursive *Account* cu un *c*; dar cuvîntul, deși scris greșit, trebuia să indice că acel caiet era destinat pentru contabilitate, și anume pentru firmele care voiau să se lanseze, acum după sfîrșitul războiului, în afaceri internaționale.

Două asemenea caiete cumpără Sabina și trebuie să pună, pentru ele, șase yeni pe tejghea. Dar ele aveau să aducă un beneficiu reprezentînd de o sută de ori valoarea lor. Căci aceste două caiete n-aveau să-i mai servească drept jurnal intim. Trecuse de asemenea fază. Asta era o îndeletnicire pentru adolescente și fete proaste. Nu, pe foile acestea, în prezent încă nescrise, se va putea citi, peste puține săptămîni, acțiunea zguduitoare a unui roman de Sabina Haffner. Și dacă această carte avea să rămîină, întîmplător, deschisă pe masă și avea să intre cineva în odaie, poate marna ei sau, foarte posibil, Bertling, și cartea avea să fie văzută...

„Sabina, va spune Bertling, mișcat, te-am nedreptățit atunci. Nu știam că ai sentimente atît de adinei, Sabina; ceea ce ai scris aici m-a zguduit cît se poate de profund!”

Dar ea va rămîne în pragul ușii, glacială, și, plină de renunțare, îi va da să înțeleagă că acum e prea tîrziu. Se decisese să aleagă calea spinoasă, care să-i aducă, poate, glorie și considerația celor mîi de scamă oameni, chiar dacă nu și pe aceea a mării mase; o cale care s-o conducă pe culmile și în profunzimile vieții, dar care o va exclude, fără milă, de la bucuriile vieții.

Deocamdată îi făcea griji titlul. Se uită pe lista colecției *Crime Club*, apoi ia rubrica *Crime and Mystery*, dar constată că titlurile pe care Agatha Christie sau Erie Stanley Gardner le dăduseră cărților lor, nu se potriveau. Trebuia să găsească eu totul altceva, ceva mult mai sugestiv, un titlu care să învăluie cartea și despre care cititorul să-și dea seama, abia la ultimul rînd, că era totuși potrivit, ba chiar, că această carte nici n-ar fi putut avea alt titlu. Titlul era, astfel, cel mai greu lucru și Sabinei îi era de la bun început limpede că a scrie un roman nu-i jucărie. Chiar și Bertling, care era totdeauna atît de profesoral și vorbea de sus, ca un unchi, spusese că a scrie o carte era un lucru mare. Dar nu putea să renunțe, totuși, înainte ele a fi început.

Ce n-ar fi dat acum să afle de la Bertling interesanta convorbire a lui Goethe, referitoare la felul său de a scrie și la acela al lui Schiller. Goethe i-ar fi putut da, cu siguranță, indicații prețioase, cel puțin cu privire la tehnică, chiar dacă romanele lui, de pildă *Wilhelm Meister*, nu mai erau admirate fără rezerve. Pîna și profesoara Holzkopff făcuse remarce sarcastice La adresa lui și, după mai multe întrebări puse de elevi, clasa se lămurise că nici ea nu citise romanul.

Apoi mai trebuia să reflecteze la final. Nu că ar fi avut de gînd să înceapă nesistematic, cu sfîrșitul. Dar voia să țină seama, de la bun început, de faptul că majoritatea criticilor se izbeau de final. Iar Goethe făcuse, și el, greșeli în privința asta. Cînd 11 citise pe *Werther*, în ultimul an de liceu, tocmai finalul provocase criticile cele mai numeroase și mai aspre. Iar Holzkopff le citise un pasaj din *Poezie și adevăr*, în care Goethe își calificase eroul „smintit”, din

cauza sfârșitului. Și la Agatha Christie sfârșitul era de multe ori decepționant și nesatisfăcător. Era decisă să evite asemenea greșeală.

Dar nu putea să scrie, totuși, un final cu *happy-end*, Pur și simplu nu putea. Era împotriva firii ei, a caracterului ei, împotriva rădăcinilor concepției sale despre lume și viață, împotriva rănilor pe care i le pricinuiseră viața.

- Nici subiectul nu era de natură să se poată încheia cu un *happy-end*. De fapt, încă nu-1 avea limpede înaintea ochilor, dar era o chestiune de timp. Trebuia să aștepte ideea, inspirația, care avea să coboare în zbor, ca un porumbel, și să se aștearnă asupra ei. În privința motivului, lucrurile îi erau, în fond, limpezi: era vorba de calea plină de suferință a unei tinere fete, seduse, părăsite, iubitoare fără a fi fost iubită, disprețuită. Poate chiar și un copil din flori. Rușinea. Și apoi urma finalul: să se arunce în apă, cu o expresie pe față ca aceea a „necunoscutei”, din Sena, cu același chip surîzător, profund zguduitor, sau... Sau, la urma urmei, să nu se arunce?

Seara, Sabina încă nu se lămurise în această privință. Adormi, peste roman, ținând în mână stiloul pe care-1 umpluse în sat, și rozînciu-î capătul, în ciuda observațiilor pe care le auzise, la fiecare compunere, în clasă, și pe care Holzkopff i le făcuse, pentru a-î sluji mai departe în viață.

Bertling nu venea mai des decât înainte în casa Barbarei, mai degrabă ceva mai rar; și, din cauza asta, Sabina era într-o dispoziție mai calmă. Într-o seară, îi spuse mamei sale, din proprie inițiativă, că îi pare rău că-I tratase atunci pe bietul Bertling atât de oribil. Îl nedrepta lise.

„Da, mama, tu stai acum aici și coși și te amuzi m gînd, cu siguranță, pe seama mea, chiar dacă taci.”

„Dar, Sabina, cum o să fac una ca asta!”

^, Ba da, mama, și uiți că, atunci, m-am înfuriat pe O t i l i a Beeskop.”

_ BertHnS venî într-o dimineața tocmai cînd Barbara dădea o

lecție de pian. Se așază în grădină, în timp ce oama tăia floarea-soarelui, care avea acum, într-adevăr un aspect jalnic. Florile atârnav negre, cu petalele veștejite, pe niște tulpine fragile. Cîte una din tulpini fusese frîntă de vînt.

„Sabina, vrei să fim iar prieteni?”

„Dar am fost totdeauna prietenă cu dumneata. Ne-am certat vreodată?”

„Ei, de fapt, în mod practic, m-ai «dat afară» și urma să nu mai vin pe-aici, fiindcă s-ar fi putut să-i bată la ochi doamnei Beeskop.”

„Oh, Bertling, dar nu asta am vrut! Nu trebuie să iei totul așa, textual.”

„Atunci pot să vin iar pe-aici, să vă vizitez pe tine și pe mama ta?”

„Bertling, nu fi caraghios! Firește! Și îmi pare rău că am fost deunăzi atît de oribilă cu dumneata.”

„Drăguț din partea ta, Sabina. Și, cînd mama ta va termina lecția – nu poate fi decît Sibyla Wangendorf, care cîntă atît de înfiorător! – o să mergem înăuntru, la brat și tu o să-mi spui iar «tu» și o să fim. iar prieteni buni Ȧ

„Da, da! Ascultă, dumneata mi-ai spus atunci că Goethe, odată, într-o discuție, s-a exprimat despre felul său de a lucra și despre cel al lui Schiller.”

„Am folosit eu expresia «s-a exprimat»? Trebuie să mă corectezi totdeauna cînd folosesc asemenea cuvinte urîte. Ce-i aia «a exprima»? Sună aproape ca «a excreta», cum spun eu despre blestemata aia de manie a Otiliei Beeskop de a difuza știrile. «A exprima» – înseamnă să dai la iveală ceva ce se află înăuntru, cum s-ar zice să expulzezi totul. Ar fi trebuit să folosesc alt cuvînt. Goethe a «spus» – asta sună mai simplu și mai frumos.

Așadar, ce-a spus? Mda, reflecția o găsești în *Convorbirile cu Eckermann*, pe care am să ți-o aduc. în rezumat, Schiller credea că trebuie să constrîngi subiectul, indiferent de toane și de dispoziție. Așa cum a început el să scrie *Tell* după o activitate premergătoare,

sistematică. Mai întâi a adunat hărți, cu care și-a tapetat pereții camerelor; apoi a citit memoriale de călătorie prin Elveția, 1-a o u „pe Goethe să-i povestească despre țara asta, a studiat istoria confederației, și după aceea s-a apucat de lucru și a terminat *Wilhelm Tell* – după cum spune Goethe – în șase săptămâni. În ceea ce privește termenul, pot să-ți spun confidențial că în privința asta Goethe se înșală. Noi știm mai bine, clar putem lăsa lucrurile așa cum sînt cunoscute.”

„Și Schiller nu avea, totdeauna, mere putrede pe biroul său?”

„Ei, nu chiar pe birou și nici totdeauna. Dar, odată, cînd Goethe a venit la el, în vizită, erau vreo cîte va în sertar. Și, cînd înaintă destul de repede cu scrisul versurilor, îi cerea Lottei cafea neagră sau chiar lichior.”

„Fetei?”

„Nu, Sabina, soției sale. Schiller n-avea pe-a lunci nici o fată în casă. Vezi tu, așa lucra Schiller, în timp ce Goethe aștepta să-i vină ideea, aștepta clipa, inspirația, despre care Nietzsche a scris, în autobiografia sa, cel mai frumos pasaj care există despre ea.”

„11 găsesc pe Goethe mult – mda, cum să spun – mult mai mult un adevărat poet.”

Bertling clătină din cap.

„^Asta e un domeniu vast, Luiza»... ar fi spus, la asta, bătrînul, hm, un personaj dintr-un roman de Fontane.

Îți spui și tu, firește, cum își spune și Waldorf: «Luî Bertling n-ai ce să-i faci. îl admiră nebunește pe Schiller». Dar, în ciuda ironiei voastre, eu rămîn la părerea mea: felul de a lucra al lui Schiller e minunat. Uite: are o sută de foi de hîrtie albă, nescrisă. Și își spune: în două luni, pe hîrtia asta va fi scris, negru pe alb, *Wilhelm Tell*. Aiîta și atîta vreme îmi rezerv pentru studiile prelabile, iar apoi o să scriu piesa; în două luni, fără a pune la socoteală studiile prelabile. Dealtfel, Goethe spune că moartea prematură a lui Schiller s-ar datora, în mare măsură, acestei metode de lucru. Dar el își eonstrîngea geniul. îl putea constrînge.”

„Nu știi”, spuse Sabina, care nu era întru totul convinsă de expunerea lui Bertling, expunere pe care, dealtfel, o făcuse mult mai pe înțeles și fără aere de superioritate. Ba chiar, atunci, cînd îi corectase expresia „a exprima”, fusese de-a dreptul amabil și galant, și luase asupra sa vina oribilului cuvînt, cu toate că el nu s-ar fi exprimat niciodată prin „a exprima”.

Între timp Sibyla Wangendorf terminase ora și vru să iasă direct pe prispă, în grădină, cu notele învelite în *îuroshiki* de mătase. Dar cînd împinse într-o parte ușa glisantă dinspre prispă, dădu cu ochii, afară, de Bertling și de Sabina, care se țineau de mîna: și Bertling o luă în brațe pe Sabina, care se opunea cu disperare, și o sărută pe obraz.

„Aa!” făcu Sibyla plîngător și vru să se retragă.

„Stai pe loc!” îi strigă Bertling, cu un glas înfricoșător, și Sibyla rămase locului. „Barbara și Sibyla, uitați-vă aici! Sabina și cu mine ne-am împăcat!”

’ Sabina era roșie toată și îi făcu reproșuri lui Bertling.

„Zău, Bertling, dumneata... tu... exagerezi, și m-am ’roșit toată. Dumneata... tu... ești oribil! tt

„Așadar, Sibyla, pentru rîndul viitor gamele do-major și sol-major în sus și-n jos, cu ambele mîini, la două octave interval. De repetat fa-minor! Salutări mamei S”

„Da, mulțumesc! La revedere! u își luă notele sub braț și porni agale în jos, pe drumul spre lac.

După cină, Sabina spuse numaidecît mamei sale noapte bună și se duse în camera ei, astfel încît Barbara putu să mai iasă o dată, cu Bauschan, la aer.

Sus, Sabina ședea în fața celor două registre pentru conturi și se gîndea cum o fi stat Schiller în fața celor o sută de coli de hîrtie ale sale, înaintea hîrtiei albe, nescrise, ca cea din fața ei. Și, cum scrisese pe ele, într-un anumit răstimp, întregul *Tell*. Deocamdată ea voia să încerce metoda lui Goethe, care i se părea mai potrivită cu subiectul ei. Firește că încă nu era întru totul lămurită asupra subiectului,

chiar dacă discuția cu Bertling, cu privire la modul de lucru, o ajutase să facă un pas mare înainte. Eroina romanului nu trebuia să se arunce în apă. Nu, trebuia să renunțe, eventual să exclame doar, plină de resemnare, la sfârșitul romanului, ca răspuns la o acuzație a mamei sale: „E un domeniu vast, Luiza!”

S5

Și, clupă aceea, cite va liniate, care să lase în umbră ceea ce voise să spună, de fapt, cu asta.

Dar, după. ce Sabina așteptă zadarnic o oră, ca să-i vină o idee, se hotărî să încerce, totuși, cu metoda lui Schiller, chiar dacă sănătatea ei avea să sufere din cauza asta, ca și cea a lui Schiller. Și, pentru a proceda sistematic, se duse mai întâi în bucătărie, făcu focul și-și pregăti o cafea tare. Slavă Domnului că mama ieșise un pic să ia aer!

Dar, când, în ciuda cafelei, nu putu „constrînge” subiectul, aruncă vina eșecului pe lipsa de mere și se hotărî ca, din ultimii bani de buzunar – pe care avea să-i recupereze, chiar dacă nu scria romanul numai de dragul banilor – să comande fructele indispensabile la un negustor „la negru” din sat.

Duse jos ceașca de cafea goală; mama tot nu venise încă. Întrucît nu putea dormi din cauza cafelei, o auzi revenind foarte tîrziu; și avu impresia că auzise șoapte afară, în fața ușii, mai înainte ea mama să intre în casă,

Barbara le turnă lapte în cești, lui Ulii și Wolfram, pentru micul dejun, lapte de vacă, bun, nesubțiat cu apă, lapte furnizat de țăranul Schoppe. Iar Sabina se servi din untul galben, care provenea tot din gospodăria lui Schoppe și cu care nu erau aprovizionate decît trei case pe partea asta a lacului.

Sabina era obosită, nu-și făcuse somnul. Modul de a lucra al lui Schiller părea să-i afecteze, și ei, sănătatea, chiar dacă metoda asta n-avea să ducă la moartea prematură a Sabinei: căci, în privința asta, Sabina avea mai multă minte decît Schiller; și mai curînd ar fi schimbat metodele, decît să lase lucrurile să ajungă atît de departe.;

Și Barbara remarcă faptul că Sabina era obosită și o întreabă dacă dormise prost.

„Da, mama. Te-am auzit întoreându-te <3e! a plinii' • bare. Dar cu cine ai vorbit înainte de a intra în casă? **

Pauză.

„Vorbit;

„Da, te-am auzit vorbind la intrare.*

„Da, da, cu Bertling. Dar, ia spune-mi, al mai băuS aseară cafea?”

„WeU – da. Mai aveam de terminat istoria, pe care voiam s-o citesc pînă la capăt.”

„Ce istorie?”

„Cartea de la doamna Brandenburg. Agatha Christie/ Sfîrșitul e tare neverosimil și nu-1 not suferi pe supradeșteptul ăla de Poirot.”

„Poirot T

„Sherlok Holmes-ul Agathel Christie. Nu-1 știi? Ia' spune, ce citeați voi, de fapt, mai de mult?”

Încă o dată, discuția fusese abătută pe alt făgaș, iar Barbara nu fusese pusă în încurcătură. Numele lui Bertling îi ieșise foarte firesc de pe buze. Iar Sabina nici măcar nu ridicase ochii spre ea. În afară de asta era limn pede, ca lumina zilei, că Sabina nu spusese tot adevărul. De ce își făcuse, oare, cafea?

„Mama?”

„Da? Ce dorești? Λ

„Anita Kramer și Hilda Pohl vin săptămîna viitoare aici, de la Karuizava, pentru cîteva zile. Locuiesc la fa-, milia Brandenburg.”

„Și vrei să le inviți aici? Firește. Cînd? *

„S-ar putea joi

„Bineînțeles. Invita-le după-masă si pot răniîne cină aici.”

„Dar după masă ai lecții de pian.”

„Aha, orele alea le pot muta dimineața, iar dupămasă mă duc să mă plimb puțin.”

Sabina și Barbara se înțelegeau bine și se menajau reciproc.

Sabina, care putea fi adeseori exaltată, se ridică de la masa unde luaseră micul dejun și-și lipi capul de» cel al mamei.

„Mama, tu ești totuși cea mai bună mămică pe care o puteam avea. Cred că uneori nu ne purtăm atât de drăguț cu tine, cum ar trebui s-o facem.”,

Sabina se gîndea ia o lovitură perfidă, la *Soul vunj* și la *that is not cricket*.

„Și că totdeauna te gîndești la noi și muncești numai pentru noi și nu te gîndești niciodată la tine!”

% – O iarnă pe muntele Fuj] L

„Îi ai, acum 'destul, Sabina! Vino, stai jos și mai ia un pic din mierea lui Schoppe! Dealtfel, acum fac o mulțime de lucruri și pentru mine. De cînd am început să mă plimb, v-am cam neglijat. Mă simt cu conștiința tare încărcată. Coșul cu lucruri de cîrpit s-a umplut de tot.*

„Dar plimbările îți fac bine. Te-ai făcut tare frumoasă; adică vreau să spun, ai fost totdeauna; dar ești mai proaspătă și, dacă aș fi bărbat, m-aș îndrăgosti de tine.”

„Ei, Sabina! a

„Și, în ce privește coșul pentru cîrpit, am să-ți dau astă-seară o mină de ajutor.44

Menajamente pline de delicatețe și înțelegere deplină, iar Sabina vrea chiar s-o ajute la cîrpit, cu toate că urăște treburile casnice și, în plus, mai este și ocupată pînă peste cap cu romanul.

După-amiază, după ce dădu două ore de pian, Barbara se duse din nou la plimbare. Sabina și cei doi băieți rămaseră acasă. Astăzi venise *amah* și spăla în baie.

Vremea era frumoasă și senină, deși mai răcoroasă rdecît de obicei, iar aerul uscat vestea toamna. Sabina se hotărî să-i lase pe cei doi băieți acasă. *Amah* putea să-i supravegheze. Sabina se duse să se plimbe și ea, vrînd să vadă, dacă nu-și poate „constrînge44 subiectul în mijlocul naturii. Poate că inspirația îi venea mai curînd 111 plină natură.

Oare mama ei era la Bertling? Când ajunse la casa lui, fără să fi simțit că-i vine vreo idee, se gîndi că ar putea să arunce o privire înăuntru. *Amah* a lui Bertling era în mica grădină și punea la uscat, pe frînghie, rufele lui, ele la care Sabina își întoarse privirea, jenată.

„Mama a fost azi pe-aici? t4 r „Nu, azi nu, răspunse *amah* cu modul japonez, dealtfel nu prea politicos, de a se exprima. Poate că s-a dus să se plimbe.44

„Cu domnul doctor Bertling? ffl

„Da, așa cred.” K

Sabina porni mai departe, pe marginea lacului, și se hotărî să dea o raită și pe la Waldorf.

Mama ei era în grădină la Waldorf. O masă de trestie și cîteva scaune erau așezate sub cedrii înalți. Barbara,

Waldorf și Bertling o salutară pe Sabina, iar Bertling aduse, galant, un ai patrulea scaun de trestie, din casă, Sabina fu servită cu un pahar de către Tomoko – *amah* a lui Waldorf, trecută ele prima tinerețe, clar cîndva de bună seamă foarte drăguță – și avu voie să bea un cocktail cu ceilalți.

„»;

Discuția își urmă firul: să fie invitată, oare, doamna Spittler să cînte la violoncel la concertul Barbarei? Waldorf era pentru, Bertling contra, iar Barbara era ne decisă.

Waldorf își dădu seama că această chestiune trebuia discutată serios și că trebuia să se lămurească în privința doamnei Spittler. Începu prin a admite, că doamna Spittler, era, de fapt, o femeiușcă îndrăcită.

Bertling îi făcu semn cu mina să înceteze și nu vru defel să lase să se poarte o discuție pe această temă.

„Cred că putem lăsa asta de-o parte, Waldorf, Cu siguranță că sînt multe vorbe de clacă. Și, chiar dacă sînt întemeiate, să nu facem noi pe moraliștii; cine vrea, să arunce primul cu piatra!”

„Ai devenit, deodată, toleranța întruchipată, și nicî chiar părintele Kreuz – al cărui nume se potrivește atît de bine cu funcția

lui, încît nici nu știi dacă și-a ales numele de dragul funcției sau funcția după nume – n-ar fi putut vorbi mai îngăduitor și mai creștinește despre enoriașa care se înființează cu regularitate la spovedanie. O cunoști mai de-aproape din îndeile Olandeze?”

„Nu, spuse Barbara, a sosit în Bata via, împreună cu soțul și fiul ei, eu puțină vreme înainte de internarea noastră. Dealtfel, soțul ei e pictor și a fost internat împreună cu băiatul ei, care e destul de mare.”

„Vreau să-ți explic, continuă Waldorf, de ce țin ca doamna Spittler să fie invitată: înainte de toate e q mare artistă, nu-i așa, Barbara?”

„Da, nu încape nici o îndoială, dar...” ” „La acest «dar» vom reveni mai târziu. Este o mare virtuoașă la instrumentul ei și avea, și la noi acasă, o mare faimă. Acum cîteva zile, cînd răsfoiam colecția mea de reproduceri după tablouri frumoase, am întors o foaie – era din numărul de Crăciun al unei reviste pentru femei – și de a cui fotografie credeți că dau? De aceea a doamnei Spittler, dealtfel foarte idealizată, iar sub pa era un articol și mai măgulitor, în care am citit, printre altele, că a studiat șase ani la bătrînul Klengel. Lucrul ăsta mi l-a tăinuit pînă acum, fiindcă bătrînul a murit de vreo zece sau mai mulți ani și pentru că ea vrea să pară mai tînără decît este. De aceea povestește doar că a învățat cu Hindemith și se enervează grozav cînd întrebăm: cu fratele lui Hindemith? Căci își închipuie că îl considerăm pe Hindemith al ei drept o ediție mai ieftină a lui Paul. Dar, firește că nici nu poate fi vorba de așa ceva.

Acum. pentru a reveni la tema noastră, dacă o rugăm pe doamna Spittler să cînte și ea, o împiedecăm să stea jos în sală și să zîmbească apoi. binevoitor, pe seama interpretării Barbarei și să le dea tuturor să înțeleagă *implicit* sau *explicit*: ei da, pentru o diletantă este ffoarte bine! Trebuie să împiedicăm asta. Și, pe urmă, dacă o să cînte și ea... Barbara, ai auzit-o la Tokio. Nu e extraordinară T (

„Da, eîntă foarte bine, totuși.. /”

„Și mai am și un motiv personal: doamna Spittler ne consideră pe toți cei de pe marginea lacului niște mieiburghezi mărginiți, pe unii mai mult, pe alții mai puțin. Nu ne acceptă pe toți chiar așa, integra], și își închipuie că datorită faptului că în cei cinci ani petrecuți la Tokio a avut relații cu mulți bărbați – recunosc, cu unii bărbați mai în vîrstă — noi ne retragem din fața ei. Dat fiind că Sabina e de față, nu vreau s-o dăm pe doamna Spittler de exemplu și să-i dăm drept pildă felul ei de viață, dar putem să-i arătăm liniștit, ei și altora – mă gîndesc în primul rînd la doamna Wangendorf – că nu ne formalizăm sau că nu vrem să aruncăm, primii, piatra, cum s-a exprimat adineauri Bertling, în toleranța lui, atît de creștinește. Și acum motivele dumitale contra! iBarbara, vorbește!”

„Nu sînt nici eu lămurită. Pe de o parte am ceva împotriva doamnei Spittler, ceva ce nu pot explica. Pur și simplu o repulsie. Mi se pare că e prea frivolă, prea Ușuratică, nu destul de serioasă...”

jjToate astea i se potrivesc și lui Bertling. *5

im

. /N -nu, nu așa ca doamnei Spittler. Sau... Bertling? — și Barbara îl amenință cu degetul – poate că, întrascuns. și dumneata mi-ești unul dintreăștia? u

„Ei’ – spuse Waldorf, de parcă ar fi vrut să liniștească lucrurile – nu trebuie să te simți numaidecît jenat din cauza asta, Bertling!”

„Și apoi, continuă Barbara, ea este solistă și nu sa poate adapta. A dovedit asta și la Tokio; și Rosenstock, care nu este deloc un dirijor prost, a avut mari dificultăți cu orchestra.”

„*She will steal the show I*” 1 se băgă Sabina în vorbă, rprimîndu-se iar într-o limbă străină și negăsind un cuvînt german potrivit.

„Barbara, ți-e frică.” Și Bertling trecu de partea lu! Waldorf. „Nu, atunci sînt și eu, totuși, pentru ca doamna Spittler să fie invitată. Nu trebuie să te ascunzi de ea. Ești prea modestă și-ți subaprecieri posibilitățile.”

Și lucrurile rămăseră așa. Waldorf urma să ducă tratative eu doamna Spittler.

După ce le conduseră pe Barbara și pe Sabina acasă, Waldorf întrebă:

„Bertling, dar ce-aveai împotriva doamnei Spittler

„N-am absolut nimic împotriva ei și cred că am exprimat, și adineauri, limpede, acest lucru. Consider că e mai bună decât îi umblă vestea și îmi face plăcere să fac conversație cu ea o dată pe lună, nu mai des. Numai că, n-am vrut s-o spun adineauri, o femeie care cântă la violoncel, mi se pare o priveliște inestetică, aproape obscenă...”

Bertling își încreți nasul.

„Ou ochiul ăsta format să surprindă esențialul, ar ii trebuit să te faci critic muzical!” spuse Waldorf rîzînd tare.

Era abia începutul lui octombrie, dar iată că într-o zi se făcu simțitor de frig. Vîntul sufla puternic dinspre vest, dinspre continent, dinspre Siberia, pe deasupra ia-

1 Vrea să culeagă toți laurii, vrea să facă pe vedeta (*n. ir.*), cului ale cărui valuri aveau creste înspumate, și se opintea cu toată forța în casa Barbarei. De plouat nu ploua, dar Fuji era complet învăluit în nori, astfel încît nu putea fi văzut nici direct nici *în reverse*. Ușile de hîrtie glisante dintre *roka* și camera cea mică nu erau etanșe. Panourile de hîrtie aveau găuri multe și Barbara plănuia să acopere ușile cu hîrtie nouă. La prînz, puseră masa în camera care, acum, era atît de ticsită, încît abia te mai puteai mișca, iar Ulii și Wolfram topăiau pe cele două divane.

În afară de asta, *roka* nu era etanșă nici pe dedesubt: e drept că scîndurile erau șlefuite frumos și ceruite, dar între ele erau crăpături mari, prin care vîntul răzbătea înăuntru.

„Ai putea să te duci pe urmă la Bertling, Sabina, sau... — ca și cum s-ar fi răzgîndit — mai bine mă duc eu pînă la el să-1 întreb dacă are timp să vină să astupe găurile la casă.”

Și Barbara porni, cu toate că vîntul sufla rece dinspre lac, iar

rafalele desenau dîre lungi pe valuri. Trebuia să se ducă să ia aer. Vîntul venea de sus, din munți, peste imensa suprafață a lacului, și-i lipea, strîns, de trup, impermeabilul din pînză cerată, sinilie.

„Nu-i așa că sînt tînără?”

„Da, ești tînără, Barbara. Tînără și frumoasă și plină de viață ca la douăzeci de ani.”

„Nu, Heinz! Mai întîi ajută-mă să-mi scot impermeabilul! Așa, mulțumesc 1”

„Ești mult mai frumoasă decît înainte. Pînă și pe Waldorf 1-a surprins, A spus: «Barbara e mult mai puțin acrișoară ca înainte. Dealtfel, nu știu dacă ai remarcat, folosește acum rujul mult mai des decît de obicei. Iar taiorul, pe care-1 purta deunăzi... hm, se pricepe să se îmbrace». Și Waldorf a continuat apoi cu complimente pe care n-aș vrea să ți le repet.”

„Te rog, Ileinz! Ce-a spus?”

„Nu, erau vorbe rostite ca între bărbați; și, toate, numai complimente galante și drăguțe, pe care prefer să ți le fac eu însumi.”

Waldorf avea ochi ageri. Cînd a fost în vizită la el, Barbara purta chiar și pălărie. Aici, la țară, și în Japonia, unde femeile umblă cel mult legate cu o basma, ea a venit cu un vâl gri și cu pălărie! Da – dar asta n-o știa Waldorf – chiar și seara, cînd nu mai aștepta oaspeți, Barbara se pudra și își făcea buzele cu ruj. Sabina, care folosea același ruj, ' deși ar fi preferat un roșu-carmin, care se potrivea mai bine cu părul și cu culoarea tenului ei, o ruga să facă economie de ruj. Apoi o imita și ea pe maică-sa și se făcea iar frumoasă, după masa de seară, cu toată că rămînea acasă și nu ieșea nici măcar cinci minute, cu Bauschan, să ia aer, de pildă pînă ia ostrov și înapoi. -

r

Bertling sosi cu două legături de stinghii subțiri, cu ciocan, clește, cuie și două role de pîslă. Barbara tocmai îi dădea lecția de pian Beatricei Streusand, o fetiță ele zece ani, cu codițe lungi,

castanii și cu ochii mari, rotunzi și frumoși; Beatrice, care avea o voce frumoasă și care nimerea cu precizie orice interval la pian, făcea progrese rapide, spre marea supărare a doamnei Wangendorf, al cărei soț figura chiar pe lista diplomaților, în timp ce Streusand nu ajunsese nici măcar funcționar de mijloc și auxiliar administrativ, ci, așa cum stipulase Ministerul de Externe în contractul de angajare, doar simplu auxiliar al serviciului auxiliar. Doar din motive de tact, fusese trecut ca auxiliar administrativ pe lista ele telefoane a ambasadei.

Spre supărarea doamnei Wangendorf, Sibyla remarcă, fără umbră de invidie și fără cea mai infimă conștiință de clasă, că Beatrice, care era cu doi ani mai mică decât ea, o în trecuse rapid. Și, în timp ce Bertling ședea pe divan – că doar nu putea bate cu ciocanul în timpul lecției de pian! — Beatrice avu voie să cînte o parte lungă dintr-o Sonatină, pe care școlile de pian obișnuiau s-o atribuie lui Mozart; o bucată care dăduse prilej unei discuții însuflețite între doamna Wangendorf și doamna Streusand.

Faptul s-a petrecut cu prilejul ridicării rațiilor de alimente din sat, când doamna Streusand, care stătea la coadă înaintea doamnei Wangendorf – ceea ce era, în sine, o necuviință – a spus;

„A ajuns și fiica dumneavoastră să cînte Mozart? Zău, Beatrice a mea este atît de muzicală! Mozart aproape că e prea ușor pentru ea, și trebuie să vorbesc odată cu doamna Haffner, să văd dacă nu poate trece la ceva mai greu. În cîteva luni o să poată cînta cu siguranță și Wagner, cîntecul meu favorit, de care mă bucur încă de pe acum, atît de mult...”

Și, spre supărarea doamnei Wangendorf și amuzamentul lui Bertling, care lua alimente pentru el și pentru Barbara, cîntă: *Furtunile iernii făcut-au ioc lui florar...*

De fapt, de-abia era toamnă, și doamna Wangendorf se ținu cu nasul sus și-i spuse soțului ei, care stătea la coadă, în urma ei, și care avea un coș gol în mîină, că anul ăsta s-a făcut repede frig și că aproape nu mai are poftă să stea la coadă. Dar domnul Wangendorf

nici nu vru Scî audă de așa ceva, și-o întrerupse pe doamna Streusand, care acum fredona, fiindcă nu știa cuvintele, interesându-se unde e soțul ei.

„Acasă? Ei, atunci dau o fugă pînă acolo. Găsim noi și un al treilea pentru o partidă de scat.

Doamna Wangendorf fu nevoită să ia coșul și să-și aștepte rîndul la distribuirea alimentelor, și < numai buna ei creștere primită în casa Lob o împiedică să-i spună vreo două soțului ei, de față cu toată lumea.

Deocamdată partea respectivă din Sonatina de Mozart mergea cam cu hurducăieli și, pînă la cîntecul *Furtunile iernii jăcut-au loc lui florar*, micuța Beatrice mai avea de exersat zdravăn. Barbara îi spuse să exerseze acordurile în arpegii și îi dădu drumul acasă.

Acum Bertling era aici și voia să astupe crăpăturile casei, dar nu bătea nici o stinghie în cuie și nu tăia nici o fîșie de pîslă.

Obsesii? Oare Barbara nu mai avea obsesii? Ah, doar o mică urmă, și acestea se lăsau înăbușite mai ușor decît cele mari de odinioară, împotriva cărora trebuia să pornească la luptă în fiecare seară cu artileria grea, cu coraluri și contrapuncte, cu bași cifrați și cu *Pianul bine temperat*.

Doar era tînără. Uneori, chiar o năpădea un gînd frivol: ele ce să-și irosească timpul aici, fără nici un folos, *ea* în anii ce trecuseră! Șase ani, în care nu simțise decît dragostea copiilor, a rădăcinilor cum s-ar spune. Dar nici pic de iubire a unui bărbat.

Acum ajunsese și aici, și Barbara nu simțea nici o remușcare. Nici cînd stingea seara lumina și mai rămînea trează cîteva minute, nu avea obsesii care să merite să vorbească despre ele. Cel mult grija că taina ei ar putea îi descoperită. Dar era la adăpost și nu se temea; și se gîncea, cu zîmbetul pe buze, la ascunzătoarea de sub blocul de lavă, unde se afla un bilețel, pe care el avea să-1 ia înainte de a se duce cu barca în sat. Un bilețel pe care îl sărutase înainte de a-1 pune în ascunzătoare. Atît de nebunește era îndrăgostită.

Sabina lăsase la doamna Brandenburg o scrisoare penfriu cele

două prietene ale ei, la doamna Brandenburg care nu părea defel încântată de vizita anunțată de Anita Kramer și de Hilda Pohl, în urma unei invitații făcute cândva, într-o doară. În sat, Sabina o întâlnește pe doamna Beeskop. Sabina trece pe partea cealaltă a uliței; căci nu uitase ultima convorbire pe care Valeria Beeskop o încheiase printr-un gest elocvent cu palma. Iar Sabina răspunsese cu un „phtt rostit tare, așa cum se obișnuia în sanscrită, care nu înfierase, totuși, suficient, gestul doamnei Beeskop.

Dar, când voia, Valeria Beeskop avea o memorie foarte slabă; și acum trebuia să se ducă iar la Barbara, pe partea cealaltă a lacului. Se simțea foarte atrasă într-acolo, avînd în vedere că, pe partea dinspre sat a lacului, lucrurile nu mai erau ca înainte. Colaborarea la traducerea lui Ziethen, sau ce-o fi făcut serile în locuința lui, nu mai mergea ca înainte.

„Bună ziua, Sabina! Nu mă mai cunoști?”

Sabina se opri locului pe ulița satului.

„Bună ziua!” răspunse ea foarte distantă și apoi tăcu, se parcă ar fi vrut să spună: „Cu ce vă pot fi de folos?”

„Nu fii atît de glacială, Sabina!” și Otilia-Valeria Beeskop trece pe partea cealaltă, o luă de braț și merse cu ea mai departe. „Doar ne cunoaștem încă de pe vremea cînd erai o copilă.”

„E destul de mult cle-atunci.”

„Da, firește, și nu trebuie să-mi porți pică, dacă sînt uneori puțin cam violentă. Mi-e capul plin de griji, Sabina.”

Valeria Beeskop era înțeleaptă și cedă, deși îi venea greu s-o facă față de o asemenea gîscă, cum era Sabina. Se înjosi și se învinui. Era blajină, avea ele cîteva zile migrenă și nu putea să scrie la Ziethen. Avea și ea, de bună seamă, ceva ce semăna cu obsesiile; și, în asemenea zile era mai curînd dispusă să ia asupra ei vina altora și să sufere. Oricum, nu era chiar atît de zdrobită, încît să treacă cu vederea chemarea firii ei, care-i poruncea atît de imperativ să se ducă la Barbara.

Sabina era mișcată de blîndețea Valeriei Beeskop. Otilia dădu

repede o fugă pînă-n camera ei extrem de dezordonată, de la etajul întîi al unei case țărănești, să-și ia împletitura. O luă apoi din nou de braț, pe Sabina, și-și continuam drumul spre barcă, de parcă erau două prietene vechi. Sabina era topită de atîta amabilitate și-i povesti aproape tot, în afară de jurnalul intim, de fotografia lui Bertling și de alte cîteva lucruri ce erau în legătură cu ea: *foul play* și altele asemănătoare.

Doamna Beeskop o întrerupea doar arareori și numai atunci cînd Sabina voia să treacă prea repede peste amănunte,

„Și, după aceea, mama ți-a făcut o mică scenă, după ce i-ai spus lui Bertling să vină ceva mai rar?”

„Vai, nu, doar o cunoști pe mama! A fost foarte drăguță și calmă și a spus doar că nu era necesar.”

„Nu era necesar, așa a spus? Așa? Și pe urmă a venit, totuși, iar?”

„Nu, o vreme s-a abținut; apoi pesemne că a vorbit mama cu el, în cursul unei plimbări. Acum lucrurile s-au aranjat și sîntem cu toții prieteni buni. A venit mai adineauri să astupe crăpăturile de la noi din casă.”

„Așa?”

încetul cu încetul, ieși la iveală că pe Sabina o interesau acum alte lucruri. La început, crezuse că nu-i va putea întinde din nou mîna lui Bertling fără să simtă cea mai mare repulsie; dar acum, cînd se ocupă intens de alte lucruri, lucrurile merg chiar foarte bine și, fără să știe, Bertling chiar o ajută foarte mult la luci-ul ei.

„La lucrul tău, Sabina?”

Da, clar asta numai cu titlul foarte confidențial! Scrie un roman, despre care încă nu poate să spună prea multe. Orice început e greu, firește, adăugă ea cu modestie, și o să iasă o carte bună, nu un spanac asemenea celor pe care le citește doamna Brandenburg și din care n-a mai vrut să ia, azi, nici una cu împrumut. De fapt, titlul cărții încă îi lipsește. Iar sfîrșitul, care este, vezi bine, foarte important, dacă nu chiar principalul, fapt pe care mulți scriitori îl

uită – chiar și Goethe s-a făcut vinovat ele mari abateri în această privință, – sfârșitul, lipsit de orice patetism, foarte simplu și plin de resemnare, îl va zgudui aclînc pe cititor.

„Doamne, Sabina, ai și ajuns la sfârșit?”

„Nu, mai lipsesc firește, multe părți de la mijloc, β spuse Sabina și trecu sub tăcere faptul că, pînă în prezent, n-are decît finalul în minte. „Dar planul e conturat precis, acum nu-mi mai rămîne decît să aștern pe hîrtie acțiunea.” Nu era prea riguroasă în privința adevărului,

Cînd Sabina și Otilia Beeskop acostară, le ieși înainte Bertling, care-i ducea ele mîna pe cei doi băieți, Ulii și Wolfram. Mergea cu picioarele îndoite, astfel că nu era clecît puțin mai înalt decît băieții, și cînta împreună cu ei:

„Himpeluț și Pimpeluț S-au urcat pe-un munte mic. Himpeluț era un gnom, Pimpeluț doar un pitic”

Copiii aveau niște bețe lungi, care le slujiseră mai înainte drept puști la vînătoarea de lupi – puteau fi amîndouă deodată, și lupi și vînători – și își îndoiau și ei picioarele și cîntau împreună cu Bertling, cît îi ținea gura, cîntecul despre Himpeluț și Pimpeluț.

Bertling se sacrifica. Dar avea gîndurile lui ascunse, în timp ce mergea spre barcă împreună cu Himpeluț și Pimpeluț, în mărime naturală. Un lup în blană de oaie î 'Astfel, toiul părea mult mai inocent: ca și cum venise doar ca să amuze copiii și să repare locuința.

Dar doamna Beeskop avea ochi ageri și, cînd intră în casă, o puse pe Barbara să-i arate ce făcuse Bertling azi. Retezase cîteva stinghii, cu ferăstrăul – se mai vedea încă puțin rumeguș în *roka* – și tăiasse două-trei fîșii de pîslă. Bertling îi explică doamnei Beeskop dificultățile: dacă va umple cu fîșii de pîslă crăpăturile dintre dușumelele *rokăi*, oare nu vor fi împinse în jos, cînd calci cu picioarele pe ele, și nu vor cădea apoi afară?

„După cum spune faima dumatile, ai o mare experiență în amenajarea interioarelor și ți-ai făcut o bună reputație la Tokio ca

arhitectă decoratoare.”

Doamna Beeskop îl privi pătrunzător. Niciodată nu știa ce voia să spună Bertling. Dar îi explică, totuși, de ce era lipsit de sens și nepractic să îndese fîșii de pîslă în crăpături. Ar trebui să bată stinghii între dușumele și. mai cu-seamă ar trebui să astupe bine cu scînduri soclul „de jur împrejurul casei.

„Prea multe n-ai făcut azi, Bertling!”

„O pauză prelungită pentru cafea, cu Barbara. Beatrice Streusand a avut oră de pian, iar Himpeluț și Pimpeluț se joacă...”

„Nu e nevoie să-mi dai socoteală de timpul dumitale. Dar, pe viitor, am să vin mai des și am să te supraveghez 1a lucru.”

„Pentru Dumnezeu!”

Da, Valeria Beeskop, aranjase cîndva și interioare de case. Dar acum avea migrenă.

în epocile cînd avea migrenă, iubirea ei pentru copii nu mai cunoștea limite. Astfel se vădi că. unul din pulovăre, cel pentru Wolfram, era. aproape gata, iar cei pentru Ulii îl și începuse.

Doamna Spittler veni, puse violoncelul de-o parte, rezemîndu-1 de pian, apoi se aruncă în fotoliu cu atîta vioiciune tinerească, încît îi trosniră arcurile. Și, în timp ce-și aranja fusta deasupra genunchilor, privi în jur, cu capul puțin lăsat pe spate, astfel încît ochii îi erau deschiși doar pe jumătate, și parcă așteptau aplauze pentru

im

intrarea ei în casă -și pentru ieșirea în public. Dar Waldorf se așezase pe canapea, își scosese ochelarii și-i ștergea cu un petec gălbui de piele de căprioară, 'pe care opticianul i-1 pusese, prevăzător, în tocul ochelarilor. Iar Bertling privea spre Waldorf, de parcă voia să spună: „Vezi, așa e ea! Nu trebuie să ne lăsăm impresionați!”

Apoi, își aruncă, totuși, ochii spre ea. îl surprinse faptul că nici folosirea din belșug a pudrei și a rujului nu putea masca ridurile. Dar, cînd se mișcă'plină de vioiciune și nestînjenită, puteai trece

peste asta cu vederea. Ridică din sprâncene și o întrebă pe Barbara, pe un ton de amabilitate condescendentă, de ce vrea, de fapt, să dea un concert aici, sus.

Și, ce să vezi, Barbara se intimidă și nu știu să răspundă cum trebuie, nici chiar la întrebarea aceasta, și dădu vina, în cele din urmă, pe Waldorf; el fusese, de fapt, cel care concepușe planul.

Iar Waldorf? „De ce am vrut noi – spuse «noi» – să dăm un concert? Așa, la repezeală, nu pot să indic nici eu vreun motiv.” Doamna Spittler ridică mâna, Xiniștindu-1, de parcă ar fi vrut să-i spună să se mai gîndească, întrucît nu e mare zor să răspundă numaidecît. ı „De ce se dau de fapt, concerte, stimată doamnă?”

„Ei, spuse doamna Spittler zîmbind, un motiv îl constituie aplauzele, scena, proiectoarele. Omul vrea să fie văzut, auzit. În ultimă analiză cam la asta se rezumă.”

„Nu e cazul și cu noi, răspunse Waldorf, nu, absolut deloc. Nu vom avea nici scenă, nici proiectoare aici, la poalele lui Fuji; iar în ce privește aplauzele, ei, da... Dumneavoastră sînteți obișnuită cu altfel de ovații.”

„Atunci aveți motive mai profunde, pur artistice?” întrebă doamna Spittler.

„Poate...” făcu Waldorf și – în grabă – nu se pricepu să găsească un alt răspuns mai bun, la ironie.

„Oricum, eu voi participa”, spuse doamna Spittler surîzînd și se strădui – aproape cu succes – să evite impresia că ar accepta-o ca pe o reprezentație de binefacere. „Am și adus cîteva note. Aici sînt cîteva Sonate pentru violoncel și pian de Haydn. Le-a publicat Klengel la o sută și cincizeci de ani după ce fuseseră scrise. Apoi, uite too o Tocată și o Fugă de Bach, aranjate de Casals pentru violoncel și pian. Vrei să începem cu bucata asta?”

Barbara se așeză la pian; doamna Spittler luă violoncelul și puse notele pe pupitrul pe care-1 întinsese

Bertling.

Dar Waldorf avu ceva ele obiectat.

„Ce-ar îi, spuse el prevăzător, dacă ați începe mai întâi cu una dintre Sonatele de Haydn... Știți, bucățile astea aranjate...”

„Ce ai împotriva lor? Sînt făcute cu multă îndemînare și sună foarte frumos. Vrei să-mi dai tonul?”

Și începu să-și acordeze instrumentul, repede și sigur»

„Da, făcute cu multă îndemînare și sună frumos!”

„Nu-ți ajunge atît, domnule doctor Waldorf? Ah, noi germanii vrem totdeauna ceva ce sună ca o revelație. Asia ne duce apoi la Graal, la miturile străvechi; și nu mai putem nimic, dacă nu coborîm, măcar o dată, pînă la «mame». E un lucru în felul său, înduioșător. Dar, fie cum zici. Așadar prima Sonată ele Haydn. începi dumneata”.

Cîntară. Doamna Spittler, își stăpîni cu ușurință instrumentul, chiar și în ultima parte. De fapt nu cînta Sonata pentru prima oară. Dar Barbara trecu, uneori, prin momente grele; totuși, cînd puseră notele de-o parte, doamna Spittler nu-și precupeți laudele, care sunară puțin prea binevoitor și încurajator; ea, doamna Spittler, nici nu se așteptase la una ca asta aici, sus.

Căzură ușor de acord să includă în program această Sonată ele Haydn și, dacă mai voiau, să cînte și aranjamentul de Casals, care suna foarte frumos ■ — și Waldorf fu primul gata s-o recunoască —, atunci cu Dumnezeu înainte. Nu mai vru să spună nimic despre faptul că Sonata fusese „aranjată” pentru a da prilej unui violoncelist să strălucească.

În timp ce lua ceaiul, doamna Spittler povesti anecdote și istorioare despre muzicieni celebri; anecdote în care putea strecura, fără ostentație și doar într-o propoziție secundară, că și ea cîntase cu unul sau altul dintre ei, la Londra sau la Paris, la Florența sau la Berlin, și care demonstau că doamna Spittler era o femeie cu faimă mondială,

„Noi, cei din Berlin...” începu ea.

„Sînteți din Berlin, doamnă?”

Doamna Spittler confirmă că este din Berlinul care a fost

dintotdeauna „admirat mult și mult criticat”. Pînă și autorul citatului amintit, avea sentimentele împărțite, pentru și împotriva capitalei prusiene, pe vremea cînd – bătrîn și în halat – se plimba prin grădina lui și scria, în fiecare dimineață, o duzină de versuri din partea a doua a lui *Faust*.

Cită zeii Mani ai celui pe care-l numea, prietenos și condescendent, olimpiantul, și vorbi despre el ca despre un unchi bătrîn, care, la o vîrstă înaintată, era încă un om și jumătate, dat dracului. Dar nu putea să sufere Berlinul și nici pe berlinezi, cu excepția lui Zelter. Asta, una, i-o puteai trece cu vederea, dar faptul că s-a tutuit cu bătrînul burtă-verde Zelter, în timp ce saloanele beriineze erau populate pe-atunci de un Humboldt, un Hegel și – ah, șirul lor ar fi mult prea lung.

Bertling încercă să vorbească despre vizita iui Schiller la Berlin și despre planurile lui berlineze; zadarnic, întrueît doamna Spittler află că și Waldorf era berlinez, ceea ce nu prea îi convenea.

„Din ce cartier?” întrebă ea, așteptîndu-se să audă Stettin sau Breslau.

Dar Waldorf se născuse în Friedrichsgrat, și acesta se afla în inima Berlinului, nu prea departe de Ulița Vrăbiilor, a cărei cronică doamna Spittler o cunoștea, de bună seamă. Ieși la iveală că nu cunoștea nici cronică și nici Ulița Vrăbiilor. Ambele cloar după nume. în schimb putu să istorisească anecdote amuzante, ca mai înainte, îi cunoștea și pe Piscator, și pe Bert Brecht, pe Marianne Hoppe și pe Gustav Grundgens; iar afacerile tenebroase ale lui Goebbels îi erau cunoscute cu multe amănunte. Bertling izbuti, în cele din urmă, să-l plaseze pe Schiller, într-un moment cînd nu se prea potrivea cu discuția; și, chiar și în privința asta, doamna Spittler putu contribui cu amănunte amuzante, astfel încît Bertling rise tare și în hohote, iar Barbara aproape uită că încă mai sade la pian și că are în mîna ceașca de ceai. i

Bertling și Waldorf porniră încet spre casă, după ce duseră, pînă la barcă, vîslele și geanta; violoncelul, care era făcut de un meșter

din Cremona, îl purta doamna Spittler însăși.

Waldorf era înălțat impecabil, ca totdeauna: un palton gri, dintr-o țesătură în ace de brad, o pălărie gri HomTburg cu panglică ripsată, de culoare ceva mai închisă, pe marginea borului ușor adus în sus. În mână își ținea bastonul subțire, cu miner de argint. În schimb, Bertling, sportivul, umbla în jacheta sa de lină, cam uzată, și n-avea pălărie pe părul castaniu închis, pieptănat lins spre spate. Cu toate că vîntul cedase, îi era frig și-și vîrîse amîndouă mîinile în buzunarele pantalonilor.

„Faci o mutră așa de posomorită, Waldorf.”

„Mda? Ce zici de doamna Spittler?”

„Cu excepția... ah, o găsesc amuzantă de tot și poți s-o ascuți ore-î șir.”

„Cînd cîntă?”

„Nu, eu, unul, în orice caz nu. În ce privește atitudinea mea față de muzică, ți-ai mărturisit chiar dumneata, odată, părerea. Nu, vreau să spun.: cînd povestește. Și cum l-a mai scărmanat pe Schiller «al meu»! Faptele sînt cunoscute, firește, dar felul cum le prezintă ea că Schiller citea cu predilecție romane cavaleriești și istorii polițiste, ca *Pitaval*, la care a scris o prefață; că voia să provoace o interdicție a cenzurii pentru *Horen*, pentru a camufla eșecul revistei... Apoi desenul berlinezului Schadow, reprezentînd un Schiller cu un nas ca un cartof. Și cum a mai pledat împotriva bustului lui Schiller făcut de Dannecker. Și remarcele ei referitoare la *Vizionarii!* Au fost înfățișate nostim, dar cu toate astea, e ceva în spusese ei.”

„Nu știi, făcu Waldorf, încrețindu-și fruntea, cred că am făcut o prostie. N-ar fi trebuit s-o invit. Barbara ședea atît de tăcută alături de ea, se simțea abătută din cauza ei, și nu-mi place să văd una ca asta. Da, «înfățișat» nostim, mereu de sus și apodictic. Cred că tot orgoliul m-a făcut s-o invit. Nu-i o femeie serioasă și nu mi-e rușine să-mi exprim o asemenea părere, chiar dacă, m-ar considera din cauza asta, un filistin. Și nici dumneata nu mi-ai plăcut, Bertling. Te

lași prea ușor 'influențat; iar pe Schiller al dumitale ar fi trebuit să-î aperi mai mult, nu cloar să rîzi de caracterizarea comică pe care a făcut-o doamna Spittler. Spui singur, că faptele pe care le-a prezentat îți erau cunoscute. Dar știi unde se simte ea ca acasă? în societatea lui Arnim și Brentano, a Schlegelilor, a lui Tieck și Varnhagen, a celor care citesc *Lucinde* și *Correspondența lui Goethe cu un copil* ■ — iartă-mă că vorbesc acum atît de aforistic —> toate... lucruri ce nu trebuie să le iei chiar atît de în serios. Scurt și cuprinzător: artiști și saloane. Foarte amuzant și vesel, ca versul ei despre «afacerea eu doamna von Stein» — și Waldorf o cită pe doamna Spittler ı

«... în care lumea se tot frămînta, să știe dacă a... sau ba.»

Obținînd un răspuns la această întrebare, crede că poate rosti o sentință cu privire la doamna von Stein și la Goethe. Iar pe noi rie consideră mărginiți și greoi la minte, niște burtă-verde; și în afară de asta, sîntem niște bărbați care n-au totdeauna în minte numai afaceri cu muierusti; ei, si din cauza asta nu ne consideră bărbați > ■ > .

întregi. Dar, vai de noi, dacă spunem ceva despre emanciparea femeilor! Atunci turbează. Ia lucrurile în serios doar cînd vorbește despre Bettina sau Dorothea ori Carolina Schlegel. N-avem voie să facem glume la adresa lor așa cum face ea. Și ceea ce e mai îngrozitor, îl citește pe Jean Paul! Asta pune vîrf la toate. Cunosc eu speța asta, Bertling! Genul ăsta ele femeie vine adeseori în magazinul meu și știe surprinzător de multe lucruri despre artă și despre tot ce e în legătură cu ea. Dar este doar snobism, simplă joacă — ceva pentru revistele mai bune, destinate femeilor. Trebuie să te ferești de ele.⁴⁴ „Dar, Waldorf, nici nu i-am luat partea! Am găsit-o doar amuzantă și nostimă î

„Da, da, Bertling, cunosc eu asta: amuzantă și nostimă. Am mai auzit asta o dată azi; sună frumos. E același lucru. În fond, dumitale ți-a plăcut jocul de artificii. Dar eu o prefer pe Barbara! 44

„Și eu, Waldorf. O prefer de o sută de ori î Și-ți dau șl dreptate.

Filipica dumitale împotriva doamnei Spittler

\$

e vorbă goală, în fond te referi la mine. Faci ca doamna Brandenburg, care bate samarul să priceapă măgarul. La urma urmei, ai dreptate în ceea ce ai spus mai înainte, și-ți mulțumesc pentru că m-ai îndreptat încă o dată, pe calea cea bună."

Merseră tăcuți mai departe și Waldorf înlătura pietrele, ce stăteau în drum, lovindu-le cu bastonul, pînă săreau în lac.

Da, la sfîrșit Barbara devenise tăcută, turnase ceai și o lăsase să vorbească pe doamna Spittler, care bătea cîmpii și se pricepea să spună o vorbă piperată despre toate numele prezente și trecute, astfel încît Bertling rîdea adesea în hohote.

Dar lui Bertling i se clătina pămîntul suț> picioare. Nu era cu totul diferit de doamna Spittler și o admira, cum prea bine își dăduse seama Waldorf. Se străduia să-și ascundă slăbiciunile – și, totodată, și laturile sale tari – și se lepădase de Schiller mai înainte de a fi cîntat cocoșul a treia oară. Și, doar, dragostea pentru Schiller era o moștenire de la tatăl său, care fusese învățător la țară. Pînă acum Bertling își salvase totdeauna dragostea pentru Schiller, chiar dacă era un alt Schiller decît cel pe care-1 știa tatăl său.

Bertling se adaptase totdeauna celorlalți, tatălui său, profesorilor, mersese pe urmele lor, se alătura lor, fără să-și dea seama. Cu toate că devenise și el profesor, ba chiar lector și conferențiar la o Universitate japoneză, rămăsese un elev. Era ușor de modelat, un metal moale, și totdeauna privea în sus, spre cei care-și făuriseră un crez al lor, precum Waldorf dragostea sa pentru Burckhardt și pentru istorie, sau doamna Spittler, a cărei logoree spirituală și elegantă se revărsa, nechibzuit și primejdios, în cercuri largi. Asta nu-1 împiedica să-și dea seama de slăbiciunile doamnei Spittler și ele cele ale lui Waldorf. Tocmai pentru așa ceva avea ochiul ager. Cînd se gîndea la Waldorf, exagera chiar și slăbiciunile acestea și, astfel, pînă și oamenii spre care se simțea atras, deveneau, adesea, niște caricaturi – cu excepția Barbarei.

„Ești prea ușuratic și nu cumpănești lucrurile cu destulă grijă. Și pentru dumneata, ca și pentru doamna

Spittler, ordinea valorilor se învălmășește. Lipsă de seriozitate! Ea e artistă, continuă Waldorf. «E făcută cu îndemînare și sună frumos»! Ce mai apreciere! Cîntă o bucată cu virtuozitate; și doar o ureche fină, foarte fină, își poate da seama, că ar fi putut-o cînta și altfel și că din interpretarea ei lipsește ceva: seriozitatea.

Cunoști desenul în peniță al lui Brueghel, *Pietonii și criticul*? Mda, atunci trebuie să ți-1 arăt odată. Pictorul, stînd în fața șevaletului, te privește, iar îndărătul lui se află criticul, cu ochelarii pe vîrfurile nasului. Și, în timp ce ochii, chipul pictorului reflectă viziunea sa, în timp ce el privește pe deasupra noastră, spre ceea ce este îndărătul nostru și al lucrurilor, în timp ce trece dincolo de lucruri, transcendînd – criticul vede doar ce se află în fața sa, în tablou, forma, organizarea, tema, locul definit din perspectiva istoriei spiritului și a artei, El nu se află în lăuntru operei, ci o abordează din exterior; și, astfel, firește că nu va putea s-o aprecieze niciodată.

Vezi, tot așa mi se întîmplă și mie, uneori, cu istoria 5 cînd vreau să înfățișez luptele pentru credință și forțele declanșate de ele – dar asta mă duce prea departe. Ceea ce voiam să spun e că ea, doamna Spittler, poate cînta o bucată sau alta, toate cu aceeași virtuozitate. Și are, îndată, la îndemînă o apreciere despre toate lucrurile."

„Îmi dai voie să te întreprup, Waldorf? Nu sînt și aprecierile dumitale uneori puțin cam grăbite și dure?"

„Ale mele...", Waldorf nu se aștepta la asta, apoi recunosc: „Ai dreptate. Și nu trebuie să iei totdeauna spusele mele textual. Orice lucru are două fețe; de aceea și părerile sînt diferite, în momente diferite. Dar trebuie să vezi ambele fețe. Fii fără grijă, nu mă tem să mă contrazic uneori. Și, în fond, rostesc aprecieri dure numai cu privire la arta care e o simplă joacă, deși vrea să fie ceva mai mult, cu privire la artistic, cu privire la..."

„Știu, Waldorf, la secolul al nouăsprezecelea."

Waldorf tăcu o clipă.

„Cu privire la arta care nu apelează la om – la om în totalitatea lui ci numai la simțul său artistic. Artă ne dă porunci, dragul meu, Nu mă refer, firește, la artă

8* 11 didactică, asta nici nu. există de fapt, iar termenul este o *contradictio în adjctio*⁴. Artă înaltă stă în fața noastră ca un exemplu și are o forță, care se apropie de religie; și a te juca în mod ușuratic cu ea este o blasfemie. Rilke – Doamne, îi reproșez multe lucruri și nu mă alătur modei stupide a supervenerării lui – dar el știa, totuși, ce poate fi artă pentru noi, când făcea bilanțul într-un sonet despre un tors grecesc:

«E timpul să-ți schimbi viața!»

Asta e, Bertling! Și, când cântă, doamna Spittler n-are sentimentul ăsta. Porunca asta n-o aude. Dar Barbara! Ea nu știe nimic despre considerațiile noastre, iartă-mă, sînt exclusiv ale mele, și am să încetez îndată – ea nu știe nimic despre ele, dar ea aude această chemare a artei, pe care tocmai am invocat-o. De aceea o prefer. Foarte nemțește și, în felul său, emoționat, ar spune doamna Spittler..."

Waldorf se înfierbîntase și vorbea oare, numai pentru a-și exprima părerea despre muzică, despre artă și despre doamna Spittler? Nu, Bertling i-o spusese mai înainte: bătea samarul să priceapă măgarul. Bertling trebuia să audă și să tragă învățăminte din asta.

„Da, Waldorf, spui toate astea atît de simplu și de bună seamă, te referi la mine. Dumneata ai această seriozitate, și ești atît de ferm și de neclintit..."

„Dar nu-i deloc adevărat. Aici, la noi, pe marginea lacului, nu există decît doi oameni care sînt fermi: doamna Brandenburg și Arnim, care vine joi la mine; și te invit și pe dumneata. În cazul lui ai uneori impresia că este foarte ferm și că lumea. se clatină în jurul

⁴ Contradicție în sine (*n. tr.*).

său. Da, dar Barbara? Nu știu prea bine. Nu mai sînt sigur, chiar atît de sigur.”

Merseră o bucată mai departe; iar cînd apăru casa lui Bertling, Waldorf întrebă, mai calm acum și ca și cum ar fi fost un lucru secundar, pe care dorea să-1 lămurească.

„Barbara te-a rugat să vă spuneți «în», din cîte am auzit?”

„Da. După ce Sabina și cu mine ne-am adresat unul altuia cu «tu» și «tu», apoi cu «tu» și «dumneata», și după ce am trecut prin toate combinațiile posibile, am hotărît toți trei, acum cîteva zile, pentru variație, fie să ne spunem toți «dumneata» și să ne adresăm unii altora cu numele de familie, fie să ne tutuim și să ne spunem pe numele mic... Așa s-au petrecut lucrurile și Barbara a decis.”

Adevărul și nimic altceva decît adevărul? Da, era adevărul și Sabina fusese martoră la discuția în care fusese pusă pe tapet această problemă ridicată de Bertling. Fusese de acord, chiar foarte bucuroasă, cu mama ei.

Casa lui Waldorf se aila în pădure, între cedri înalți, care dădeau vara umbra mult dorită; iarna însă opreau soarele cald, dar firește, și vîntul rece, care sufla noaptea dinspre lac. Era o casă solidă, mai solidă decît casa lui Bertling, a Barbarei și a familiei von Arnim, cu pereți groși – groși după concepția japoneză. În realitate, doar soclul era din piatră. Pereții erau făcuți din panouri subțiri, asemenea betonului. Dar casa era ferită de vînt, și asta conta mult.

Era o casă care avea chiar și podele adevărate de scmduri, astfel încît musafirii nu trebuiau să-și scoată încălțăminte la intrare și să-și pună niște papuci reci. Casa avea o tindă adevărată, din care dădeau patru uși. În cele patru camere din dreapta și din stînga. Ușa din capătul tindei ducea spre oficiu și bucătărie. Casa nu avea decît un cat, iar deasupra – ceea ce nu se potrivea defel cu construcția modernă – un acoperiș de paie, care era foarte nepractic iarna, întrucît acoperișurile de paie iau cu mare ușurință foc. De aceea Waldorf fusese nevoit să prelungească foarte mult, în sus, burlanele de tablă și să le prevadă cu plase ce captează scînteile.

Waldorf își scoase paltonul și-l puse pe umeraș, așeză pălăria pe polița pentru pălării, vîrî bastonul subțire, cu miner de argint, în suportul în care se mai aflau o umbrelă europeană o umbrelă japoneză din hîrtie uleială și un baston gros.

Apoi se duse, în sîrșit, în camera sa, situată imediat pe stînga, la intrare. Era o cameră din care putea privi spre lac, printre trunchiurile cedrilor, de-a lungul potecii care ducea spre casa lui. Unora dintre copaci le tăiasse crengile de jos, astfel încît, pe vreme senină, Fuji apărea printre cedrii înalți și solemni, ca într-un cadru. Cînd Waldorf privise prima oară peste lac, spre Fuji, își spusese: Ca la templu; îți amintește de aleea de cedri din fața altarului shintoist din sat. Numai că acolo copacii erau mult mai bătrîni, multisecolari, și printre ei se zărea muntele sfînt, cînd stăteai pe treptele altarului pentru ofrande. Chiar dacă cedri lui Waldorf nu erau bătrîni de veacuri, priveliștea era totuși solemnă și gravă, iar Bertling amintise ele Bocklin și, prin asta, îl provocase pe Waldorf să-1 contrazică.

Cînd Waldorf intră în cameră, Fuji era scăldat de soarele amurgului, în timp ce înlăuntrul camerei se și făcuse întuneric. Waldorf deschise tocul și scoase ochelarii, le șterse lentilele și și-i puse pe nas. Apoi aprinse lampa de pe birou. Avea un abajur de sticlă verde, de~ montabil, care răspîndea o lumină calmă și potolită prin cameră luminînd viu doar biroul, fotoliul și mica măsuță de fumat, cu stiva de cărți de pe ea. Camera, în sine, era învăluită într-o semiobscuritate verzuie și, abia după ce te obișnuiai cu ea, observai culorile intense ale covorului de Belucistan, fondul lui roșu închis și, pe el, desenele geometrice, în albastru închis și negru; un covor despre care Waldorf spunea că-i amintește de Edgar Allan Poe. O remarcă enigmatică, pe care n-o explică.

Pe pereți erau rafturi de cărți, la fel cu cel pe care-l avea Barbara în camera ei. Iar vizavi de fereastra largă erau atîrnate două tablouri: o *Marină* de Willem van de Velele și un *Interior* de penelul lui Pieter de Hooch. întrebat, de ce se mulțumește cu reproduceri și de ce nu expune un original din colecția sa, Waldorf răspunsese:

„Pentru că voiam să am aici aceste două tablouri și originalele nu sînt de vînzare: sînt expuse la Amsterdam și la Londra”.

„Limitare și spațiu, îmi explicase ei Barbarei, nu vreau să mă aventurez în amănunte privitoare la semnificația interiorului olandez, din perspectiva istoriei artei; poți

m

afla detalii în cartea lui Hans Jantzen, care se află pe polița de colo. De Hooch și van de Velde își aveau limitele lor. Unul picta marine și celălalt interioare. Dar s-au menținut în limitele lor și au fost în stare să le acopere integral. N-ar fi putut picta scene mitologice. Erau fericiți în limitele lor, pricepuți, fără îndoială; dar n-au ajuns să fie obtuzi la minte și limitați, nici măcar bonomi. Firește, există tablouri mai mărețe, și Rubens pune în mișcare întreg cosmosul cînd pictează marea. Despre Rembrandt nici nu vreau să mai vorbesc. Da, Rubens îmi place. Dar cine poate trăi în fața unui asemenea tablou! E ceva pentru alt gen de oameni, nu pentru mine. Van de Velde și ele Hooch îmi ajung. Dar și asta este o exprimare prezumțioasă. Căci, dacă unul a pictat un interior și celălalt o marină, înseamnă că împreună au pictat întreaga lume, și nu poți spune, totuși: lumea îmi ajunge.”

Două tablouri pe pereți, un birou cu lucrătura greoaie, pe care nu se afla niciodată nimic, două fotolii îmbrăcate cu pluș verde-închis și cu rezemătoarele tocite, o masă pentru fumat și rafturi de cărți. Două dintre ele nu conțineau decît literatură referitoare la istoria antichității tîrzii și a Evului Mediu, printre care glosare mari, corpus-ul din Bonn al istoriografilor bizantini, ediția lui mai veche de la Paris și, într-un dulap special, fotocopiile diferitelor manuscrise bizantine nepublicate, sosite cu puțin înaintea războiului.

Se așeză într-un fotoliu adînc și ehibzui, dacă să-și mai aprindă un trabuc înainte de masă. Dar renunță, întrucît peste cîteva minute Tomako avea să închidă obloanele de la ferestre și, apoi, să-l cheme la masă.

Și Tomako veni, într-adevăr. Era ea oare atît de drăguță cum ar fi trebuit să pară, după descrierea Barbarei? Nu, nu mai era. Dealtfel trecuse bine de treizeci de ani și îmbătrînise: *amah* a lui Waldorf, despre care toți știau că e mai mult decît o simplă menajeră. Dar lumea nu prea mai vorbea despre asta. Doamna Beeskop afirmase odată că, ele fapt, cei doi erau căsătoriți într-ascuns. Dar de atîtea ori, ea nu se exprimase exact. Pentru holteii care trăiau de multă vreme în Japonia, exista ceva intermediar între soție și iubită, un fel de *coomon law ivife*⁵. Dar Waldorf trimisese, oare, către autoritățile competente celebra carte poștală prin care se anunța, în Japonia, încheierea unei căsătorii? Despre asta numai consulul general Brandenburg știa ceva precis. Dar el tăcea; și, cînd doamna Beeskop 1-a întrebato odată, pe față, el a tras din țigară, a zîmbit mucalit, a privit în fugă spre soția sa și a spus: „Ah, sa lăsăm asta, doamnă Beeskop! «

Nici nu mai avea importanță dacă Waldorf era căsătorit sau nu. Situația intrase în rutină și nici chiar Tomako n-avea nevoie de declarația de căsătorie, de cartea poștală care, cum se spunea, clarifica juridic situația. Ea conducea gospodăria, iar cînd veneau musafirii europeni, și cu atît mai mult în cazul celor japonezi, se făcea nevăzută sau nu era altceva decît *cimah*.

Că mai trecea și prin momente grele, că nu era totuși decît o servitoare, se vedea cînd plecau musafirii. Dar Waldorf lăsa lucrurile în voia lor. Era nehotărît și nu-i plăceau schimbările. Ea era de peste cincisprezece ani la el și, sub raportul ăsta, viața lui o pornise pe un făgaș greșit, n-avea ce-i face! Cu mulți ani în urmă își făcuse de mai multe ori curaj și încercase să schimbe situația; dar nu izbutise.

În ochii multor prieteni această legătură cu *ama* Ji era ceva ce nu se potrivea cu felul lui de a fi. Unii bătuseră în retragere și-l abandonaseră. Șovăiau cînd erau invitați la el acasă. Pe vremea

⁵ Soție după obiceiul pămîntului (*n. tr.*).

aceea Waldorf își începuse și activitatea scriitoricească. Doamna Brandenburg, singura care era fermă, îi spusese odată, în cursul unei plimbări prin grădină:

„Waldorf, dumneata n-ai decît puține cusururi: unul chiar înlăuntrul dumitale: nehotărîrea și inactivitatea. Iar unul exterior: *amah* a dumitale. Toate cusururile celelalte, micile dumitale vanități— îți pot fi trecute foarte ușor cu vederea.⁴⁴

„Da, doamnă, răspunsese el, așa a fost să se-ntîmple^{4*}.

„Prostii, Waldorf! Vorbești ea Jochen Niissler. începi sa devii un om ciudat și bizar. Ia adună-ți mințile! Ai destinul în mîna dumitale. îți poți schimba viața.⁴⁴

Waldorf, căruia această propoziție îi amintea de un citat, privi o clipă pieziș, într-o parte, apoi spuse, puțin cam abătut și resemnat:

„Vai, doamnă, o cură forțată? Mda, acum cincisprezece ani, dar acum? Și, la urma urmei, nu-i chiar atît de rău.”

Pe scurt: lucrurile an rămas ca mai înainte.

Tomako veni și închise obloanele de la ferestre. Purta o basma sinilie și un șorț de bucătărie. Și cine o vedea astfel se întreba, de bună seamă, uimit, de ce se spunea că *amah* a lui Waldorf era drăguță. Dar pe vremea cînd predecesoarele doamnei Beeskop se agitaseră, în Tokio-ul anilor douăzeci, pe seama lui Tomako și a aventurii lui Waldorf, ea era încă foarte prezentabilă. În ceainăria, unde era angajată pentru a distra oaspeții, se bucura de un renume bun, ca tovarășă de petreceri, și existau diferiți europeni holtei și chiar oameni însurați, care se interesau de ea de-ndată ce veneau la ceainărie.

Tomako puse papucii de casă înaintea fotoliului și întrebă:

„Italienesc sau franțuzesc?”

„Ah, Iasă vermul azi! Dă-mi mai bine un Bitter pentru stomac, din cel de la Shanghai!”

„Înainte de masă? Dealtfel, am avut dreptate.”

Waldorf n-o mai contrazise, ca în urmă cu cîteva zile. își scoase ochelarii, o privi pe Tomako, clipind, pe deasupra lor și îi șterse încă

o dată.

„*Amah* a lui spune că se-ntîlnesc aproape în fiecare zi.”

Waldorf dădu din cap și continuă să-și ștergă ochelarii.

„De cele mai multe ori vine la el după masa de seară, dar uneori și în miezul zilei și...”

„Bine, bine, Tomako. Dar vorbește foarte serios cu *amah* a lui să nu bată toba! N-ai putea să-i duci, totodată, un mic cadou? Cîteva pachete de țigări americane?”

„Nu, mai bine nu”, spuse ea...

„Bine și-așa, pe urmă să vedem cum vor evolua lucrurile. Acum adu sticla cu Bitter, Tomako!”

Ce se petrecea însă, ele cealaltă parte a lacului, în sat, și de ce avea atît de cles migrenă Otilia, sau – cum prefera să i se spună – Valeria Beeskop? li devenise Ziethen infidel? Se uita cu ochi pofticioși, mîngîindu-și mustăcioara subțire, după alte fete? Sau o dezamăgea din alt punct de vedere: n-o mai iubea?

N-o mai? Dar oare cei doi se iubiseră cu adevărat? Da și nu. Da, întrucît legătura dintre ei – să folosim doar această expresie din limbajul servitoarelor, căci definește foarte bine situația unuia față de celălalt – da, căci se iubiseră, în măsura în care „legătura⁴⁴ trebuie inclusă în noțiunea largă de iubire. Dar această legătură se afla în situația în care noțiunea de iubire își pierduse forța, în zonele periferice, unde se diluează și nu mai cuprinde omul în totalitatea lui. Astfel pluteau amîndoi în derivă, pe lîngă limitele exterioare, într-o direcție unde națiunea nu mai e chiar pură, ci devine îndoielnică și unde cuvîntul uzual „legătură⁴⁴ circumscrie o bună parte din relația reciprocă; într-o direcție unde știința, științele naturale și psiho-analiza trebuie să procedeze fără sfială și să ofere cercetătorului cunoștințe exacte, și uneori surprinzătoare, despre aceste zone ale iubirii, de la care pornind, el – cercetătorul – încearcă – firește fără mult succes — să pătrundă în alte „spații⁴⁴, care vor rămîne mereu în întuneric, în ciuda tuturor eforturilor sale. Dar, în aceste spații întunecate, ei nu iubeau.

Lucrul depășea posibilitățile amînclorura; iar Valeria Beeskop nu trecuse dincolo de aceste antespații, încă din vremea cînd dansa cu prietena ei prin balurile dintre Kurfurstendamm și Grădina Zoologică, așteptînd cavaleri. Se și complăcea foarte bine în situația aceasta și nu știa că mai există ceva și dincolo ele ea.

Atașatul Ziethen – trebuie să-i dezvăluim acum și prenumele, cu toate că-1 pusese adesea în încurcătură la școală ca și în profesie – Wenzeslaus Ziethen, prescurtat de Otilia în Wenzel, așadar, Wenzel Ziethen n-a fost. primul care a introdus-o în mai sus amintitele spații *prof ano* ale templului iubirii. Cum am mai arătat, ea amenajase la Tokio camere pentru holtei și pentru vădu vii de paie, ale căror soții erau plecate; și îi preferase mai cu seamă pe văduvii de paie, pentru că știau să tacă mai bine decît holteii.

Iubirea doamnei Beeskop avea o însușire remarcabilă: era de scurtă durată; și, 111 anii mai de demult, cînd încă mai scria ocazional poezii, Otilia o comparase odată – în niște versuri pe care le publicase într-o revistă pentru femei, cunoscută și mai de soi -- cu un fluture care zboară din floare în floare, sorbind ici-colo cîte un pic de miere și murind în faptul serii. De unde să cunoască ea lucrurile chiar atît de exact, ea care crescuse într-o metropolă și în alte concepții! Două scrisori adresate redacției revistei îi explicaseră între timp Valeriei Beeskop, că poeta se înșelase și confundase fluturele cu musca efemeră. Obiecții prozaice, care dovedeau că nici unul din cei doi cititori nu pătrunseră pînă în miezul operei de artă. Oricum, această critică îi tăiașe pentru cîte va săptămîni pofta de a mai face poezii. Nu mai putea să însăileze nici un vers, nici chiar atunci cînd cînta cea mai bună orchestră și cînd dosul nescris al listelor de băuturi sau al cartonașelor de pus sub halbele de bere, adăstau îmbietor în fața ei; și, doar, și unele și altele îi insuflau de obicei dorința de a-și exprima sentimentele în versuri.

Valeria zbura din floare în floare. Se plectisea repede de iubiți; începea să soarbă cîte un pic de miere – pentru a folosi expresia ei – după care trecea la altul.

Iubirea ei – dacă vrem să numim astfel acest fel de înclinație – se răcea repede. Începea prin dureri puternice de cap 111 regiunea occipitală, care își făceau apariția când se afla împreună cu iubitul ei; și aceste dureri erau urmate, cu regularitate, de plictis – un sentiment care, la următoarele crize ele migrenă, se intensifica pînă la a deveni respingere, repulsie, scîrbă. Deodată nu mai putea suferi să vadă dinții partenerului. Sau mirosul loțiunii lui de păr o făcea să i se brobonească de sudoare fruntea și buza de sus, și se făcea palidă, când capul lui se apropia prea mult de ea. Un diplomat meridional avusese, odată, mustața parfumată! Durerile de cap se intensificau de la o zi la alta și adeseori Valeria pliiigea noaptea în pat, Apoi, într-o zi. fluturile își lua zborul, după ce scria o poezie, și se ducea mai -departe.

Ziethen, care nu cunoștea aceste simptome și nu învățase să le evite, le provocă cu dezinvoltură.

„Wenzel, îi spuse ea într-o seară, nu te-ai bărbierit.”

„Bineînțeles că m-am bărbierit.”

„Ia ascultă: uite aici, sub bărbie! Pur și simplu nu te cred.”

Ziethen zîmbi misterios și tăcu.

Otilia simți subit dureri în ceafă. și trebui să plece. Rămas singur, Ziethen deschise melancolic caseta cu fotografiile despre care le povestise adesea, cu un aer misterios, cucoanelor lui, fotografii care însă nu ofereau nici pe departe ceea ce te așteptai să vezi, după aluziile lui în doi peri doar pe două cucoane dintr-o fotografie le cunoștea mai bine și dealtfel, acestea erau lungite foarte decent pe o plajă, în costume de baie; fotografiile fuseseră făcute în timpul unei excursii de la Salonic la CI ier son. Una dintre ele era sora lui, iar cealaltă îl respinsese categoric. Toate celelalte fotografii erau cumpărate din comerț și femeile din ele, sumar îmbrăcate, nu-1 cunoșteau pe domnul Ziethen nici după nume.

Ziethen era un om nefericit, sucit, anapoda. În anii săi de tinerețe – avea, ca și Bertling, treizeci și cinci de ani – fusese un tip original și colegii săi nu-1 luau în serios. Nu putea urmări cursul

evenimentelor, mai ales întâmplările din ultimii ani. Era pe altă lume. Stimulat de șederea sa la Salonic, acorda o mare atenție istoriei vechi și – înrudit în unele privințe cu doamna Spittler – se preocupa de femeile celebre, din legendă și istorie, de la Aspasia pînă la Livia și Cleopatra; și, cu un zel plin de ardoare, chiar și de personaje excentrice, în parte mitice, în parte istorice, ca Semiramida, Pasiplia, Julia – fiica lui Augustus – și Mesalina.

Era oare atît de pervertit? Nu, studia aceste apariții numai pentru a face paradă de cunoștințele sale, pentru a face pe expertul foarte rutinat în aceste sfere întunecate și a lăsa să se înțeleagă că nu i se mai pot spune verzi și uscate. Astfel își făcea veacul în curtea exterioară a templului iubirii, în cămărilor lui de vechituri; dar, ca și doamna Beeskop, nu pătrundea pînă în sanctuarul lui,

Și, tot, ca și ea, nu știa că abia dincolo de zona prin care rătăcea se afla *fanum-ul*. Poate că uneori simțea acest lucru, dar cercetările sale nu-i arătau calea adevărată. Era sucit, anapoda, mergea pe un drum greșit. Nu știa sau nu recunoștea, față de sine însuși, că era un *out-sider*.

Și, apoi, se sfădea cu destinul, că nu se născuse „von” Ziethen.

Era un snob care imita aspectele exterioare și încerca să răzbată, prin ele, înlăuntru. Era un cunoscător excelent al protocolului și era consultat adesea, de ambasador, în această privință. Putea să fixeze fără greș aranjamentele la mese, se pricepea surprinzător de bine în materie ele decorații și de clase ale acestora, de ierarhie a. rangurilor și de ceremonial. În reuniunile de societate ridica adesea probleme foarte rafinate: clacă guvernul din Bombay invită la cină, la el acasă, pe vice-regele Indiilor, pe prințul de Wales, pe Duke of Gloucester, un cardinal și pe sultanul din Johore – care este ordinea de așezare la masă? O chestiune foarte dificilă și putea să discute îndelung despre faptul că, în calitatea sa de papă potențial, cardinalul are rang de moștenitor al tronului, dar că trebuie cercetată, problema, cine e mai mare în rang: cardinalul sau prințul de Wales?

– Și, pe urmă, cine e reprezentantul maiestății sale regelui

Marii Britanii? Prințul de Wales sau viceregele Indiilor? Iar soția viceregelui vine înaintea ducelui de Gloucester sau chiar a prințului de Wales? Cita din memorie părți dintr-un *Royal Warrants*, pe care regina Victoria – care se pare că manifestase, pe bună dreptate, un mare interes față de aceste probleme – îl promulgase, în anul 1871, cu privire la ierarhia rangurilor în India.

Ziethen n-avea mînă norocoasă în viață și avea prea puțin succes chiar și la femei, cu toate că în domeniul acesta făcea cele mai mari eforturi. Doamna Beeskop era un caz fericit pentru el; îi căzuse, cum s-ar spune, în brațe, pentru că nu găsise altceva mai bun aici, sus. Era singură, iar el era liber; în afară de asta, era altfel decît bărbații din episoadele ei precedente, puțin sucit și bolnav, ca și ea.

Dar n-a putut s-o păstreze. Cînd a observat că vrea să se scape de el, a apucat pe o cale greșită pentru a-i recîștiga iubirea. A lăsat să-i crească barbă, o alegorie a virilității. A vrut să pară un tip cutezător. S-a fudulit cu fotografiile din trecutul său, ba chiar n-a ezitat sa-i ofere, mai din plin, cadouri. Dar nici cu asta n-a putut s-o mai rețină multă vreme.

Crizele de migrenă se intensificară și, pînă la urmă, pur și simplu Otilia nu mai veni, pretextînd că are ochii inflamați. Că asta se vede și după globurile ochilor și după pleoapele puternic înroșite și cu vinișoare congestionate. Printre altele spuse că nu mai poate să scrie traducerea aceea stupidă.

Cînd, la cîteva zile după aceea, Anita Kramer îl întrebă direct despre legătura lui cu doamna Beeskop, el zîmbi misterios și declară, după o lungă șovăială:

„Gentlemanul plătește și tace.”

Ulterior mai reveni o dată la acest subiect și inventă o istorie surprinzătoare, anume că ea căzuse în genunchi în fața lui și îl implorase s-o păstreze. Dar că el trebuise să strige, dur și neînduplecat, deși nu fără compasiune lăuntrică: „Nu!”

începuseră și lui să-i apară cîteva tuleie în barbă., ·

După cum s-a putut vedea din discuția lui Ziethen, Anita Kramer și Hilda Pohl veniseră la Karuizawa, dînd curs unei invitații pe care doamna Bradenburg o făcuse vag cu multă vreme în urmă. Firește că aveau să vină joi după-masă la prietena lor Sabina. Da, vizita la ea era un punct important din programul, călătoriei lor.

Miercuri seara Sabina se decise totuși să se spele pe cap cu toate că Barbara se opuse. Rezultatul fu cel prezis de Barbara: joi coafura Sabinei era în neorînduială, părul îi stătea vîlvoi, cu toate că purtase toată dimineața o basma de mătase pe cap.

Astfel ziua începu sub auspicii defavorabile și, în loc să izbucnească în strigăte de admirație, atît Hilda

Pohl cit și Anita Kramer declarară că noua coafură, care a cam început să se demodeze, nu-i venea deloc bine Sabinei. Părul se poartă mai scurt, cum arată ilustrațiile din revistele americane. Sabina fu nevoită să recurgă la argumentul puțin convingător, după cum prea bine știa, că părul e proaspăt spălat și că din cauza asta îi stă într-un mod care o dezavantajează. Dealtfel, Hilda Pohl avea o coafură foarte îndrăzneță, cu multe buciișoare adunate în creștetul capului. Iar Sabina îndepărtă, cu deplin succes, discuția asupra ei.

Barbara își luase rămas bun îndată după masa de prînz. Voia să facă o mică plimbare pe unul din munți.

„Știi, Sabina, pe Bauschan îl iau cu mine; pe băieți nu! Cred că e prea obositor pentru ei. Pot să se joace aici, în grădină, și voi să vă mai uitați clin cînd în cînd să vedeți ce fac.”

După ce plecă, Anita Kramer nu-și putu înăbuși un oftat.

„Ah, Sabina, dacă ar arăta și mama mea așa ca a ta! Zău, s-a menținut bine! Cum a plecat așa, cu taiorul maro, cu pantofii fără ciorapi, bronzată și cu buzele roșii – parcă era dintr-un jurnal de mode. Și mai are încă, o siluetă, de-ai putea crede că e sora ta, sora ta mai mare. Căci silueta ta, Sabina, ar putea totuși să se mai îplinească puțin.”

„Păi, e mama mea vitregă și abia dacă are cu vreo doisprezece ani mai mult ca mine”, spuse Sabina și se făcu că nu aude ultima

propoziție, care o atinsese sensibil.

„Da, știi, dar totuși... Uite la mine, eu mă dezvolt încă de pe acum. Aici, la șolduri... Nici nu vreau să mă gândesc cum o să arăt, cînd voi fi de vîrsta mamei tale.”

„Și eu m-am îngrășat, în ultimele luni, cu patru kilograme.”

„Cu toate astea, Sabina, ne menținem părerea că ai putea să te mai îplinești puțin.”

Și se contraziseră mai departe.

Anita Kramer se rujase tare și-și dăduse și pe obraji cu roșu, pe care acum nu mai trebuia să-1 împrumute de la diferitele *arnah*. Își făcuse rost de o serie de preparate cosmetice pe care le folosea din belșug. Și

Sabina recunoscuse că Anita era foarte versată în privința asta și că nu mai era o gîseulită de la țară. Avea un ten ușor gălbui și o formă exotică, frumoasă, 'a ochilor; Anita avea o bunică japoneză. Cel mai remarcabil amănunt – și Bertling atrăsese, primul atenția asupra lui – era gura, care n-avea colțuri, ci părea să fie rotundă. Nu era o gură, era o gaură, spusese Bertling, care regreta totodată că n-o avusese în clasa lui. „Căci trebuie să știi, Sabina, că părerile tinerelor fete în privința mea • nu concordau, erau chiar împărțite, și n-ar fi duș-o ușor eu mine.”

„Știi că Gudruna s-a logodit?” întrebă Anita.

„Nu, răspunse Sabina, tocmai Gudruna, cu coșurile alea multe pe față? Vai, știi, aici sîntem pe partea cealaltă a lumii! Nici măcar în sat nu află nimic.”

„Să Vezi, am aflat cîteva noutăți nostime de tot i de pildă, că s-a terminat idila dintre doamna Beeskop și Ziethen.”

„Nu-i cu putință! Asta ar fi trebuit s-o știi.a

„Ultimele evenimente, Sabina. O știm de la ambii participanți, eu de la Ziethen, iar Hilda de la doamna Beeskop. Și știi care a fost motivul? S-au certat din cauza bărbii lui Ziethen.”

„A bărbii lui Ziethen? Ar fi trebuit să se obișnuiască cu ea, ție cită vreme e împreună cu el.”

„Nu-i vorba de bărbie ci de barbă. Și-a lăsat să-I crească barbă!”

Sabina nu știa nici despre asta nimic. Anita Kramer relatează istoria ciudată pe care i-o povestise Ziethen: că Otilia se aruncase în genunchi înaintea lui. Considerau că era într-o totul neverosimilă. Ziethen mințea. În privința barbișonului, părerea era împărțită. Sabina pomeni de ciudatele simțăminte, pe care le avusese când ei îi sărutase mâna. _

„Nu știu dacă vă puteți imagina. Am simțit că mS furnică ceva pe șira spinării. Ai impresia că ți se zbir-. Jește părul. Ce mai încolo și-ncoace, nu e neplăcut...”

1 „Zău, Sabina, nu trebuie să intri chiar așa în amănunte, de parcă noi am fi niște gîște.”

Nu, sigur că nici una nu mai era giscă.

își propuseseră s-o facă pe Sabina să înțeleagă acest lucru.

Sabina nu era împotriva barbișonului lui Ziethen. Cu toate că nu-l văzuse încă și că trebuia să-și rezerve dreptul la o părere definitivă, găsi totuși că era ceva ieșit din comun. Toți ceilalți sînt atît de mic burghezi, atît de – onorabili...

Privi, pierdută, în depărtare. „Sabina, ce-ai avut cu Bertling? f< „Bertling? iç

„Noi știm tot, dar vrem s-auzim acum și de ia tine. a „Of, ce stupide sînteți! N-am avut nimic cu *el*.” „Dar Otilia Beeskop, totuși, a...u

„Da, firește, aia!” Și Sabina le povesti că nu făcuse altceva decît să învețe să înoate crawl cu Bertling.

„Iar agenții noștri ne informează că scrii un roman? cl „Un roman? făcu Sabina neîncredătoare, de parcă auzea pentru prima oară asemenea lucru. Oh, Otilia!”

începu totuși să povestească despre carte după ce Anita și Hilda își dădură, în grabă și fără să stea pe gînduri, cuvîntul de onoare, că nu vor vorbi cu nimeni, absolut cu nimeni, despre cele aflate.

Ieși la iveală că Sabina avusese totuși un moment de inspirație și că văzuse dintr-o dată, întreaga istorie aieva înaintea ochilor.

„Inspirație – nici nu vă puteți imagina cum e asta: o beție subită și vezi totul aievea. Cu toate amănuntele sau, aproape toate. Nu poți face altceva, decît să iei creionul și să scrii. Și creionul nu se oprește nici o clipă E suprapămîntesc de frumos.44

Și dezvălui cuprinsul istoriei insistînd mai pe larg asupra finalului, unde eroina moare sub ochii iubitului. Da, 3 trebuie să moară. Nu și-a putut călca pe inimă însăilînd un *happy end* artificial. Numai titlul îi lipsește încă; restul îl va termina de scris în curînd: o activitate pur mecanică. Dar titlul!

„De ce să mai cauți atîta un titlu, Sabina? Poți publica întreaga istorie sub pseudonimul Alexandre Dumas, iar titlul – *Dama cu camelii*

Universul Sabine se prăbuși și ea încercă să salveze ce mai era de salvat.

9 – 0 iarnă pe muntele Fuji

„Dar la mine totul este complet diferit. Povestea Tiu se petrece în Franța, ci la New York, în zilele noastre, și nici urmă de camelii...”

Dar era zadarnic. Rămase în minoritate.

„Și acum, Sabina, trebuie să ne povestești ce-ai avut, cu Bertling.”

„Ei, dacă tot a bătut toba doamna Beeskop... Am fost, vezi bine, puțin îndrăgostiți. Dar totul a trecut de mult, și acum nu mai sîntem decît prieteni buni.”

„Imposibil! declară Anita și Hilda într-un glas. Asta nu există!”

„Pe cuvînt de onoare!”

„Mda, atunci n-a fost o iubire adevărată, interveni Anita, respectiv, *not the real Me Coy. How jar did yon get anyway?* 1 Și Anita Kramer vorbea limbi străine.

„Zău, ce-ntrebare! Îți spun, doar, că n-am avut nimic concret unul cu altul. Numai un pic îndrăgostiți.”

Hilda Polii, cea cu coafura îndrăzneată, îi ținu partea Sabine și spuse, pe gînduri:

„Oare, Sabina n-are totuși dreptate? Nici nu-ți mai poți imagina așa ceva cu adevărat; de parcă ar fi trecut o veșnicie de când ne mai puteam îndrăgosti și noi astfel, fără gânduri ascunse. Oare, nu e totuși valabil ceea ce spune Sabina? Fii bucuroasă, Sabina, că mai poți simți așa ceva. După aceea... — și dădu cuvintelor «după aceea» o intonație înfiorătoare – după aceea totul s-a terminat, și nu se mai întoarce niciodată. Nu că aş vrea să fac shimb ou tine! Dar noi, cu trecutul nostru...”

„O, nu știi... interveni Anita, cu gura ei rotundă, un pic de trecut mi se pare frumos. E chiar nevoie să-i ai. Firește, nu așa ca doamna Beeskop, căreia îi e perfect egal daeă-i iese în cale Ziethen sau altul.”

Sabina era profund umilită și, seara, încuie romanul în geamantan, romanii)! care ocupa (pînă acum doar puține pagini din registrul „*Account*”). El își află locul lîngă jurnalul intim. Ii trecu, ce4 drept, o clipă prin minte să ardă caietul, sau măcar să smulgă foile scrise și să le distrugă. Apoi decise să păstreze, pentru sine și

1 Nu adevăratul Mc Coy. Cit de departe ați ajuns? (Engl.) *in. trj.*

pentru posteritate, această primă încercare a ei, care va putea oferi cîndva explicații cu privire la evoluția ei interioară.

Duminică era ziua de naștere a domnului Wangendorf. Barbara și Sabina erau invitate. Barbara se scuză, pretextînd că o doare capul, dar Sabina, se duse după-amiază la ceai în grădină. Barbara rămase singură acasă. Copiii se jucau în grădină cu o roabă, pe care le-o făcuse Bertling. Cărau nisip. Veni și Bertling, firește, ca să continue lucrul la astupatul casei.

De dimineață, încă înainte de micul dejun, Sibyla trebui să cînte, din ordinul mamei sale, Sonatina de Kuhlau pe care o învățase pentru ziua de naștere a tatălui ei. Barbara nu prea aprecia *Marșul soldaților de plumb* și *Parada splrkluşilor*. O sonatină mică, simplă, partea întîi în do major. De fapt, domnul Wangendorf cunoștea bucata cu vîrf și îndesat. Sibyla o exersase mereu în timp ce el își făcea siesta de după prînz. Sonatina trebuia să fie o surpriză. în

dimineata zilei ele nastere, dupa ce se chinuise in fel si chip vreme de patru saptamini cu prima parte, Sibyla avu voie s-o cinte in fata tatelui ei, care se prefacu uimit si gas^ bucata, dupa cum afirmă de doua ori, foarte draguta. Dar doamna Wangendorf stătea in prag si-si fringca mainile de disperare, pufnind din nasul ei mare, pentru ca Sibyla făcea greșeală după greșeală. Dar asta nu-1 deranja pe domnul Wangendorf, care trecu cu vederea greșelile si fu fericit, intrucit de-aem incolo avea sa poata dormi netulburat după-amiaza. După ce Sibyla se scula de la pian si-1 saruta pe tatăl ei, felicitandu-1, doamna Wangendorf se așeza la pianul Steinweg si einta Sonatina intr-un tempo mult mai rapid, leganandu-se din umeri. Apoi cinta si celelalte doua parti mai scurte, cam prea patetic pentru o bucata atit de nepretențioasă; dar așa cinta ea totdeauna cind avea spectatori.

Domnul Wangendorf fu bucuros ca reprezentatia se terminase atit de repede si, după micul dejun, satisfăcut ca trecuse cu bine peste partea oficială, se retrase ins* dăratul ultimului număr din revista americană *Life*, care era retipărită la Tokio si la care se abonase. Doar o șjngură dată privi îngrijorat la fumul trabucului, gândindu-se la îngrozitoarea după-amiază, cu vizitele musafirilor. I-ar fi fost imposibil s-o șteargă la Streusand, la o mică partidă de scat, fără a o indispune serios pe soția sa.

Anita Kramer si Hilda Pohl venira si ele după-masă, însoțite de domnul von Ziethen, care avea într-adevăr un barbișon, deocamdată încă foarte pirpiriu si deloc impresionant. Sabina se gândi cu modestie ca nici părui ei, proaspăt spălat, nu arătase prea măgulitor joi, cind cele doua prietene fusesera in vizită la ea. Așa că-si rezervă dreptul la o părere definitivă cu privire la barbă.

in timpul ceaiului, Hilda Pohl si Anita Kramer o luara de-o parte si-i cerura insistent sa-si țina gura in Legătura cu discuția lor de joi, iar Sabina le făgădui, sub cuvint de onoare...

„Dar nici voi sa nu suflați nici un cuvint despre legătura... ei, despre Bertling si mine! Nici un cuvintel \ < (

Ambele prietene respinseră, revoltate, asemenea presupunere deși ele și vorbiseră pe larg cu Otilia Beeskop despre asta.

„La urma urmei, bagatela asta cu Bertling! Nu mai face atâtea fasoane, Sabina! Dar mama ta unde e V

„Acasă.”

Îsnd Sabina vru să întrebe ce înseamnă privirea plină de înțeles, cu care o măsurară cele două, interveni Ziethen și întrebă, curios, dacă nu-i este îngăduit și lui să ia parte la conversația, desigur, foarte interesantă.

„Nu, sări Hilda Pohl, e *ladies only*

Dar domnul Ziethen potrivi lucrurile în așa fel încât plecă, după ceai, împreună cu Sabina spre barcă. Avea un baston gros de trestie și fuma încă o țigară de foi, una din cele cubaneze, groase, care fuseseră oferite la familia Wangendorf. își arunca ușor bastonul în aer și se nimeri s-o întâlnească pe doamna Beeskop, în fața căreia

Ziethen își scoase pălăria și salută solemn și cu bastonul, dîndu-se mai aproape de Sabina, fără a trece pe partea străzii pe care venea Otilia, pentru a o întâmpina cu o strîngere de mînă.

Doamna Beeskop dădu doar din cap, foarte rece, de pe partea cealaltă, și își continuă drumul, cu pași grăbiți. Apoi se opri în loc și întoarse capul după ei.

„Domnișoara se îndeletnicește cu literatura, din cîte am auzit?”

„Nu,” ripostă Sabina și se roși toată, îngrozitoarea asta de madam Beeskop!

„Nu doamna Beeskop mi-a istorisit despre asta, domnișoară, ci cele două prietene ale dumitale, firește sub jurămînt că voi tăcea chitic. Totuși, între prieteni... vi

„Nu e cîtuși de puțin adevărat, domnule von Ziethen.”

Dar spusese asta pe un ton nu prea convingător și, deodată, nu i se mai păru chiar atît de neplăcut faptul că prietenele ei răsîndiseră zvonul.

„Într-adevăr? întrebă Ziethen, îndoindu-se, sau ești numai modestă V

Sabina surîse timid.

„Vezi, mi-am închipuit eu numaideeît. Și ce temă? Sau nu e îngăduit s-o aflăm decît mai tîrziu T [

Slavă Domnului, încă nu știa nimic despre *Dama cu camelii*.

„Nu, domnule Ziethen, totul e o prostie fără sens și nu trebuie să crezi ce-ți povestesc cele două.”

„Regret că nu vrei să-mi destăinui secretul. Altfel mi-ar fi făcut plăcere să-ți arăt și eu ceva ce-am publicat.”

„Un roman?”

„Nu, nu e chiar un roman. Ceva mai degrabă în domeniul științific. Și nu în volum, ci doar studii, hm, articole – studii prea suna a școală – articole despre diferite domenii ale științei antichității. Dacă vreo cîteva din teme n-ar fi cam delicate, ți le-aș fi arătat cu plăcere, odată. Unele au apărut și cu ilustrații...”

„Ascultă, trebuie să-mi împrumuți neapărat, odata, articolele. Da?”

„Hm. Îmi dai voie să mă mai gîndesc? Nu-mi place să le dau din mîna. Nu le-am arătat nici cliiar... nici chiar doamnei Beeskop, cu toate că a lucrat pentru mine. Căci au apărut sub pseudonime; și apoi temele – ești bineînțele discretă, domnișoară – temele nu sînt pentru un public mai larg, care s-ar apropia de aceste articole cu premise și idei nu tocmai nepreconcepute.”

„Vai, ce păcat l’

„Firește, dacă insiști... dacă vei trece odată, ocazional, pe la mine, domnișoară... Dar asta rămîne absolut între noi, nu-i așa? u

„Uncie ai fost azi după-masă, mama?”

„Acasă, bineînțele. Dacă mă scuz că nu pot veni la doamna Wangendorf din pricina durerilor de cap, vezî bine că nu mă pot arăta pe-afară.”

Da, Barbara rămăsese acasă, iar Bertling căptușise crăpăturile din bucătărie. De fapt nu realizase mare lucru așa cum îi explică Sabine, bucătăria era încăperea cea mai dificilă din casă. Cel mai bine ar fi dacă ar monta o ușă nouă. Deși era încă prea devreme

pentru asta, înfășurase și pompa de apă cu câteva funii ele paie, așa încât nu se putea întâmpla nimic, chiar dacă gerul avea să vină pe neașteptate.

Bertling începu să vină tot mai cles după-amiaza, ba chiar nu trecea nici o zi fără să-și facă apariția, așa că Sabina punea, din obișnuință, trei cești de ceai pe masă. Într-o zi el aduse cu barca, din sat, vreo trei duzini de scîncuri, cu care făcu un șopron lângă peretele casei, pentru cărbunii ce se stricau în ploaie. Și mai erau încă multe treburi de făcut, pe care o mîină de femeie nu le putea rezolva, cu atît mai puțin Barbara, care trebuia să aibă grijă nu numai de copii, ci și de mîncare și îmbrăcăminte, și care, în plus, mai dădea și cincisprezece ore ele pian pe săptămîină.

Bertling depozită cartofii în beci. Tăie lemnele și le făcu stivă sub streășina ieșită în afară a casei. Într-o zi aeluse chiar un reșou electric, de care Barbara și Sabina se bucurară nespus. Căci, acum, nu mai trebuiau să facă focul, dimineața, în soba de mangal și puteau dormi un sfert ele oră mai mult.

Munca nu se termina niciodată pentru el. Dădu o mîină de ajutor chiar și cînd fu bătut covorul cel mare Beshir; amîndouă, Barbara și Sabina, recunoscără că fără Bertling n-ar fi putut Isprăvi treaba într-o singură dimineață. Se strică pompa de apă și trebuiră să aducă apă din lac. Bertling aduse a doua zi, din sat, clești și chei fixe pentru șuruburi, demontă întreaga pompă, ale cărei piulițe le înțepenise' rugina pe șuruburi, puse o garnitură nouă de piele la piston și, spre mirarea tuturor – mai cu seamă a celor doi băieți, care nu putură fi determinați, nici măcar cu cuvinte aspre, să se culce după-masă și rămaseră să privească reparația ■— pompa funcționă din nou după-amiază, mai ușor și mai bine decît înainte. Acum, Bertling trebuia doar să mai lege paietele în jurul ei; și trebuia să facă într-o jumătate de oră. De ziua nașterii domnului Wangendorf, însă, îi trebuise o întreagă după-amiază pentru asta!

Și Barbara? Nici urmă de obsesii? Nu, și era mîndră de asta. „Era fermă”, chiar dacă Waldorf nu prea era sigur de asta. Sau

vrusese să spună altceva? Se iubeau încă la fel de mult. Desigur că, adesea, ascunzătoarea de sub blocul de lavă era goală, dar numai pentru că Bertling venea în casa lor zilnic.

La Barbara se simțea ca acasă. Da, se ocupa tot mai des de cei doi băieți. Le construisese o roabă și într-o seară le meșteri un garaj pentru ea, care era atât de greu, încât nici chiar Bertling nu-l putea căra decât anevoie. Dar încăpeau în el nu numai cele două automobile, ci și jucăriile celelalte: un ursuleț de pluș, o barcă cu pînze, diferite cutii și cuburi de construit; iar în fereastra garajului se puteau pune chiar și cărțile cu poze, într-o despărțitură specială. Un obiect foarte practic, dar care era, totuși, din păcate, atât de mare, încât n-avea loc în cameră și nu putea fi pus nici în *roka*. Își găsi locul în tindă și atunci se vădi că acoperișul plat al solidului garaj putea fi folosit chiar ca treaptă și ca loc de păstrare pentru ghete și papuci.

Oare Barbara și Bertling puteau păstra iubirea lor, secretă? Oo, se păzeau bine, fiindcă asta era partea cea mai frumoasă, faptul că nimeni nu știa nimic. Dar chiar nu știa oare nimeni de asta? Odată, în cursul unei plimbări – erau aproape -de povirniș și mergeau la braț – îi întâlni țăranul Schoppe, cu flinta lui. Toți trei se speriară. Schoppe n-avea permis de vînătoare și nici banderola pe care, conform dispozițiilor guvernului japonez, trebuia să scrie „vînător”. Barbara își retrase iute brațul de sub cel al lui Bertling. Schoppe dădu binețe, dar nu se opri decât cîteva secunde. Nu voia să deranjeze,

„Dar nu ne deranjezi deloc, domnule Schoppe.”

„Da, am întîrziat. Nu e nimeni acasă și vacile sînt încă nemulse. Da, atunci la revedere!”

„La revedere, domnule Schoppe! Am să vin și eu numaidecît la dumneata, să iau laptele. N-ai împușcat nimic?”

Dar Schoppe cotise după colț și n-o mai auzi.

Sabina era azi de jurnă și se duse la Schoppe. Barbara veni tîrziu acasă, și la cină avură doar tartine cu unt, căci se făuse prea tîrziu ca să mai fiarbă orezul.

Erau amîndoi prevăzători și de cele mai multe ori, Barbara pleca de acasă abia după ce Sabina se retrăgea în camera ei. Sabina nu mai ținea un jurnal, nu mai aștepta inspirații și se lepădase și de metodele de lucru ale lui Schiller. De aceea adormea repede.

Dar, la cîteva zile după aniversarea domnului Wangendorf, Barbarei i se întîmplă un lucru ciudat, care o neliniști cîtăva vreme. Era ora zece, cînd ciocăni la Bertling. Se așezară pe divan. Veioza de lîngă fotoliu ardea și lumina doar o parte din cameră. Divanul se afla în penumbră. Barbara sta rezemată cu capul de umărul lui Bertling, iar el își ținea mîna pe părul ei. Deodată ea se ridică încet și privi țintă spre fereastră. Era albă la față. Apucă mîna lui Bertling și-o strînse tare.

„Ce e?”

„Nimic, sau totuși! Tu nu vezi nimic?” șopti ea.

„Nu. Barbara, ești palidă. Te-ai speriat?”

Barbara deschise gura și vru să spună ceva, dar nu ieși nici un sunet de pe buzele ei albite. Privea cu ochii holbați spre fereastră. Bertling se sculă și o deschise. Obloanele erau închise. Le dădu și pe ele la o parte. Afară era întuneric. Avu impresia că vede ceva sub fereastră, furișîndu-se de-a lungul zidului casei, apoi mai departe, spre trunchiurile copacilor. Sau era doar fantezia lui înfierbîntată? Era imposibil ca Barbara să fi putut vedea ceva prin obloanele de lemn închise.

Ea ședea pe divan și îl privea temătoare.

„A fost cineva acolo?”

„Nu, spuse Bertling, nimic.*

„Dar și tu pari neliniștit. N-ai văzut nimic? w

„Nu, sigur că nu. Pe cine să fi văzut? Afară e întuneric beznă.”

„Am avut impresia că mă privește cineva.”

„Cine?”

„Nu știi dacă era un om sau un animal. Am văzut doar doi ochi care mă priveau. Nimic altceva, decît o privire fixă. Mi s-a părut că avea ochii depărtați ca... oh, nimic! Sînt nervoasă.”

Bertling o conduse acasă, Barbara mergea lipită de el și îl ținea strâns de mână.

Nu se mai întâmplă nimic altceva. Dormi prost, iar a doua zi era palidă și avea cearcăne la ochi. Vremea se schimbase. Se făcuse, brusc, din nou, foarte cald. Alături de Fuji, plutea un nor straniu, ca o migdală cu suprafața netedă, iar sus, pe cerul siniliu, goneau vâluri subțiri. Se anunțase un taifun, probabil ultimul din acel an.

Și Sabina era palidă și dormise prost.

După-amiază se duse cu barca în sat, ca să facă o plimbare cu cele două prietene. Dar ajunse tocmai când amîndouă își luau rămas bun, în pragul casei, de la doamna Brandenburg. Primiseră o scrisoare din Tokio – așa îi povestiră, când Sabina le conduse la stația de autobuz. După toate probabilitățile puteau să-și preia, chiar în acea săptămîină, posturile de vânzătoare într-un mare magazin universal. Sabina le invidie pe cele două prietene și le rugă să se intereseze de un post și pentru ea. Se săturase să-și irosească timpul prețios aici, sus, fără nici un folos.

Cînd Bertling veni, după-masă, la Barbara, evitară amîndoi să vorbească de împlinirea din noaptea trecută, de privirea aceea.

Waldorf nu mai venea? Trecuse acum aproape o săptămîină de cînd nu mai fusese în casa Barbarei, iar mai înainte venea la fiecare două-trei seri. ÎBa da, Waldorf veni. El făcu, după masa de seară, o plimbare de-a lungul lacului, și cînd ajunse în vîrful promontoriului, auzi muzică venind dinspre casa Barbarei. Deși era sfîrșit de octombrie, ușile de la *roka* erau larg deschise, deoarece înainte de taifun, era cald și umezeală. După ce-și lăsă în tindă, pălăria, bastonul și pantofii! și intră în casă, văzu în cameră vechea priveliște: Barbara, la pian, salutîndu-1 din cap și surîzînd, iar Sabina, cu picioarele strînse ghem sub ea, stînd pe divan și citind liiar un roman din seria *Crime Club*, pe care, cu puține săptămîni în urmă, îl respinsese ca fiind o chestie superficială, care o scîrbește.

Îl urmărea pe domnul Poirot, care se bucura de faimă internațională încă din timpul activității sale mai vechi, de comisar

al poliției judiciare belgiene, și care acum își făcea apariția ea simplu particular, oriunde se desfășurau, cu o încordare ce-ți tăia răsuflarea, romanele Agathe Christie.

Barbara cînta la pian. Uitase că Waldorf ședea în spatele ei. Nu mai era acea Barbară care eînta o parte dintr-o Sonată de Mozart și trecea apoi la *Pianul bine temperat* lovind^ clapele cu o măiestrie rece, sau, cum spusese odată Waldorf, cuprins de entuziasm: care împlotea teme, unele cu altele, într-un triumf rece asupra muzicii, descompunîndu-le și trecîndu-le prin lumină și întuneric.

Astăzi cînta altfel. Nu era *Pianul bine temperat*, nu mai era eîtuși de puțin temprat. Aveai impresia că Instrumentul fusese desferecat, că se eliberase din cătușe, că o cuprinde pe pianistă și că o tîrăște după el. Barbara se lăsa cuprinsă. și tîrîță și urmărea sunetele, fără voință în înalturi și în adîncuri. Nu mai stătea dreaptă ca odinioară, în fața clapelor și nu mai întreșea glasurile domMndu-le. Azi ședea aplecată înainte, de parcă aștepta, ea însăși, cu încordare, rezolvarea, martirizată și amăgită de torentul acordurilor, despre care nimeni nu putea spune încotro o va tîrî. Aveai, impresia că pianista cacle și cade, proiectată încolo și încoace. Nu puteai întrevede un sfîrșit, cînd deodată tema revenea/ surprinzător și dureros, înfiripîndu-se din nou, pe neașteptate; și, în timp ce aceasta se metamorfoza în chip fericit, ca se gîndea, uimită, la faptul că nu văzuse încă dinainte apropiindu-se această cale, această cale surprinzătoare.

Ședea aplecată mult înainte și lovea blind clapele, se străduia să audă sunetele, care continuau să curgă fără ca ea să știe. Plutea în derivă, în mijlocul lor, plutea pe ele, se lăsa tîrîță, fără a opune rezistență, în virtejul lor; și, apoi, repetă căderea peste murmurul sunetelor, cu o durere dulce; și căzu și căzu, și nu mai exista oprire; atunci sunetele se deschiseră și se întoarseră îndărăt. Și încă o dată, brusc ca un fulger după furtună, tema mai răsună din nou și se stinse.

Privi, pierdută, clapele, de parcă nu se putea desprinde încă de

cea ce tocmai ascultase, ele parcă ar fi trebuit să mai cînte o dată acordurile stinse, de parcă ele n-ar fi încetat să răsune.

Apoi se îndreptă din șale, închise capacul pianului și-și aranja părul. Și, ca și cum ar fi trebuit să se despartă cu totul de imaginea care încă mai dăinuia înaintea ochilor ei, își acoperi fața cu mîinile. După aceea, dădu să se ridice în picioare.

„Ai și terminat, Barbara? Și acum, pentru încheiere, o «invenție» pe trei sau două voci ori ceva din *Planul bine temperat*?”

„Nu, Waldorf, nu se mai potrivește după asta. Cred că și la concert va trebui să închei ou bucata asta.”

„Da, nu se mai potrivește...”

„Vorbești atît de tulbure încît sună aproape ca un reproș. Dar, n-am dreptate?”

„Firește că ai dreptate. Dar, pur și simplu, de ce sa cînți bucata asta îndrăcită? De ce nu rămîi la programul nostru?”

„Waldorf, avem în program atîtea lucruri din vremea veche, Sonata de Haydn, Tocata și Fuga în do major.. /*

„Aha, piesa aceea «aranjată»”.

„Da, apoi Buxtehude...”

„Bucata aceea rigidă/

„Dar bine, Waldorf!”

„Ai dreptate. O ii ea o piesă rigidă, dar tot e mai bună decît ceea ce ai eîntat acum. Zău, nu mai lipsește decît Debussy sau vreun rus!”

„Acum, însă, trebuie să-ți fac și eu morală” și Barbara își răsuci scaunul rotativ și-1 privi pe Waldorf în față.

„Dumneata, cu secolul optsprezece al dumitale! Pînă și doamna Spittler a făcut unele remarcî în această privință!”

„îmi închipui”.

„Ceea ce am eîntat acum încă nu exista în secolul al optsprezecelea. încă nu puteau compune asemenea lucru. Dumneata nu ești lipsit de sentiment, știu bine că asta e ceva dobîndit prin educație, ceva de care încerci mereu, singur, să te

convingi – ceva dictat de rațiune; iar inima îți spune «nu» când cârtești împotriva ultimei bucăți cântate de mine. Iți astupi urechile și n-ai curajul să ascuți această muzică și să te lași condus de ea,” „Conduș? Muzica nu conduce, te ia pe sus/c „Nu importă cum vrei să-i spui. Ne ia pe sus și ne poartă cu ea. Exprimă ceea ce noi nu putem spune. Coboară adânc în subconștientul nostru și exprimă tot ceea ce sîntem noi, tot. Eu nu sînt o filozoafă, ci – și în privința asta i-aș da dreptate din toată inima doamnei Spittler – o diletantă și nu spun decît ceea ce simt. Dar tocmai asta cere și muzica de la noi toți. Ea nu descinde din rațiune, n-are nimic de a face cu ea.”

Waldorf, care se temea totdeauna să nu fie luat drept un filistin, începu:

„Barbara, acum trebuie să mă apăr și eu, în fața dumitale, de reproșul că sînt un mic-burghez care nu simte ce cînți dumneata. Dar simt foarte bine – din păcate. Singură îmi dai cuvintele-eheie, la care trebuie să răspund: da, muzica dumitale vine din subconștient și tîrăște la suprafață ceea ce ar trebui să rămîna ascuns; fără rușine, și se pretează la asta. Nu mai este pătrunsă de ceea ce un filozof al veacului al nouăsprezecelea – care se califica el însuși de anacronic – numea eîndva «claritate, logicitate a spiritului». Nu mai e dirijată, neagă ceea ce sîntem, de fapt, noi oamenii. Și dacă dumneata, Barbara, spui că muzica nu descinde din rațiune și că n-are nimic de a face cu ea – atunci ce este arta

Fugii, sacrificiul muzical și *Planul bine temperat*? Ce este, atunci, *Contrafuga* pe care o cîntai mai de mult? Toate astea sînt doar ceva ce vine din subconștient? Nu, sînt ceva mai mult! Descind din regiunea în care filozofia și religia își au temeiurile lor. Acolo stăpînește spiritul, peste haosul sunetelor și simțămintelor. Acolo este o rînduială care se ridică mai presus de ele, le domină și le dirijează. Când cînți muzica cealaltă, cea adevărată, mă gîTidesc totdeauna la un verset din cartea de cîntece bisericești:

«*La cîrmă este Domnul, conduce toate bine.*»

Barbara ședea pe scaunul de la pian și-și lăsase mîinile în poală.

„Ah. Waldorf, toate astea sună ca o predică și dai impresia că faci doar considerații, nu numai asupra artei, ci în general asupra conduitei de viață.”

„Nici nu știi cit mă bucură această observație! Da, clacă poți pune de acord arta și viața! Trebuie s-o faci, nu poți altfel! Acum sînt într-o dispoziție mai blîndă, Barbara, și vreau să-mi iau rămas bun. Uită-te la Sabina, care n-a auzit nimic din toate astea și care se întreține cu domnul Poirot, dacă am ghicit bine?”

„Da, dar... cînd ai citit multe chestii de-astea, știi încă de la mijloc cum o să se termine, afară de cazul cînd Agatha Christie găsește din nou un sfîrșit cu totul neverosimil.”

„Noapte bună. Barbara, și noapte bună, Sabina!”

Cînd Waldorf ajunsese la capătul promontoriului, din casa Barbarei răzbătură pînă la el sunetele pianului, dar nu ceea ce așteptase, ci „muzică neadevărată”; creștea și se încîlcea în disonanțe și se umfla. Se părea că trebuie să se producă o catastrofă, că ea înainta pe acorduri primejdioase, pe un teren nesigur, care se clătina, apoi totul se curmă. Nu mai auzi sfîrșitul. Sunetele se pierdură, înghițite de aerul umed și greu, de ceață, de lac, de întuneric.

Și, așa cum un sfînt îl înfruntă, cu crucea, pe Satan, Waldorf repetă versetul din cartea de cîntee bisericești:

„Doar nu ești tu stăpînul, ce toate vrea sî-mbine, la cîrmă este Domnul, conduce toate bine”

Colonelul von Arnim își anunțase vizita la Waldorf. Era o după-amiază noroasă fapt pentru care el veni destul de devreme, întruoît nu avea a se teme de lumina vie a soarelui. Waldorf se afla cu Bertling pe malul lacului, cînd auziră barca cu motor, pe care o porni Arnim. Bertling întrebă la ce oră e invitat Arnim; căci era abia trei și jumătate.

Waldorf răspunse că nici nu-i trecuse prin minte să-l invite pe Arnim la o oră anumită. „Oamenii de asemenea rang anunță doar că vin la alde noi.” Bertling nu știa clacă Waldorf se referise prin

rang numai ia „colonel” sau înțelesese altceva, ce depășea cadrul protocolului. Oricum, interpretează totul într-un sens mai larg, când caracteriză explicația lui Waldorf cu privire la etichetă:

„Eroii și cultul eroilor! if

„Spui asta cu multă ușurință, Bertling. Dar față de oameni ca Arnim, noi nu sîntem decît niște pitici, și asta ar recunoaște-o chiar și doamna Brandenburg.”

„Waldorf, iar cochetezi cu modestia dumitale. Și, întrucît deunăzi ai vorbit nu tocmai neinteresant despre modul meu de viață, îmi iau azi îngăduința să remarc că, în cinstea lui Arnim, ți-ai pus un costum bleumarin, o pălărie *à la Homburg*, cu siguranță un Stetson – și ce vād?! din buzunar se zărește astăzi *pince-nez*-ul cu ramă de aur. Cred chiar că ți-ai tuns și barbișonul, ceea ce îmi aduce aminte că ieri l-am văzut pe Ziethen, care arată ca un faun sălbăticit. Eu, care m-am hotărît abia după îndelungă chibzuială să-mi pun o cravată și, în locul comodului pulovăr, o vestă – stau alături de dumneata ca un simbol al vremurilor noi, al epocii în care dispar toate rangurile. Și cinci m-o vedea domnul colonel von Arnim așa, fără pălărie și baston și fără toate accesoriile paraiernele ale unui burghez bine îmbrăcat, o să-și” închipuie că acest costum al meu e o demonstrație și că o să-l bat acum pe umăr, și o să-i ’spun «Ei Arnim, iată-te!» În ciuda costumului dumitale festiv, dragă Waldorf, o să trebuiască să ne deplasăm acum, dînd din brațe, pentru a-l pilota pe oaspetele dumitale spre golful nostru, întrucît se-ndreaptă într-o direcție greșită și, urmînd cursul acesta, va acosta în golful Barbarei și nu la noi.”

Dar inu izbutiră să atragă atenția lui Arnim și merseră pe malul lacului pînă la vîrfurile istmului, unde acesta își și trăsese barca pe țarm.

Le veni în întîmpinare, înalt, subțire și aplecat înainte. Se sprijinea în baston. Capul era înfipt pe un gît lung și se părea că gîtul e prea subțire pentru cap. Purta ochelari fumurii și, cum nu încerca să deschidă buzele nici cînd vorbea, ci pronunța fiecare cuvînt

cu dinții strînși, amintea ele o mască rigidă, care se clătina pe un corp subțire ce umbla pe picioroange.

În camera de lucru a lui Waldorf găsiră o măsuță cu ustensile pentru fumat și o măsuță de servit, mică, pregătită pentru ceai. Atmosfera nu era chiar atît de solemnă, cum se temuse Bertling. Tomako așezase pe ea prăjituri și, cînd dădu cu ochii de ele Bertling își aminti de o oră liniștită, pe povîrnișul muntelui, sub cerul albastru, își aminti de o gustare în aer liber, în cursul căreia fusese vorba de Tomako și de prăjituri. Tomako le servi cafea tare. Apoi fu adus pe masă un coniac, dar, la recomandarea lui Bertling, băură cu toții Waldorf Special, un cocktail inventat de Waldorf, făcut din Bitter de Shanghai, rom și whisky, al cărui gust sec – Waldorf era amator de lucruri amăruie: *shibui* – fu sporit prin adăugarea unei măslina negre.

„Și acum – spuse domnul von Arnim, trăgînd dintr-o țigară de foi Alhambra, oferită de Waldorf – o să ascultăm cu plăcere ceva din istoria bizantină a dumatiale.”

Pregătindu-se în acest scop, își deplasă fotoliul în așa fel, încît să-1 poată vedea bine pe Waldorf.

Își lăsă capul pe spate și ascultă.

„În ce privește istoria imperiului bizantin, domnule colonel, spuse Waldorf, făcînd o ușoară plecăciune de pe scajum, am scris aici și mu mai e nevoie să amintesc că, în afară de Bertling, nimeni n-a văzut pînă acum acest scris. E încă un fragment, și nu-mi place să arăt fragmente. Fragmente, aforisme, torso-uri, frmturi de gînduri, schițe – produse ale unei epoci slăbănoage, ale...”

„Domnule colonel, îngăduiți-mi să-1 întrerup pe Waldorf cu un strigăt puternic de avertizare. Ii cîteva secunde o să ajungă iar la secolul al nouăsprezecelea și atunci nu mai e chip să-1 oprești. N-am mai auzi nimic, azi, despre imperiul bizantin, dacă nu l-am soma acum energic să treacă la obiect. La obiect, Waldorf!”

„Fie, zîmbi Waldorf, îți mulțumesc, Bertling. Am putea alege

clin istoria bizantină diferite episoade; dar nu știu care din ele oferă o bună perspectivă asupra epocii. Am înaintat cu lucrul pînă la începuturile dinastiei macedonene, deci pînă la sfîrșitul secolului al nouălea, și, cu asta, am ajuns cam. la mijlocul lucrării. Dar ce să citesc? Despre însemnătatea orașului Constantinopol? Dacă ar fi de față Ziethen, ființa asta ahtiată după ceremonii ar trebui să creadă, firește, în. ea; dar noi ne putem îndrepta atenția spre alte teme. Despre biserică și tagma călugărilor? Despre diplomația romeică? Despre importanța lui Bazileus? Sau să insistăm asupra problemei: ce era în fond imperiul bizantin? Ce forță, ce idee îl ținea unit? Sau foarte interesant: administrația în imperiu: administrația militară a așa-ziselor teme; chestiunea agrară; îmi dau seama că, pornind de la o temă, e imposibil să străbați întregul continent al istoriei bizantine.

S-ar putea vorbi bunăoară, foarte general, despre probleme ca, de pildă: cum a putut acest imperiu, bîntuit neconținut de loviturile soartei, să reziste aproape o mie de ani asaltului celor mai puternice forțe? Ostrogoților, hunilor, vandalilor, slavilor, perșilor, arabilor, bulgarilor, rușilor, ungurilor – ah, și eu asta încă n-am terminat enumerarea. Sau să vorbim despre acea cultură rafinată, cu toate slăbiciunile epocii moderne? Iconoclastia vreau s-o trec sub tăcere; asupra acestei teme am insistat, odată, nepotrivit de mult și doamna Brandenburg m-a pus, pe bună dreptate, la punct, mai înainte de a fi putut să-i rectific erorile; în primul rînd aceea că lupta contra icoanelor ar fi fost o mișcare ostilă artei. Eu aș fi spus absolut dimpotrivă. Numai că oamenii nu mai voiau icoane și zugrăveau peste ele naturi moarte, picturi de gen. Un fapt surprinzător! Să fie asta o blasfemie? Ignorare a forțelor inerente artei? Sau poate că ambele interpretări sînt concepute prea mult din perspectiva epocii noastre, oricît de seducătoare ar putea să ne pară?"

Nimeni nu-i răspunse lui Waldorf, care își scoase acum, din buzunarul de la piept, *pince-nez*-ul de aur și și-l puse pe nas. Apoi, fără a se ridica de pe scaun, întinse mina spre birou și trase spre el

trei clasoare grele, pline: manuscrisul. Îl puse pe genunchi și privi, așteptînd, spre colonelul von Arnim, care își ținea o mină la frunte, umbrindu-și ochii și acoperindu-și cu ea cicatricea ee-1 desfigura.

În clipele de tăcere ce urmară, nici Bertling nici Waldorf nu erau lămuriți dacă colonelul nu adormise în timpul lungului discurs al lui Waldorf; căci ochii îi erau mascați -de ochelarii fumurii.

„Îmi îngădui, domnule Waldorf, începu el, să intercalez o observație care îmi stă de cîtva timp pe limbă: Dumneata ești anticar și ai chiar o faimă internațională în -domeniul artei asiatice răsăritene. Nu, nu te apăra î Așa mi-ai fost descris de oameni competenți. Dar nu văd nimic oriental în casa dumitale. Pe pereți, tablouri; aici un Vermeer – e un Vermeer, nu-i așa?”

„Tabloul i-a fost atribuit multă vreme”, și cînd văzu că Arnim tace, Waldorf adăugă: „Acum, firește, e considerat de cei mai mulți ca fiind al lui Pieter de Nooch.”

„Aici un de Ilooch, continuă Arnim, de parcă nici nu fusese întrerupt, iar colo un olandez din aceeași epocă; o *Marină*, și în acest caz pot deduce care e singurul pictor de marine cunoscut, din aceea epocă; poate van de Velde?”

„Willem van de Velde cel tînăr, domnule colonel.”

„Pe pereți – cărți, și – ei da. un covor oriental; singurul obiect din *meier-ul*⁶ dumitale est-asiatic. M-as ii așteptat, totuși, măcar la cîtiva Buddha sau Kwannoni de bronz sau auriți, la un tablou-rulou japonez sau chinezesc, pe perete, și, în lipsa acestora, la o colecție de Netsuke. Cînd colo – nimic din toate astea! Iar dumneata, personal, scrii o carte, nu despre arta din Asia orientală, despre care știi atît de multe, ci despre istorie și, încă, despre Bizanț.”

Arnim lăsă brațul în jos, pe rezemătoarea fotoliului, și-l privi pe Waldorf. Acesta avea cele trei clasoare în poală, iar sumarul primului volum era deschis în fața sa, un sumar care consta doar din cuvinte-cheie și din numere de pagini, așternute în fugă. 11

⁶ Meseria (*n. Ir.*).

închise în timpul cuvintelor rostite cu pauze și calculat, de Arnim, și își împreună mâinile deasupra manuscrisului.

„Domnul colonel abordează aici o temă – Bertling îl observă eu satisfacție pe Waldorf, cum i se adresa când cu pronumele de politețe, când cu titlul – domnul colonel abordează aici o temă care pătrunde adânc în viața personală.”

„Nu era o întrebare, domnule doctor Waldorf; doar o constatare, la care nici nu aștept, dealtfel, un răspuns.”

„N-am vrut să mă eschivez de la explicație. Întrebarea dumneavoastră vizează două teme diferite. Prima: faptul că nu vedeți aici artă asiatică orientală stă în legătură ou împrejurarea – vreau s-o reduc la o formulare laconică, împotriva căreia se pot obiecta multe prin acest laconism – că eu, unul, acord artei o influență mai mare asupra vieții, decât vrea s-o exercite arta est-asiatică, decât o poate exercita. Și, în afară de asta, sînt european: simt și gîndesc europenește. Pot prețui arta Asiei orientale; dar nu pot trăi cu ea și din ea. Faptul, însă, că scriu istorie și, încă, despre Bizanț? Da. aici ajungem la întrebarea pe care ar trebui să și-o pună fiecare: ce este istoria? Ce așteptăm de la ea?”

Și Waldorf cătă spre Bertling, de parcă ar fi așteptat răspunsul de la el. Bertling îi întoarse privirea, oarecum amuzat, pentru că se părea că Waldorf nu se încumeta să adreseze această întrebare colonelului și pentru că Bertling își zicea: „Răspunsul, dragă Waldorf, dă-1 mai bine dumneata însuși!”

„Ce așteptăm de la istorie? Ei, cu asta ajungem la o profesiune de credință, cu toate că eu, unul, sînt împotriva mărturisirilor de credință, acest fenomen desfrînat, această impudică dezvăluire a motivelor în fața unui... — își luă seama – o explicare a motivelor care nu servește totdeauna operei, pe scurt: o invenție...”

„... A secolului nouăsprezece! Spune-o liniștit, Waldorf V (

„Da, Bertling, iar îți bați joc. Dealtfel, n-a fost o invenție a secolului nouăsprezece; dar secolul trecut s-a folosit – după părerea mea – prea din plin de ea. Totuși, sîntem între noi și putem vorbi o

dată despre asta. Cu mai bine de zece ani în urmă am scris ceva despre covorul Asiei orientale, o temă care – privită retrospectiv – mi-a plăcut, totuși. Despre covorul chinez și cel din Asia centrală există o literatură foarte bogată. întotdeauna sînt prezentate numai covorul din Asia de sucl-vest și cel persan; și, cu puțin înainte de a încheia, manualele mai cuprind un capitol scurt despre Buhara, iar uneori se mai amintește că există și covoare chinezești și mongole, care sînt mai prejos de cele din Asia de sucl-est, sul) rapoiiul felului de a face nodul și al motivelor. M-am apucat atunci de lucru, împreună cu prietenul meu chinez, negustorul de covoare Dsian din Pekin, dar mi-am dat curînd seama că mă aventurasem într-un domeniu imens, care cerea o muncă de mulți ani.

Ei, între timp lumea s-a dezlănțuit: Manciuria, Abisinia, criza sudetă... Mai poți să te așezi seara la lucru și să numeri nodurile covoarelor? Sau să desenezi felurile de a lega noduri și să urmărești migrațiile – călătorii foarte aventuroase – migrațiile motivelor de-a lungul unor epoci necunoscute și pe drumuri, prin pustiu, care au dispărut?

Nu, dacă nu ești complet bătut în cap; n-o poți face. Dar ceva trebuie să faci."

Waldorf își scoase *pince-nez-ul* cu ramă de aur și își lăsă, cu un gest larg, brațul pe rezemătoarea fotoliului. Gestul dădea afirmației sale o notă de încheiere, o fermitate pe care n-o puteai zdruncina.

MS

to*

Bertling avu impresia că pe chipul lui Arnim miji, o clipă, veselia; dar, cînd îl privi mai bine Arnim era la fel de serios și de rigid ca mai înainte și întrebă:

„Și, pentru a acționa, v-ați lansat în considerații istorice?”

„Da”, Waldorf se gîndi o clipă, apoi repetă: „Da, de aceea.”

„Cred că înțeleg ce vrei să spui, domnule doctor Waldorf. Dar dumneata acționezi de unul singur, fără colaborarea societății, numai în dumneata însuși.”

„Desigur, dar istoria ne poate fixa obiectivele acțiunii.”

„Ei da, fu de părere Arnim și zîmbi, cunoaștem asta: imperii milenare și utopii...”

„Nu, istoricul onest nu crede în imperii milenare și știe că nu poate avea o perspectivă asupra acitivității spiritului universal.”

„Atunci istoria te învață doar cum *nu* poate evolua lumea?”

„Cel mult.”

„Dar, în cazul ăsta, rezultatul nu e cam slăbuț, domnule doctor Waldorf?”

„Felul de a pune problema: *historia vitae magistra* 7nu e lipsit de rezultate. Aici e buba. Firește că istoria nu ne spune ce trebuie să facem într-o situație sau alta, în orice caz nu fără echivoc și fără greș. Dar mie îmi dă maturitate, cunoștințe. Învăț să cunosc omul și forțele care fac istoria, le deslușesc caracterul, vreau să spun: cîte va trăsături fundamentale ale caracterului lor; și, astfel, îmi dau seama și de poziția mea în istorie, de infimitatea și de neputința mea; pe scurt: mă cunosc pe mine însumi.”

„Și unde ar duce asta, domnule Waldorf, dacă toți ar gîndi astfel? La scepticism, la stagnare. Omul nu mai vrea să participe, ci să aștepte.”

„Da, cum spuneți: dacă toți ar gîndi astfel. Totuși, nu se poate ca toți să gîndească așa. La cei mai mulți vanitatea politică, dorința de afirmare și obișnuita lipsă de idei sînt atît de puternice, încît ei nici nu sesizează aceste consecințe. Scepticismul, adevăratul scepticism—da, cine șl—1 poate păstra! El singur duce la cunoaștere, el dă libertatea. Toți ceilalți sînt antrenați, maî eurînd sau mai tîrziu, în vârtejul timpului și sînt înghițiți de el, plutesc în derivă încolo și-ncoae, lipsiți de voință, În cel mai bun caz slnt umflați de o îngîmfare nejustificată; își închipuie că ei sînt forța care conduce și în fond ei sînt cei conduși. Aceștia se aseamănă cu omul care aleargă, într-un tren în mers, de la vagonul din față spre cel din

⁷ Istoria ca învățătoare a vieții (*n. tr.*).

urmă și se bucură de distanța parcursă. În realitate el se deplasează în direcția contrară; și, dacă privim mai departe, se mișcă într-o direcție și mai complicată, alcătuită din multe componente; și, cu cât ești mai departe, cu atât vezi mai multe: mișcările pământului, ale sistemului solar și ale galaxiei noastre. Iar aceste din urmă mișcări sînt cele mai importante, cele mai rapide, în comparație cu care mișcarea vizibilă inițial nu e, totuși, decît mersul unui melc. Dar cel care aleargă, în tren, spre coada lui, nu vede toate acestea dacă îmi pot permite să recurg încă o dată la imaginea asta...

Numai cel care cunoaște faptele, istoricul, se situează în punctul arhimedic, cum spunea odată Jacob Burckhardt..."

„Ei, în sfîrșit, Waldorf! Așteptam asta!”

„... Cum denumea Burckhardt punctul de vedere al adevăratului cercetător al istoriei. De acolo, are perspectiva evenimentelor, în măsura în care îi este posibil unui om să o aibă și nu se lasă înecat de ele. Îndeletnicirea cu istoria îi dă putfeița să sesizeze infinitul existenței noastre care nu se lasă presată în scheme și planuri. Cu cît o cercetăm mai adine și mai serios, cu atât mai aspru ne aruncă îndărăt, spre noi înșine. Dar istoricul vede, cu adîncă melancolie, cum ceilalți, cei mulți, rămîn imobilizați în cătușele evenimentelor, sînt simple instrumente și nici măcar nu-și dau seama de asta, și cum sînt surzi la acordurile istoriei lumii, care pe el îl zguduie.”

„Cînți aici rapsodia istoricului, domnule doctor Waldorf; dar zău dacă mă simt prea bine ascultînd-o. Istoricul dumitale este situat într-un punct arhimedic, iar oamenii trăiesc altundeva. Nu mai există nici o relație între ei. Cel mult dacă cercetătorul istoriei^contemplă, zîbind melancolic, frămîntarea întregii societăți, ca printr-o lunetă întoarsă pe dos. El își are punctul său arhimedic. Mă rog, fie î Dar ce face cu el? Face vreo încercare să acționeze de acolo pîrghia pentru a mișca lumea din țîțîni, sau măcar s-o împingă un pic înainte?”

„Nu, sări Waldorf și încercă să privească uimit. Nu, de ce? La

ce?”

„Hm”, și după o vreme, Arnim făcu încă o dată: „Hm”! și adăugă: „Te duci uneori la biserică? ic

„Sînt ateu, domnule colonel.”

, Mî-am închipuit. Ceea ce mă interesează: istoricul, pe care îl zugrăvești, se teme să nu sufere din cauza prezentului; și se teme și mai mult să acționeze în eL Nu e un om viu, ci aparține istoriei. Refuză să se încadreze în societate și, prin asta, în viață. Căci, fără societate. existența este, totuși, nedesăvîrșită.”

„Cine e un om desăvîrșit, domnule colonel!?”

„Există aici, în jurul lacului, oameni nedesăvîrșiți?” întrebă Bertling uimit.

„In cele din urmă, continuă Waldorf, eșuăm cu toții în nedesăvîrșirea noastră!”

Apoi pretinse că știe ce trebuie să se citească azi 2 capitolul despre un om care dăduse greș în viață și opera sa, cu toate că, înainte părăuse să fie unul dintre cele mai strălucite personaje de pe tronul Bizanțului. Tocmai asta îl atrage, pe el, Waldorf, să descrie asemenea personaje. În ele se manifestă adevăratul tragism al istoriei. Ar dori să atragă atenția că se folosește doar cu foarte multă economie de cuvîntul „tragism”.

Dar acum va da ascultare, în sfîrșit, strigătului de avertizai^ al lui Bertling, pe care acesta îl scosese cu aproape o jumătate de oră în urmă; va trece la obiect. Da, nu mai este nevoie ca Bertling să-i tot facă semn cu ochiul. După cum se vede, răsfoiește manuscrisul; există acolo un capitol, care este cel mai potrivit pentru a-i ilustra părerea: țelul, înfăptuirea, succesul și eșecul programului de guvernare pe care și 1-a propus împăratul Heraclius, cel care i-a învins pe perși, a restabilit imperiul și 1-a întemeiat cu adevărat și care a murit apoi, distrus moral și fizic, în anul 641.

Seara, în timp ce Barbara ședea pe divan, Bertling, care era lungit lîngă ea, îi relată amănunțit discuția și nu uită să se minuneze de capul lui Arnim, care îi amintea de o zeitate a venzilor sau

obotriților, acel trib de la Marea Baltică, pe care îl iubea numai pentru numele său, cu toate că, în rest, nu știa nimic despre obotriți.

„Să-1 fi văzut pe Waldorf! Cum flutura din mâini de parcă vîslea, cum dădea indicații cu *pince-nez-ul*, cum și-1 punea și scotea, cum ținea prelegeri! Și cum ședea idolul în fața lui, depărtîndu-și cînd și cinci, buzele doar cu cîțiva milimetri astfel încît nu se putea strecura printre ele decît eîte un cuvînt, cum îl punea în încurcătură doar cu cîteva vorbe! Cum își ducea mina la frunte și făcea impresia că doarme, căci nu-i puteai vedea ochii îndărătul lentilelor fumurii, ceea ce mă irita. Dar de dormit nu dormea. Iar Waldorf, părea un profet care vrea să dovedească altuia că și istoricul reprezintă ceva. Dar Arnim nu voia să-i dea întru totul dreptate lui Waldorf. Cred, totuși, Waldorf și Arnim s-au împrietenit. La urmă, Arnim nici nu-i mai zicea „domnule doctor Waldorf”, ci „dragă Waldorf” iar Waldorf a lăsat baltă formula „domnule colonel” ceea ce e surprinzător dacă-1 cunoști mai bine.

„Și tu, Heinz: c

„Eu? Am rămas undeva, pe marginea. drumului.”

„Melancolic, dragul meu?”

„Da, poate, dar nu știu nici eu bine din ce cauza. Adică, dacă aș ști cauza, mi-ar trece, de bună seamă, melancolia. Cred că fața lui Arnim e ceea ce mi-a provocat acest sentiment greu de definit. Și, unde mai pui că este cle-a dreptul urît.”

„Ești nedrept. Gelos cumva T

„Pe prietenia lui cu Waldorf? Cîtă vreme nu se împrietenește cu tine, Barbara...”

„Nu, spuse ea, cu mine n-are să se împrietenească.”

Cum îi spusese doamna Brandenburg lui Waldorf? „Cunoști romanul *Effi Briest*? Pare-se ceva asemănător!”

Heinz îi apucă mîna.

Toamna veni, așa cum trebuia să vină în Japonia: la începutul lui noiembrie, cînd frunzele se colorară în roșu și jos, la lac. Vreme de o săptămînă, munții fură roșii și galbeni, de sus și pînă jos, iar pe

ici-colo se zăreau petele cedrilor sau pinilor veșnic verzi și poienile galbene sau cafenii, pe unde creștea iarbă țepoasă, poieni în pantă, care erau expuse soarelui, poieni apărate de vînt, pe care nici chiar în plină iarnă zăpada nu dăinuia mult, pentru că era prea cald.

Zilele începeau cu negura așternută peste lac și peste casele din sat, unde devenea una cu fumul focurilor de lemne din faptul zorilor. Era frig, iar pe ogoarele țăranului Schoppe căzuse brumă. Dar încă nu dăduse înghețul. Drumurile erau uscate, întrucît taifunurile încetaseră; iar acum, după toate probabilitățile, n-avea să mai plouă o lună încheiată, pînă cu puțin înainte de Crăciun, cînd va cădea prima zăpadă, care se va topi, însă, repede.

Pe muntele Fuji era de-acum zăpadă; căzuse cu cîteva zile înainte, în timp ce jos, la lac, ploua. Cînd norii de ploaie porniră să se împrăștie, se zări, p. rintr-o spărtură, vîrful lui Fuji, acoperit de o învelitoare de zăpadă strălucitoare, străvezie, albă, de un alb care-ți lua ochii. Copiii fură primii care văzură piscul înzăpezit și și-l arătară unul altuia, chiuind de bucurie. Căci acum era sigur că și anul acesta vor avea Crăciun, fapt de care se cam îndoiau, după unele convorbiri cu Bertling. Slavă Domnului, scăpaseră de grija asta, iar Bertling, care părea să fie surprins, deoarece nu prevăzuse în calculele sale posibilitatea ca și anul acesta să fie Crăciun, trebui să-și corecteze punctul de vedere.

Jos, la poalele munților și de jur-împrejurul iacului, drumurile erau uscate și puteai colinda acum, în cea mai frumoasă epocă pentru drumeție, de pildă pe drumul ce pornea clin spatele casei lui Bertling, pînă la poienile de sus și, dacă mai aveai timp, pînă la creastă, de unde se vedeau, prin aerul limpede al toamnei, cam la o sută de kilometri distanță, Alpii japonezi, care aveau, și ei, cușme de zăpadă.

Barbara tăcea. Se zgîrcea la vorbă, mai ales în ultima vreme, iar Bertling avea impresia că asta începuse din seara cînd văzuse privirea aceea pe fereastră. De aceea devenise el mai locvace.

„Uite, Barbara, planta asta roșie, agățătoare, care se răsuțește ca

o spirală în jurul copacului! Asemenea culori zău -că nu există la noi acasă. Ca și cum natura de la noi ar fi mai reținută, mai distinsă. Dar cele două culori de colo! Alea sînt ca un țipăt. Dealtfel, eu, unul, nu pricep cum poate cineva, care a văzut toamna *asta*, să mai considere toamna drept alegorie pentru epoca de declin a vieții. Toamna vieții – auzind asta, te gîndești la popoare sau chiar și numai la oameni care au trecut de floarea vîrstei. Dar cum stau lucrurile cu toamna asta de aici? Nu te incintă aici toamna, cu mult mai mult decît primăvara? Natura se împodobește. Și de ce – dacă e îngăduit să presupui o anumită finalitate în natură? Podoaba nu poate fi, ele bună seamă, decît o incitare la dragoste. Dar există, totuși, și o contradicție: pădurea moare, adoarme. Zău dacă mai înțeleg ceva din asta. La noi, în Germania, toamna nu este atît de provocatoare, atît de zgomotoasă, de policromă, de țipătoare. Cea de-aici este ea un apus de soare la tropice, eu surle și tobe. În schimb, toamna noastră e ca o cufundare lentă într-un amurg neguros. Îți amintești cum pictează Bruegel toamna? Trebuie să te uiți odată în ediția Piper, pe care o are Waldorf. Pur și simplu te cuprinde spaima. Te cutremuri pînă-n măduva «paralelor» ca să folosesc calamburul banal al lui Ziethen. *Întoarcerea turmelor* de Bruegel este înfiorătoare. Chiar dacă n-ar fi decît muntele din partea dreaptă a planului din fund, eu pereții lui prăpăstioși zugrăviți în cenușiu, cafeniu și negru, de-ți zici că parcă este de fier; și, îndărătul lui, norii de zăpadă negri-albăstrui. Iar în față, în stînga, se află un pom golaș; și, pe o cracă golașă, stă un corb. Craca aia golașă! Dar aici totul e altfel. Nu lipsesc nici tonurile sumbre, firește că nu; dar soarele strălucește, limpede și uscat, și nu există asemenea nori de zăpadă negri-albăstrui, care te înspăimîntă. Acum mă gîndesc și ia un alt tablou al toamnei; unul de Francesco Cossa, expus la Berlin: o culegătoare de struguri, într-o rochie roșiatică, cu sapă, lopată și viță de vie. Numai că toamna noastră de-aiei, de sub Fuji, este mai zgomotoasă, iar eu, unul, aș prefera să vină ceva mai potolit.

Dealtfel, cunoști pasajul din *Poezie și adevăr*, unde autorul ține

judet asupra oamenilor care s-au saturat de schimbarea culorilor în diferitele anotimpuri, și în special asupra unuia, care ar vrea ca primăvara să fie o dată, pentru variați©, roșcată în loc de verde? Cunoști pasajul, nu-i așa? Mda, de fapt nici nu e nevoie să-1 cunoști; uite, acum iar am sporovăit tot timpul despre toamnă și, revin mereu la literatură și la tablouri. Dar tu, tu treci prin peisajul ăsta, la fel ca mine, și vezi totul mai primar; ba da, o faci, numai că n-o spui; dar o simți. În schimb, eu ajung mereu la lucruri derivate din altele, la o trăire de «mîna a doua». Fără vlagă dacă e să fiu sincer; împovărat, îmbolnăvit de paloarea gîndului."

Și Bertling deveni melancolic și tăcu.

Doamna Beeskop, Otilia Beeskop, găsi un pretext. Pentru a face o vizită pe partea „singuratică” a lacului, unci locuiau Barbara și pușinii ei vecini. Mai întii se duse la Schoppe, căci nu se știe niciodată dacă nu iese, totuși, ceva din asta.

Tocmai azi se apucase să repare groapa pentru bălegar. Aducea bolovani de lavă, dintr-o grămadă de pe marginea drumului, și îi potrivea pe marginea surpată a gropii. Bolovani avea să-i lege ulterior între ei cu mortar. Otiliei Beeskop îi veni destul de greu să se oprească lingă el și să întrebe, dacă a băgat în magazie recolta de ridichi.

„Da, de-o săptămînă.”

„Zău, domnule Schoppe, dumneata ai mereu ceva de lucru!”

„Ei, acu’ nu mai e chiar atît de mult. Acu’ nu mai am clecît să bag la beci cartofii și morcovii și să tai lemne pentru iarnă, pînă nu se pune pe ninsoare. Că pe urmă e prea tîrziu.”

Astăzi Schoppe nu e chiar atît ele monosilabic, iar Otilia e cuprinsă de speranță.

„Nu mai face așa pe modestul, domnule Schoppe! Căci noi, ceilalți de aici, de sus, ce facem? Lenevim cu toții, vezi bine, și pretindem că așteptăm să fim transportați în Germania. Acum trebuie să renunț, din păcate, și la picul de scris la mașină pe care l-am făcut pînă nu de mult. Mă dor ochii.”

„Mda, doamnă Beeskop, e rău cînd cineva are ceva la ochi. Atunci de bună seamă că nu mai poți să lucrezi. Dar mulți alții sînt, eu toate astea, harnici. Doamna Haffner muncește foarte mult. Mereu lecții de pian! Oare cum poate cînta cineva așa de frumos î Iar domnu' Waldorf scrie o carte...”

„Dar toți ălalți, domnule Schoppe? Uită-te, de pildă, la Bertling și la Sabina î”

„Bertling repară casa și sparge lemne, cînd nu face lecții cu școlarii.”

„Așa, așa? Și se duce des alături, nu?”

Schoppe căra un bolovan de lavă, greu, pe care-! rezemă de marginea surpată a gropii pentru bălegar, își suflecă mînele și Otilia Beeskop nu-și putea lua ochii de la mușchii lui vîmjoși. Își araniă taiorul, cu o mișcare îndeminatică, așa ca să se boltească un pic peste sinii ei plați, care fuseseră comparați cîndva, într-o vorbă de duh, cu puntea de aterizare a unui portavion, iar, cu mina cealaltă, își potrivea puțin părul ciufulit, dezagolindu-și ceafa.

„Nu, nu-i chiar atît de des pe-acolo; doar cînd e ceva de făcut.”

Otilia Beeskop se opri în loc, și se urcă, îndrăzneată, pe bolovanul de lavă, aflat la marginea gropii. Că doar nu era chiar atît de bătrînă, ca să nu poate face pe sprintena? Schoppe trebui să aducă mai multe blocuri de lavă; ba chiar ridică și cără în brațe unul pe care ar fi putut foarte bine să-1 dea de-a dura pînă la locul lui. Trebui totuși să-1 lase iar jos, dar asta nu-i conveni. Doar nu era om bătrîn și putea căra cu brațele fleacul ăsta de piatră î Mai încercă o dată, se lăsă în genunchi, îl apucă do parcă ar ii vrut să-1 zdrobească la piept, apoi își luă avînt și iată-1, cu el, în picioare. Merse, clătînîndu-se, cu pași mici, spre groapă și-i dădu drumul să cadă chiar lingă Otilia Beeskop, încît bolovanul pe care stătea se cutremură.

„O să te betești ridicînd, Schoppe!”

„Am ridicat eu și pietre mai grele.”

Și se mai duse o dată la grămada de bolovani, iar Otilia făcu

diferite comparații. Da, Schoppe era un om primitiv, aproape un animal. Avea fruntea teșită, iar chipul îi era roșu. Și nu știa nici cine era Mesalina. Dar avea mușchi de fier și era bărbat. N-avea nevoie de loțiune de păr, iar pentru a-și dovedi forța, nu trebuia să-și lase barbă.

„Mda”, spuse Otilia oftând, își mai potrivi o dată taiorul, apoi sări jos de pe piatră, cu un salt lung, încât fusta i se ridică deasupra genunchilor. „Hai să mă duc mai departe, la Barbara. La revedere, domnule Schoppe!”

„Deh, atunci la revedere!” spuse el și se odihni. își aprinse pipa și privi în urma ei.

Țăranul Schoppe căra pietre; dar când Otilia se îndreptă spre casa Barbarei, îl văzu pe Bertling, ridicând dintr-un căruț o sobă grea de tuci, pentru cărbuni,

„'ziau, Bertling! strigă ea, cari o sobă?”

„Ai ghicit!”

Și apucă soba cu amîndouă mîinile, întocmai cum apucase țăranul Schoppe bolovanul, încercînd s-o ridice și s-o care în casă. De fapt, nu erau decît cițiva metri; dar, chiar după primul pas, o lăsă jos. Era congestionat la față și vinele de pe frunte i se umflaseră. încă o dată! Dar sportivul Bertling își supraevalua forțele. Cu toate eă-1 priveau două femei, Barbara și Otilia Beeskop, fără a o mai pune la socoteală pe Sabina, care ieșise din bucătărie în halatul ei gri – trebui să renunțe și sa rostogolească soba, pe muche, pînă în *roka*. Acolo, soba putea să stea deocamdată, sub streășina acoperișului. În casă o va urca atunci când va veni vremea încălzitului; peste vreo două-trei săptămîni. Bertling își pune pulovărul, pe eare-1 lăsase în cărucior, și intră m casa, unde Otilia stă de vorbă cu Barbara. Otilia sade pe brațul fotoliului și este mult mai vioaie și mai sprintena.

J5S

Migrena pare să-i ii trecut. Dar ea se cunoaște bine și știe, că o rindunică nu aduce primăvară. A pus picior peste picior și, dacă te așezi pe divan, ca Bertling, în unghiul potrivit... Dar ea nu vrea să

facă impresia unei persoane frivole și-și trage fusta în jos, după ce a observat privirea lui Bertling, ca și pe cea a Barbarei, care are clin nou o cută mică între sprâncene.

Otilia ține în poală cele două pulovăre, împletite trei pe dos și două pe față, care urmează să fie probate mai pe urmă. Își exprimă într-una temerea, să nu fie răscroiala de la'gît, cumva, prea mică.

„Și gulerul rulat? Arată foarte drăguț, firește, dar o veni oare bine? Sabina ți-a povestit, desigur, că Anila Krämer și Hilda Pohl lucrează acum la Tokio/”

„Aa, asta am uitat să-ți spun, mama...”

Sabina se face roșie toată și își dă cu părerea că ar fi vremea să vadă de cafea. Otilia Beeskop clatină din cap, de parcă ar vrea să spună că nu mai înțelege generația asta tînără.

„Dealtfel, nu din cauză că voiau să-și ia în primire posturile la Tokio, și-au întrerupt atît de brusc șederea la doamna Brandenburg, ci pentru că doamna Brandenburg le-a dat afară. Din cîte am auzit, s-au încartiruit – da, ăsta e termenul adecvat – într-un hotel din Tokio. Nu pricep, cum pot îngădui părinții lor una ca asta!”

„Ce să facă? întrebă Bertling, pînă și Jurgen Streusand, care abia a împlinit șaptesprezece ani – ei, nu m-a concediat chiar, dar mi-a dat să înțeleg că acum vrea să facă și el ceva ca lumea. Ar fi auzit că, la Tokio, unuia care se pricepe puțin la radiofonie îi e ușor să găsească o muncă bine plătită. Și pe urmă, un pic de comerț la negru, cu aparate de radio americane sau cu ceva asemănător. Sînt convins că mai mult de patru săptămîni n-o să mai reziste la lecțiile mele. Apoi o să plece la Tokio. Și doamna Wangendorf n-o să mai aibă atunci nici un motiv să evite să stea de vorbă cu doamna Streusand, la distribuirea alimentelor. Dimpotrivă, va trece numaidecît de la Sibyla, Beatrice și Richard Wagner la Jurgen Streusand și va fi stăpînă pe teren.”

„Nu înțeleg, Bertling, cum poți vorbi cu atîta ușurință despre asta! Nu-ți mai drege atîta voce, ci fii și dumneala o dată serios, așa pentru variație î Nu înțeleg eum dumneata, ca pedagog – o, acum

iar rîzi» – cu dumneata, pur și simplu, nu se poate sta ele vorbă! Nu vreau să mă amestec în chestiuni care nu mă privesc, dar – vorbind în general – e totuși exact la iei ca după primul război mondial, atît cît ne mai putem aminti de ei: neglijarea completă a generației care se ridică. Doamne, să trebuiască să mai trecem încă o dată prin toate astea!”

„Vrei zahăr?” întrebă Barbara.

„Da, te rog!” spuse Otilia, deși abia se servise din belșug din rarul aliment.

„Nu, mulțumesc!” spuse Bertling.

Otilia rămase cu mîna în aer și ridică iute ochii, dar Barbara o făcu și mai lată, repetînd întrebarea:

„Și dumneata, Bertling?” Barbara se făcu roșie.

Adîncită în gînduri, Otilia luă două lingurițe și-și spuse: „Aha, da! Ehe! Vă tutuiți și mai vreți să și ascundeți asta!”

își pierdu șirul și trebui să facă un efort, pentru a relua discuția:

„Ce voiam să spun, Barbara, a, da, în privința celor două fete, vreau să zic că nici eu nu sînt fată de preot, așa, cum le umblă lor vestea – iartă-mă, Barbara! și nici n-am pretenția că sînt o gîsculiță naivă de la țară...”

„Dumnezeu e martor!” fu Bertling de acord.

„Ei, nici chiar așa! Dar povestea cu cele două fete merge, categoric, prea departe. N-ar trebui lăsate așa! Ar trebui scrisă o scrisoare către «*Nippon Times*», semnată «*de la o mamă*» sau ceva asemănător...”

sPropune-i dumneata asta, odată, doamnei Krămer!”

„Eu?”

Bertling pusese degetul pe rană: vechea ceartă dintre doamna Krămer și doamna Beeskop: doamna Krămer fusese cea care răspîndise zvonul că notele de plată ale Otiliei, pentru decorarea interioarelor, includeau și alte servicii, mai intime.

„Bine, nu vreți să mă-nțelegeți; dar nădăjduiesc, Barbara, ca tu să ai mai multă bucurie cu Sabina, decît doamna Krămer și alde

Pohl-ii cu fetele lor. La un hotel de pasaj! Dar, la urma urmei, despre cele două nu se poate spune decât că așchia nu cade departe de trunchi.”

„Sau baliga departe de cal, cum obișnuiește să spună Ziethen.”

„Ia mai lasă-mă-n pace cu Ziethen!”

„Detest bîrfeala!” strigă Sabina.

„Ah, uite că Sabina e aici!” spuse Gtilia Beeskop. Dar era de mult în cameră, că doar ea adusese cafeaua, Sabina luă apărarea prietenelor ei. Era oare cu totul dezinteresată?

„E un hotei foarte decent, care e pus la dispoziția funcționarilor armatei americane de ocupație. În afară de asta, acolo locuiesc o mulțime de diplomați onorabili.”

„Mda, diplomați și, pe deasupra, italieni!” Doamna Beeskop trebui să se stăpînească, nu cumva să aducă vorba despre acest soi de oameni, care aveau privilegii peste privilegii și pe care, după părerea ei, nu le meritau nici obiectiv, nici subiectiv. Și încă italieni? Dar și asta era cu cîntec mare: aranjase odată o cameră pentru un diplomat italian, domnul eare-și parfuma mustăcioara rară și subțire, astfel încît căpătase migrenă din cauza ei. Firește că, la început, îi fusese perfect indiferent.

„Doamne, Barbara, s-a și făcut cincisprezece și jumătate și trebuie să plec, dacă nu vreau să ajung acasă pe întuneric.”:

„Du-te cu Dumnezeu! spuse Bertling, după ce Otilia ieșise pe ușă, deși cred că ar prefera un bărbat în locul Lui. Ai văzut cum ședea pe fotoliu? Nu mai lipsea decât să-și prindă ciorapii de portjartier!”

Otilia Beeskop porni îndărăt pe malul lacului, pe lîngă casa lui Schoppe, se opri locului și chibzui, apoi plecă mai departe cu pași îndesați. Vizita n-avusese succes decât pe jumătate. Vai, și uitase să le probeze copiilor pulovărele. Oricum, va avea din nou motiv să se ducă de partea cealaltă a lacului ca să vadă ce se mai întîmplă.

Reflectă îndelung și profund, și iuți pasul. Arăta neglijent: de sub rochie 1 se vedea furoul.

într-o după-amiază Sabina trecu cu barca în sat, lî împrumută de la doamna Brandenburg o carte, *The Thin*

Man 8y lăudată" ca fiind senzațională în domeniul *Crime and Mystery*, succes pentru care pleda nu numai tirajul mare, ci și faptul că se făcuse un film după ea.

„Scrisă cu îndemînare și foarte captivantă!”

Doamna Brandenburg se folosea aproape de aceleași cuvinte ca și doamna Spittler în altă împrejurare, numai că părerea doamnei Brandenburg era mai în concordanță cu obiectul.

Cînd Sabina se îndreptă agale, pe marginea lacului, spre barcă, îl văzu pe Ziethen care venea în direcția ei, fluturîndu -și bastonul galben prin aer și îmbrăcat cu un demiu cu reflexe roșiatice, scurt, și croit după moda englezească. Își propuse să fie foarte rece cu el. Invitația de a merge la el acasă, – ca să se uite la articole și fotografii– nu era oare o adevărată nerușinare? Ce-ar fi răspuns Anita și Hilda într-un asemenea caz?

Cînd Ziethen ajunsese mai aproape, Sabina îi văzu barba roșcată care-i crescuse între timp, și nu mai vru să subscrie fără rezerve la aprecierea lui Bertling, cum că Ziethen seamănă cu un faun sălbăticit. Dealtfel nici nu-și putea imagina prea bine un faun, necum unul sălbăticit.

„Stimată domnișoară! își scosese pălăria și-i întinse mîna. Aa, văd că porți inelul de la mine! Și eu care mă temeam că nu s-a bucurat de apreciere în ochii dumitale, lucra pe care l-am dedus, firește, mai mult din reținerea ostentativă pe care au manifestat-o cele două doamne, Wangendorf și Beeskop.”

„Nu, cîtuși de puțin...” spuse Sabina cam neclar. Voia să spună, eu asta, că părerea lor nu era și părerea ei.

„Frumoasă domnișoară, pot oare să-nclăznesc – brațul mi-1 vei refuza, cu siguranță – să mă ofer să vă-nsoțese?”

Sabina, care nu recunoscuse citatul, îl privi întrebător.

⁸ Un om subțire (engl.) (*n. ir.*).

„Te duci spre barcă? Oo, o mică plimbare agreabilă, mai cu seamă în compania dumitale... Dealtfel, domnișoară, am o scrisoare pentru dumneata, po care n-am voie să ți-o înmînez decît personal. Era pusă într-o misivă pe care mi-au trimis-o prietenele dumitale din Tokio. Scrie pe ea «Urgent!», subliniat de două ori.”

„O scrisoare de la Anita? Nu, mai bine mergem s-o luăm chiar acum. O ai acasă? Pot să aștept jos.”

Ziethen închinase catul de sus al unei case țărănești. Avea chiar – după cum îi declară Sabinei – o intrare separată, fapt pe care pune mare preț. De fapt, numai pentru asta luase locuința.

Se aflau amîndoi jos în fața ușii mici și Sabina voia să aștepte. Dar – să fi fost oare întîmplare? – tocmai în clipa asta trebui să-și facă apariția doamna Beeskop; minată de vreun instinct, o pornise astăzi tocmai pe drumul acesta, cu toate că drumul acesta și mica intrare a locuinței lui Ziethen îi trezeau amintiri neplăcute.

„Pentru Dumnezeu, vine doamna Beeskop!” strigă Sabina, de parcă ar fi fost surprinsă asupra unui lucru nepermis.

„Vino-năuntru!”

Și Ziethen o trase repede spre intrare.

„Ne-a văzut!” spuse Sabina cu conștiința încărcată.

Ziethen o liniști și o asigură de contrariul. Cu ochii ei bolnavi nu prea vedea bine în momentul de față. Și cum Sabina tot nu putea rămîne sub poarta de la intrare – de ce oare să nu viziteze locuința lui Ziethen?

Ocupa trei camere, camere japoneze cu rogojini de paie, uși de hîrtie, dulapuri japoneze zidite în perete și cu o prispă îngustă spre sud.

Camerele erau mobilate ca mai toate odăile germanilor de-aici de sus. Peste rogojinile de paie erau întinse * covoarele care fuseseră aduse, primele, din Tokio, pentru a fi puse în siguranță. În camera de zi se aflau trei fotolii de nuiele, o măsuță scundă, două polițe cu cărți; pe una din ele săreau în ochi volumele roșii ale almanahurilor Gotha; dedesubt erau celelalte cărți, dosare și clasoare.. Păstra o

ordine exemplară în lucrurile sale. astfel încît *amah*, care locuia jos, la țărani, n-avea prea mult de dereticat. Alături de ușile glisante, care duceau spre *rolm*, era atîrnată o oglindă, al cărei loc era, de fapt, în dormitor. Dar domnul Ziethen simțea uneori, de pildă în timp ce lucra la o traducere, nevoia de a se scula de

■pe scaun și de a se studia, să zicem, iăcînd o plecăciune adîncă, oferind flori sau vreun alt cadou de preț.

Pe perete, alături de polița cu cărți, era atîrnată o xilogravură japoneză colorată, de Utamaro, prima dintr-o serie. Pe celelalte – îi explică Ziethen – nu le poate pir; · · pe pereți, din păcate, întrucît sînt puțin cam libertine, deși excelente sub raportul desenului și al coloritului, ba chiar, după părerea sa, le întreceau vizibil pe cele expuse aici; xilogravura înfățișa o pereche de îndrăgostiți care ședea într-o cameră, pe rogojini. Bărbatul o cuprinsese cu brațul pe fată, care după coafură și îmbrăcăminte, era fără îndoială, o curtezană. Brațul celălalt nu se vedea. Și Ziethen regretă încă o dată că subiectul celorlalte tablouri îi interziceau, din păcate, să atîrne alături prețioasele xilogravuri, avînd în vedere caracterul pudibond ai unora din oaspeții săi. v „De ce? întrebă naivă Sabina, ce reprezintă?”

Ziethen tăcu misterios și zîmbi.

Printre cărțile de pe poliță se afla un vas grecesc cu desene în roșu.

„Cumpărat la Athena, preciză Ziethen și se trase puțin îndărăt; e din anul trei sute cincizeci înainte ele Christoș.”

Era însă o imitație modernă, achiziționată într-o piață din Salonic.

„Pot să-1 iau în mină?”

„Hm – pe răspundere proprie!” spuse Ziethen.

Sabina îl luă de pe poliță, dar, cînd privi partea din spate, îl puse repede, roșind, la locul lui.

„Să nu cumva să uităm scrisoarea! ct spuse Ziethen.

„Aa, da, așa-i – scrisoarea!”

Ziethen ieși din cameră și scoase scrisoarea din buzunarul demiului său cu reflexe roșiatice.

„*Dragă Sabinascia Anita Kramer, cu caligrafia ei ciudată. Își dăduse multă osteneală să-și alcătuiască un scris „format”, dar acesta rămăsese banal, în ciuda mihnirii ei și a multiplelor eforturi făcute. La literele prelungite în jos, făcea niște zorzoane caracteristice, nu ovale, ci colțuroase, și pentru a permite să se evidențieze specificul lor, Anita lungea trăsăturile pînă mult în jos. Uneori amesteca de-a valma litere gotice cu litere latine. Multe cuvinte erau subliniate, unele de două ori, și Anita folosea cu predilecție linia de pauză. Sabina imita asta în propriile ei scrisori și intenționase chiar să folosească aceste linii de pauză destul de des în romanul ei, mai cu seamă spre sfîrșit.*

„*Dragă Sabina,*

Îți mulțumesc din inimă pentru după-amiaza petrecută la voi. A fost minunat! Hilda și cu mine ne-am bucurat nespus să te revedem. Am obținut slujbele și lucrăm zilnic de la zece a.m. pînă la patru p.m. Știi ce facem? Vindem baticuri de mătase japoneză, cu muntele Fuji pe ele, batiste cu flori de cireș și alte suveniruri din mătase. E foarte amuzant – cîștigăm de trei ori mai mult decît cîștigă o secretară de la ambasadă sau de la consulatul general. Aprovizionarea o facem de la americani. După cum i-am scris și Otiliei Beeskop, locuim într-un hotel de lîngă Gara Centrală, și în fiecare seară e agitație. De fapt nu ne e permis să avem dates cu clienții noștri, dar... Niciodată n-ajungem să ne culcăm înainte de ora unu. (Aici fusese șters un rînd.) Dar despre asta mai multe verbal. Nu vreau să scriu nimic despre asta, fiindcă Ziethen o să desfacă cu siguranță, scrisoarea, și o s-o citească înainte de a o da mai departe!

Ascultă, tu!!! După cum i-am și scris Otiliei, postul acela va fi aprobat, adică a și fost aprobat – mărfurile sosesc în zilele următoare: apă de păr, apă de ras, creme, săpun – toate americane!! – salariul – două mii pe lună, din care șase sute merg pe hotel și întreținere. Vrei? Dacă da, trebuie să te decizi numaidecît. Azi încă! Iar mîine trebuie să vii la Tokio. Îți păstrăm postul liber!

Din toată inima, a ia finita.

P.S. Telegraf iază dacă accepți! Hilda îți trimite salutări; salută și pe mama ta și pe Bertling din partea noastră! Hilda are necazuri cu bătrînul, care nu are, înșă, putere și 71-0 poate aduce îndărăt de la job-iil ei. A."

' „Ei, le merge bine prietenelor dumitale?” Ziethen amesteca un cocktail și puse două pahare pe masă.

„Da”, spuse Sabina și privi, dezorientată, scrisoarea, încă nu se decisese. Atunci nu fusese decît o idee de moment din partea ei, pe care n-o luase defel în serios, spusă într-o doară, pentru a părea și ea, în fața celorlalte, independentă. Dar acum riu putea să plece așa, netam-nesam, la Tokio. Mama î Oare Anita Kramer îi menționase intenționat pe Bertling și pe mama împreună, *în post-scriptum*?

Vîrî scrisoarea în buzunar, își scoase paltonul, dusă pe gânduri, și se aruncă într-unui din fotoliile de nuiele. Dacă ar putea, măcar, să se sfătuiască în privința asta cu cineva! Ziethen – exclus!

„Un Martini, o îndemnă Ziethen, pe care doamnele pot să-1 bea liniștite...”

Și, după aceea, scoase la iveală cîteva reviste, în care – după cum pretindea – scrisese articole despre antichitate, sub diferite pseudonime.

Prea inventiv nu era. Se umfla în pene, făcea pe gro-zavul. Caseta cu podoabe! Ziethen îi oferi Sabinei o broșă mongolă, care se asorta cu inelul cu turcoaze. Sporovăia precum cocoșul de munte, mereu pe același ton, fără variație, grosolan, fără echivoc. Dar pentru Sabina tonurile astea erau ceva nou. Dumnezeu știe, probabil că ea considera comportarea asta grozavă și o lua în serios. Era pe jumătate hotărîtă să nu fie o gîscă proastă și să treacă examenul cu succes, în fața prietenelor ei. Dar se răzgîndi.

El făcu aluzie la un album cu fotografii foarte interesante. O să-1 aducă numaidecît. Înainte de asta îi mai turnă un Martini, care i se urcă Sabinei la cap.

Sabina se duse cu gîndul la scrisoare și, deconcertată cum era, se puse deodată pe plîns, fără motiv. Poate că și fotografiile

contribuiseră la asta.

Ziethen o consolă. Nu întâmpină nici o dificultate. Însăși Sabina, într-un acces de hotărîre subită, îl cuprinse pe după gît, cu brațele ei puțin cam lungi și subțiri.

Ah, ce triumf mizer pentru Ziethen! După plecarea ei nu mai avu nici un motiv, absolut nici un motiv să se

1G4

umfle în pene, în fața oglinzii, și să-și mîngîie eu impertinență barbișonul.

La rugămintea Barbarei, Bertling rămase la masa de seară; Sabina nu veni la timp. Așteptară pînă aproape de nouă. Apoi Bertling se decise să se ducă acasă și să meargă în sat cu barca lui – barca Barbarei o luase Sabina – ca să vadă dacă nu cumva Sabina e la familia Brandenburg sau la Otilia Beeskop.

Puțin mai tîrziu răsări luna și Barbara, care adăstase în *roka*, ieși afară. Cînd ajunse jos, lingă Iac, avînd în față muntele Fuji, care plutea și în *reverse*, pe suprafața luminată de lună a lacului, Barbara descoperi barca ei în golf. Era trasă la mal. Vîslele și furcheții, obiecte foarte căutate de hoți și de cei care voiau să întreprindă o călătorie de plăcere, se aflau pe fundul bărcii. Dar camera Sabinei era cufundată în întuneric și cînd aprinse lumina văzu că era tot goală. Paltonul Sabinei lipsea.

Așadar, unde era Sabina?

Barbara o luă de-a lungul lacului spre casa lui Bertling, pînă ajunse la ostrov; cînd se întoarse, din barei lipseau vîslele și furcheții. *Crime and Mystery?* Măcar de-ar fi fost Bertling aici!

Sabina era în bucătărie și mîncea o tartină. Nu știa. probabil nici ea, în ce hal era; Barbara se opri în pragul ușii. Părul Sabinei era ciufulit; coafura, care avea nevoie de îngrijire continuă, ca să nu pară în neorînduială, fusese răvășită de vînt, și Sabinei nici prin gînd nu-i trecuse să și-o aranjeze. Plînsese. Ședea în picioare, în fața mesei din bucătărie, cu paltonul pe ea, și mîncea. Firește că o auzise pe mama ei, dar nu ridică ochii.

„Sabino, fetiço, unde ai fost? De ce vii atît de tîrziu V Am fost îngrijorați din cauza ta!”

„Cine? Bertling și cu tine?”

Sabina scutură brațul cu care Barbara o cuprinsese pe după umeri și își întoarse fața de la ea. Barbara se retrase cîtiva pași. Sabina însă mesteca aceeași îmbucătură uscată și privea țintă înainte, la oalele de pe stelaj. Cînd Barbara făcu o mișcare, Sabina își fixă ochii ei depărtați, aspri, spre fereastră. Teamă, nesiguranță, înfruntare? Ce spusese? Tu și Bertling?

Abia acum înțelese Barbara cuvintele și tonul. Tu și Bertling, jumătate familiar, jumătate disprețuitor, ca un complice, ca un șantajist, ca un acuzator.

Ce va spune mama acum? Era atît de îngrozitor că Sabina se aștepta 3a ceva îngrozitor! De aceea îl și pomenise numaidecît pe Bertling; de aceea era decisă să pună pe primul plan această temă.

Dar Barbara nu spuse nimic. Avu din nou ciudata impresie. Văzu „privirea” în geamul de la fereastră bucătă riei. Obloanele nu erau trase. Afară era întuneric și, în dărătul lor, pădurea. Și, prin fereastră, o priveau doi ochi Barbara nu-și putu întoarce privirea în altă parte. Statin pragul ușii de la bucătărie și se făcuse palidă. Da. Sabina n-ar fi fost cu ochii îndreptați spre tocătorul ck· bucătărie, ar fi văzut-o pe mama ei tremurînd.

Dar ea se temea de acuzații și își pierdu, acum, și bruma de stăpînire de sine, pe care-o mai avea; spuse, dîndu-și capul pe ceafă:

„Nu e nevoie să te mai prefaci așa! N-ai nici. un drept să-mi reproșezi ceva! Să nu crezi că sînt oarbă. Așa ceva se vede de la o poștă i Plimbările tale noaptea! Ceea ce făceai cu el! Se și vorbește în sat despre asta. Oh, e îngrozitor 1”

Puse pe masă tartina, pe care o mîncase pe jumătate, și trecu pe lîngă rnaică-sa, ducîndu-se în camera ei, m capul dat pe spate, cu părul ciufulit, palidă, răvășită, dezmațată.

HI

BARBARA ȘEDEA ÎN FOTOLIUL BE pluș, privea covorul,

marele covor Beschir, și totuși, nu~! vedea. O auzea, sus, pe Sabina, care încă nu se culcase, li auzea pașii și se gîndea: „Oare ce-o fi făcînd acum? tt Barbara își rezemă capul, obosită, de marginea laterală a spătarului. Mîinile și le lăsă în poală. Așadar se fntîmplase ceea ce nici măcar să gîndească nu cutezase. Ce-o să mai fie? Heinz, oare el știa? Vină? Nu avea oare deloc sentimentul că făcuse un lucru rău? Nu? Dar de ce ridica privirea, cînd o năpădeau asemenea gînduri, și de ce ochii ei se îndreptau de la pian spre raftul cu cărți, spre divan, spre masă, și nu-și aflau liniștea? Oare i se adresase cineva? Cineva pe care trebuia să-1 contrazică, fără să fi avut pregătit vreun răspuns?

Sus, Sabina încă nu-și aflate liniștea și umbla dintr-un colț al camerei în celălalt. Ce-o fi făcînd?

Bertling veni abia la unsprezece. Cînd își trase barca. la mal, o văzu pe aceea a Sabinei, trasă pe țărm. Barbara auzi pașii lui pe potecă și îi ieși înainte, ll întîlni afară, în fața ușii de la intrare.

„E aici?” întrebă el în șoaptă.

Barbara dădu din cap. Il luă de braț și merseră pe potecă, spre drumul de pe marginea. lacului.

„Știi unde-a fost?”

„Da, spuse el, Beeskop i-a văzut împreună. Pe Sabina cu Ziethen.”

„Așadar, Ziethen! Barbara rosti asta cu tot calmul de care era capabilă. Numai el e în stare de așa ceva. Heinz, ce facem acum?”

„Da, *quid jaciemus nos?* cită el; în primul rînd nu putem schimba lucrurile, iar reproșurile nu-și mai au locul; în al doilea rînd., „”

„O, Heinz, ceea ce este deopotrivă de rău e faptul că știe totul despre noi, cu siguranță nu de azi cu toate că și Ziethen o fi vorbit cu ea.”

„Cum? Despre noi? Dar cum e cu puțință?”

Bertling era într-adevăr uimit, dar desigur nu chiar atît de consternat ca Barbara; căci, la urma urmei, el era ceva mai departe de toată tărășenia, mai la periferie; Sabina era fata Barbarei, nu a lui.

Totuși, asta nu-1 făcea ->ă considere mai puțin gravă descoperirea Sabineei.

„Ai dreptate, Barbara: ce facem acum?”

O spuse și a treia oară: Ce facem acum? Ce facem acum? Sigur că ar fi trebuit să ne gîndim mai de mult la asta. Da, ar fi trebuit... dar vezi că n-am făcut-o. Ne-am gîndit numai la noi, la prezent; a fost atît de bine, Barbara, nu-i așa? Nu puteam altfel. Sau totuși? Ah, a fost minunat, Barbara; nu m-am gîndit niciodată ia viitor, niciodată la ceea ce putea fi altfel. Și cînd îmi venea cîteodată gîndul ăsta, îl alungam încă înainte de a prinde consistență.”

Barbara tăcu.

„A început în singurătate, acolo sus. în poiana, unde înfloreau lipicioasele și unde mirosea a rășină; unde nu ne vedeau oamenii. Și acum... vai!”

Nu-și mai continuă vorba, dar voia să spună, de bună seamă: acum, însă, e cu totul altceva, nu mai e atît de pur. O faptă ele care se va ocupa „satul”, iar în sat maî ales Otilia Beeskop, apoi și alții. Doamna Wangendorf avea să dea din cap și să zică: „Vedeți, ăsta e rezultatul! Am spus-o eu mereu!” Doamna Spittler avea să-I privească în față și să rîdă, ca să i se vadă dinții albi. Doamna Streusand avea să-i spună că soțul ei nu e acasă. Iar nerodul de Jurgen Streusand avea să-1 privească dintr-o parte și să rînjească, în plină lecție. Doamna Brandenburg, ce neplăcut! Avea să-1 ia deoparte, cînd vor fi șl oaspeți de față, și să-i pună întrebarea *fortissimo*. Iar Waldorf! Bertling simți o înjurătură pe buze, o înjurătură care ușurează, care eliberează, dar care e nepotrivita într-un salon.

Spuse:

„Oare Sabina să fi fost cea care era sub fereastra noastră, atunci, știi tu, cînd ai văzut «privirea», apariția aceea stranie? Totuși obloanele de la ferestre erau într-adevăr închise, nu se putea vedea prin ele. Am mai verificat o dată a doua zi. Atunci nu ți-am mai spus, ca să nu te sperii, dar am avut impresia că am văzut pe cineva

furișându-se de-a lungul casei. Poate nu erau decît nervii, închipuirea. În asemenea clipe, ușor ți se poate năzări ceva... **

„Ce să facem, Heinz?”

De ce nu putea să dea nici un răspuns? Că doar el era bărbatul! El trebuia să se-ngrijească de amîndoi!

„Am să mă gîndesc, Barbara. Trebuie să existe o ieșire. Deocamdată curaj, să ne ținem bine!”

„Ieșire, Heinz? Să ne ținem bine?”

„Doamne, da, vreau să spun că nu trebuie s-o luăm chiar atît de în tragic, înțelegi! Pe mine m-a impresionat, în fond, ceea ce ți-a spus Waldorf odată: că nu e amator de tragedie. Are dreptate. Nu trebuie să dramatizăm lucrurile. Asta îmi amintește totdeauna de opera italiană: poză, gesturi eroice și – ei, știi și tu, nimic îndărătul lor. Rațiune sănătoasă, pentru ca să privim lucrurile în față, dar să nu le denaturăm. O s-o scoatem noi la capăt, nu trebuie să ne lăsăm înfrînți.”

„Crezi, Heinz?”

r „Bineînțeles.11

În realitate, toate astea nu sunau deloc firesc, ci silnic și cu îndoieli, amestecate cu bîrfeli, cu bălăcăreală banală, searbădă. Barbara simți această nuanță, iar Bertling, la rîndu-i, observă că nu-l crede.

„La naiba, zău, Barbara! Ar fi trebuit să ne așteptăm, de la bun început că o să iasă odată totul la lumină. Acum trebuie să strîngem din dinți și să-i înfruntăm pe toți!”

„Da, Ilez... Știi, acum aș vrea să mă întorc. Sînt neliniștită. Bine, fie, încă pînă la promontoriu; apoi o pornim îndărăt.”

Merseră cle-a lungul țărmlui. Era lună. De dincolo 'de lac auziră muzică japoneză de la unul din hotelurile din sat. Nici o adiere. Fuji era acolo. În zăpezile de pe vîrful muntelui se răsfrîngea luna.

Bertling o duse pe Barbara pînă la ușa casei. Văzură lumină în camera Sabine; dar, în timp ce amîndoi erau jos, lumina fu stinsă.

„Noapte bună!” Barbara îi dădu mâna.

„Noapte bună, dragă Barbara, noapte bună!” O atrase la piept, dar abia îi atinse buzele. Ea se desprinsese din brațele lui și intră în casă.

Bertling își lăsa vîslele bărcii rezemate de zid și Φ porni pe jos, spre casă.

.. Noapte bună, Heinz! îl murmură ea.

Obsesii? Da, reveneau, chiar dacă în altă formă decît înainte. înainte era teama de păcat. Azi... să fi fost remușcare? Sau teamă? Amîndouă! Da, pentru prima oară regreta că – ei, n-avea nici un rost să înfrumusețeze lucrurile și să găsească vorbe mai blînde – că devenise infidelă. Acum și locul ei era alături de Otilia Beeskop, de doamna Spittler și de toate celelalte. Firește că era și o deosebire; dar, în timp ce sta culcată în pat pe întuneric, cu ochii deschiși, i se păru că n-are nici un drept să reliefeze prea mult, acum, această deosebire. N-avea nici un rost să mai facă diferențieri subtile și să se ascundă după deget. Era și ea „una” la fel cu celelalte și nu putea să se înfățișeze înaintea soțului ei.

în cameră era întuneric, dar printr-o crăpătură d! r£ obloane se zărea lumina palidă a lunii. C) cuprinse, fără nici un motiv, teama, aceeași teamă ridicolă ca atunci cînd văzuse „privirea”. Da, privirea– acum știa precis, îi amintea de Fritz, de soțul ei. Era un semnal, un avertisment pe care-1 ignorase. Ceva medieval, atavic, ceva ce nu se mai potrivește cu vremea noastră. Era oare conștiința? Nervi supraexcitați, ar spune Heinz, nimic altceva, și poate că avea dreptate.

„Nu trebuie să mă mai gîndesc la asta, își spuse Barbara. Nu sînt, totuși, decît nervii, frămîntarea că sîntem descoperiți, că totul devine acum altfel. Și Heinz? Ah. el nu sprijină, ci se sprijină, se clatină chiar el însuși» este nesigur și melancolic. Sînt iar în situația de a mă baza doar pe mine. Să strîngem din dinți și să înfruntăm totul. Suna cam descurajant felul cum o spusese Heinz, nu prea convingător...”

Și, deodată, cînd văzu prin crăpătura oblonului lumina albăstruie a lunii, avu în fața ochilor clipa cînd urma să se-ntîlnească din nou cu Fritz. În Germania. Poate că el o să fie acolo înaintea ei și o s-o aștepte la sosirea vaporului. O să apară în fața ei și o s-o ia în brațe și o s-o privească, cu aceiași ochi, eu aceeași căiutătură.

Nu, acum Barbara aprinse lumina, se sculă și se dus» în camera de baie, luă o tabletă de dormit dintr-un dulăpior cu medicamente, pentru siguranță mai luă încă una și bău cîteva înghițituri de apă. Apoi se duse îndărăt în cameră și se sui în pat, Se așeză în așa fel încît să nu mai vadă lunițna rece a lunii, se strădui cît putu mai bine să se gîndească la Waldorf, la concert, la doamna Spittler, la mîncarea de mîine de la prînz...

Apoi adormi.

Era încă întuneric cînd deșteptătorul sună în camera Sabinei. Se simțea obosită, atît de obosită, încît ar fi preferat să renunțe la planul ei. Se întoarse pe partea cealaltă și fu cît pe-aei să adoarmă din nou. Atunci se ginții că, dacă rămînea aici, peste puține clipe va trebui să dea ocinii cu mama ei. în afară de asta, și scrisese scrisoarea.

in

Se sculă încetișor, aprinse lumina și se îmbracă. Se pieptănă în camera ei, nu ca de obicei în baie. Astăzi renunță să se mai spele pe față și pe dinți. Pasta de dinți, săpunul și prosopul erau jos, în baie. Nu-i nimic, o să-și cumpere altele noi la Tokio, în magazinul ei. Iar xîine o să poată dormi mai mult. Abia la zece trebuia -să fie la magazinul universal.

Fu gata repede, puse în valiză fotografia tatălui el pe care o luase de pe pian aseară, în timp ce mama și Bertling erau plecați. Mamei nu-i mai trebuia fotografia; îl avea doar pe Bertling.

Pe scară își aduse aminte că uitase ceva. Se mai duse o dată îndărăt și, scoase de sub cearșafurile din geamantan un caiet albastru de dictando, pe a cărui etichetă scria *Jurnalul Sabinei Hajjner*, subliniat de două ori, o dată gros și o dată subțire. Apoi

încă un caiet mai gros, pe care sta scris *Acouni* și în care nu erau scrise decât câteva pagini. Puse ambele caiete deasupra, în valiză, alături de fotografia tatii. După care, plecă.

Afară găsi, rezemate de casă, vîslele și furcheții lui Bertling, iar în golf, alături de barca lor se afla barca lui.

„Așadar, ăsta e răspunsul lor, se gîndi ea? acum o fac pe față, fără menajamente.”

Dar Sabina, n-avea oare, chiar nici un fel de vină?

Pe lac plutea încă ceața și ea acostă pe malul celălalt într-un loc greșit. Lăsă, în barcă, lopețile și furcheții. O să găsească el, Bertling, barca! Se duse la stație și plecă cu primul autobuz la gară și cu primul tren ia Tokio. Nu avea de gînd să-și irosească aici, fără folos, cei mai frumoși ani ai ei. Departe de ea gîndul ăsta. Și Ziethen? Nici nu voia să se gîndească la asta. N-are să-i povestească nici Anitei cele întîmplute. Ar spune amîndouă că e o gîscă proastă. Încrederea ei în Anita Krämer și 111 Hilda Pohl începea să se clatine.

Cînd Barbara se trezi, lumina se filtra prin crăpătura obloanelor, dar nu mai era lumina palidă a lunii, ei soarele, iar în fața patului așteptau Wolfram și Ulii, 111 pijamale de flanelă; spuneau că le e foame și că ar vrea să mai vină un pic în pat, la mama. Barbara se uită la ceasul deșteptător, pe care nu-1 auzise. Era ora opt, un ceas mai tîrziu ca de obicei. Ii trimise pe băieți la Sabina.

„Albinița nu-i aici” spuse Ulii.

Nu-i aici? Barbara împinse unul din obloanele de la Îlereastră într-o parte, astfel încît soarele strălucitor năvăli, luminos, în cameră. Își puse repede capotul pe ea și se duse în bucătărie. Sabina nu era acolo, deși azi era rîndul ei. Camera Sabinei era goală, patul nefăcut. Sabina lăsase dezordine în urmă. Pe masa Sabinei se afla o scrisoare.

„*Dragă mamă*”, scria cu caracterele ei drepte care o porneau, spre sfîrșitul rîndurilor, în jos, „*aseară am fost puțin earn repezită și, cum îți poți închipui, eram agitată. Nu mai pot suporta – pur și simplu nu mai pot. Sînt încă prea tulburată pentru a scrie mai multe, pentru a lua o*

atitudine. Dar nu pot suporta să mai rămîn. Mîine dimineață plec la Tokio. Nu mai e nevoie să-ți faci griji din cauza mea. Nu vreau să vă stau în cale. Cred că asta e cea mai bună soluție pentru mine și pentru voi.

Nu-ți port pică pentru nimic și îți mulțumesc pentru faptul că te-ai îngrijit atîta de mine în ultimii ani. La Tokio am să-mi iau o slujbă.

Rămîneți cu bine toți – Sabina”

Așadar, Sabina nu purta pică pentru nimic și, oricum, găsea cuvinte să-i mulțumească mamei ei, nu cu înflăcărate, dar, oricum, nu era nerecunoscătoare și se bucura, de bună seamă, un pic de faptul că scrisese cu atîta înțeleaptă cumpătare! Era destul de îngăduitoare din moment ce nu lua poziție față ele nemaipomenita comportare a mamei. „*Rămîneți cu bine toți, linioară de pauză, Sabina*

Barbara aruncă scrisoarea pe masă și se duse jos. Luă deșteptătorul din mîna copiilor, care încercaseră să-1 desfacă; și cum nu izbutiseră, potrviseră limbile la altă oră. Apoi deschise obloanele de 3a ferestre și văzu că lipsea fotografia lui Fritz. Nu mai era pe pian.

Barbara își fixase în ziua cînd Sabina era, inițial, de rind la bucătărie, cîte două ore de pian, dimineața și după-amiaza; dimineața de la zece la douăsprezece, la douăsprezece și jumătate luau de obicei masa. Astăzi o luară mai tîrziu. Era unu și jumătate cînd se așezară să mînce și cei doi copii veniră la masă fără a fi măcar spălați ca lumea. Abia se apucase Barbara de clătit vasele, cînd Sibyla Wangendorf se și înființa somnoroasă, spunînd ı

„Bună ziua, doamnă Haffner, mama vă trimite salutări și întrebă dacă n-am putea încerca Sonatina de Mozart, pe care a învățat-o Beatrice de curînd.”

Barbara își scoase șorțul și se duse în cameră. Firește că nici vorbă nu putea fi ca Sibyla să înceapă Sonatina de Mozart. Barbara rămase la cîntece populare și exerciții pentru digitație. Și, în timp ce Sibyla cînta game și acorduri, Barbara făcea, în bucătărie, cafea și prăjea, pentru cei doi băieți, pîinea care era atît de umedă și de prost coaptă, încît nu putea fi mîncată așa cum venea de la brutărie. Din

bucătărie, striga adesea dincoace, în cameră:

„Sibyla, încalecă degetele mai bine! Mai rar! în ce tonalitate ești iar?”

Sibyla nu avu parte de prea multă bucurie de p* urma orei de pian și fu fericită când Barbara îi dădu drumul cu cîteva minute mai devreme decît de obicei. Cînd isi luă rămas bun, întrebă:

„Sabina nu e aici?”

„Nu, e la Tokio și, deocamdată, o să rămînă acolo. Și-a găsit de lucru.”

„Sabina?” spuse Sibyla cu glas fornăit.

„La revedere, Sibyla! Si-bemol major, mi-bemol major și la-bemol major, încă o dată. Gamele cromatice cu mîna dreaptă și cu mîna stingă, separat. Și spune-i, te rog, mamei tale că, deocamdată, nu e cazul Sonatinei de Mozart! Poate la anul.”

Sibyla o luă din loc cu inima grea, așteptînd cu frică să vadă ce-o să spună mama, cînd, în loc de Sonatina de Mozart, o să exerseze doar game și *Cîntec* de Zuccalmaggio, care avea un nume ciudat ce se scria altfel decît se pronunța. Cu puțin înainte de a ajunge în sat, o înîiiii pe doamna Beoskop. Silbvia îi povesti că Sabina lucrează acum ia Tokio, la care doamna Beoskop tăcu o vreme, apoi spuse nedeslușit și numai pentru sine:

„A început cu barba!” Apoi adăugă, nu tocmai în conformitate cu adevărul: „Dealtfel, știam demult.”

Bertling mîncase la prînz în sat, la familia Streusand, și avusese apoi o discuție cu tatăl elevului său. Auxiliarul" Streusand din „serviciul auxiliar" îi spuse că Hui său, Jurgen, ar vrea să lucreze la Tokio, să meșterească aparate de radio. Lui personal îi era perfect egal. Dacă băiatul nu mai voia să învețe, atunci n-avea decît lase baltă. Era destul ele mare pentru a-și da seama de valoarea unei educații.

„Acum primește învățătură pe gratis, spuse Streusand, l-o plătesc eu, și ștregarul n-are altceva de făcut clecît să învețe. Mai tîrziu, dacă o vrea să meargă mai departe, o să trebuiască să și-o

plătească singur. Treaba asta e afurisit de grea. Am simțit-o pe pielea mea. Nici eu Ț am învățat engleza la școală. O să trebuiască să stea seara, cu fundul pe scaun, și să cheltuiască pentru învățatură ceea ce câștigă peste zi. Despre mine, facă ee-o vrea.”

Doamna Streusand, care făcuse iar o prăjitură și tocmai amesteca glazura, era de altă părere și nici nu voia să audă de planurile băiatului. Bertling luă partea mamei. Dar, întrucît nu găseau nici o soluție, domnul Streusand propuse un scat și o trimise pe Beatrice peste drum, la Wangendorfi, cu un bilet pe care să-1 remită, însă, numai domnului Wangendorf și nu doamnei Wangendorf.

Bertling era, de fapt, grăbit și nu voia să rămîna decît pentru o partidă. Dar dură mai mult. Trebură să-1 aștepte pe Wangendorf peste o jumătate de oră. Își făcuse somnul de prînz, pe divan, și venea acum agale, cu un buzunar plin de havane, pe care și le adusese, prin curierul diplomatic, de la Shanghai, fără vamă.

Și cum între timp se făcuse ora cafelei, iar doamna Streusand aduse prăjitura cu glazură, domnul Wangendorf avu prilejul să-și expună concepțiile despre viață și să abată astfel discuția de la viitorul lui Jurgen.

Putea să-și spună, aici, părerea 111 liniște, fără să fie contrazis, ca acasă, și se folosi din plin de asemenea prilej. Vorbele lui fură bine primite și chiar și Bertling se putea identifica bine cu fraza: „concepție despre lume e un cuvint prea mare, să-i zicem finalitate”.

„Trebuie să năzuiești, în primul rînd, spre ceea ce face viața comodă – spuse domnul Wangendorf, lăsîndu-se pe spate în fotoliul deteriorat și pufăind din havană – de pildă o mașină, un frigider, un trabuc bun și, domnilor, *nervous rerum* prin care romanii înțelegeau, după cum se știe, banii. Din aștia nu trebuie să ai prea mulți. O sumă ca lumea pe lună este suficientă. Cînd ai prea mulți, te alegi doar cu bătaie de cap. Atunci pățești ca Johann, veselul fabricant de săpun. Cunoști poezia, Streusand?” Se vădi că domnul Streusand n-o cunoștea și Bertling fu gata să povestească pe scurt conținutul.

„Ei, continuă Wangendorf, fabricantul de săpun n-ar fi trebuit să fie, numaidecât, atât de radical. Dar și asta e tipic pentru neamț: totdeauna trage numaidecât ultimele consecințe! Ar fi putut să-și pună banii în siguranță la o Bancă bună sau altundeva. Trebuie să-ncerci să mergi pe calea de mijloc. E o artă, domnii mei, și trebuie să știi să și renunți, fapt despre care părintele Kreuz, cînd a fost ultima oară aici – dealtfel cam e vremea să vină iar – a spus cuvinte demne de a fi auzite, pe care însă dumneavoastră doi nu le-ați putut afla, întrucît nu sînteți catolici. Dar ați putea să le puneți la inimă, și nevastă-mea așijderea.”

Aici urmă o mică pauză și Wangendorf trase, ginditor, din țigara de foi, pe care nu voia s-o lase să se stingă.

„Nu trebuie să tinzi prea sus, Bertling! Mulțumirea e mai bună decît o poziție înaltă. Vezi dumneata, eu am fost toată viața mea relativ mulțumit și am trecut prin viață fără aspirații. Iar faptul că am ajuns atașat a fost, propriu-zis, o eroare, o greșală, pe care domnii de la Berlin n-au mai vrut s-o retracteze după aceea; între noi o putem recunoaște, chiar clacă n-avem nevoie să amintim de asta față de nevestele noastre. Și așa nevastă-mea suferă destul din cauza asta. Și, domnilor, dacă mi-e îngăduit s-o spun deschis, cel mai mulțumit am fost în timpul carierii mele de funcționar de mijloc.

încă de pe-atunei îmi procuram havanele de la Shanghai. Și aveam și cîteva sticle de whisky și de coniac în barul meu de-acasă. Iar la ora cinci înceta serviciul. Elementul turbulent din viață sînt numai femeile. Ascultă-mă pe mine, Bertling, și reflectează de trei ori sau, cum zice poetul: «*Verifice acum, cine pe veci se leagă l*»

Dumneata încă o duci cel mai bine dintre noi trei, Bertling. Cu asta nu vreau să spun, că am avea motiv să fim foarte nemulțumiți. Căci, de fapt; timpul petrecut aici sus e, totuși, curat concediu. Departe de treburi, ceea ce romanii desemnau printr-o expresie

specială: *Procul negotiis*⁹ – mulțumesc, Bertling! Vedeți, asta-i ceea ce ne trebuie. Avem aici liniștea noastră, scutul nostru, havanele noastre. Dimineața la nouă, după micul dejun – care ar putea fi mai copios! – mă apuc să citesc «*Nippon Times*», care, dealtfel, e ceva mai bun acum decît înainte. La prînz, un puișor de somn pe divan. Iar seara unul sau două pahare de whisky pe care trebuie să-1 diluăm acum, din păcate, cu apă chioară, întrucît am terminat sifonul. Și uneori vine Streusand la noi, sau vin eu aici, și căutăm un al treilea pentru scat. Și, la scat, pînă și oamenii insuportabili devin suportabili. E^cu totul altceva decît la bridge, un joc pe care, din păcate, îl preferă soția mea și care totdeauna are un epilog: după ce pleacă musafirii, urmează o discuție cu privire la felul cum ar fi trebuit să jucăm. Dar la scat poate fi utilizat pînă și Ziethen. Ce vrem mai mult?"

Barbara terminase a. patra lecție de pian; peste un ceas avea să se întunece și trebuiau să intre în casă copiii, care ședea afară pe niște bolovani, cu bețe lungi în mîină, și pescuiau pe ogor. Peștii – se slujeau pentru asta de niște bucățele de lemn – îi legaseră grijuliu de undiță, mai dinainte.

Cînd iată că Barbara primi o vizită. Vecinul Schoppe aducea laptele. Rămase la intrare și spuse că avusese de făcut un drum pe-aici și, de aceea, adusese el laptele. Dealtfel, poate să aducă laptele totdeauna, cel puțin acum, iarna, cînd nu mai are atîta treabă.

„Nu vrei să intri înăuntru?"

„Ba da. spuse Schoppe în mod surprinzător, dacă nu stingheresc, doar pentru cîteva minute."

Își păstră căciula în mîină și se așeză pe un taburet. Privi în jur prin camera în care punea piciorul pentru prima oară.

„E mult mai frumos rînduită decît la mine."

„Mda, dumneata ți-ai rînduit-o ca ia japonezi și pentru asta ru-ai

⁹ Departe de treburi (*n. tr.b*)

nevoie de mobile, aproape deloc.”

Pauză.

„Pînă nu uit, spuse el, am mai adus și puțină brînză. Nu e ceva deosebit. Dar mi-am zis că poate v-ar face plăcere să mincați o dată brînză.”

„Dar, domnu’ Sehoppe î Îți mulțumesc foarte mult!”

„Da, da!” făcu el; oftă și privi în jur, prin cameră. Cînd dădu cu ochii de căciulă, băgă de seamă că un nasture de la pantalon nu era încheiat. Se făcu, încetîncet, roșu la față și-și ținu căciula în dreptul burții.

„Da, da, spuse el e greu!” Barbara nu știa ce era greu pentru țăranul Sehoppe. Dar o s-o scoatem noi la capăt.”

Pauză.

„Cartofii i-am băgat acu’ pe toți în magazie. Da’ pani în tul e la mine cam jilav. Și în februarie o să trebuiască să deschid magazia, odată, într-o zi frumoasă, și să aerisesc cartofii. Am pus paie peste cartofi. Recolta de cartofi de jos, de lîngă lac, am pierdut-o toată, cînd a crescut lacul după taifunuri.”

Tăcu și se gîndL

„Dar tot mai am destui, dacă veți avea nevoie de cîtiva cartofi. Pentru noi amîndoi o să ajungă. Ei, așteptați, poate că tot o să aveți nevoie de cîtiva! Cînd ai cartofi, nu ți se mai poate întîmpla nimic. Eu mă deprinsesem atît de bine cu orezul, că nici nu mai voiam să mănînc cartofi. Dar abia acu’. în război, m-am învățat iar să mănînc cartofi. Și acu’ sînt bucuros că-i am.”

Oftă.

„Aveți, bag seamă, mult de lucru? Să le faci pe toate, așa, de una singură?”

„Deh!”

m

„Și cînd vine iar domnișoara Sabina?”

„Deocamdată rămîne la Tokio.”

„Așa? Mda, mi-am închipuit cînd am văzut-o azi urcîndu-se în

barcă cu ditamai geamantanul. Cred că nici nu m-a văzut. Era, așa, dusă pe gânduri. Să pleci de-acasă, nu e lucru tocmai simplu. Și, pe urmă, mai era și ceață. Vrea să lucreze acolo, jos, de bună seamă?"

„Da.”

„Hm! Mda, mda! Și, pe urmă, și lecțiile de pian. Dar treaba mai grea poate s-o facă, vezi bine, domnu' doctor Bertling, cînd vine cîteodată pe-aici.”

„Da, ocazional.”

„Așa e. Mda, e greu, dar ce să-i facem? Și cum vă pricepeți de bine să cîntați la pian! Cînd trec pe-afară și cîntați la pian, mă opresc uneori și ascult.”

„Vrei să iei si dumneata lecții?” întrebă Barbara în glumă.

„Nee, asta nu se mai poate. Degetele mele sînt țepene de tot și încîrligate.”

„Sau vrei să-ți cînt ceva?”

„Ee, vă stînjenesc, de bună seamă, și aveți cu siguranță ceva de făcut. Dar dacă vreodată, întîmplător...”

„Mai stai, domnu' Schoppe. Și ce-ai vrea să ascuți?”

„Eh, orice. Sau dacă știți cîntecul ăla... E cam mult de-atunci, din vremea cînd îl cîntam la școală. Asta era în Crimeea, acolo m-am dus eu la școală. La o școaM nemțească, nu la una rusească. Dar poate că nici nu știți cîntecul.”

„Dar cum începea?”

„Pe cer răsare luna...”

Barbara se așeză la pian și cîntă. Totodată cîntă și din gură, încetișor, prima strofă:

„Pe cer răsare Juna, De aur, stele, cîte una, Lucesc pe bolta luminată”

Cînd întoarse capul spre ei, Schoppe pusese căciula pe genunchi și o privea cu ochi mari, umezi.

„Pădurea-i neagră, tace, Și ceața albă urcă-n pace Dinspre poiene, minunată.”

Barbara o mai luă o dată de la capăt și deoarece nu știa textul mai departe, tăcu. Dar țăranul Schoppe clntă cu vocea lui spartă,

răgușită, și mai mult recită ultima strofă:

„Cu Dumnezeu, acum, voi frați Pe jos, aicea, vă cidcați Al serii f rig este grozav, De rău ne cruțe Domnul, Ne apere și somnul, Și nouă și vecinului bolnav 1a

„Așa l-am eîntat totdeauna la școală, spuse domnul Schoppe, da* e mult dc-atunci. Cine știe dacă școala o mai fi în picioare! Vă mulțumesc mult, doamnă Haffner. Și dacă aveți nevoie vreodată de cartofi...”

Cînd se sculă să plece, mai cătă o dată spre pian, de parcă ar fi vrut să spună ceva. Dar oftă numai, își puse căciula în cap și ieși. Trebuia să se ducă acasă și să vadă de vite. Dintr-o dată, nu mai avu vreme ele stat.

Barbara rămase în pragul ușii:

„. De rău, ne cruțe Domnul, Ne apere și somnul

Cînd Bertling se urcă în barcă, începuse să se lase întunericul. Soarele scăpătase, și doar vârful lui Fuji mai era scăldat într-o lumină roșie ca văpaia, o culoare care-l determină pe Bertling să revină, totuși, la părerea lui despre Fuji. Bertling, sportivul și înotătorul, încă nu-și pusese paltonul. Dar întrucît pe lac sufla un vînt rece, îngheță de frig. De aceea începu să tragă vîrtos la rame și, în nouă minute, fu în golful Barbarei, ceea ce era un timp bun, dacă țineai seamă și de vîntul care bătea dinspre apus, ca întotdeauna iarna. În cîteva zile trebuia să instaleze soba în cameră, pentru ca Barbara să poată face focul, măcar seara.

„Ei, da, spuse Bertling și rise puțin, așa și e: fiecare lucru își are avantajele și dezavantajele lui. Și, la nivelul lui Wangendorf, asta are aproape același sens ca și aserțiunea lui Waldorf și anume că fiecare lucru are două fețe.” Un adevăr banalizat, așa cum li se potrivea domniilor Streusand și Wangendorf. clar totuși un adevăr. Și el îi dădu curajul, seara, cînd Barbara cîrpea pantalonii lui Wolfram, să ia mai ușor plecarea Sabine și dezvăluirea iubirii lor.

„Locul pe care ședea totdeauna Sabina, colo pe divan, cu un roman de Dorothy L. Sayers sau ele Agatha Christie, este liber

acum. Și chiar dacă în unele seri nu era prea binevenită, cum ședea acolo și cum nu voia, pentru nimic în lume, să se ducă la culcare – astăzi îi simțim, totuși, lipsa. Nu-i așa, Barbara? Pe de altă parte i-a scăpat clin mână lui Ziethen. Sincer vorbind, nu prea o înțeleg chiar așa întru totul. Ai fi presupus, că acum nu se poate despărți de el, că e îndrăgostită pînă peste cap. Sau, cum e asta la fetele tinere, Barbara? Dar nimic din. toate astea: a doua zi o ia din loc și pe-aci ți-e drumul. Iar astă-seară doarme la hotelul de la Gara Centrală, pe care doamna Beeskop 1-a numit un «cvartir», pe nedrept, din cîte am aflat de la Wangendorf, dacă te poți baza pe aprecierea lui. E, poate, mai bine că a plecat. Căci, ce-am fi putut să-i spunem?”

Barbara tăcu.

„Mda, acum să dea și ea o dată, în serios, cu nasul prin toate, la Tokio. În locul tău, Barbara, mie nu mi-ar fi teamă. Este încă un pic sucită, la cei optsprezece ani ai ei, cum mi-ai mai spus tu însăși odată. Și chestia cu Ziethen – zău, acu’ s-a întîmplat, mă rog, nu e ea singura. Și nici măcar nu putem constata precis dacă a fost, într-adevăr, ceva serios între ei, chiar dacă madam Beeskop nu admite nici o îndoială. Din partea lui Ziethen, însă, găsesc, îai orice caz că e nemaipomenit. Să vorbesc cu el? N-are, de bună seamă, nici un rost. El nu pricepe. Sabina – vezi, este încă puțin prostuță; dar, în fond, e bună și o să se descurce. N-avea nici o grijă, Barbara!”

„Nu știu, spuse Barbara, ți-am povestit despre mama ei?”

„în trecut.” Bertling era cu gîndul cam aiurea. „Mda, știi că ea – că ea a fugit de la soțul meu cu *un* plantator olandez. Iar el, soțul meu, n-a știut nimic de faptul că ea se întîlnise și mai înainte cu alți bărbați, în Batavia, cînd el era plecat în călătorii. Trebuie s-ci fi iubit foarte mult, întrueît.. Dar să lăsăm asta, Heinz

Prea amintea de evenimente mai apropiate, pe e&re era preferabil să nu le pună atît de lucid, alături de istorii pe care le aflase abia după ce se căsătorie cu Fritz și pe care le reconstituise clin discuțiile cu prietenele și din cîteva scrisori. Căci Fritz, nu povestea niciodată despre faptul că plecase s-o caute pe prima lui

soție, că îi făcuse o vizită și că o rugase să se reîntoarcă, ba chiar că vorbise cu amantul ei. Umiliri care nu duseseră la nici un rezultat, care fuseseră zadarnice și pe care Fritz nu și le iertase niciodată, astfel încât i se așteama totdeauna o umbră pe față când venea vorba de mama Sabinei. Fritz se despărțise de toți prietenii lui dinainte, numai pentru că nu voia să i se amintească de mama Sabine și de viața de-atunci.

„Înțeleg, Barbara, că azi ești încă puțin afectată. Dar trebuie să încercăm să privim lucrurile cu luciditate. Ce s-a schimbat de fapt? Se știe totul despre noi nu numai prin Sabina. Și blestemata aia de Otilia Beeskop își risipește, de câteva zile, palavrele cu privire la noi și a vorbit, firește, despre asta și soților Streusand. Dar lucrul nu afectează miezul, și anume faptul că ne iubim, Barbara. Poate schimba ceva în privința asta? Nu răspunzi? De ce? Mă împotrivesc gândului că acum lucrurile ar sta altfel. Ar fi trebuit să prevedem toate astea. Bine, n-am făcut-o, și a fost bine și așa, poate chiar necesar. În dragoste, nu ne gândim la viitor, ci doar la prezent. Nu e ușor să exprimi asta în cuvinte.”

Barbara cosea pantalonii unuia dintre băieți, pe turul cărora se afla un triunghi imens. Firește, el încerca acum să ușureze situația. Ocoala problema, nu tocmai loial. Vorbea în mod egoist, conform motto-ului pe care-1 enunțase după-masă domnul Wangendorf: anume că omul năzuiește sore ceea ce e comod. Și era mai comod să *ti.*

lase lucrurile așa cum erau. să se desfășoare liber, să închidă ochii și să-și astupe urechile: ceea ce Barbarei li repugna de obicei.

Descoperirea asta schimba într-adevăr ceva? Firește că ar fi trebuit să se gândească ele multă vreme la faptul că lucrurile nu puteau continua așa. Dar să capituleze acum pentru că ceilalți știa? Să capituleze? Cuvântul nu era la locul lui, și Barbara ridică ochii, de parcă-1 rostise altcineva, nu ea. Totuși, orice-ar vrea să spună Bertling ceva se schimbasse. Și nu încăpea nici o îndoială, că era și ea vinovată de faptul că Sabina, la Ziethen... ei, da, indiferent ce-a fost!

Ar fi trebuit să o supravegheze mai mult pe Sabina, iar ceasul petrecut de Sabina la Ziethen... Mai bine să nu se mai gîndească ia asta. În privința aceasta, i se întîmpla și ei ca și Sabinei.

Avusese Sabina parte de exemple, care să-i fi putut cla tăria necesară? Doamna Beeskop, doamna Spittler, cele două prietene Anita și Hilda și propria sa mamă. Toate – exemple nu tocmai bune. „Eu sînt ele vină, gîndea Barbara, și n-are nici un rost să-mi fac iluzii în privința asta. Cînd am să-1 revăd pe Fritz, o să trebuiască să-i dau socoteală nu numai cu privire la mine, ci și la Sabina. Da, la viitor nu ne-am gîndit!”

Heinz Bertling continuă să vorbească:

„Iubirea, spuse el, anulează timpul. Eternizează clipa, în cuvîntul german «*Ehe*», care înseamnă «căsătorie», se află, de pildă, rădăcina «e» y care în germana medievală însemna «*eternitate*». Uite că încetez, Barbara. Țin o prelegere despre iubire. N-o asculta! Nu înseamnă nimic!”

Tăcu. N-ar fi trebuit să vorbesc despre căsătorie.

Barbara făcu ultima împunsătură cu acul și tăie ața.

„Te gîndești uneori, Heinz, și la faptul că sînt căsătorită?”

„Da.”

Într-adevăr? P'irește că-i trecea prin minte, cînd și cînd, dar alunga totdeauna gîndul, acest gînd supărător și stînjenitor. Barbara pomenise acum pentru prima oară de căsătoria ei, de bărbatul ei, de viața dinainte de căsătorie, de trecut. Timpul ieșea la lumină, mai întîi ca o foiță subțire, abia vizibilă: trecutul și viitorul, ele care Bertling voia să apere iubirea.

„Da, spuse el, da, firește, Barbara.”

Lăsă capul în jos și-și contemplă vîrfurile pantofilor. Il cuprinsese melancolia. Era incapabil să realizeze ceea ce își propusese. O văzu dispărînd în ceață, văzu un hău ce se căsca între ei. Încercarea lui de a o prinde era lipsită de forță – ca totdeauna, gîndi el.

Barbara cîntă bucata pe care Waldorf o numise cîndva „muzică imorală”. O prăbușire, disonanțe, crescendo, un vârtej de sunete,

care o împingeau încolo și-ncoace. Barbara ședea aplecată peste clape și asculta, încordată. Cădea, cădea, cădea în continuare, alerga pe un teren ce se clătina; apoi, veni rezolvarea, visătoare, o adiere molcomă care foșnea printre ramuri, o mireasmă și amintirea dureroasă, inconștientă, fără cuvinte a unei zile petrecute în poiana ele pe munte, a ierbii țepoase și a pinilor.

Era ca întotdeauna, ca înainte vreme când timpul încă nu intervenise. Dar, în drumul spre casă, melancolia îl copleși iar pe Bertling, în timp ce mergea pe poteca de pe malul lacului, fără palton, scăldat de lumina lunii. La dreapta, copacii întunecați, la stînga, lacul strălucind, iar deasupra, luminosul Fuji, cu căciula de zăpadă. îl cuprinse melancolia, un simțămînt aproape binefăcător de moleșeală, de oboseală. Ridică mina și și-o lăasă să-i cadă pe coapsă. „E inutil să te împotrivești. O stiu. O văd...”

Ar fi fost de mirare ca Otilia Beeskop sa nu audă, de data asta, vocea care o chema în casa Barbarei. Tare ar mai fi vrut să se ducă acolo, când o întâlnește pe Sibyla Wangendorf, în cursul plimbării de la marginea satului. Dar după-amiaza era pe sfîrșite și nu-i plăcea să se întoarcă acasă pe întuneric, riscînd să aibă vreo aventură nedorită, mai ales acum, când avea migrenă. O dureau rău ochii și trebuia să se ducă odată la Hakone, unde era un oculist german. În plus. avea nevoie și de o schimbare, de îmbărbătare. Trebuia să mai vadă și ea alți oameni, să audă alte istorii.

Totuși, înainte de a pleca era neapărat necesar să fie la curent cu evenimentele de pe partea asta și de pe partea cealaltă a lacului. Că doar nu putea sosi la Hakone cu mîinile goale în fața prietenelor ei. Dealtfel, la Hakone locuiau holteii cărora le mobilase casele.

Așadar, în ziua următoare se duse la Barbara. În fața casei lui Schoppe își strînse cordonul mai tare și-și netezi părul. își puse basmaua albastră și și-o legă la ceafă. Dar Schoppe nu era acasă. Plecase cu barca peste lac să-și ia alimentele de la centrul de distribuție. Căci nici Schoppe nu avea chiar totul la îndemînă. Așa, de pildă, trebuia să cumpere sarea, care – oricît era de ciudat –

devenise rară în statul insular JaporJa, înconjurat din toate părțile de apă sărată. Nu avea nici zahăr, chiar dacă se putea lipsi de el. Și, pe urmă, astăzi voia să aducă o *amah* cu el. Pe cea veche, cu care trăise vreo doisprezece ani, o concediasse.

Schoppe nu era acasă și Otilia Beeskop n-ar fi avut nevoie să-și pună basmaua. Dealtfel, acum nici nu mai avea sens. Căci, după ce noua *amah* își va fi preluat îndeletnicirile, chiar și basmaua îl va lăsa indiferent pe Schoppe, care nu râvnea prea sus.

Otilia nu mai era atât de modestă ca înainte; acum, când avea conștiința curată, privea totul de sus. În primul rînd îl expedie pe Bertling afară din cameră, fiindcă voia să discute nestingherită cu Barbara. Lui Bertling nu-i rămase altceva de făcut, decît să-și caute de lucru pe afară. Intrucît nu-i veni altă idee mai bună, se duse, cu Wolfram și Ulii, la Schoppe, unde intenționau să vadă vacile. În afară de asta, voiau să se mai intereseze și dacă nu cumva făcuse pui cățeaua lui de vînătoare, pui despre care Bauschan nu era chiar străin.

Otilia trecu numaidecît la subiect.

„Așadar, începu ea, Sabina a plecat! Nu te înțeleg cum poți sta atât de indiferentă. Îți amintești, sper, că te-am pus în gardă, nu mai departe decît acum cîteva zile. Și apoi Ziethen! Tocmai Ziethen l Barbara, am plîns din cauza Sabine. Cum poate o fată ca ea să fie atât de gîscă și să-i cadă în plasă lui Ziethen, mai ales acum, preciză ea, când și-a lăsat să-i crească barba aia îngrozitoare. Am rămas, pur și simplu, mută. Cum a fost? A luat-o din loc fără să-ți spună nimic? N-ai făcut nici o încercare s-o oprești? Doamne, Barbara, stai așa de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, nici măcar nu deschizi gura.”

„Dacă nu m-ai lăsat să spun și eu ceva... Sabina mi-a comunicat că a găsit un serviciu la Tokio, în același magazin cu prietenele ei!”

„Cum am spus eu!” interveni Otilia Beeskop, întunecată, și-i luă cuvîntul din gură fostei sale vecine din Batavia, pentru a se avînta în considerații interminabile cu privire la generația care se ridică și la asemănările vremii actuale cu anii de după primul război mondial,

de care ea însăși rau-și mai putea aminti decât tulbure. Apoi se întrerupse brusc:

„Ia spune-mi, Barbara, confidențial: Bertling locuiește acum aici?”

Barbara își puse împletitura în poală și, cu două cute între sprâncene, o întrebă aspru, de parcă ar fi avut-o pe Sabina în fata ei;

„Cum?”

„Bine, bine, Barbara. Nu vreau să fiu insistentă. Inehipuieste-ți, ultima oară când am fost aici am uitat să le probez băieților pulovărele. Le-au pus vreodată pe ei

„Da, le vine bine. Mulțumesc foarte mult!”

„Ia spune, ce împletești acolo? Niște șosete? Hai, lasă-mă să le împletesc eu mai departe. Acum, că Sabina a plecat, ai doar atât de mult de lucru, Barbara! Ți ie termin eu.

Că doar am acuma timp la discreție. Pe Ziethen nu-1 mai văd, fiindcă nu mai pot scrie pentru el. O due prost cu ochii. De fapt sînt bucuroasă că nu-1 mai văd; dar, o dată, tot aș vrea să vorbesc cu el și să-i spun, de la obraz, părerea în legătură cu comportarea lui față de Sabina. Nu înțeleg de ce -Bertling nu-i trage odată o sfîntă de bătaie. Pentru el trebuie să fie un lucru ușor. EH o duc rău cu ochii; dimineața – iartă-mă că-fci explic atât de amănunțit – abia dacă-i pot deschide.”

Dar discuția nu-și mai reluuă firul și Otilia Beeskop se sculă și se uită prin cameră, să vadă dacă nu descoperă ceva care să arate că Bertling locuia aici. Dar nu

IU văzu nimic și aruncă vina pe ochii ei bolnavi. Părăsi casa încă înainte de a apune soarele.

Pe drum, îl întâlni pe Bertling cu cei doi băieți, dar nu se opri, ci spuse doar din mers:

„La revedere, voi doi!” referindu-se la cei doi băieți. Apoi trecu mai departe, cu mantoul strîns bine pe talie, cu cordonul, astfel încît neinițiații ar fi putut crede că o fi ea subțirică, dar nu e lipsită de farmece.

Asta era Otilia Beeskop.

În ziua următoare veni Sibyla Wangendorf; își trase nasul smîrcîind, după vechea ei deprindere pe care am mai descris-o, și spuse:

„Bună ziua, doamnă Haffner. Salutări de la mama care a zis să vă dau scrisoarea asta.”

Moșmondi o vreme la băsmăluța de mătase în care erau notele și, cu ajutorul Barbarei, izbuti să desfacă nodul și să-i înmîneze scrisoarea.

Era un cartonaș velin, galben-deschis – adus tot cu curierul diplomatic ele la Shanghai – pe care, în colțul de sus din stîngă, era tipărit cu litere albastre: MW – *Mariana Wangendorf*.

„Dragă doamnă Ilaffnerciti Barbara, în timp ce Sibyla stătea în fața ei, într-un picior, scărpinîndu-și pulpa cu celălalt, „după îndelungă chibzuială, am ajuns la decizia de a întrerupe lecțiile de pian ale Sibylei. Motive diferite mă determină s-o fac: în primul rînd, faptul că Sibyla nu face progrese evidente. Poate că, peste cîțiva ani, o să începem iar lecțiile de pian. În afară de asta\ am pentru Sibyla diferite treburi, pe care trebuie să le termine înainte de Crăciun. Și în al treilea rînd, la iarnă, cînd o fi zăpadă, n-o să mai poată veni pînă la dumneata. încă de pe acum, drumul de două ori pe săptămînă e destul de obositor pentru ea. M-am gîndit, intrucît azi urma să fie ultima oră pe noiembrie. să întrerupem lecțiile chiar începînd cu săptămînă următoare.

îmi permit să alătur onorariul dumatiale pe noiembrie.

Cu cele mai bune salutări, a dumatiale M. Wangendorf

„Te bucuri Sibyla, că azi ai ultima lecție de pian?”

„Ah...”, făcu ea alene, puse pe pupitru caietul de cîntece populare, cu paginile zdrențuite, cu care îi dăduse maică-sa odată în cap, și începu să cînte *Cîntecul trist de Zuccalmaggio*.

Barbara, care ședea în fotoliu, în spatele Sibylei și trebuia să termine, ' în timpul lecției, o parte din lucrurile pe care le avea de cusut, bănuia, pe bună dreptate, că doamna Wangendorf nu enumerase toate motivele*

În dimineața zilei respective, doamna Wangendorf nvusese următoarea discuție cu bărbatul ei, care ședea în fotoliu, citind jurnalul, cu picioarele pe un scaunel și-și fuma havana.

„Erich!”

„Mda?”

„Uită-te la mine și lasă ziarul la o parte, când vorbesc cu tine I Cele mai simple forme de politețe... ei, în sfârșit...”

„Să mă ridic și-n picioare?”

Doamna Wangendorf inspiră zgomotos aerul, astfel încât nasul ei păru să se facă și mai mare, iar perimetrul considerabil al bustului crescuse și mai mult. Fără a lua act de tonul impertinent, pentru a nu spune nerușinat, își manifestă stăpînirea de sine pe care i-o dăduseră cei șapte ani de-aesă.

„Ai auzit că Sabina a fugit?”

„Da”, făcu el plictisit.

„Și că Bertling locuiește acum la doamna Haffner?”

„Hm, da?”

„Și nu consideri necesar să mă pui și pe mine în curent cu toate astea?”

„Doamne, Mariana, bîrfeli, și, pe urmă, doamna Beeskop a fost cît se poate de vagă în legătură cu ultimul punct.”

„Vagă? Te poftesc... Cînd am fost adineaori să iau alimentele, în timp ce tu îți citeai *Nippon Times*» și fumai trabucuri, Bertling tocmai voia s-o ștergă pe Sabina de pe listă. Dar i s-a răspuns că ștergerea de pe listă n-o poate solicita decît tutorele Sabine Haffner. Și a fost întrebare dacă e el. A plecat de-acolo, roșu ca racul.

În orice caz, s-a terminat cu lecțiile pe care le ia Sibyla acolo, și anume chiar de azi!”

„Cum crezi?”, spuse Erich Wangendorf și-și reluă jurnalul. Știa că, dacă încerca s-o contrazică, ar fi avut numai neplăceri.

„Cum crezi! Cum crezi î Ca și cum tu n-ai avea o părere proprie!”

„Fă ce vrei!” și se apucă să citească «*Roadele înțelepciunii*» din

«*Nippon Times*», care conținea aforisme înțelepte ale unor oameni celebri.

„Și pe urmă mă contrazici mereu. Trebuie să ai totdeauna ultimul cuvânt!” Se întoarse pe călcîie și ieși din cameră. Trînti ușa cu zgomot în urma ei.

„Slavă Domnului, se gîndi el și își aprinse havana, pe care într-adevăr o lăsase să se stingă în timpul discuției; slavă Domnului, că se termină și cu zdrăngăneala la pian și o să pot iar dormi liniștit după-masa. Biată Sibyla, nici tu n-o duci ușor!”

Deoarece Sibyla Wangendorf nu mai venea, iar doi elevi japonezi se retrăseseră – se reîntorseseră la Tokio cu mama lor – Barbara nu mai avea decît unsprezece ore pe săptămîină. Din anumite motive prefera situația asta. Întrucît acum avea mai multă treabă în gospodărie. Pe de altă parte, cum să iasă la socoteală cu banii? Bertling adusese nota de plată de la centrul de distribuire a alimentelor și Barbara se așeză pe divan și umplu coală după coală cu socoteli. Dar nu ieșea la capăt. Alimentele se scumpiseră considerabil. Pîinea costa, în noiembrie, de două ori mai mult decît costase în octombrie. Carne nu mai cumpărase de multă vreme.

Iar la sfîrșitul lui decembrie trebuia să plătească iar chiria, pe o jumătate de an înainte; de unde să ia bani? Cu inflația crescîndă, nici nu mai conta faptul că Sabina nu mai făcea parte din bugetul ei. Nu mai avea nimic de vîndut, în afară de patefon. Da, trebuia să-1 vîndă, încă înainte de Crăciun, pentru a face rost de bani măcar pentru chiria pe următoarea jumătate de an. Dar după aceea? După aceea nu mai avea nimic.

Intr-una din zilele următoare aduse și Beatrice Streusand o scrisoare; și doamna Streusand îi comunica, eu ortografia ei nu tocmai ireproșabilă că deoarece veneau sărbătorile, Crăciunul și sărbătoarea japoneză a Anului Nou, că în curînd avea să cadă zăpada, Beatrice urma „deocamdată” să întreruptă lecțiile. Și alătura banii. Doamna Streusand nu-și dăduse nici măcar osteneala să găsească niște motive plauzibile. Beatrice trebuia să înceteze, cu

toate că nu știa încă să cînte *Furtunile iernii făcut-au loc lui florar*.

Zece ore pe săptămînă; cu banii de pe lecții nu putea să achite nici măcar alimentele. În aceeași seară scrisese două scrisori, în care le comunica părinților a doi elevi că, începînd cu luna viitoare, era nevoită să le mărească onorariul.

Bertling veni la ea după cină: era bine dispus,

„Faci socoteli, Barbara? Cit îți lipsește pe lună? Două sute de yenii? Ei, o să facem noi rost și ele ăștia. Nu-ți face griji din pricina asta. Am pus destui bani de-o parte!”

„Nu!” spuse Barbara, făcînd două cute între sprîncene, și continuă să socotească.

„Fii rațională î Îți. aduc banii mîine, cînd vin.”

„Mi-ai face o mare plăcere, dacă n-ai mai vorbi despre asta.”

„Prostii, Barbara!”

Barbara se ridică, rupse proiectele cie ouget casnic și le aruncă în sobă. Se gîndi că trebuia să mai cumpere și lemne. Cărbunii nu-i ajungeau decît pînă la sfîrșitul lui ianuarie sau, dacă făcea economie, pînă la mijlocul lui februarie.

Bertling își aprinsese pipa. Apoi se așeză în fotoliul în care Waldorf nu mai șezuse de două' săptămîni.

„De ce crezi că vin azi așa de tîrziu? Am fost la Ziethen.”

„La Ziethen?”

„I-am tras o săpuneală și, de fapt, ra-am dus la el cu intenția să-1 cotonogesc, lucru care n-ar fi fost într-unu totul conform cu statutele corpului feudal din care face parte, dar ar fi fost o treabă ca lumea și, poate mai eficientă. Totuși – neagă tot. Zice că i-a dat doar & scrisoare Sabineii, au băut un cocktail și i-a arătat articolele sale, pe care pretinde că le-ar îi scris pe teme din antichitate.”

Bertling trase din pipă. Barbara ședea pe un colț al divanului, cîrpea niște ciorapi și nu spunea nimic,

„A negat, ticălosul; dar n-am putut să-i dovedesc nimic. Barbara, ți-am adus un pachet de țigări Chesterfield.”

Barbara uită să mulțumească. Se gindea la Sabina și la „hotelul

de pasaj”.

Nu mai vorbiră despre moartea din dragoste și despre veșnicie. Bertling plecă acasă devreme.

Era duminică și Bertling lucra pe-afară. Tăie lemne, mătură curtea și, după-masă, desfăcu burlanele sobei și le curăță, cu toate că încă n-ar fi fost nevoie. Era plin de funingine pe față și pe mâini, apoi făcu focul la baie,

Mîncară seara împreună, Bertling adusese pești, îi cumpărase de la Schoppe: peștișori din cei mici, pentru care era renumit lacul. Făcură o *tempura* din ei: îi tăvăliră prin făină și îi prăjiră în grăsime. Bertling adusese și grăsime.

Dar, cînd Bertling intră seara, tîrziu, fără să spună vreun cuvînt, în camera Sabine și coborî, încărcat de plăpumi și perne, pentru a-și așterne patul pe celălalt divan, Barbara se opuse și-l împinse, cu povara lui, din nou pe ușă, afară, prietenos, dar ferm.

„Te rog, Heinz!” spuse ea și el plecă. Nu mai făcu nici o încercare. Luă plăpumi pe umăr și le duse îndărăt, în camera Sabine. De ce era Barbara atît ele categorică în privința asta? Cînd ajunsese acasă la el, îi cuprinse din nou melancolia, dezamăgirea, nemulțumirea pentru că era slab și nu se putea impune; pentru că Barbara nu-i venea în ajutor, nu-l încuraja.

Cînd în duminica următoare, Waldorf se duse în sat, ea să facă o vizită soților Brandenburg, îl întilni pe colonelul von Arnim; ochii i se vindecaseră atît de bine, încît putea să iasă acum și ziua din casă, cel puțin deocamdată, pînă cînd căderea zăpezii și lumina vie aveau să-i interzică șederea în aer liber.

Il conduse pe Waldorf pînă la barcă și se arătă dispus să facă o plimbare pe partea cealaltă a lacului și o scurtă vizită la Barbara, Waldorf vîslea. Bine că nu era de față Bertling, care-și bătuse adesea joc de el, cînd îl văzuse punînd mîna pe rame, îmbrăcat cu paltonul de stofă bună și cu pălăria gri *à la Homburg*, pe cap, și făcînd (3arca să înainteze pe suprafața apei prin lovituri ritmice.

Nu, azi Bertling nu era de față. Plecase cu trenul în micul orașel

din nordul Japoniei, unci era fosta lui Facultate. Voia să-și aducă restul de lucruri, pe care nu le putuse pune în siguranță când începuseră atacurile aeriene și când posibilitățile de transport erau reduse. Waldorf știa că Bertling era plecat. De aceea și vîslea azi, cu lovituri măsurate de rame, spre casa Barbarei.

„N-ai mai fost de mult pe la noi”, spuse Barbara.

Și, ce să vezi, Waldorf roși – o roșeață palidă, ca de pastel, îi cuprinse fruntea și obrajii. Puse, ceremonios, bastonul într-un colț al *rokăi*. Intrară în cameră și se așezară.

„M-am îngropat de tot în cărțile mele.”

„Unde ai ajuns acum, Waldorf?”

„La sfîrșitul dinastiei macedonene; legăturile eu regii Ottoni, din a doua jumătate a secolului al zecelea. Dar deocamdată n-am prea scris mult despre ei, deocamdată am adunat materialul și l-am triat; și, de fapt, asta e munca principală: trierea, verificarea și stabilirea rețelei de corelații dintre evenimente, într-un fel oarecum tiranic, de parcă am mai făuri o dată istoria. Cu prilejul ăsta, ai totdeauna conștiința încărcată, pentru că într-un fel sau altul adevărul este violentat. Iartă-mă, Barbara, ar trebui să mă întrerupi totdeauna când încep să țin prelegeri.” Era bucuros că nu mai trebuia să dea socoteală de îndelungata lui absență.

„Un lucru mă uimește, spuse Arnim, de unde iei cărțile, izvoarele? Doar nu poți să scrii, pur și simplu pe baza cîtorva compendii, istoria imperiului bizantin.”

Waldorf zîmbi.

„De fapt e un secret. Dar vreau să-l mărturisesc: înainte de a începe lucrul am cumpărat, clin moștenirea unui englez de la Pekin, o bibliotecă excelentă cu privire la această epocă. Este, fără doar și poate, cea mai completă bibliotecă particulară care există pe tema asta, printre altele, cele mai neobișnuite izvoare și ediții princeps ale istoricilor bizantini din timpul Renașterii și cele mai noi publicații rusești, de dragul cărora a trebuit să învăț rusește. Așadar, ceea ce m-a îndreptat spre munca asta a fost o întâmplare. «întâmplare» e un

cuvînt menit să te scoată din încurcătură, dar care nu spune nimic, nu-i așa?"

„Dumnezeu știe, răspuse Arnim, iar granița dintre întîmplare și destin e pe muchie de cuțit.”

„Ce s-a schimbat aici, în camera dumatăle, Barbara

„Am instalat o sobă.”

„Soba? Nu, altceva. Aa, acum văd: lipsesc patefo* nul și discoteca. O colecție excelentă pe care, înșă, Barbara n-o mai utiliza prea des, de cînd a început să cînte ea înșăși la pian.”

„Aa, da, patefonul..., făcu Barbara, voiai să ascuți muzică? Să cînt ceva T

„Vă rog!” și Arnim se înclină, în fotoliu.

Barbara cîntă un dans de Mozart. La ultima parte fu deranjată de cei doi băieți, care băteau tactul afară, eu bucăți de lemn, în obloanele de la ferestre. Le dădu voie să vină înăuntru și să dea bună ziua. Se interesară unde era barca cu motor a lui Arnim. Dar, cînd aflară că n-o adusese cu el, plecară. În afara bărcii cu motor nu-i mai interesa nimic la Arnim.

„Domnișoara, fiica dumneavoastră, nu e azi aici? a

„Nu. Dealtfel, Waldorf, uite, am descoperit o bucată foarte frumoasă de prințul Louis Ferdinand, știi, cel care la Jena... sau era Auerstädt...”

Cîntă.

Waldorf nu-și exprimă nici o părere, iar Arnim tăcea în general.

„Nu spuneți nimic, domnule von Arnim? Nu vă place?”

„ *«Cum tacent, acclamant»* » 1 stimată doamnă, dacă îmi e îngăduit să modific dictonul, și sper, doar, Waldorf,

1 Cei care tac, aplaudă! (*n. tr.*).

13 – O iarnă pe muntele Fuji că n-o să trebuiască să mă corectezi: *Acclamant* —· se poate spune așa?”

„Bineînțeles, domnule colonel. Asta și așteaptă o asemenea bucată, în timp ce – ei da, Barbara, îmi dau seama că devin din nou plicticos – în timp ce bătrînui Bach nu așteaptă asemenea lucru.

După un coral nu mai poți să aplauzi.”

„Stimata doamnă intenționează să dea un concert, din cile am auzit de la Waldorf?”

Barbaria (privi spre Waldorf; apoi strânse repede notele și spuse:

„Concertul? Da, probabil că va trebui să-1 amîn. Au intervenit cîteva lucruri mărunte. Doamna Wangendorf nu e de acord să transportăm pianul pînă acolo și îndărăt. Trebuie să vorbesc, odată, cu dumneata despre asta. Nu e chiar atît de urgent. Și, oricum, tot nu s-ar mai putea înainte de Crăciun.”

„Mda, firește, Barbara. Mi-am închipuit. Acuma ai. desigur, foarte mult de lucru. N-ar trebui să plecăm și noi, domnule colonel?”

Își puseră, în tindă, ghetele, și Waldorf își luă pălăria *à la Homburg*. Arnim purta o pălărioară verde, de vînător, eam uzată, care era ciudat de mică pentru capul său. Plecară.

.. La soții Brandenburg am auzit azi o remarcă privitoare la casa asta, pe care n-am înțeles-o. O aluzie la – mda, nu știu la cine se referea doamna Brandenburg. Vorbea puțin cam cu dispreț.”

„Bertling”, spuse Waldorf scurt și lovi cu bastonul într-o piatră din drum, de-o făcu să se rostogolească pe taluz pînă-n lac

„Dragă prietene, scria doamna Spittler, îmi lipsești. 1'Neglijezi nu numai parohia, ci și pe mine. N-ai putea să vii iar, ocazional, încoace, pentru o săptămână? Aici e îngrozitor de pustiu. Dar nici la voi nu cred săi fie mult mai altfel. Lumea se hrănește oarecum cu bîrfeli și eu sînt singura aici, sus, care mai citește din cînd în cînd o carte bună. Îți mulțumesc foarte mult pentru romanul Iosif de Thomas Mann, pentru Paul Vaiery și pentru cartea lui Santayana. Oricum, nu e nevoie să-ți extinzi activitatea de misionar și asupra mea. Iar, data viitoare, adu-mi, te rog, și altceva í

Ți-i înapoiez alăturat pe Thomas Mann și pé Santayana. Aducătoarea este doamna Beeskops despre care știu o poveste amuzantă, dar pe care vreau să ți-o povestesc personal. În prezent se desfășoară aici o altă istorie ■ — nu-i poți spune «scandal». Cei implicați în ea nu-s de asemenea

factură. N-au calități suficiente pentru asta – o poveste care-mi face mare plăcere s-o urmăresc. Una dintre soțiile noastre de repatriați, pe care probabil că n-o cunoști și care privea de sus – din câte mi se părea – cu o mină severă, la noi cele care nu luam viața chiar atât de serios ca ea – a căzut și ea acum. Cu Bertling, fostul lector, deci belfer, cel nebun după Schiller „:

«Cu ramura-ți de palmier, stai, omule, buiac acum, la sfârșit de veac...»

Deunăzi i l-am dat pe Schiller în târbacă și a zîm-» bit; dar nu părea s-o facă chiar din toată inima.

E, în felul său, înduioșător să vezi cit de în serios iau amîndoi istoria asta. Ea e măritată și are doi băieți. Cînd a ieșit la iveală povestea, fata ei vitregă a fugit de-acasă, deși se pare că a avut o aventură anostă cu Ziethen, care ar trebui să se mai potolească (toate astea din sursa doamnei Beeskop, care aduce cărțile și care este, în cazul de față, parțială. La ea se referă povestea pe care vreau să ți-o istorisesc cînd vei veni).

Acum, cînd totul a ieșit la lumină, comunitatea de-aici începe să se preocupe de cazul Bertling, care este, momentan, subiectul de discuție cel mai căutat, deși n-ar fi, dacă respectiva doamnă nu s-ar fi erijat înaintea în stîlp al societății.

Și, astfel, totul decurge într-o plictiseală de moarte* Doamna Wangendorf, care este și ea una dintre justițiarile pline de ele – nu m-aș mira să cadă și ea odată, avînd în vedere că bărbatul ei e prea bătrîn pentru ea – i-a refuzat pianul amintitei doamne și acum n-o să mai aibă loc concertul, care era pe jumătate anunțat și la participarea căruia m-am lăsat convinsă de insistențe (Doamne, ce mai frază!). În locul ei, aș fi pus totul în mișcare, tocmai pentru a-l face să aibă loc. Chiar dacă aș fi luat o pianină în locul pianului de concert. Dar tipul ăsta de femeie ia totul atât de în serios, ca femeile lui Ibsen; si în felul lor, de bună seamă că sînt și fericite astfel...”

Vîrsta, celebritatea și un cabinet prosper îl permiteau doctorului Stromberg, specialistul în boli de ochi din Hakone, să-și trateze pacienții cu bruschețe. Nu-i saluta niciodată, ci spunea doar „intră

V\ cînd cineva ciocănea la ușa.

„Cum te numești dumneata?”

„Beeskop.”

„Ce te doare?”

„Ochii, domnule doctor! La început am crezut că e vorba de o inflamație a conjunctivei și mi-am zis: o să treacă de la sine. Apoi am crezut...”

„Treci la fereastră!” iar asistentei, care intrase în cameră cu o fișă de cartoteeă, îi spuse: „Trece-o la capitolul anamneză, caracteristică pacienților de sex feminin.”

O apucă pe Otilia Beeskop de umăr și o împinse spre fereastră.

„Să nu-mi scot, mai bine, mantoul V întrebă ea.

„Privește în tavan!” Cu degetul mare și cel arătător, depărtă pleoapele ochiului drept, pentru ca globul, congestionat la colțurile ochiului să se degajeze. bine!

„Nu te uita la mine, ci în tavan! Ochiul celălalt!”

Luă, cu o pipetă, un lichid cafeniu dintr-un flacon mic, și-i picură în amîndoi ochii.

„Comprese cu acid boric. Cel mai bine e să le legi cu un prosop și să le lași așa peste noapte. De două cri pe zi, cu o pipetă, cite două picături din soluția asta, în amîndoi ochii. Domnișoară Olsen, eliberează pe urmă cinci, nu, doi centimetri cubi de soluție de sulfat de zinc 0,25 la sută și trece-o pe notă. Scrii clar instrucțiunile pe eticheta sticlutei. Mai sînt pacienți afară?”

Se spală pe mîini la o chiuvetă din colțul cabinetului de consultații.

„Cînd să mai vin iar, domnule doctor?”

„Să mai vii iar? Nu-i nevoie!”

„Da, dar ochii îmi sînt adesea lipiți de tot, mai ales dimineața, și m-am gîndit...* ”

„Nu e chiar atît de ușor să gîndești, i-a spus consilierul aulic Meyer, lui Goethe. Ce-ai făcut pînă acum Vs

„Mi-am tamponat ochii cu vată și cu acid boric.”

„Bine! Poimîine încetează secreția”.

„Dar, dar gîndeam...”

„*Conjunctivis catarrkalis*, domnișoară Olsen. Trece asta în fișă. Iar dumneata? Nu-ți închipui cine știe ce. Ai o boală cu totul obișnuită, pe care o au jumătate din pacienții mei, în lunile cu praf. Nu e mai interesantă decît un guturai. Intră!”

Otilia Beeskop plecă și comunică tuturor, ca să se știe, că nu pune mare preț pe domnul doctor Stromberg și că pentru ea e, pur și simplu, o enigmă, cum de a ajuns profesor. Felul lui de a te examina e „superficial” ’, termenul cel mai blind, de care dispune pentru asta. S-ar fi putut, foarte ușor, să fie ceva mai grav! Speră să-i poată dovedi neglijentului domn doctor Stromberg, că n-a fost chiar atît de necomplicat cazul ei, așa cum și-a închipuit el, și că oricum, e mai interesant decît un guturai banal. Dar secreția încetă chiar a doua zi, iar cei doi centimetri cubi de picături pentru ochi nu fuseseră consumați încă nici pe departe. Înclina să declare voiajul ei un eșec. Și, după trei zile, în care făcu ocolul cunoscuților, cu ochelari negri pe nas, și în care îl vizită și pe un fost proprietar de casă din Tokio, plecă îndărăt, în sat, cam fără voie.

Lenjeria neagră cu danteluțe, pe care și-o pusese, plină de speranțe, nu fusese valorificată cu prilejul examenului medical.

Chiar dacă Otilia Beeskop nu era de obicei mofturoasă în alegerea clienților ei și transmitea utimele informații-palavre oricărei persoane pe care-o întâlnea, totuși se putea și stăpîni uneori; strîngea din buze, își lăsa bărbia în piept și tăcea.

Avea un simț deosebit al valorii informațiilor sale, al efectului pe care-1 produceau. Astfel, lui Bertling, pe care îl întâlnește pe un peron din Tokio, eu un rucsac în spinare și cu două geamantane în mîini, îi vorbește, în tot timpul. călătoriei de întoarcere în sat, numai despre lucruri neesențiale. În orice caz, nu lansă informația mai importantă decît atunci cînd își făcu apariția ia Barbara, în după-amiaza zilei următoare, cu doi ciorapi gata împlețiți.

„O să te intereseze, Barbara, faptul că am văzut-o pe Sabina la

Tokio, la hotel.”

„Ți-a dat vreo scrisoare să-mi aduci?”

„O scrisoare? Otilia părea foarte mirată. Nu, nimic asemănător. Nici măcar n-a întrebat de voi. Dealtfel, nu era singură.Λ

„Nu?”

„Arăta bine, adică era puțin prea împopoțonată, cam ca vânzătoarele de magazin, și nesperioasă.” Asta o spunea tocmai doamna Beeskop! Dar se vădi numaidecât că altceva nu mai avea de spus. Nu știa nici măcar cine erau cei doi cunoscuți.

„Sedeau, eu Sabina, în holul hotelului și beau ceai. Și, atunci, n-am avut poftă să mă bag peste ei.”

Vorbi mai departe despre hotelul care îi confirmase așteptările cele mai pesimiste. Dar trecu sub tăcere faptul că nici măcar nu vorbise cu Sabina. O salutase doar, de departe, și așteptase să vină la masa ei și să-i prezinte pe cei doi ofițeri. Dar nici gând de așa ceva! Cei doi ofițeri și Sabina părăsiseră hotelul împreună.

Iar Otilia Beeskop rămăsese singură în hotelul de pasaj. Nici diplomații italieni nu se sinchisiseră de ea, fapt care îi întărise în mod deosebit repulsia față de* diplomați în general, și față de cei italieni în special. Se dusese singură în camera ei și suferise de dureri de cap. Oare îi trecuse vremea? Venise timpul să cedeze locul altora mai tinere? Sau acești soldați tineri nu erau încă destul de maturi și nu recunoșteau aurul, când îl vedeau? Avu din nou motiv să se îndoiască de generația care se ridica. În rest, era însetată și ar fi dat tare mult pentru a obține o sticlă de whisky sau de coniac. Dar nici dorința asta nu i se împlini.

„Acum ai mult mai mult de lucru decât înainte, Barbara? Firește, dat fiind că nu te mai ajută Sabina! în afară de asta, am auzit că *amah*, care-ți spăla rufele pînă acum, nu mai vine la tine. Nici înainte nu prea pricepeam eu bine cum poți să ieși la socoteală cu banii, când totul s-a scumpit, iar tu ai renunțat la ajutor, ceea ce n-a fost – în fond pe mine nu mă privește, dar n-o să mi-o iei în nume de rău, dacă am s-o repet – n-a fost tocmai înțelept. N-ar fi trebuit să

renunți. Dar de fapt n-am venit aici ea să te descos, chiar dacă crezi asta despre mine; ia spune-mi cât ai căpătat pentru patefon și discuri? Adică – dacă nu vrei să-mi spui – nu vreau să fac impresia că aș fi curioasă...”

O simplă bănuială, nimic altceva, care a determinat-o să pună întrebarea, când a văzut că patefonul nu mai era în cameră.

„O mie cinci sute de yeni.”

„Barbara, nu ești în toate mințile! E mult prea ieftin! La Tokio ai fi obținut dublu. Pe viitor, când mai vrei să vinzi ceva, sfătuiește-te mai întâi eu mine! Oricum, o mie cinci sute de yeni, cu ăștia o mai poți duce o bucată de vreme.”

„Plătesc două sute cincizeci de yeni pe lună chiria pentru casă.

„Ia spune-mi, Bertling mănîncă deseori aici V

„Uneori, da”.

„Eu l-aș pune să-mi plătească, Barbara. În asemenea probleme nu trebuie să manifesti o delicatețe deplasată. Buzuie-te pe mine! În privința asta am experiență, aproape că aș zice „din păcate „. Bărbații consideră mîncarea și altele asemenea drept ceva de la sine înțeles. Cu mînearea, însă, abia începe. Și, după aceea, ai toată gospodăria pe cap și unde pui că mai trebuie să cîrpești și ciorapi și, pînă la urmă, să mai speli și rufe! Ascultă-mă pe mine! Bărbaților trebuie să le-o spui de la obraz că nu se poate trăi numai din iubire. Nu, în privința asta nu te înțeleg! Să nu-i fac eu lui Bertling oclată o aluzie, știi, o aluzie de-aia nu tocmai transparentă?”

„In nici un caz, Otilia!”

„Nu-mi mai tot zice mereu Otilia! Știi că nu pot să sufăr! N-am să i-o iert niciodată tatii că mi-a dat acest nume și că – și asta face ca povestea să. fie și mai fatală – m-am ales cu numele ăsta fiindcă așa se numea iubita lui din tinerețe, nici măcar maică-mea, ceea ce ar mai fi fost de înțeles, cu toate că n-a fost niciodată însurat cu mama mea. Stări de lucruri ca în vechea Romă – așa ar fi zis Ziethen. Apropo, ce-o mai fi făcînd? Tot cu barbă?”

„Privirea” nu-i mai apăruse Barbarei, de când Sabina era la

Tokio. Și, cu toate astea, acum lua din ce în ce mai des tablete de dormit, nu numai când fusese Otilia Beeskop, ei și când Bertling pleca târziu acasă și când toate păreau să fie la fel ca înainte. Iar când Waldorf și Arnim îi făcuseră o vizită, prin surprindere, vechiul ei prieten văzuse limpede că era mai palidă decât înainte. Coșmarul „privirii” nu se rmai repetase, dar neliniștea îi rămăsese. Și se întâmpla uneori, în timpul zilei, chiar în cursul unor activități lipsite de importanță, de pildă, când ședea în bucătărie și curăța cartofi, ca privirea ei să rămână „fixată” într-un punct. Și atunci vedea totdeauna aievea clipa când urma să se întâlnească cu Fritz – într-o gară, pe vapor, la un hotel. O vedea în toate amănuntele. Ea avea un pardesiu, iar Fritz purta un costum de lină, deși la tropice nu-l văzuse îmbrăcat decât în alb sau în *palmbeach* de culoare deschisă. Era mai subțire, avea cute adinei pe față, culoarea tenului galbenă, nesănătoasă. O lua în brațe, iar Sabina și copiii stăteau de-o parte. Sabina, cu ochii negri, foarte depărtați între ei, ca ai tatălui său, urmărind, aspru și rece, salutul lor. Apoi Sabina avea să-i zică: „Tu nu vezi, papa, că te înșală? Că abuzează de încrederea ta? Nu e mai bună decât mama mea adevărată, cu nimic mai bună l Chiar mai rea, căci știa bine curii o să te doară.”

Apoi, chiar în aceeași seară, când se vor duce la culcare, Barbara avea să-i spună totul. Apoi tăcere, întuneric. El n-avea să scoată nici un cuvânt, aveau să stea amîndoi culcați, unul lîngă altul, fără ca ea să mai audă ceva de la el. Dar el nu va dormi; nici el și nici ea. Vor sta treji amîndoi, pînă a doua zi dimineața.

Barbara le cînta copiilor, ca în fiecare seară cîupă ce se urcau în pat, un cîntec. Din tavan atîrna lampa cu becul chior, iar camera era doar slab luminată, și rece,

„Mama-ți scutură un pomișor9 Uite, cade jos un visușor”

Copiii aveau ochii deschiși și priveau în tavan. Deodată se opri în mijlocul cînteeului și chibzui, dacă să-i spună lui Fritz totul chiar din prima seară. O să îndrăznească? Sau o să încerce, pur și simplu, să uite totul? Să uite că Heinz ședea acum jos și o aștepta? O

înțelegere, meexprimată formal, ca ea să nu spună nimic despre Sabina și Sabina nimic despre ea? Dar, într-o bună zi, băieții, Wolfram sau Ulii, aveau să vorbească la masă de unchiul Bertling. Că a demontat complet pompa, că ședea totdeauna, seara, la ei. Și Fritz și Sabina aveau să se uite unul ia altul. Fritz avea să spună: „Dar despre el nu mi-ai scris niciodată”. Ea va pune șervețelul jos și va ieși din cameră. Nu va mai putea suporta. Și atunci va trebui să-i spună totul.

Bertling așteaptă jos și Ulii întreabă:

„De ce nu eînți mai departe, mamă?”

Wolfram îi explică fratelui său mai mic \

„Mami e tristă, fiindcă tati nu e cu noi. Nu-i așa, manii?”

Și Barbara cîntă încă o dată cîntecul, de la capăt; apoi se duce jos și Heinz o întreabă:

„Nu te simți bine, Barbara? în ultimele zile ai fost cam palidă”.

Din ziua aceasta Barbara dormi sus, în camera Sabine, în care era frig. Vîntul, care sufla dinspre mare, zguduia obloanele subțiri, de lemn, ale ferestrelor și găsea pe unde să intre în cameră; umfla perdelele și șuiera printre grinzile podului de sub acoperișul de paie, înalt și înclinat.

Barbara se gîncîea la zilele și săptămîinile din Germania, în care n-avea să-i spună nimic lui Fritz. El 11-avea s-o întrebe niciodată. A primit odată, într-o scrisoare, un răspuns la o întrebare pe care n-a rostit-o niciodată, și o crede pe cuvînt. Dar ea se gîndește în fiecare zi, tn fiecare clipă la Heinz și la faptul că 1-a iubit. Apoi

Sosește, într-o zi, o scrisoare anonimă. Sau Fritz află eeva de la Bruno Beeskop, căci Otilia va vorbi cindva, eu siguranță, despre asta. Fritz vine acasă, îi dă scrisoarea și-i spune:

„Uite, Barbara, citește-o și arunc-o la coș!”

Barbara se duse jos, în camera de baie, și luă un somnifer.

Nu va putea uita niciodată, nu va avea voie să uite vreodată că 1-a iubit pe Heinz. L-a iubit? S-a petrecut în privința asta vreo schimbare, ca să vorbească la trecut? Oare nu-1 mai iubește? Nu-i va

iubi totdeauna? Oare ce i-a spus Heinz, acum cîteva -săptămîni, cînd a plecat Sabina? „Pentru iubire, spusese el, e necesară, ca parte integrantă, voința de permanentizare a acestei stări, de durată în vecii vecilor. Iubirea nu încetează niciodată. E în afara, timpului, m-are sfîrșit, nici viitor. În cadrul ei, doi oameni sînt transpuși în starea din paradis. Și, chiar dacă, (pentru studierea acestui fenomen, Waldorf avea să folosească un timp dublu decît pentru istoria sa bizantină, tot nu va ajunge mai departe în această privință. În viața iubirea este forța cea mai mare. Dar este ea amintită vreodată în istorie? Istoricii consideră că nu merită să se ocupe de ea. Evită să vorbească despre ea și trece, jenat, mai departe.

Doar exteriorul omului care iubește, trăiește în timp. Iubirea însăși este, de la bun început, latentă în noi și nu se stinge. Ea nu încetează niciodată.”

Astfel a vorbit Bertling în seara aceea, iar spusele lui sunau înțelept. Și, cu toate astea, nu era mulțumit de explicațiile sale. „Oare e adevărat, se gîndea el, că acela care iubește încearcă să și cugete asupra iubirii? Sau, dragă prietene, te străduiești din răspuțeri să te convingi singur de ceva și să sprijini, pe reflecții, ceva ce nu mai stă în picioare în mod sigur? Vrei să acoperi, cu vorbărie zgomotoasă trosniturile eșafodajului? Nu-1 auzi cum trosnește T

Waldorf schimbase demiul eu un palton îmblănit, sare avea un guler maro, de biber. Pe cap purta o căciulă tot de biber. Il întîlni pe Bertling pe drum. Ar fi preferat, acum, sa întîlnească pe oricine altul în Icei lux Bertling.

„O expediție polară, Waldorf?”

„Da, dumneata umbli încă, firește, fără pălărie, dar cel puțin ți-ai pus paltonul. Mă duc în sat.44

Omise să spună la cine voia să meargă: la doamna Brandenburg.

Waldorf ajunse la ora ceaiului. Brandenburg puse pipa de-o parte și luă, din cutia plată, o Corona, din care mai avea o rezervă frumușică în dulap.

„Nu e rost de fumat pipă, Waldorf. Poate că ai să mă poți

înțelege, deși dumneata faci parte, de fapt, din altă categorie, a Alhambrei. Dar fumătorii de pipă aparțin unei fracțiuni, cu care aproape că nu e posibilă nici o înțelegere.

Uite, un american mi-a lăsat ieri pipa și tutunul aici și a vrut să mă convertească. Azi am făcut a doua încercare. Vezi, deci, că-mi dau osteneală să înțeleg sufletul fumătorului de pipă, deși mă simt mereu cu conștiința încărcată față de trabucurile mele Corona, de parcă m-aș deda unor plăceri interzise. Vai, n-a fost nici o plăcere și a trebuit să beau mai întâi o ceașcă de cafea, pentru a scăpa de gustul pipei. Americanul a fumat și el o Corona la mine, cred că numai din politețe. Ți se rupea inima numai văzându-1 că nu face creștătură în trabuc, ci doar o gaură cu chibritul din care cauză acesta i se stingea mereu. Părea la fel de nefericit ca englezul care poruncește să i se aducă din pivniță un «Hock», ceea ce poate fi într-adevăr un vin de Hochheim, de unde se pare că derivă și cuvântul dar care include în realitate totul, de la sticla turtită, cu vin de Franconia, pînă la vinul de Mosela. Mă știi, Waldorf, eu sînt răbdarea personificată, dar într-un fumător de pipă nu mă încred, pînă ce nu-mi dovedește că e demn de încredere. Iar cu fumătorii de țigări nici nu mă angajez în discuție."

„Dă-mi, te rog, o țigară Camei, spuse doamna Brandenburg zimbînd, și dă-mi voie să-ți amintesc că există oameni, care pot fuma și trabucuri și țigări, chiar dacă nu o fac concomitent.”

Aici domnul Brandenburg ridică privirea și spuse:

y, Aa, îartă-mă, Friederica!"

„Cînd ne-am cunoscut, nu existau încă Corona, sau oel puțin nu-mi pot aminti că pe vremea aceea ai fi fumat altceva decît țigări grecești Papastratos.”

„Nu dovedești prea mult tact, dacă îmi amintești, în prezența lui Waldorf, de păcatele mele din tinerețe, de anii mei de erezie. Fiecare om își are punctele sale întunecate în viață, Waldorf, și poate că ar trebui să fiu mai răbdător.”

„Ce mai e nou pe partea lacului dinspre dumneata? Waldorf, o

Corona?”

„Da, mulțumesc! Pe partea lacului dinspre mine. Ah, doamnă, nu văd și nu aud mai nimic. Lucrez la lunga nea istorie și sînt cam cu o mie de ani în urmă, astfel ncît uneori chiar visez că merg pe ulițele strimte din -Viiklagard – frumos nume, pe care vikingii l-au dat vechiului Bizanț, nu-i așa? Ți se rostogolește pe limbă: Miklagard – Miklagard...”

„Dragul meu Waldorf – spuse doamna Brandenburg și aruncă o privire zîmbitoare spre soțul ei – dumneata nu te poți preface. N-ai venit azi la noi, ca să ne povestești despre Miklagard, ci ai altceva pe inimă. Așadar: prietenul dumitale Bertling și Barbara Haffner î Ai euvîntul!”

„Stimată doamnă, ați ghicit. De asta am venit. Ce e de făcut?”

„Ce e de făcut? Aștept de la dumneata o relatare a tot ceea ce ai întreprins: că l-ai dojenit cum trebuie, că te-ai dus la Tokio și ai vorbit cu Sabina, sau că vrei să împrumuți de la soțul meu pistoale, pentru că l-ai provocat la duel pe Ziethen/”

„Vai, stimată doamnă, dacă ar fi atît de ușor! încă nu sînt lămurit, că voi rezolva ceva vorbind cu Bertling. Mă gîndeam, stimată doamnă, dacă ați vorbi dumneavoastră odată cu Barbara...”

„Nici nu mă gîndesc!”

„Da, dar ea e cea mai rațională. Dacă ați vedea cum li merge! Pare atît de abătută, are cearcăne la ochi... Și mai știu că, din lecțiile pe care le dă, nu poate trăi pe multă vreme. Familiile Streusand și Wangendorf au abandonat-o. În afară de asta, în ourînd trebuie să plătească iar chiria și are de îngrijit doi copn. Concertul 1-a amînat și, ceea ce e de fapt, lucrul cel mai grav, nu mai cîntă nici la pian.”

„N-ar fi trebuit să se vîre în toată istoria asta! Iar domnul doctor Bertling ar fi trebuit să i-o spună numaidecît. Că doar poetul lui a scris:

«Ferice-i omul fără vină, Cu, pururi, inima senină! Pedeapsa noastră-l va cruța și liber meargă-n calea sa. Dar vai de cel ce într-ascuns... /»

Nici nu mă gîndesc să vorbesc cu doamna Haffner» Dumneata,

Waldorf, ești cel mai indicat pentru asta,

«*zis-a doamna preoteasă*» ”.

Waldorf puse țigara de foi pe marginea scrumierei.

„Domnule consul general, nu-i mai simt mici un gust. Nu, cînd mă gîndesc acum, cîte griji are, cum arată – nu, stimată doamnă, nu se poate. Oare are vreun sens să vorbim cu ea?”

„Aha, în sfîrșit, Waldorf! Acum descoperi că n-are nici un sens. Dumneata și cu mine am realiza exact contrariul a ceea ce dorini. N-am ajutat-o. Atît cit o cunosc, o să se regăsească singură. Că floarea de mai a păcatelor a și trecut și că pune povestea asta la inimă, este un semn bun. Trebuie s-o lăsăm pe ea să acționeze. O să se regăsească. Sau crezi că nu? Oricum, afacerea asta nu-i mai face nici o plăcere. Asta-i deosebirea dintre ea și doamna Beeskop, dacă le poți pomeni pe amîndouă dintr-o suflare. Iar faptul că are acum bătaie de cap, îl merită din plin. Singurul lucru pe care l-am putea face – nu zic că și trebuie să-1 facem – ar fi, poate, s-o punem pe jeratic, să-i aducem aminte de soțul ei, de copii, de Sabina și de escapada ei; să-i întărim conștiința și să-i spunem că această conștiință are dreptate. Dar cred că nu e necesar. Tu ce zici, Waldemar V

„Nu, nu e necesar.”

„Și, vezi dumneata, Waldorf, dacă o femeie sare o dată peste cal– mda, frumos nu e, nici pentru femeia și cu atît mai puțin pentru soț, dar... ho! — acum trebuie să pui frîna. Acel «dar» îl retractez, nu-mi pot lua răspunderea. Totuși un lucru trebuie să faci, Waldorf; să-i tragi o săpuneală prietenului dumitale Bertling.”

„Trebuie s-o fac?”

„Da, asta trebuie. Și o să-și dea seama, poate nu azi și nici mîine, clar în curînd. Fă-o cît mai grosolan cu putință și invocă spectrele cumplite ale nopții! Căci, vezi bine, el nu-i bărbat! Dacă ar fi, Barbara ar face muzică acum și n-ar fi atît de palidă. Da, atunci cazul ar fi mult mai dificil și n-aș ști ce trebuie să facem.”

„N-ați vrea mai bine dumneavoastră... cu Bertling...”

„Nu, dumneata! Și acum aprinde-ți iar țigara de foi. dacă nu vrei să pierzi considerația soțului meu și a mea!”

Barbara era în bucătărie și punea *tempo* – tava japoneză de tinichea – la copt, pe soba de mangal. Sta la masă și frământa aluatul pentru cozonac. Nu mai erau decât zece zile până la Crăciun.

„Căci știi, Otilia, turtele dulci – le-am făcut cu mierea de la Schoppe – trebuie să stea cel puțin bpt zileca să devină crocante și să poată fi ronțăite.

„Ah, cozonacul!” spuse Otilia și nu vru să audă nimic despre asta. În bucătărie era frig și ea rămăsese cu blana de vidră chinezească puțin cam jumulită, pe ea: cadoul de Crăciun dintr-un an când mai trăia încă în păcat. Trăgea printre dușumele, cu toate că Bertling căptușise bucătăria cât putuse mai bine. Otilia își dăduse căciulița de blană gri, pe ceafă. într-un mod dezordonat dar comod, în contrast cu blana elegantă.

„Așază-te, te rog, aici pe scăunel, Otilia, și bate aluatul ăsta cu telul! Eu am. să întind între timp aluatul pentru turta dulce.”

Barbara îi puse în mână un castron, iar Otilia se așeză și începu să bată, dar se opri deodată și își șterse ochii de lacrimi. Otilia fu nevoită să împrumute o batistă, căci ea însăși, cu neglijența ei, nu avea nici una în geantă. Gura îi era schimonosită și urită, îngustă, iar nasul i se încrețise a dispreț. O imagine jalnică, neajutorată, inspirînd milă, cum ședea așa pe scăunel, cu castronul în poală, îmbrăcată cu blana moale, gri, și cu căciulită ce-i alunecase dezmățat pe ceafă. Ședea acolo ca un copil. Barbara nu știu ce să-i spună; continuă să taie, cu o formă de tablă și cu un pahar, luni pline și semiluni, din aluatul întins cu sueitorui.

„Iartă-mă, Barbara! Mă apucă așa câteodată. Acum, cu puțin înainte de Crăciun! Tu ai copii și ai totdeauna ceva de făcut. Ai pe cineva de care să ai grijă, și nici nu ești înzestrată cu corzi atît de sensibile ca mine. Dar eu, eu sînt singură cuc pe lume. Și, dacă o fi să ajungem iar, odată, acasă – nu știu ce-o să se-nîmple. Când o să-l revăd pe Bruno – mă tem grozav, numai când mă gîndesc la asta. Il

cunoști, doar! Barbara, uneori nu pot să dorm noaptea. Și tu pățești tot așa? Ce ne facem? Nu trebuie să se afle. Dar, fii sigură: o să se afle! Bărbații au nasul fin.⁴⁴

Își suflă nasul în batista împrumutată, care se udase, acum, de tot, și scotoci prin poșetă.

„Uite aici scrisoarea pe care mi-a trimis-o Bruno. A sosit aseară. Am să-ți povestesc ce-a scris. Aici, la mijlocul scrisorii, începe deodată: *«Și sper că în anii cit am fost despărțiți, n-ai făcut nimic ce-ai putea regreta. Aici în lagăr, umblă de la o vreme zvonul, că unele din soțiile noastre nu s-au comportat, în Japonia, așa cum ar fi trebuit. Nu se rostesc nici un fel de nume, dar poți să le pui în gardă pe toate cele în cauză, că n-o să precumpețim nimic, pentru a afla totul...»*

Asta e, ai văzut, Barbara! Asta e Bruno! Exact ca înainte, nebun de gelozie, și nu vreau să-ți mai descriu la ce scene ducea asta, uneori, în Batavia. Era îngrozitor și, uneori, când îl apucau asemenea crize, mă suiam în pat, de frică. E un om de jos. Doamne, și acum amenință, de parcă ar ști ceva. Oare ce putem inventa, dacă o ieși ceva la lumină?"

Barbara continuă să taie luni pline și semiluni, văzu dp focul din soba de mângal, și de *temp*i. Otilia Beeskop vorbea cu „noi⁴⁴ și folosea cuvântul „noi⁴⁴. Oare Barbara avea motiv să se necăjească din cauza asta și să stea acolo, cu două cute între sprâncei^e, și să tacă? Da, făcea parte dintre „eleCi și ceea ce Bruno Beeskop scrisese, în felul său, era, într-o altă formă, același lucru pe care Fritz nu-l scrisese, dar se temuse de el.

Otilia Beeskop continua să bată aluatul. Avea marginile pleoapelor înroșite, pudra de pe față i se ștersese; dar prea puțin îi păsa Otiliei de asta. Și, în timp ce invar tea, cu o pasiune subită, telul prin aluatul păstos, spuse:

„Să sperăm că toți cei interesați vor fi destul de deștepți ca să-și țină gura. Dar mă tem că mai e, pe ici, pe colo, câte una care nu-și poate ține gura. Acea trebuie să știe însă, că taie în propria ei carne. Zău, Barbara, ascultă ce-ți spun, dacă o cuteza vreuna să vorbească

pe socoteala mea, o să vadă ea cine sînt! Nu cunosc nici una care să n-aibă nimic pe răboj. Și, Ia nevoie, o să mai inventez și eu ceva în plus.”

Își schimonosi din nou gura, de i se văzură punțile de aur, și se porni pe plîns.

„Oh, n-are nici un rost să vorbesc așa. Azi sînt atît de răscolită, fiindcă am auzit, la hotel, că peste patru săptămîni vom fi trimiși acasă...”

„Peste patru săptămîni? Acasă?”

Otilia Beeskop dădu din cap și, pentru a nu lzoueni într-un plîns cu sughițuri, își mușcă batista udă. Fu nevoită să pună castronul cu aluatul de cozonac pe masă, căci acum se lăsa pradă, cu totul, sentimentelor care-o frămîntau, la gîndul întoarcerii acasă. Dar și Barbai^a simți nevoia să se așeze pe singurul scaun din bucătărie. Își puse mîinile în poală. Dar, cînd, îndată după aceea, o privi pe Otilia, se sculă din nou, fără un cuvînt, și continuă, deși nu cu o mîină tocmai sigură, să taie luni pline și semiluni clin aluat.

„Te-am așteptat la cină, Heinz.”

Bertling se rezemă mult pe spate, de divan, astfel încît aproape că era lungit pe el. Barbara ședea lîngă el, cu un lucru de mîină.

„Am lucrat. Sania e aproape gata. Mîine am să-i prind cu cuie tălpicilp, dacă le-o fi făcut fierarul din sat.

încă zece zile, apoi, Crăciunul. Nu știu de ce – dar aniul ăsta îmi lipsește atmosfera de Crăciun. Oare o fi în legătură cu situația în care ne aflăm? Trece zi după zi, toate îa fel, și nici una nu aduce nimic nou. Săj? tămîna viitoare renunț la orele mele din sat. Jiirgen Streusand vrea să plece poimîine la Tokio. Ar fi putut să aștepte măcar pîină la Crăciun sau pîină la Anul Nou. Dar nu, nu mai poate aștepta pîină atunci. Iar eu, am să mă apuc de altă muncă. Așa nu mai poate să meargă! Să dai lecții cîtorva băieți, să le bagi în cap ani, din istorie, să citești cu ei Tacit și să-i pui să scrie compuneri. Toate astea... dar nici nu merită să vorbești despre ele. Mi-am irosit timpul oarecum fără folos. Tu, Barbara, te-ai schimbat.44 „Da.44

„Ai devenit altfel decît atunci, cînci ne-am urcat prima oară pe munte, mai ții minte? Purtai șortul bleu și bluza bleu. Acum a venit iarna, iar tu ești mai reținută. Barbara, te aoasă ceva si trebuia să te întreb

» j «

odată: eu sînt de vină, nu-i așa? Cred că regreti ce-ai făcut. N-a fost bine. Tu ești altfel decît Otilia Beeskop, iar eu – ar fi trebuit – n-aveam voie să te iubesc. Abia de cînd a plecat Sabina văd asta; ar fi trebuit să-mi dau seama mai de mult! Ar fi trebuit să mă gîndesc la tine, nu la mine... Sabina a fugit de-acasă numai din cauza noastră, din cauza mea. Iar tu, tu nu te gîndești numai la zilele pe care le trăim acum, ci și la viitor și la trecut. N-are rost să ne învîrtim în jurul miezului problemei, Barbara, căci chiar tu ai spus-o odată; ești măritată.⁴⁴

„Da, Heinz.fr

„Și îți iubești soțul.”

Barbara împleți mai departe și nu spuse nimic. „Da, taci. În generai vorbești atît de puțin. întotdeauna ai fost tăcută și, de fapt, numai cînd cînți la pian se vede ce gîndești. Waldorf a spus-o odată, cu multă, multă vreme în urmă. Acum, nici măcar nu mai cînți la pian.

Barbara, te întreb și trebuie să-mi răspunzi: n-ar ii mai bine să... să mă întorc iar acasă, la mine, s-o aduc pe Sabina îndărăt și să trăim iar ca mai înainte, ca niște buni prieteni? ⁴⁴

Barbara puse deoparte ciorapul pe care-1 împletea și se lăsă pe spate.

„Nu, HeinZ, acum n-ai voie să mă lași singură. De îutîmplat, tot s-a Intîmplat.”

„De întîmplat, tot s-a întîmplat...”

O cuprinse cu brațul pe după gît:

„Ar fi trebuit să spui: te iubesc la fel ca în prima zi. Dar tu spui resemnată: de întîmplat, tot s-a întîmplat, și acum trebuie să dormim așa cum ne-ara așternut.”

„Heinz! Voiam să spun că dacă ne despărțim – tot n-o să mai fie ea înainte.”

„Asta sună ca din gura Sabinei. Cred că și ea a spus-o odată, când i-am propus să trăim ca niște prieteni buni.”

„îndărăt tot nu mai putem da, Heinz. Și oare vrem? Vrei să mă lași acum singură T

„Nu, Barbara, nu, nu î Dumnezeule, știi doar că nu vreau asta! Nici nu pot s-o fac! Văd cit ești de palidă, știu că nu dormi destul. Ești nevoită să muncești prea mult și ai și griji. Și, cu toate astea, mă ții la distanță. Refuzi să primești chiar și numai un yen de la mine, astfel încât nici nu îndrăznesc să mănîne la tine. Fixezi granițe. Și nu trebuie să faci asta.”

Barbara îl trase spre ea și-i luă capul în poală.

„Heinz, tu ai vorbit eu cineva: cu doamna Brandenburg sau cu Waldorf sau cu altcineva, care crede că e bine intenționat față de mine, dacă mă aduce iar pe drumul bun; ai vorbit cu un misionar. Nu, nu e nevoie să-mi răspunzi. Heinz, te iubesc încă la fel ca înainte.”

Barbara îi confirma ceea ce voia să audă, vorbea... Dar nu mai erau aceleași întrebări și răspunsuri fără sens, ca înainte, care trebuiau doar să confirme ceea ce știau. Bertling întreba grav și cu îndoială, iar ea vorbea insistent și căuta motive care să-i poată susține afirmațiile, motive care, totuși, nu mai convingeau.

Nu, și Bertling era destul de inteligent ca să-și dea seama de asta, după ce plecă acasă; căci nu-i îngăduia nici măcar să-și petreacă noaptea în casa ei. Il ținea la distanță. Și, totuși, îl sărutase ca odinioară și se făcuse iar tîrziu.

În aceeași după-amiază Bertling îi spusese lui Waldorf:

„Hotărîrea cu privire la ceea ce mă sfătuiești să? ac – și nu pun la îndoială sfatul dumitale bun, dragă „Waldorf – nu depinde de mine, ci de Barbara. Pot să-ți spun de pe acum răspunsul ei. Dar, dacă așa vrei, am să mă mai asigur o dată, întrebînd-o. Ce cuvînt urît, «asigur»-! Și, dragă Waldorf, sugestia dumitale ar fi fost la

Iqcu! ei în cazul unei legături, cum avea doamna Beeskop ou Ziethen, înainte ca el să-și fi lăsat barbă. Dar ceea ce simțim, Barbara și cu mine, unul pentru altul, e cu totul altceva. Știu că nu ai vederi înguste, că nu ești limitat, deci ai să mă înțelegi dacă te asigur că situația noastră depășește concepțiile burgheze atât de obișnuite aici, sus."

„Da, da, făcu Waldorf, n-aș vrea să insist prea mult și clacă mi-o spui, te cred. Misiunea mea, sau mai curînd întrebarea mea, nu pornește numai din grija ce v-o port amîndorura, Bertling. Dacă te crezi în stare s-o scoți la capăt cu concepțiile burgheze, ale căror prizonieri sîntem, atunci sînt liniștit. Cu toate că – nu trebuie să luăm prea ușor opozițiile. Aș putea să-ți spun multe despre asta, iar în ceea ce-o privește pe Barbara, cazul e și mai dificil. Ai dreptate s-o lași pe ea să decidă. Știu că n-ai să-i ascunzi nimic. Trebuie să vadă limpede consecințele. Știu că acum vorbesc iar ca un mic burghez și ar putea suna, ca și cum n-aș avea habar, nici considerație față de forța și de specificul iubirii. Iți zici: un asemenea istoric bătrîn și anchilozat, care nu răscolește decît prin ruine milenare, nu mai simte nimic pentru ceea ce există cu adevărat, pentru adevăratele forțe ale...”

„Dar, Waldorf, cînd ți-am făcut eu un astfel de reproș?!”

„... Adevăratele forțe ale vieții. Dar ascultă ce-ți spun, numai” cine le cunoaște pe acestea poate înțelege și trecutul, se poate transpune în el și-l poate judeca. Doar această cunoaștere ne dă dreptul să emitem păreri cu privire la trecut. Pentru toți ceilalți istoria rămîne închisă. Devine ceva rigid, în cel mai bun caz un instrument cu care îți demonstrezi sau încerci să-ți demonstrezi a *posteriori*, anevoie și imperfect, propriile teorii sterile. Uită-te, în schimb, la un om ca Jacob

Burckhardt...”

„Nu pot să vă anunț nici un succes, stimată doamnă, spuse Waldorf, după cum era de așteptat, m-a refuzat și mi-a dat a înțelege că-mi fac griji inutile cu privire ia chestiunile lui. Hotărîrea

îi revine Barbarei.”

La aceste cuvinte, doamna Brandenburg învîrți violent lingurița în ceașca de ceai, iar Waldorf așteptă ca ea să spună ceva. Dar doamna Brandenburg dădu doar din cap și spuse:

„Mai departe.”

„Mai departe? A vorbit despre concepțiile burgheze, cu care o s-o scoată el, de bună seamă, la capăt, dar în privința asta n-a fost prea convins, mal curînd oarecum vag.”

„Foarte bine, Waldorf! Doar nu te așteptai, cu tot «discursul dumitale elocvent, desigur, și convingător, să capituleze numaidecît. Dacă ar fi fost un bărbat adevărat, te-ar fi dat numaidecît dracului și nu te-ar mai fi lăsat să spui nici o frază. L-a pălit frica. Acum trebuie să așteptăm. Ia o țigară de foi, dragul meu!”

Cînd Peter Kreuz sosi, cu zece zile înainte de Crăciun, în sat, și-și stabili reședința în casa **umii** neamț care se reîntorsese la Tokio, lumea veni buluo la el. La catul de jos al acestei case toate ușile glisante fură scoase, astfel încît se formă o sală mare, bineînțeleș așternută cu rogojini. Sala sluji de capelă.

De fapt, doamna Beeskop rîsesse **de** îmbulzeala **de** Ia părintele Kreuz, dar rîsul ei suna a gol și a înăsprire; căci și ea simțea nevoia de mîngîiere duhovnicească. În orice caz, nu întîmplător făcu două plimbări mai lungi cu doamna Spittler, în cursul cărora aduse, **cu** precauție, vorba despre biserica catolică și încercă **să** se informeze asupra cîtorva chestiuni teologice. Răspunsurile doamnei Spittler fură foarte generale și **ea se** strădui, mai întîi, să-i arate limpede însoțitoarei ei, **că** (biserica Romei nu e o instituție care pretinde **de** la adeptii ei o conduită de viață sufocantă, ascetică, orientată doar transcendental, ci că este – lucru care se vedește în baroc, stilul arhitectonic propriu-zis catolic, clar care poate fi demonstrat și în renaștere (despre gotic, mai ales despre cel al secolelor paisprezece și cincisprezece, nu aduse vorba) – o biserică dornică să afirme viața pămîntească, o biserică sub a cărei mantie cuprinzătoare își găsesc

locul multe concepții, li servi exemplele elocvente ale unor părinți ai bisericii, dornici de viață, și ale unor domnitori mai recentți, care-i plăcură foarte mult doamnei Beeskop. Totuși, Otilia nu se lăsă furată de digresiuni și, pe drumul de întoarcere, reveni neconținut la întrebările formulate la început 3 Cum e cu iertarea păcatelor? Cu păcatul? Cu căsătoria? Spovedania? Purgatoriul? A existat o... — n-o chema Magdalena? — Și ce atitudine a luat biserica față de greșelile ei? Biserica nu putea condamna, firește, mai sever decât Christos, nu-i așa?

„Mda, dragă doamnă Beeskop, despre asemenea amănunte trebuie să vorbești cu părintele Kreuz. Sînt lucruri prea de detaliu pentru mine*.44

Și rise de i se văzură dinții albi, impecabili. „Vai, din păcate nu-1 cunosc; știi doar că sînt protestantă, cu toate că de la cununia mea n-am mai pus piciorul în biserică. Dar nu pot să mă duc așa pe nepusă masă, la el, nu? 44

„Ei aș! spuse doamna Spittler, mergem chiar acum la el și vă fac cunoștință. Îl cunosc bine.44

„Nu, aș prefera să nu merg azi la el, doamnă Spittler. Ești foarte amabilă, clar trebuie totuși să mai reflectez. Pot să-ți dau răspunsul mîine?”

Seara, însă, un călător venit de la Tokio confirmă zvonul, că cel mai tîrziu peste patru săptămîni trebuiau să se pregătească de călătorie. Otilia Beeskop nu putu dormi peste noapte și a doua zi dimineată se duse la doamna Spittler, care era încă în pat la ora zece, și o rugă s-o conducă la Peter Kreuz. Cum doamna Spittler era prea comodă ca să se scoale numai pentru asta, îi scrisese o scrisoare lui Peter Kreuz, în care o recomanda pe Otilia Beeskop. Scrisoarea o puse într-un plic pe care îl lipi.

v Dar Otilia Beeskop nu remisese scrisoarea; căci, după ce deschise plicul pe care-1 ținuse deasupra unui vas cu apă clocotită, și după ce citi textul, avu motive să se minieze pe doamna Spittler, care își bătea joc de cele mai sfinte lucruri. În afară de asta, mai era o

frază în scrisoare, care o făcu să fie suspicioasă; și își propuse s-o supravegheze atent pe doamna Spittler, pînă ce va avea certitudinea.

în amurg se duse la părintele Kreuz, îmbrăcată cu haina și căciulița de blană. Părintele nu arăta așa cum și-1 închipuise ea. Cînd era vorba ele un părinte, ea își închipuia un om cu sutană neagră, cu o pălăriuță neagră cu borurile ridicate în sus, și care, de bună seamă, știa să se folosească de pumnal și de otravă. Ceva nedefinit îi spunea, însă, că imaginea asta era falsă, cu siguranță foarte copilăroasă. Și, dacă se gîndea mai bine, imaginea asta o păstrase din revistele politice, din caricaturi și mai ales de la tatăl ei. Cînd se ducea, o dată pe lună, să-1 viziteze, tata o lua pe Otilia la plimbare, în micul parc zoologic sau pe pajiștea iepurilor, și se avînta în discuție cu ea, de preferință referitor la iezuiți. Domnul Sosnowski – așa îl chema pe tatăl ei, al cărui nume ea nu-l purta – era, vezi bine, un om politic și, cum se spunea de obicei, o personalitate, un luptător, un om care avea păreri foarte precis definite despre biserică și despre reprezentanții acesteia.

De aceea, părintele Kreuz fu o surpriză plăcută pentru Otilia. Era abia trecut de patruzeci de ani și purta un costum negru, simplu, cu un guler scrobrit, înalt, tot negru, din care se zărea marginea albă a unui guler tare de olandă – putea să fie însă și de celuloid. îi ieși politicos în întîmpinare și o ajută să-și scoată haina de blană. Otilia rămase cu căciulița de blană în cap. îl compară cu necioplitul de doctor Stromberg, care nici măcar nu-i oferise prilejul de a-și scoate mantoul, și se gmcli că nu mai lipsea mult să salute ca Ziethen, sărutînd mina. Un gînd, care-i aduse aminte de barba lui Ziethen și de motivul vizitei ei. Luă loc pe un scaun tare, cu spătar înalt.

„Ani uitat acasă scrisoarea, pe care mi-a dat-o doamna Spittler. Sintem deseori împreună și voia să mă introducă la dumneavoastră.”

„îmi aduc aminte: mi-a vorbit odată de dumneavoastră”; spuse

părintele Kreuz cu un glas blind și puse în fața sa, pe masă, mâinile prelungi și fine, privindu-și degetele. Roșise abia vizibil: „N-ați fost dumneavoastră atât de amabilă să aduceți, odată, la Hakone, o scrisoare și câteva cărți de la doamna Spittler și să le lăsați la mine acasă?”

După aceasta, doamna Beeskop începu să prezinte cazul ei, așa cum se gândise mai dinainte, vorbind foarte deschis. Ședea cu ochii plecați în jos, cum socotea că se cade, și povestea, în timp ce părintele Kreuz bătea uneori, cu degetele încordate, în tăblia mesei. N-o întrerupse, nu ceru amănunte, iar Otilia își scurtă expunerea. Apoi, în timp ce-și privea mâinile prin ochelarii fără rame, părintele Kreuz începu să vorbească de căință, de ispășire, de păcat și de iertarea păcatelor, de biserică și de mijloacele ei de a acorda îndurare. Și îi dădu Otiliei suficiente informații cu privire la toate întrebările ei; informații pe care ea le interpretează în felul ei sigur cât mai favorabil.

Plecă de la el cu obrajii îmbujorați. Și, când, puțin mai târziu, își făcu niște ochiuri pe soba de tablă din mica. ei odaie și ie mîncă pe masa în dezordine, pe care se mai afla o trusă de manichiură, un roman de Rudolf Herzog, deschis, și trusa de cusut, admise că această singură Întrevedere fusese suficientă pentru a-i înlătura repulsia față de biserica catolică. Și, cum se mai liniștise întrucîtva cu privire la problema purgatoriului, nu mai respinse *a priori* și cu un zîmbet ironic, ideea de a trece la catolicism, idee pe care-o exprimasera de curînd mai multe dintre cunoștințele ei.

Totuși, primele ceasuri ale nopții le petrecu fără să doarmă. Ceea ce-o opri a doua zi să se ducă imediat după micul dejun, din nou la părintele Kreuz, fu gândul că atîtea femei fuseseră convertite, în ultimele zile, și voiau să revină în sinul bisericii. Nu voia să dea, în nici un caz, impresia că ceea ce-o determinase să facă acest pas plin de consecințe, ar fi fost doar un capriciu la modă sau că îi intrase frica în oase, cum scrisese doamna Spittler în scrisoarea de recomandare.

Cîteva zile mai tîrziu, imediat după prînz, tocmai cînd Barbara îi culcase pe cei doi băieți, un automobil mare se opri în fața casei Barbarei. Un japonez, care se prezentă drept domnul Ito, proprietarul unui gater din vecinătate, intră înăuntru și remise o scrisoare de la doamna Wangendorf, în care aceasta spunea că trebuia, din păcate, să vîndă pianul, și-o ruga pe doamna Haffner să fie atît de bună să i-1 arate domnului Ito. Cu deosebită stimă, M. Wangendorf.

Nu mai erau decît puține zile pînă la Crăciun. Barbara găsi primul cadou de Crăciun într-o dimineață, în fața ușii: un pin frumos, bine 'împlinit. Il adusese Schoppe.

Seară de Ajun în casa Barbarei: peste zi căzuse prima zăpadă. Și chiar dacă vîntul o scuturase din copaci, iar pe poteca spre lac se topise sub pașii oamenilor sau în lumina strălucitoare a soarelui de amiază, totuși mai era destulă încă pe ogoare și pe acoperișurile caselor. Băieții au stat toată ziua afară, au făcut un om de zăpadă, au măturat zăpada din curte și s-au bătut cu Bertling, cu bulgări de zăpadă. La prînz au trebuit să mănînce în bucătărie, pentru că Moș Crăciun avea treabă în camera de locuit. Faptul că sosise se putea constata după schiurile pe care le pusese în tindă, așa ca să fie văzute de toată lumea.

Acum nu mai trebuiau să se teamă că nu va veni și anul ăsta sau că nu va găsi casa. Totuși, Wolfram îi aminti fratelui său că, anul trecut, Moș Crăciun adusese cu el, în sac, o nuia subțire de mesteacăn, și doar rugămințile și asigurările mamei îl opriseră s-o scoată din sac. Moș Crăciun auzise atunci că Ulii spărsese un geam la hotel. „Și în vara asta ai spart unul, cu bățul.44

„Eu? Da' e mult de-atunei.”

„Dar eu știu foarte bine: cu bățul cel mare.”

Ulii puse de-o parte lopata cu care strînsese zăpada.

„Da, da' tu ai răsturnat fotografia tatii și i-ai spart geamul.”

„Dar asta a fost în casă, ripostă Wolfram, acordînd puțină importanță acestei greșeli, căci ceea ce se petrecea în casă nu putea fi

văzut de pe Fuji nici cu ochiul cel mai ager și nici chiar cu binoclul. Ulii susținu, dimpotrivă, că, după cum știau dintr-o sursă autorizată, și anume de la Bertling, Dumnezeu putea să vadă tot, chiar și ceea ce se petrecea în întuneric. Și îi atribuia cel puțin aceeași putere, dacă nu chiar mai multă, și lui Moș Crăciun, care apărea în fața lor o dată pe an, în timp ce Dumnezeu trona nevăzut îndărătul norilor. Obiecția lui Ulii îl puse pe mai vîrstnicul Wolfram pe gînduri și, abia după lungă frămîntare, își aduse aminte că Ulii nu numai că spărsese geamul dar mai tăiasse și frînghia de rufe cu cleștele de tăiat sîrmă al lui nenea Bertling, așa încît rufele căzuseră pe jos și se murdăriseră.

Cînd, odată cu lăsatul serii, băieții fură spălați, pieptănați și intrară în cameră, nefiresc de curați în noile lor pulovăre, pe care le croșetase Otilia Beeskop, unchiul Bertling nu mai era acolo. O apucară pe mami de mîină și rămaseră, copleșiți, în pragul ușii. Luminările pomului de Crăciun ardeau.

În fața pomului se aflau o sanie și un căruț. Oare sania să fie înfcr-adevăr pentru Ulii, așa cum le spusese mama, și căruțul pentru Wolfram? Dădură drumul mîinilor mamei și săriră la cadouri. Nu văzură că ochii Barbarei erau înlăcrimați. Apoi Barbara începu să cînte împreună cu cei doi băieți:

„De sus, din cer, de-acolo vin. „Ci

In timp ce cîntau, cineva bătu la ușă.

Barbara îi îndemnă pe cei doi băieți să deschidă ușa și; să vadă cine e afară. Dar ei se codiră. Uitară de toate, de pom, de sanie și de căruț. Căci acum avea să se vădească, dacă atotștiutorul cunoștea întîmplarea cu frînghia de rufe și cu poza lui papi.

„Poate nici n-o fi Moș Crăciun, ci doar nenea Bertling”, îi încurajă Barbara.

2ir

Nu, Wolfram și Ulii nu voiau, totuși, să se biz&ie pe asta și să deschidă ușa. Și nici chiar apelul Barbarei la curajul lor nu dădu roade. Moș Crăciun – căci el era, nu nenea Bertling – deschise singur

ușa, se uită să vadă dacă schiurile lui mai erau în colț și intră cu cizmele în cameră, un privilegiu pe care nu-l avea nimeni altul. Avea o barbă albă, moale ca vata, obraji rumeni (rujul Barbarei!), iar în mână ținea un băț, care-i făcu pe copii să prevadă ceva neplăcut. În spate avea însă un sac plin – lucrul ăsta se putea vedea bine – și, după ce dădu bună seara, eu o voce groasă, și mormăi supărat că trebuise să-și deschidă singur ușa, începu numaidecât să vorbească despre lucrurile neplăcute; fu nevoit să se întrerupă din cauza unui acces de tuse, după care continuă să vorbească cu un glas mai subțire, aproape ca al lui nenea Bertling: nu numai că știa povestea cu frînghia de rufe, dar întreabă și cine a ascuns cleștele de cuie sub soclul casei. Wolfram răspunse încetișor și Moș Crăciun trebui să mai întrebe o dată, pînă să audă un „eu” mai deslușit. În plus mai știa ceva, ceea ce uitaseră cei doi, anume că găuriseră „odată, eu andrelele, panourile de hîrtie ale ușilor camerei. De fotografia lui papi nu pomeni nimic.

Puse bățul lingă perete, semn că nu se măî gîndea să-i folosească, și își îndreptă atenția, spre ușurarea copiilor, asupra sacului. Mai întîi ieși la iveală o ladă mare, vopsită pestriț și cu o gaură mare; o ladă pe care o puse deocamdată pe pian. Apoi le explică băieților că, dacă vor striga în sobă „Țăndărică”, s-ar putea ca acesta să apară.

Moș Crăciun n-o uitase nici pe Barbara și îi dădu "două pachetele. Cînd să pună sacul pe umăr, copiii vîrîră mîna în ei și mai găsiră două pachete mari, pe care moșul îi îndemnă să le deschidă după ce-o pleca el. Barbara îl rugă să-1 invite și pe Bertling la ei, dacă l-o intîlni cumva pe afară.

„Să nu uit, vorbi Moș Crăciun cu voce profundă, afară, în tindă, mai e O ladă pe care n-am putut-o aduce înăuntru.”

Plecă apoi cu schiurile și cu sacul gol. În tinda, însă, cei doi copii găsiră o cușcă de cîine pentru Bauschan. Avea acoperișul de paie și era o reproducere a casei în care locuia Barbara; firește că ferestrele, ușile și *roka* nu se puteau deschide, ci erau doar pictate pe ea. Pe

partea cu fronton a casei era o gaură, prin care Bauschan putea intra înăuntru; iar deasupra ei, sub culme, era fotografia lui Bauschan șezând dinaintea unui ciolan mare.

Cînd sosi și Bertling – obrajii lui erau nefiresc de roșii – tînguindu-se tare că 1-a pierdut pe Moș Crăciun și că acum, uite, n-a primit nici un dar, Barbara îl conduse la măsuța scundă, japoneză, pe care se afla o pipă (a lui Bertling plesnise), două pachetele ele tutun din marca lui preferată. „Sir Walter Raleigh”, și o pungă de tutun din piele moale de căprioară, confecționată chiar de Barbara. într-unui din cele două pachete, pe care le scosese ră copiii din sacul moșului, erau două paltonașe și, pe ele, o carte de vizită cu urări din partea doamnei Friederica Brandenburg. în celălalt, fără carte de vizită, un flacon de parfum, pudră și ruj de buze. Bertling nu-și putea închipui cine era autorul acestui cadou și îi ascultă, uimit, pe copii, poyestindu-i cum arăta Moș Crăciun, și-și plesni palmele de mirare cînd băieții îi relatară că moșul știusese pînă și de povestea cu ușile de hîrtie.

„Dar că am spart poza lui papi, asta n-a știut-o”, spuse Wolfram, la care Bertling tăcu din nou.

Bertling ie explică folosirea lăzii celei mari de pe pianul cu coadă, care era o scenă. Se duse cu amîndoi copiii la gura sobei și strigară acolo „Țandărică”. Atunci auziră cum ușa de-afară, fu împinsă, cum cineva strigă un ctivînt pe care nu-1 înțeleseseră și un obiect zbură pînă-n tindă. Bertling îi luă pe amîndoi copiii ele mină și reveniră îndărăt, din expediția de cercetare prin tindă, cu un pachet, pe care băieții avură voie să-1 deschidă și în care găsiră un album muzical, pe care-1 înmîiiară mamei lor: operele pentru pian ale lui Georg Frledrich Händel. în album era o scrisoare, în care Waldorf își dorea sieși și îi dorea și Barbarei să asculte cît de curînd și de des cîte ceva din acest album. în pachet mai erau păpuși japoneze în costume prețioase de brocart, pentru copii: Mcmotaro, un fel de Degețel japonez, și un demon, cu figura schimonosită înspăimîntător și cu o lance pe care se pregătea s-o arunce.

Scena, în fața căreia se afla o cortină lungă ce ajungea pînă jos, fu atîrnată în fața ușii glisante; îndată după aceea, Bertling auzi un zgomot la ușa casei; și peste puțin, apăru Țăndărică, trecîndu-și un picior peste rampa scenei, și povestind o aventură pe care tocmai o avusese cu Scaraoțchi, care-și făcu și el, îndată, apariția, îmbrăcat în negru, cu coarne pe cap și rînjind batjocoritor. Era obligat să apară la cuvîntul magic „*Perlicke*” iar un alt cuvînt, „*Perlocke*” făcea să dispară. O vreme avu mult de furcă să asculte de strigătele copiilor, care îl făceau să apară și să dispară rapid.

O seară bogată în evenimente, iar copiii se duseră la culcare mai tîrziu decît de obicei și cu ochii strălucind și avură voie să ia cu ei, în cameră, nu numai cele două păpuși – Momotaro și Scaraoțchi – dar și sania și căruțul, ca să le aibă pe toate la îndemîină în dimineața următoare, cum s-o lumina de ziuă.

Totuși, copiii nu putură uita, decît pentru scurtă vreme, că seara nu era chiar întru totul desăvîrșită. Wolfram întrebă o dată, unde petrece Sabina Crăciunul și dacă Moș Crăciun o să găsească drumul și pînă la ea. La Tokio? Sabina nu dăduse nici un semn de viață. Nu le trimisese nici măcar o scrisoare, o felicitare. Iar Barbara? Da, Barbara îi scrisese rugînd-o să vină acasă, măcar pentru sărbători. Nici un răspuns.

Iar întrebarea, pe care Wolfram o pusese cu toată Inocența, reveni din nou și odată cu ea și altele. Cum sărbătorește Fritz Crăciunul, în lagărul lui? Trecuseră iar trei luni, fără să fi aflat nimic despre el.

„Barbara? «

„Da, Heinz?”

Ședeau pe divan, unul lîngă altul. Bertling își puse noua pipă în scrumieră.

„Îți mai aduci aminte că am vorbit odată de faptul că iubirea n-are, în fond, viitor? Că este fără viitor, fără granițe? Dacă n-am vorbit atunci de viitor, am făcut-o – ca să fiu foarte sincer – pentru că m. i-era neplăcut. N-aveam curajul să te întreb. Dar pînă la urmă

tot trebuia să te întreb, Barbara. Mi-ai spus acum câteva zile că nu s-a schimbat nimic între noi; dar știu bine, că nu e adevărat. Am nevoie de tine, Barbara. Azi vreau să-ți spun că, în ultima lună, am lucrat în sfârșit, din nou. O lucrare, pe care mi-o propusesem de mult și care urma să devină teza mea de docență. Când veneam uneori târziu seara sau când mă Întrebai ce-am făcut, și când îți răspundeam că am lucrat la sanie sau la altceva asemănător, rm era, uneori, decît o scuză. În realitate, ședeam acasă și studiam raporturile lui Schiller și Kant cu istoria. Doar în ultimele zile, lucrul s-a împotmolit din nou. Mi-am pierdut curajul. Iartă-mă, Barbara, că îți mărturisesc asta așa, cle-a *■ dreptul! Nu e o atitudine prea bărbătească și nu știu dacă – dacă Fritz e așa. E adevărat că eu ar fi trebuit să fiu cel care duce povara și ele la care pornește forța. Dar știi, Barbara...

Spune-mi, dacă o să ne întoarcem acasă, atunci se va sfârși totul? Nu există nici o posibilitate să putem trăi mai departe împreună? Să ne căsătorim? Nu răspunzi nimic, Barbara? Deși, și tăcerea e un răspuns.*

își înerucișă brațele și privi spre pomul de Crăciun* Ea îl mîngîie pe umăr, fără să se uite la el.

Trist Crăciun! La rugămintea Barbarei, Bertling plecă devreme acasă, pe drumul pe care-1 parcurgea de luni întregi în fiecare seară și care azi era înghețat, Luna plutea alături de Fuji. Era senin și liniște și se putea auzi fiece pas. Casele din sat își mijeau luminii* pe deasupra lacului.

Heinz Bertling intră în odaia sa rece. Pe masa de scris erau câteva cărți deschise; deasupra lor un pachet, învelit în hîrtie albă, proastă, legat cu șnururi roșii și albe, iar sub funda măiestrit făcută se afla eticheta japoneză de hîrtie, pentru cadouri. O carte, cu urări de sărbători ele la Waldorf.

Bertling nu mai răsfoi cartea. O puse, obosit, lîngă celelalte cărți de pe masă, stinse lampa și se culcă. Rămase încă multă vreme treaz, fără a ajunge la vreo hotărîre, decît aceea de a aștepta.

Nici Barbara nu-și găsi somnul și, către miezul nopții, trebui să se ducă în camera de baie să ia un somnifer^

Î doua zi dimineață veni Sehoppe, cu un borcan de miere și cu o scrisoare, pe care i-o dăduse doamna Wangendorf, în sat, cu o zi înainte. Nădăjduia că scrisoarea nu era grabnică, căci nu vrusese să vină ieri, în ziua de Ajun. De bună seamă că ar fi deranjat. Și multe mulțumiri pentru țigările de foi. S-a bucurat foarte, dar zău că nu era nevoie.

Doamna Wangendorf scria că vînduse pianul și că domnul K. Ito avea să treacă să-1 ia cu prima ocazie. Cu stimă! M. Wangendorf.

Barbara n-avea haină de blană din vidră chinezească, scărmanată, căci ea nu exercitase, la Tokio, profesiunea de arhitectă de interioare. Purta același demiu relativ subțire, pe care și-I cumpărase în Germania cu opt ani în urmă. Dar în Batavia n-avusese nevoie să-1 îmbrace niciodată. Totuși, domnul Ziethen, pe care îl întâlnește pe stradă și pe care îl salută foarte glacial, se întoarse să privească după ea și dădu din cap cu aere de cunoscător, cînd își reluă drumul. Așa cum îi comunică domnului Streusand, pe care îl întâlnește la puțin după aceea, Ziethen voia să facă o mică plimbare cu barca, în sînul naturii, urmînd să-i stea apoi la dispoziție pentru un scat, și se gîndea cu plăcere la prăjitura, desigur excelentă, pe care o făcuse doamna Streusand.

Doamna Brandenburg, care nu era deloc timidă cînd își forma o părere despre semenii săi și care discuta foarte deschis cu ei observațiile proprii referitoare la caracterul sau faptele lor, era astăzi foarte rezervată în a-și exprima părerea. Salută cu glas tare și zgomotos pe Barbara și pe copiii, în tindă, și-i pofti în cameră. Iar domnul Brandenburg, care tocmai citea un roman primit de Crăciun, îi puse pe copii să-i povestească pe larg despre Moș Crăciun și despre Țăndărică, pe care îl mai văzuseră în casa asta mai demult.

Cînd sună cineva afară și copiii priviră, plini de speranțe, spre ușă, intră Waldorf, care fu primit cu însuflețire de băieți, chiar dacă

nu cu aclamațiile pe care le-ar fi declanșat apariția lui Țândărică.

Barbara folosi, însă, prilejul, pentru a-i ruga pe consulul general să-i acorde o întrevedere particulară. Acesta o conduse alături, în biroul său.

Waldorf găsi pe masa cu daruri, sub pomul de Crăciun, o jumătate de duzină ele romane polițiste,

„Nu strîmba așa din nas, Waldorf.”

„Dar n-am strîmbat clin nas, stimată doamnă.”

„Ai citit vreodată un roman polițist?”

„Nu, slavă Domnului!”

„Lacună în cultură. Uite o carte ale un american, Dashiell Hammet. Primele cincizeci de pagini trebuie să le citești chiar astă-sară; îți pun această condiție. Gîndește-te că însuși Schiller a scris un roman polițist, cu o bună doză de *Mystery*”

„Dar cum a ieșit! Și nici n-a fost terminat!”

„În afară de asta, a citit Pitaval: *Povești adevărate*. Dealtfel și spune, într-o introducere la această colecție, care merită să fie citită și de dumneata, ca istoric și scriitor: «Scriitorii mai buni ar trebui să se coboare și să învețe de la cei mai proști unele meșteșuguri, cu care se cuceresc cititorii.» Văd că nu vrei să-mi ascuți sfatul. Nu te gîndești la faptul că multe dintre cele mai mari opere literare tratează despre crime și delictе.”

„Mda, stimată doamnă: *Iliada*?”

„N-am spus «toate», ci «unele». Mă gîndesc la *Oedip*, *'Antigona*, *Hamlet*, *Maria Stuart*, *Michael Kohlhaas*...”

„Dashiell Hammet, continuă Waldorf sec, citind numele autorului ale pe coperta darului de Crăciun. Îmi iau obligația să demonstrez unde e profunzimea mai mare.”

„Firește, Waldorf; chiar și cu orizontul meu, mult mai limitat, cred că pot vedea asta. Dar nu-mi place cînd vorbești totdeauna despre artă, de parcă ar fi o altă biserică. Arta e veselă. Încă n-ai ascultat niciodată o dramă satirică?”

„Bineînțeles că da, trebui să admită Waldorf, bineînțeles, dar

drama satirică nu ți-o poți imagina fără tragedie.” ***:

x „Și tragedia fără drama satirică, Waldorf? *

„Bine, fie, stimată doamnă, conced: arta e și veselă. Pot să iau cartea și să încerc?”

Și, în timp ce doamna Brandenburg continua să vorbească și se referea la crimele tratate de cei mai mari scriitori: *Richard al III-lea*, *Crimă și pedeapsă*, multe *Saga* islandeze, alături, domnul Brandenburg ducea o discuție eu Barbara, care acceptase o țigară și avea în fața ei, acum, și un vermut.

„Vă amintiți, doamnă, spuse consulul general, când am vorbit acum trei luni, v-arn sfătuit să nu renunțați la ajutor. Cazul este, totuși, mai simplu decît vi se pare. E drept că, de atunci, nu v-am mai plătit nici un ajutor, dar am vărsat sumele destinate dumneavoastră — puțin cam incorect — într-un mic fond special al meu, din care am plătit notele medicilor în cazuri excepționale, ca de pildă atunci când doamna Beeskop a avut un catar conjunctival. Îneepînd cu luna viitoare, guvernul japonez va prelua subvenționarea și, pe lista celor ce primesc ajutoare, înaintată de mine, figurați și dumneavoastră. Pînă la călătoria spre casă — când va avea loc nu* știu, dar puțin probabil înainte de o jumătate de an — pînă la călătoria spre casă, ne va pune el sumele la dispoziție.

Acum, în ceea ce privește scrisoarea doamnei Wangendorf. Ei, frumos nu e. Dar poate că are nevoie cu adevărat de banii ăștia, chiar dacă e o prostie să vinzi ceva acum, pe inflație. încă un vermut? Un lucru trebuie totuși să vi-l spun: sînteți palidă. Duceți-vă mai des la plimbare, la aer curat, cu băieții, care au obrajii tare rumeni! Afară e acum cel mai bun aer pe care-l puteți avea în Japonia: uscat, rece, însořit. N-aveți voie să vă îmbolnăviți, mai ales acum. Haideți să mergem dincolo, la ceilalți!”

Barbara rămase însă pe scaun și puse țigara, pe iumătate fumată, pe marginea scrumierei.

„Aș vrea să vă rog să-mi mai dați un sfat, într-o chestiune juridică.”

„Chestiune juridică? La naiba! Hai, dați-i drumul! if

„Da. Cum se poate introduce o acțiune de divorț?”

Consulul general Brandenburg, care se sculase în picioare și se pregătea să-și ia paharul de coniac în camera

— cealaltă, se așează la loc și puse paharul pe măsuța ele fumat.

Spuse rece și neprietenos 9. Povestiți-mi pe larg I”

„Vii abia după cină, Heinz? Ai lucrat și astăzi? De Crăciun?”

„Da. Dar, cu cât înaintez, cu atât devine mai greu. Nu știu dacă te interesează asta, Barbara, dar am să încerc să-ți explic: ți se întâmplă întocmai ca la traducerea unui pasaj dificil din Tucidide. Ai în fața ta o frază lungă și poți deduce, din context, că acum ar trebui să urmeze ceva, într-un sens sau altul. Apoi începi să traduci cuvânt cu cuvânt și te bucuri că totul se potrivește; dar, deodată, în ultima propoziție secundară, observi că ai legat totul în mod greșit. Nu-ți iese socoteala. Trebuie s-o iei din nou de la capăt. Cam așa e și cu lucrul meu, doar la proporții ceva mai mari. După ce îți închipui, pe baza unei mulțimi de aserțiuni, că ai aflat ce gîndea Schiller despre istorie, la un moment dat îți iese deodată în cale o frază pe care nici n-ai bănuțit-o și care nu se potrivește cu imaginea ta. Dar abia după ce ai răsturnat imaginea ta, observi că fraza se potrivește, totuși, că l-ai interpretat prea simplist pe eroul tău. Și stai, acum, și o iei din nou de la capăt, poate pentru a treia sau a patra oară. Parcă ai da fa o parte un strat după altul, dar Schiller ți se pare tot mai abscons.

Văd că te plictisesc, Barbara. Mă gîndesc mereu numai la mine. Astăzi pari deosebit de palidă, chiar dacă îți stă bine, ești aproape străvezie.

Barbara, m-am gîndit ieri, mult, la discuția noastră...”

„Și eu voiam să vorbesc azi cu tine despre asta. Ieri am fost foarte tăcută, dar azi trebuie să vorbesc.”

„Sună atât de solemn și de semnificativ.”

„Plecarea noastră s-a arînat, din cîte mi-a spus Brandenburg azi. Dealtfel, nici înainte nu credeam că o să fie mai devreme de martie, dar va dura, se pare, mai mult. Mi s-a acordat, așadar, încă

un termen de grație.'4

„Termen de grație?”

15 – O iarnă pe muntple Fuji

„Heinz, trebuie să ne despărțim și..,”

„Doamne, Barbara! Nu poți face asta

„Trebuie. A durat destul de mult pînă mi-am dat seama, că am făcut ceva ce n-ar fi trebuit să fac. Asta e cel mai neînsemnat lucru pe care-l mai pot face acum.”

Barbara își netezi o cută a rochiei.

„Am prevăzut că trebuia să se-ntîmple, Barbara. Dar am tot sperat, mereu, că se va putea evita. Vrei să-mi dai, așadar, pașaportul. Te-ai săturat de mine. Am dat greș, așa cum am dat greș totdeauna, cînd lucrurile deveneau serioase. Am fost prea slab. Acum trebuie să plec...”

„Știi bine, Heinz, de ce m-am decis; tu n-ai nic> o vină în asta, toată vina îmi revine mie. Știi de asemenea * că m-am compromis în ochii lui Fritz, căruia îi voi scrie chiar în seara asta, îi voi scrie totul.”

„Nu, asta n-o înțeleg, Barbara. Și nici nu vreau s-o înțeleg. Știi bine că te iubesc cu adevărat și că – asta pot s-o spun fără trufie – că n-are nimic de a face cu ceea ce-o fi simțind Otilia Beeskop în asemenea situații.”

„Știu.”

„Și doar te-am și întrebat ieri, Barbara: dacă ajungem acasă și dacă tu nu te mai poți întoarce la soțul tău – atunci de ce nu ne putem căsători?”

„Și copiii, Heinz? Să-i las în plata Domnului? Oricum vor ieși lucrurile pînă la urmă – am pornit-o la drum în mod greșit, și nimic pe lume nu mai poate îndrepta asta. După zece, după douăzeci de ani, tot m-aș mai gândi la asta, chiar dacă am fi căsătoriți. Nu vreau să fiu ca mama Sabine, prima nevastă a lui Fritz.”

„Așadar îl iubești pe Fritz și vrei să te reîntorci la el?”

„Nu, nu vreau să mă reîntorc.”

„Poate că te va ruga el. O să vină după tine.”

„Nu se mai poate, Heinz.”

„Dar de ce nu? De ce nu, Barbara?”

„E nevoie să-ți explic asta T

„Nu, îmi dau seama. Într-un fel, pot înțelege și dacă aș privi lucrurile din afară, te-aș admira. Cit de ușor îți vine să mă expediezi!

Ah, Barbara, azi e prima zi de Crăciun și tu-mi dai răvaș de drum! Așadar, n-am să mai pot veni pe aici, n-o să mai calc în camera asta, o să te văd doar întâmplător, poate când te vei duce în sat după alimente, iar eu voi spune: Bună ziua, stimată doamnă! Iar tu ai să-mi mulțumești, poate, dînd din cap sau ai să-mi întinzi „mîna, ceea ce va însemna mult. Mina asta, Barbara! Ah, îți dai seama ce faci? N-am să mai îndrăznesc să acostez aici, în golful tău; am să fac un ocol, ca să nu te întîlnesc. Doamna Beeskop va sta colo și va şușoti cu doamna Spittler, cu mîna la gură, iar domnul Ziethen mă va bate prietenește pe umăr, Barbara! Da, ai dreptate, Barbara! devin sentimental. Plec.”

În clipa cînd se află în fața ei și-i întinse mîna, & atrase spre el. Barbara nu ridică ochii, umerii i se cutremurau; și – ceea ce Bertling văzu pentru prima oară, cu uimire – plîngea. Bertling se gîndi la Sabina.

Avea acum prilejul să arate că era bărbat, că avea voință, că nu trebuia să fie mai prejos de ea. Ii ridică fața și o sărută pe păr și pe frunte. Nu mai redeveni sentimental. Plecă acasă, pe drumul pe care mersese de atîtea ori, seara; la stînga era lacul cu muntele Fuji. Luna răsărea. La dreapta erau pinii negri și crengile golașe ale arborilor foioși. Drumul înghețase bocnă și era liniște, ca și în seara precedentă. Ajuns la capăt, întoarse capul și privi spre casa Barbarei, cu acoperișul ei de paie, care strălucea în bătaia lunii.

Trecu pe lingă blocul cel mare de lavă, cu ascunzătoarea, din care își luase scrisorile: mici bilețele cu salutări scurte, cu cuvinte fără sens, de îndrăgostiți care se iubesc. Merse mai departe, cu pas grăbit, spre casă, în camera pe care n-o încălzise pentru că își

închipuise că-și va petrece noaptea la Barbara.

Barbara îi scrisese, însă, o scrisoare lui Fritz, chiar dacă rîndurile ei n-aveau să plece decît cu prima ocazie, peste două-trei luni. Ii povesti totul și îi comunică dorința ei de a divorța. Ii rugă să-i dea voie să păstreze copiii.

Cartea o captiva într-atît pe doamna Brandenburg, încît și la cea de-a doua invitație a soțului ei, șă se ducă în sfîrșit la culcare, mormăi doar ceva nedeslușit și, fără să ridice ochii de pe carte, întinse paharul gol în care el îi turnă wiskv.

v

„Ultimul, în mod irevocabil, și, după ce-ți fumezi trabucul, mergem sus. Iar cartea rămîne aici/ altfel citești toată noaptea.”

Da, doamna Brandenburg se deda pe ascuns viciului de a fuma țigări de foi și îi plăcea aceeași marcă pe care o ridica în slăvi soțul el.

I»

„Și, dacă vrei să citești mai departe în pat, îți spun cine e asasinul.”

„Dar nici n-ai citit cartea.”

„Nu, doar ultimele două pagini. *1

„N-o să-mi spui.”

„Ba da! Λ sunat cineva! Am să deschid eu, sigur că *amah* a adormit. Ea n-are de citit romane, ca tine.”

Brandenburg o aduse înăuntru pe doamna Beeskop, care avea ochii iplînși și al cărei păr ciufulit se iveau de sub căciulită de blană. Repeta întruna că nu poate s-o facă. N-o lasă inima.

Doamna Brandenburg trebui să închidă, totuși, cartea și să pună țigara de foi, fumată doar pe jumătate, în scrumiera soțului ei. Enervată de acest cler ani la oră

9 Xi tîrzie, ceru explicații: ce „nu poate” doamna Beeskop și La ce „n-o lasă inima”?

„Scrisoarea asta de la soțul meu!” spuse ea.

A doua zi, înainte de amiază, doamna BranclenDurg se duse la

Barbara, singură – nu vru să-1 lase pe soțul ei s-o treacă peste lac cu barca.

Barbara era în bucătărie, iar ușa spre camera ele zi, în care se jucau cei doi copii, era deschisă. Încercau să-1 înhame pe Bauschan la căruț, dar nu izbuteau. Ba chiar, o dată, când Bauschan chelăia chinuit fiindcă se încurcase în sfori, trebuise să intervină însăși Barbara.

Aceasta își scoase halatul și ieși înaintea doamnei Brandenburg, care-i salută pe copii doar în trecăt.

„Aș vrea să vorbesc câteva cuvinte numai eu dumneata. Nu putem să-i trimitem pe copii afară?”

Barbara îi îmbracă pe băieții eu paltonașele noi și întrucât era tulburată, le confundă, iar Ulii respinse revoltat paltonașul care era prea mare pentru el.

Doamna Brandenburg stătea în picioare lângă pian.

„Nu-1 chinuiți prea rău pe Bauschan!”

„Nu!” strigară amândoi băieții într-un glas, de parcă ar fi considerat cu totul inutil asemenea avertisment, și ieșiră afară.

„Pot să vă ofer o ceașcă de ceai?”

„Nu, mulțumesc,” spuse doamna Brandenburg, așezându-se în fotoliul adine, în timp ce Barbara luă loc în fața ei.

„S-a întâmplat ceva, doamnă? Nu știu, am sentimentul că...”

„Aseară a venit doamna Beoskop la noi și a adus o scrisoare pe care a primit-o de la domnul Beoskop. Li comunică în ea, că soțul dumitale a murit de malarie, acum o lună în lagărul din India.”

„Soțul meu a murit, repetă Barbara, Fritz Ve Ședea pe divan, gîrbovită, cu umerii atîrnînd în jos. Își împreunase mîinile și le strîngea puternic. Buzele îi erau decolorate.

„Domnul Beoskop a alăturat și o scrisoare a soțului dumitale.”

Doamna Brandenburg scoase ambele scrisori din poșetă și le dădu Barbarei, care ședea prăbușită și care întinse, obosită, o mină.

„Cred că a început să se ardă ceva în bucătărie. Am să mă ocup eu, între timp, de mîncare.*

Barbara avea ambele scrisori în poală și desfăcu plicul.

„Iubită doamnă Haffner”, scria Bruno Beeskop, cu litere mari aplecate, mai-mai să cadă, spre dreapta, „am trista datorie de a-ți aduce la cunoștință săvârșirea din viață a soțului dumitale. Și-a dat sufletul azi-dimineață la ora șase. A murit de dizenterie malarică. Duminică seara l-au apucat frigurile, luni dimineață avea peste 41 de grade, febră care s-a menținut neschimbată aproape toată ziua; doar când a început să transpire, a mai scăzut ceva. A fost dus la spitalul lagărului. Marți n-a mai avui febră deloc, dar peste noapte febra a crescut din nou, iar la ora patru am fost trezit și am rămas la căpățîiul lui. În ultima noapte a avut diaree puternică și la ora șase inima a încetat să-i mai bată. În ziua dinainte, când îl lăsase febra, a început să scrie o scrisoare pentru dumneata, dar n-a terminat-o; o anexează aici.

Scumpă doamnă Haffner, îmi pare foarte rău. Sper că Otilia îți va putea da o mână de ajutor în zilele acestea. Urna lui Fritz a fost depusă la cimitirul din localitate. Mîine va avea loc în lagăr un parastas, la care va fi de față și comandantul englez.

Voi avea grijă de lucrurile lui Fritz și ți le voi da în Germaniay când ne vom revedea. În noaptea când am fost lîngă el, Fritz a vorbit mult de dumneata. Avea impresia că e în Batavia. L-am întrebat: «Fritz, vrei să-i transmit ceva soției tale?» Dar nu m-a auzit, fiindcă delira din cauza febrei și nu mă mai recunoștea. Probabil că a știut din ziua precedentă că starea lui era gravă, deoarece a scris scrisoarea. Încă de la primul puseu febril, luni dimineața, doctorul i-a făcut o injecție, întrucît inima îi fusese atacată de prima lui malarie și era slăbită. Și probabil că nici n-ar fi fost atît de grav, dacă nu intervenea dizenteria.

Scumpă doamnă Haffner, nu pot să-ți mai scriu multe, fiindcă eu însumi sînt încă complet răvășit și sper că vei trece prin asta cu ajutorul cunoștințelor dumitale și cu mîngîierea copiilor.

Cu cele mai bune sentimente, rămîn al dumitale B. Beeskop

Scrisoarea lui Fritz era pusă alături, cu plicul ne* **lipit**. Era scrisă cu creionul.

„Divaga mea Barbara,

Acum două săptămîni a sosit scrisoarea ta, în care îmi descrii atît de frumos peisajul de la voi, la poalele lui Fuji. M-am bucurat nespuse de scrisoare, și în special de răspunsul pe care i l-ai putut da doamnei Brandenburg, la ceai, cînd te-a întrebat dacă ai avut de a face cu alți bărbați.

Îți scriu azi, după o criză grea de malarie tropicală (ca atunci). Ieri m-a supărat inima și mi s-a făcut o injecție. Azi mă simt, în mod explicabil, încă slăbit. Dar următoarea creștere a temperaturii este așteptată pentru la noapte sau mîine dimineață. Dacă nu vor interveni alte complicații, medicul speră că lotul va merge bine. (El mi-a spus-o în termeni mult mai pozitivi; dar noi cunoaștem bine malariala!) În orice caz, la tropice nu mă voi mai întoarce.

Scrisoarea ta și rîndurile Sabineei sînt lingă mine, pe noptieră, pe care se mai află și un vas cu flori, adus de Beeskop. Am să continui scrisoarea mai tîrziu

Aici se întrerupea scrisoarea.

Cînd doamna Brandenburg reveni în cameră. Barbara era întinsă pe divan, își înfundase fața în pernă și plîngea. Doamna Brandenburg se duse iar în bucătărie și veni îndărăt cu o cafea. Dar Barbara nici nu vru să audă de ea, după care doamna Brandenburg întrebă, amestecînd cu lingurița în ceașcă, cine va găti prînzul pentru copii.

Barbara se sculă în picioare, puse pe masă ambele scrisori, pe care le ținea încă, strîns, în mîină și-și dădu părul pe spate, netezindu-l. Se duse cu doamna Brandenburg în bucătărie și termină de pregătit mîncarea. Doamna Brandenburg adusese o cutie de conserve de carne cu zarzavat și se invită la masa de prînz.

La ceai, doamna Brandenburg întrebă:

„Ești toată ziua singură acasă?”

„Da.”

„Nu vine nimeni să te ajute?”

„Nu.”

Altceva nu mai vorbiră. Cînd se lăsă întunericul, doamna

Brandenburg se duse acasă, dar nu direct, ci trecu mai întâi pe la vecinii Barbarei.

Încă în aceeași seară, cu puțin înainte de cină, veni Schoppe, se opri în pragul ușii, îi dădu laptele și vru să întrebe dacă îi poate fi de ajutor eu ceva. Vru să spună și câteva cuvinte de consolare. Dar când. văzu ochii Barbarei, spuse, că trebuie să se ducă acum acasă, *Amah* nu se pricepea încă prea bine la vite. Însă, clacă Barbara are nevoie de el, vine oricind.

După masa de seară, Waldorf porni agale pe poteca de lingă lac, în sus, spre casa Barbarei; când ajunse lingă obloanele închise de ia *roka*, Barbara tocmai atinsese clapele pianului. Era un coral:

*„Zdrohită-n suflet strig spre tine, O, Doamne-ascultă-a mea chemare!
i£*

Waldorf se opri și lovi cu bastonul într-o piatră. Auzi pe cineva venind de-a lungul potecii și îi ieși înainte. Era Bertling, în palton, fără pălărie.

„Bertling! Doamna Brandenburg mi-; a povestit că a fost la dumneata! S-o lăsăm pe Barbara să cinic **bucata**

Λ V^i Q A» {} //

pma la snrșit I"

*9f,.. Căci da. c-ai vrea să vezi, tu} toate, Păcate și-orice nedreptate,
Cinear mcvi sta în fața ta."*

Dar mal înainte ea Barbara să cînte finalul, Waldorf îl luă pe Bertling de braț.

„Hai să mergem, Bertling, nu pot asculta mai departe/*

„C AP -DE-LEMN", CUM li SPUNEAU fetele domnișoarei doctor Steinkopff, ridicase brațul drept, scuturase puternic anina și strigase cu glasul ei sub Lire care era atî t de ușor de imitat:

*9JAsta-i blestemul faptei rele..**

Sabina nu-și mai putu aduce aminte de versul următor. Oricum, citatul i se adresa atunci Hildei Pohl, care stătea în picioare „palidă, lingă banca din fund, și nu lipsise mult, ca din cauza acestei scene Hilda să fie respinsă la bacalaureat, întruoît nu avea încă maturitate

morală și de caracter.

„*Ăsta-i blestemul faptei rele*! nu, Sabineei nu-i venea în minte versul următor, cu toate că, în adîncă ei mîhnire, era convinsă că el ar fi oglindit perfect situația ei. Cu siguranță că Bertling cunoaște versul și știe de unde e și în ce zi a fost scris. Bertling î luă din nou pila de unghii de pe prosopul din poală și-și pili unghiile, cînd, deodată ușa micii camere de hotel se deschid.

„Dumnezeule, Bertling, cum m-am sperat! Dumneata ești!”

Sabina adună de pe prosop pilele, forfecuțele de unghii și de pielîțe, oja și soluția de șters oja, pielea de căprioară pentru lustruit și bețișoarele de lemn, și puse totul pe polița îngustă, de sticlă, care era atîrnată sub oglindă, deasupra chiuvetei.

Bertling, care nu putu face nici un pas înainte, cîta vreme Sabina se mișca prin mica încăpere, aruncă repede © privire în jur: nici doi metri lățime, cu un pat mic și îngust, pe care era aruncată în dezordine o cuvertură de lină, două dulapuri în perete și, între el, chiuveta. O măsuță de scris, foarte mică, cu un telefon, iar în fața ei un scaun. Acesta era tot mobilierul. De la fereastră se vedeau șirurile de geamuri ale unui bloc de vizavi. În cameră era întuneric, pereții, după cîte se părea, nu erau tocmai curați.

„Bună ziua, Sabina. Nu m-am așteptai să te găsesc la ora asta în cameră. Gîndeam că lucrezi...”

„Ah, Bertling, mă bucur atît de mult că dumneata... că tu... că ai venit! li luă mîna cu ambele ei mîini. Așează-te aici, pe pat! Eu iau scaunul. E totul în neorînduială la mine, nu-i așa? Dealtfel, tocmai mă gîndeam la tine. Cunoști, desigur, versul pe care l-a citat odată Cap-de-lemn? «*Ăsta-i blestemul faptei rele cu siguranță din Schiller, despre care tu știi totul.*”

„... *Căciveșnic, rău din ea se naște l'*”

„Da, adevărat î Ah, Bertling, dacă ai ști prin cîte am trecut în zilele astea din urmă!”

„Sabina, am venit să vorbesc serios cu tine.”

„Bertling, eu vorbesc întotdeauna serios. Ce e, Bertling? S-a...

întîmplat ceva V

Bertling îi povesti ceea ce-i istorisise doamna Brandenburg și spuse că Sabina trebuie să se reîntoarcă acum acasă; că a venit la Tokio, din proprie inițiativă, pentru a-i spune asta.

Sabina își sprijini fața pe brațe și, rezamîndu-se Se mica măsuță, izbucni într-un plîns amar, cu sughițuri, ca un copil Se gîndea la tatăl ei și la Buick-ul negru, din Bata via. Cum tatăl ei o luase lîngă el, în leagăn, și cum zburaseră amîndoi prin aer, încît o cuprinsese frica să nu se fringă grinda și să nu se rupă fnînghia!

Apoi se ridică în capul oaselor și gura ei moale, puțin cam mare, încă tremura.

„Biata mama! Da, Bertling, mă întorc acasă! Aș fi vemt oricum, chiar dacă nu azi sau mîine. Hai să plecăm cu primul tren.”

„Nu trebuie să-ți dai demisia? Nu ești angajată?”

„Am să-ți povestesc tot, Bertling.”

În timp ce-și făcea geamantanele, îi povesti că fusese concediată în ajunul Crăciunului, împreună cu Anita Krămer și Hilda Polii. Nu voia să-și ia rămas bun de la ele, nici chiar dacă se întorceau azi după-masă. Prietenele ei erau plecate într-o călătorie la Atami, cu cîțiva cunoscuți, și înnoptau acolo, într-un loc cu izvoare fierbinți. Sărbătoriseră Crăciunul acolo, dar Sabina refuzase să meargă cu ele. Voia să fie întru totul sinceră: de fapt, n-a plecat cu ele, fiindcă n-avea rochie de seară, și asta era obligatoriu în seara de Ajun. Cu toate astea e bucuroasă că a rămas aici. Dar, Crăciunul, pentru prima oară singură...

„Bertling, doar un pom uscat în sala de mese, un pin banal, cu beculețe electrice, fără luminări. Doar o scrisoare scurtă de la mama î Dar n-am putut să-i răspund. Bertling, înțelegi asta? Nu pentru că... pur și simplu n-am putut. Mi-era nespus de rușine.”

Dar toată sporovăială asta, o, nu mai poate vorbi despre asta, acum, cinci papa a murit...

Cînd băiatul de la lift le comunică celor doua doamne, Anita și Hilda, care -se întorceau, cu o valijoară, în camera lor, că Sabina a

plecat, Anita spuse doar:

„Ți-am spus eu numaidecît, Hilda: n-are caracter î Dealtfel „trebuie să ne grăbim dacă vrem să ajungem la limp, iar cina... o să trebuiască să sărim peste ea. Pot! eă-mi împrumutați o pereche de ciorapi de nailon?”

Cînd Otilia Beeskop se mai gîndi o dată, după-masă, xa cele petrecute, ajunse la concluzia că fusese un semn de la Dumnezeu, care o determinase să se scoale încă de la ora nouă, căci de obicei, nu se dădea, decît rareori, jos din pat înainte de zece. Oricum, cu puțin înainte încă dormea adîne, apoi deschisese brusc ochii și se dusesse la fereastră. Era în cămașa ei de noapte, neagră, adusă de un cunoscut de la Shanghai, care își exprimase speranța, cînd l-o oferise, că o va proba în prezența lui. Exclus, spusese Valeria Beeskop, în primul moment. Așadar, în această cămașă de noapte – despre care *amah* a ei crezuse că e o rochie de seară, din cauza decolteului adine, care, din păcate, nu dezvăluia (nimic provocator – se duse la fereastră și dădu obloanele de lemn la o parte. Văzu atunci că ușa casei de vizavi, unde se bucura de ospitalitate părintele Kreuz, se deschise și doamna Spittler ieși afară. Mai făcu un semn eu mîna, în urmă, și plecă lacasă, fără s-o observe pe doamna Beeskop, în cămașa ei de noapte, neagră și cu danteluțe.

După această întîmplare, Otilia Beeskop hotărî, ca totuși, să nu treacă ia catholicism, în ciuda mijloacelor sale de a acorda iertare și a puterii spirituale de care dispuneau reprezentanții lui. Începuse să șovăie în hotărîrea ei de a se converti, încă de cînd primise scrisoarea de 3a Bruno. Scrisoarea aceasta era scrisă pe un ton blind, poate și sub impresia pe care o făcuse asupra lui moartea lui Fritz Haffner. Știa ea bine ce frică îi era lui Bruno de moarte. N-are să uite niciodată cum a avut Bruno febră tifoidă și cum i-a trebuit un sfert de an ca să se refacă. Cea mai frumoasă epocă a căsătoriei lor! Și o voce interioară, care mu înșela, îi murmura la ureche că și Bruno avea probabil motive să nu vină cu pretenții prea mari față de ea. În orica caz, avea de gînd să nu cruțe nici un mijloc, pentru a afla totul

despre viața lui din India.

Afluența la orele de consultație ale părintelui Kreuz scăzuse, de când se aflase că reîntoarcerea în patrie și revederea cu soții era încă foarte departe. Încă în aceeași după-amiază Otilia Beeskop se duse la hotel și le comunică tuturor ceea ce observase în zorii zilei. La hotel găsea auditorii cei mai mulți și mai dispuși s-o asculte; le descrie, cu elocință, cum ieșise doamna Spittler pe ușă întorsese capul o dată, „așa”, și încă o dată „așa”. Și nu-i răspunsese, ci îi făcu doar semn cu mâna! Un fel ele sărutare cu vârful degetelor, în orice caz foarte frivolă. Și ceea ce pînă acum fusese doar o bănuială generală, deveni o certitudine dureroasă, scandaloasă. Otilia nu uita să menționeze mereu că un impuls straniu, irezistibil, aproape un glas o îndemnase să se scoale și să s© ducă la fereastră. Și, când unii dintre auditorii ei – dintre cei care fuseseră dintotdeauna apropiați de biserică și, mai ales, dintre cei ce se apropiaseră de puțină vreme – întrebară, cu îndoială, dacă doamna Spittler nu avusese poate o treabă cu totul nevinovată la părintele Kreuz, ea rise sec, mimată ele atîta ignoranță și necredință, și spuse:

„Ce poate căuta o doamnă – și accentuă cu vi η tui „doamnă „ – la ora șapte în casa lui! Nu, doamnă Neumann, această făptură e mult prea șmecheră!”

Și mai mîinioasă fu Inșă, când o întîlni, în după-amiaza aceleiași zile, pe doamna Spittler, a cărei vizită nocturnă era de mult cunoscută în tot satul, și care ajunsese, fără îndoială, și la urechile ei. Doamna Spittler o salută pe Otilia de pe partea cealaltă a uliței, într-un fel izbitor și exagerat de prietenos și rise de i se văzură dinții albi, impecabili, în timp ce Otilia dădu scurt clin cap, abia vizibil. După aceea, doamna Spittler se îndreptă spre ușa casei unde locuia oa oaspete părintele Kreuz; și, când deschise ușa, mai întoarse o dată capul și-i zîmbi din nou doamnei Beeskop, oare se oprise în loc și privea în unma ei. După care, Otilia intră în casa ei și ar fi dat oricît să poată trînti ușa. Dar casa ei era o casă japoneză și -nu avea decît uși glisante.

În dimineața următoare, Peter Kreuz intră, roșind ușor și cu privirea în pământ, în sala care nu era mai goală, ei mai cur înel mai plină decît de obicei, și anunță, ia sfîrșitul serviciului divin, că își grăbea plecarea și că spove. dania fixată pentru poimîine nu va mai putea avea loc. Doamna Spittler, așezată în primul rînd, se întoarse fără sfială, vizibil amuzată, și o căută printre cei prezenți pe doamna Beeskop, care nu-și făcuse însă apariția.

În timpul acesta, Otilia Beeskop era la doamna Streusand și îi zugrăvea vizita ei la Barbara.

„Zău, doamnă Streusand, firește că a afectat-o profund, și că arată ca o *Mater dolorosa* din cartea pe care mi-a vîrît-o pe gît părintele Kreuz. Dar n-a uitat să-și facă buzele cu roșu. Știu, nu sună frumos ceea ce am să spun acum, dar mi-a trecut de mai multe ori prin cap că într-o anumită privință, e totuși o rezolvare bună pentru Barbara. A avut noroc. Bruno Beeskop n-o să moară, poți fi sigură de asta! Acu', nu mai difuza remarca asta. Departele mine gîndul de a-mi bate joc de asemenea lucruri serioase. Îmi pare rău de bărbatul Barbarei. îl cunoșteam bine. A fost un om de treabă, un *gentleman*, ceea ce nu se poate spune totdeauna despre Beeskop. Beeskop are bani — azi e mai bine” să spunem: *avea*, dar e un om de jos. Sper că moartea lui Fritz Haffner i-a băgat serios frica în oase și că, în anii cit am trăit despărțiți, s-a făcut mai blind și s-a mai potolit. Beeskop are multe defecte. Doamnă Streusand, poți să-i mulțumești lui Dumnezeu că n-ai un asemenea bărbat gelos, care, pe deasupra, mai și bea și e iute la mînie!”

„Ehei, doamnă Beeskop, nici bărbatul meu nu e un înger, și nici mie nu mi-e ușor cu ei. Aproape că-mi vine să spun că la noi lucrurile stau invers. Cînd pleacă la Tokio — n-aș vrea să știu ce învîrte el pe-acolo. Adică de știut aș vrea să știu, și o s-o aflu eu odată! Acu' iar și-a vîrît o fată coada și nu e pentru prima oară! La vîrsta lui, ar trebui să-i fie rușine!”

„Da, da! Așa? Ei, Barbara a scăpat de grijă. Vezi dumneata, la mine, care n-am copii, încă mai treacămeargă. Dar ea, ce-ar fi putut

să facă? Bărbatu-său ar fi aliat oricum, fie și numai de la Sabina, care s-a întors acasă. Și mehipuie-ți: cu Bertling s-a terminat. La început, ca niște turturele, iar acum o lasă baltă. fapt, ea nu vrea să recunoască; dar pe mine nu mă duca nimeni de nas în asemenea treburi. Am spus-o (totdeauna ı nu e bun de nimic, e prea moale. Grede-mă, doamnă Streusand, așa e speța asta de oameni.

Pe dinafară sînt chipeși, sînt profesori de schi **sati** profesori de înot și mari sportivi; dar cînd e la o adicătelea, sînt zdrențe. în privința asta sînt Stan Pășitul 1*

Doamna Beeskop se duse astfel, de la unul la altul, „excreta” bîrfeli și înregistra bîrfeli. De la doamna Neumann din hotel la doamna Streusand, de la doamna Streusand la doamna Wangendorf, care o invitase la o ceașcă ele ceai. Soțul ei plecase la Tokio pentru două săptămîni și se opera acolo. O operație de apendicită, spuse doamna Wangendorf. Otilia, care cunoștea înșă exact boala lui Wangendorf, o puse să-i înșire simptomele și, după ce doamna Wangendorf enumeră toate durerile de care se plîngea soțul ei și care, după părerea ei, puteau indica *q* criză de apendicită, Otilia spuse:

„Acu, ia închipuie-ți, doamnă Wangendorf cite palavre stupide nu auzi! Ca și cum oamenii n-ar avea altceva de făcut, decît să~<și imagineze prostii. Exact acum zece minute, doamna Streusand mi-a povestit că soțul dumitale vrea doar...”

„Palavre!” o întrerupse doamna Wangendorf; dar Otilia nu se lăsă și continuă r

„Zice că vrea să joace scat...”

„Sibyla, ia mai lasă cartea aia stupidă din mîna **și** du-te la aer curat!”

„Are firea flegmatică a tatălui ei – continuă doamna Wangendorf, fără a-i da timp Otiliei să revină la vechea temă – dacă îmi pot permite o critică la adresa bărbatului meu. Da, cîte bîrfeli nu se colportează în lume! De curînd *am* auzit că dumneata ai fi încetat să mai scrii pentru domnul Ziethen, fiindcă și-a lăsat barbă!”

„Ha, ha \ (< rise doamna Beeskop înțepat.

„Dealtfel, l-am văzut azi pe Ziethen și aproape că nici nu l-am recunoscut. Și-a ras din nou barba, care într-adevăr nu-i venea bine!”

j, Nu-i cu putință!”

Otilia Beeskop rămase cu mina – cu care își puna pentru a doua oară zahăr – întinsă în aer.

Ceasurile bat și timpul trece.

Waldorf sade, într-o seară, din nou la Barbara, în fotoliul de pluș verde, ale cărui rezemători sînt tocite. Sabina stă pe divan, cu picioarele ghemuite sub ea și citește un roman. Barbara cîntă la pian, poate o Fugă din *Pianul bine temperat* sau ceva din operele pentru pian ale lui Händel. Cîntă ca odinioară, cu spatele rigid și cu capul ușor aplecat înainte. Waldorf fumează o țigară de foi și o privește, cum stăpînește muzica. Pe pian se află fotografia lui Fritz. Aude încă o dată aceeași bucată, pe care o mai cîntase, cîndva mai de mult; începe lucid. Tema este reluată de vocea a doua, prima răspunde și, cînd revine iar, dominantă, basul pornește îndesat, în note întregi. Se așterne fastul și straie întunecate foșnesc. În registrul de sus cîntă amorașii, în șaisprezecimi de note. În timp ce zefirul adie încă, în depărtare se aude tunetul. Tema mai răsună încă o dată, la bas, în note întregi.

Waldorf trage din țigara de foi și se gîndește la Teofana, care a fost soția chezarului Nikephoros Phokas, iar ueigașa lui a fost iubita împăratului Ioan Țimiskes, care a părăsit-o, și mama lui Basileios al II-lea.

Barbara domină mai departe și conduce piesa spre un final patetic, vuitor. E secolul al optsprezecelea, muzică „morală”, care nu lasă omul să alunece pe căi greșite.

Waldorf își ia rămas bun.

Înainte de a-și pune paltonul îmblănit, întrebă:

„Sabina, da’ ce citești? Hm hm! *The Case of the Lucky Legs*1? Bună? După ce o termini de citit, te rog să n-o dai numaiclecît

îndărăt doamnei Brandenburg. Vreau să-mi arunc și eu ochii, o dată, într-o asemenea carte, ca variație și pentru a nu deveni unilateral. La revedere, Sabina! Și sper, Barbara, să pot reveni în curînd, și atunci o să cînti iar, nu-i așa?"

„Dacă oi mai avea pianul!"

„Aa, asta nici nu ți-am spus-o. Domnul Ito mi-a scris deunăzi, că ar vrea să mai lase pianul la dumneata. Ți-1 împrumută pînă cînd ne vom întoarce în Germania. Căci 1-a cumpărat – dealtfel eu un preț surprinzător de mare – numai pentru a-și plasa banii: teama de inflație."

„Waldorf! Ai vorbit cu el i"

„Un pic am pledat și eu, cînd mi-a făcut o vizită, atunci. Dar n-a fost greu defel. La revedere."

Waldorf își pune căciula de blană și pleacă.

Cînd dă să cotească din poteca îngustă care, acum, la mijlocul lui ianuarie, s-a și acoperit de zăpadă, și vrea să treacă pe dramul de pe mal, sare ca ars îndărăt.

„Mii de draci! Dumneata ești, Bertling! M-am speriat zdravăn. Vezi, și ridicasem bastonul să dau. Ce umbli ca o nălucă pe-aici, pe o vreme îndrăcită ca asta?"

„Am auzit muzică înăuntru, spuse Bertling abătut, și m-am oprit. Nimic altceva. Sentimentalism de care nu mă pot debarasa, compătimire față de mine însumi. Mc! i făceam o plimbare de-a lungul lacului, fiindcă seara nu întîlnești pe nimeni; și mi-e neplăcut să întîlnesc pe cineva pe-aici. Colo sus străjuiește Fuji, iar luna se arată iar. Cînd am trecut pe aici, Barbara cînta la pian. Atunci m-am oprit în loc și am ascultat și – ei da, îți trec, atunci, tot felul de gînduri prin minte; vreau să le păstrez doar pentru mine, căci m-am gîndit numai la mine. Și asta nu e drept: ar fi trebuit să mă gîndesc la Barbara, care este, de fapt, cea mai lovită. Dar știi și dumneata, Waldorf, nimeni nu-și poate schimba pielea, nici dumneata și nici eu. De fapt, e iar o frază banală și o folosesc doar din comoditate. Vreau să spun că nu sînt o fire tare, căci o asemenea fire ar fi dat alt

curs clipelor trăite împreună cu Barbara. Să presupunem de pildă – firește, e de neconceput – clar să presupunem, doar, că în locul meu ar fi fost un om ca Arnim. Ala ar fi parat loviturile abătute asupra Barbarei, le-ar fi parat în mare măsură. Sau ești, cumva, de altă părere?”

„Nu mi-1 pot imagina pe Arnim în situația 'dumitale.'”

Trecură, în drumul lor, pe lângă blocul de lavă de pe promontoriu.

„Probabil ai dreptate. Știu sigur, însă, că n-am fost de vină numai pentru că... pentru că am început, pur și simplu, chestia cu Barbara, ci și mai târziu, când am lăsat totul să se desfășoare de la sine, când am închis ochii. Aproape din prima zi am mers fiecare, într-ascuns, pe drumul propriu, numai că nu mi-am dat seama.

Și, când mă uit îndărăt – penibil, Waldorf! Vezi dumneata, Barbara ședea adineauri la pian, sigură ca totdeauna, când domina, cum a spus ea odată. O să se regăsească, cu toate că pentru ea este mult mai greu. Dar eu, stau afară, lângă gard, și ascult melancolio cum cântă, și o să mă apuc, în camera mea, de lucrarea mea și o să încerc să spun ceva nou despre concepțiile lui Schiller privitoare la istoria universală. «Să spun ceva nou» – asta nu e un motiv valabil pentru a lucra. Ar trebui să fie altceva care să mă determine să lucrez. Ar trebui să aud o chemare! Apelul de care vorbeai dumneata cândva și pe care i-1 adresează Barbarei arta. Ai amintit atunci un vers de Rilke, care exprima asta atât de bine. Dar, vezi, eu sînt un om nemuzical. Oricît de încordat aş asculta, nu aud chemarea. Pot vedea foarte bine toate astea; căci, Waldorf, oamenii ca mine au însușirea de a observa foarte bine pe alții și pe sine. Poate că asta e chiar un motiv al eșecurilor lor repetate. Acum, însă, știu că voi termina lucrarea. Nu mă îndoiesc de asta. Merge. Dar ceea ce-o să iasă – să fie oare atât de epocal și de zguduitor?”

„Năzuiești totdeauna prea sus, Bertling. Așa n-ai să fii fericit. Cred că ți-am spus odată: trebuie să pornim de la nimicnicia noastră, de la dimensiunile noastre de pitici, cum spunea odată

Burckhardt...”

„Da. Ai dreptate, năzuiesc prea sus. Și dau greș totdeauna, pe jumătate sau integral, și apoi vin ceasurile negre ale disperării. Și cu Barbara am năzuit prea sus. N-am fost la înălțimea ci și a cerințelor. Mi-am supraestimat forțele, ca Sabina cu romanul ei.”

„Da, da, aiuri stă poveste”, și Waldorf nu preciza, dacă se referea la romanul Sabine sau la eșecul lui Bertling. Nici lui nu-i convenea, de bună seamă, mărturisirea, Confesiunile și introspecțiile, când erau exprimate cu voce tare nu constituiau partea lui puternică.

„Hal, vino înăuntru la mine, Bertling! Tomako a făcut un foc bun și mai are și un strop de băutură pentru noi. În ultimele luni s-au adunat o mulțime de probleme, pe care aș vrea să le discut cu dumneata. Trebuie să ne apucăm iar de lucru, Bertling. Ți-am spus că ieri l-am întâlnit pe colonelul von Arnim?”

„Nu.”

„Trebuie să se interneze din pricina ochilor. Se prevede chiar o operație. Nu e exclus să-și piardă vederea. Și chiar dacă ai să mă întrerupi din nou cu exclamația «eroi și cultul eroilor» – eu încă n-am întâlnit, aici la noi, un om ca Arnim.”

„Nu prea înțeleg. Căci, dacă sînt bine informat, n-ai avut prea des prilejul să-1 vezi și, mda, – să-1 verifici. Mi-aduc aminte, că vorbeai așa despre el încă după primele întâlniri.

„Exact, Bertling! Și nici nu pot să explic de ce. Poate pentru că am intuit la el, chiar de la început, ceva ce ne lipsește nouă, celorlalți, un lucru – cum să spun – pe care-1 prețuim, dar nu-1 putem atinge. Simți că e un om de acțiune. N-are nici o ocazie s-o dovedească, și tocmai asta este cu adevărat tragic la el. Știi bine, Bertling, cît de zgîrcit sînt cu asemenea cuvinte. Cunoști zicala: chiar dacă Rafael s-ar fi născut fără brațe, tot ar fi devenit un pictor mare. Ei, Arnim e în aceeași situație. Brațele lui sînt cetluite, dar rămîne un om > \$ >

mare.

În timp ce noi privim spre trecut iar viitorul e nebulos, el gîndește numai în viitor. Nu filozofează, dar tot ceea ce face sau vrea, felul cum se comportă, totul e filozofie. La el, totul împinge către acțiune. Cînd aude o știre, ia atitudine față de ea, spune ce trebuie făcut în sprijinul sau împotriva acestei știri. Tot ceea ce aude este un instrument pentru planurile lui. Dar nu poate face nimic, N-are brațe. Și asta ni-1 arată ca pe un om cu un destin tragic, astfel încît, ultima dată, a recitat î

„Prostie-nvingi, iar eu acuma scăpai” „Talbot în Fecioara din Orleans spuse Bertling.

Ceasurile bat și limbile lor merg mai departe. A venit februarie și s-au pornit ninsorile. A căzut atîta zăpadă, încît Schoppe, cînd a adus laptele, și-a croit anevoie, în cizme înalte de cauciuc, drum pînă la casa Barbarei. Satul era tot sub zăpadă, iar țăranii rămîneau acasă și împleteau coșuri din papura pe care o tăiaseră peste vară, de pe povîrnișurile muntelui Fuji. De dimineață, doamna Beeskop nefiind în camera ei, gazdele japoneze se îngrijorară și o căutară. Dar către amiază, veni însoțită de domnul Ziethen: ochii ei se vindecaseră iar el își răsese barba. Îl ajuta din nou să-și scrie lucrările.

Zăpada o împiedica pe doamna Beeskop să facă plimbări lungi, de la o casă la alta, cu toate că tocmai acum avea 111 stoc o poveste formidabilă și capitală: doamna Wangendorf plecase la Tokio. Doamna Wangendorf spusese tuturor că e la Tokio, la dentist. Îi lăsase singuri pe soțul ei și pe Sibyla, dar amîndoi nu prea puneau asta ia inimă, dimpotrivă! Sibyla ședea la fereastră și citea o istorie tristă, care se sfîrșea, în cele din urmă, bine și în care era vorba despre o fată de pension. Avea pielea cenușie, nu tocmai curată, iar codițele nu prea erau împletite ca lumea. Iar tatăl ei citea *Nippon Times* și își fuma havana, cum făcea de obicei cînd nu-i avea pe Streusand sau pe alți cunoscuți, la scat, la el în casă.

Cînd Otilia a auzit de dentist, a rîs sec și a întrebat unde locuiește doamna Wangendorf.

„La hotelul de la gara centrală, deci! Vezi, doamnă Streusand, oamenii care aruncă, primii, cu piatra! N-a scăpat nici ea de asta. Dar chiar așa, pe față înaintea ochilor soțului ei! Nu înțeleg! Spui că e cam în vîrstă. Dar ăsta nu e un motiv, doamnă Streusand! Și... un ofițer? Ai auzit și dumneata zvonul ăsta?

Ce voiam să mai spun: Barbara Haffner are mîine musafiri. O cunosc bine, știi, și este de fapt prietenă cu mine, de aceea nu vreau să spun nimic rău despre ea, și la urma urmei, un concert nu e o serată dansantă. Dar, oricum, abia au trecut două luni... Pe cine a invitat?"

Sabina era îmbrăcată într-un costum de schi albas, „tru-închis, iar în cap avea o căciulită albă, de sub care mijea părul blond, cu reflexe ușor roșcate, o culoare „aparte". Astfel intră în camera lui Bertling, care ședea într-un fotoliu și citea.

„Bertling, spuse ea, îmi lipsește o legătură kandahari, pentru unul din schiuri. Am rătăcit-o pe undeva și n-o mai găsesc. Poți să-mi împrumuți una?"

Bertling se duse în pod și veni cu o legătură, ' „Știi cumva unde se poate schia bine pe-aici? Aveam <3e gînd să mă duc dincolo, în pădurea Fuji, dar parcă e cam departe."

„As ști eu o pantă – făcu Bertling gînditor – și nici nu e prea departe de-aici: prin spatele casei mele, în sus, cam la o jumătate de oră ele urcuș. Nimic extraordinar, dar utilizabilă totuși; puțin cam presărată cu pini, dar poți face acolo exerciții de slalom. Cît de bine schiezi?"

„Ei, cam așa cum înot craul. Cînd am venit încoace, m-am gîndit că poate ai vrea să mergi cu mine și să mă ajuți să învăț mai bine. Hai vino, si uită-te cum schiez!" s „Nu." ' v I

Γ „Tot mai ești supărat, Bertling. Și... am vrut să-ți spun odată, că-mi pare foarte rău. M-am purtat îngrozitor față de tine și de mama."

„Hai, lasă asta, Sabina!"

„Și η aveam nici un drept să mă înfurii. Mai cu seamă eu! Și

chiar dacă mama nu mi-a făcut niciodată nici un reproș, tocmai faptul că nu vorbește cu mine despre asta... Bertling, e îngrozitor. Iar acum e pur și simplu înduioșătoare, cum se poartă cu mine. De fapt, azi eram de serviciu la bucătărie, dar mi-a spus să ies să schiez, fiindcă e o vreme atât de frumoasă, îmi venea să pling. Înțelegi asta, Bertling?"

„Se simte mai bine acum mama ta? Vreau să zic, poate să treacă peste toată chestia asta, adică peste emoții și peste toate astea? S-a mai liniștit?"

„Oo, da, Bertling, asta da. O s-o vezi, doar, chiar tu însuși, mîine. Vii, nu-i așa? Seara cîntă totdeauna la pian. Dar știi și tu cum e – nu lasă să se vadă nimic pe fața ei. Este atât de închisă și de fapt, nu-ți poți da» seama cum se simte decît clin felul cum cîntă la pian. E drept, că eu stau totdeauna pe divan și-mi citesc romanele, dar tot bag de seamă. Da, a devenit iar mal calmă, clar altfel decît înainte, nu mai e atât de aspră.

Ah, aseară m-am comportat teribil de fără tact. Vorbeam despre viața noastră de acasă și mama m-a întrebat dacă mai am poftă să studiez sau dacă vreau să mă mărit. Zău, Bertling, m-am făcut roșie toată și, numai fiindcă eram încurcată, am spus: „Ei, mama, să vedem care se mărită mai curînd, tu sau eu „. N-a răspuns nici la asta, ci doar a privit într-o parte. M-am jenat teribil și am ieșit din cameră. Ea n-a mai revenit asupra subiectului și asta e, de fapt, lucrul cel mai rău.”

„Î5a. Sabina.”

„Hai, vino un pic cu mine și arată-mi drumul spre pantă! Altfel o să stăm toată dimineața aici. Afară % soare, iar eu nu ajung să schiez.”

Sabina ducea schiuriile pe umăr și Bertling mergea alături de ea, cînd urcară încet pe potecă, spre pantă.

„Un lucru vreau să-ți mai povestesc – spuse Sabina și mută schiuriile de pe un umăr pe celălalt; dar Bertling nu se gîndi să i le ia el. — Aseară, Wolfram și Ulii au strigat, la gura sobei, „Țăndărică

„și s-au umplut pe față de funingine. Am întrebat-o pe mama dacă să nu te rog să vii odată pe la noi și să te joci cu ei. Dar mama nu prea era sigură dacă e bine. Se gîndea, probabil, că tu ai putea înțelege greșit. Iți spun asta, fără să știe mama. Mda, noi... adică, mama a lăsat de fapt, discuția baltă...”

„Am să mă mai gîndesc, Sabina, și n-o înțeleg cîtuși <3e puțin greșit. Așa, acum o să mă-ntorc, mergi mai departe, drept înainte, de-a lungul acestei albiei de pîrîu în care zăpada e ceva mai mare, pînă ce dai de panta de schi.”

„Și nu vrei să mă înveți să fac o cristianie ca lumea?”

„Nu, Sabina, asta îmi amintește de craulul de astăvară.”¹⁰

* Și Bertling strîmbă din nas, astfel încît Sabina trebui să rîească.

„Cum spui tu asta, Bertling, ești pur și simplu dulce!”

Bertling ridică din sprîncene și o privi lung.

; „Salut de schior, Sabina!”

Și o porni îndărăt

Seara, Waldorf îi spuse că a văzut-o pe Sabina coborînd de pe munte, într-un costum de schi albastruînchis și cu o căciuliță albă.

„S-a dezvoltat bine și pare să nu mai fie nici așa de neroadă ca înainte. Oare o mai fi ținînd un jurnal intim sau o fi mai scriind vreun roman? Cred că a trecut de faza asta. S-a făcut drăguță și nu pot decît să mă felicit încă o dată că nu mai sînt tînăr.”

„Și eu.”

„Ia ascultă, Bertling!”

„Vreau să spun că și eu o găsesc mai drăguță și mai puțin neroadă decît înainte. Se dezvoltă bine.”

„Fii cu băgare de seamă!” îl amenință Waldorf cu 'degetul.

„Da, de cele mai multe ori, așa îți propui la început, răspunse Bertling offînd ușor, «*principiis obsta* l» 1 scria Ovidiu.”

„Știi unde scrie asta? Nu? Am ajuns să te învăț și eu ceva despre Ovidiu! O spune în *Remedia amoris*. Pun prinsoare că nu cunoști

10 Impotrivește-te dc la început (*n. tr.*).

cartea, nici măcar după titlu. Dar *Ars amatoria* o cunoaște toată lumea, iar Ziethen are o jumătate de duzină de ediții în latinește, în nemțește și în franțuzește.

Dar iată unde vreau să ajung: remediile pentru iubire ale lui Ovidiu nu s-au dovedit, după cât se pare, atât de eficiente. De aceea și sînt *Remedia amoris*³

poale, atât de puțin populare. Și nu-i de mirare, deoarece eu nu cred că kieea fundamentală «*principiis obsta*» ajută totdeauna. De ce nu?"

„Spiritul se supune, dar carnea e slabă.”

„Hai, fugi cu astea de-aici, Bertling! Trebuie să vorbesc și mai banal: iubirea e instrumentul destinului. Iar vorba lui Ovicliu nu-i decît o slabă formulă de abatere η destinului.”

Cînd Otilia Beeskop a vorbit de un concert în casa Barbarei, a folosit o expresie puțin cam pretențioasă. • N-au venit decît Waldorf, Arnim, doamna Brandenburg – soțul ei s-a scuzat: era la Tokio, la consfătuire cu privire la problemele subvenției —și Bertling. Barbara a cîntat la pian, un ceas încheiat, un program pe care-1 discutase în prealabil cu Waldorf. În discuția Ipreniergătoare, Barbara propusese un *Impromptu* de Schubert și îl întrebuse pe Waldorf, făcînd cu ochiul, dacă e de acord, avînd în vedere că bucata nu e din secolul al optsprezecela; atunci el a rîs și a spus:

„Vai, Barbara, știi doar că n-o iau chiar atât de în serios – pe Schubert, dealtfel, l-am exceptat totdeauna, în gînd – și că, de cele mai multe ori, îmi exprim părerea excesiv de critic mai ales cînd am un gînd ascuns. Bineînțeles, că ai să cînți Schubert!”

Acum, după-amiaza trecuse și oaspeții o rugară pe Barbara, la sugestia lui Waldorf, să le îngăduie să. fcvină, de-acum înainte, din două în două săptămîni, la un mic concert. Barbara fu de acord.

Waldorf îl însoți pe Arnim pînă acasă.

„După-amiaza asta de azi, dacă ghicesc bine, ti se” datorează de fapt dumitale, Waldorî?"

„Pentru a vorbi deschis, domnule colonel, m-am gîndit mai

puțin la noi, cît mai ales la Barbara. Ceea ce urmăream, era s-o ajut pe Barbara să-și recapete considerația față de sine. Iar dincolo de asta, am vrut și s-o vedem cu adevărat; căci, de fapt, ea nu poate fi cunoscută cu adevărat decît cînd cîntă la pian. Atunci nu poate ascunde nimic. Pe baza exemplului ei ne putem da seama că arta, acolo unde este autentică, e oglinda omului în totalitatea lui. În fond, de bună seamă că arta – sau dacă vrem s-o exprimăm paradoxal: felul de a cînta – a fost elementul prin care Barbara a devenit serioasă. Oare nu muzica a fost cea care a chemat-o la ordine? Uite, Bertling, omul nemuzical nu aude chemarea artei; este ușuratic, lipsit de seriozitate – repet doar ceea ce i-am spus lui însuși odată, cu multă vreme în urmă – lipsit de seriozitate și fără pondere; nu izbutește să ajungă decît, cel mult, la melancolie.

Dar vorbesc iar despre artă ca despre o biserică, – cum ar spune doamna Brandenburg – și iată că mă întorc îndărăt, la lume. În afară de asta, am vrut să-i arăt Barbarei că nu trebuie să se ascundă, dacă doamna Wangendorf n-o mai salută, dacă doamna Spittler îi ride în față, amuzată, și dacă doamna Beeskop o consideră ca fiind de teapa ei. Faptul că aceste doamne – dacă ie cunoașteți – ..."

Arnim afirmă din cap.

„... Se comportă astfel, o afectează pe Barbara, firește, ai toate că ea nu lasă să se întrevadă acest lucru. De aceea am convins-o să ne invite, și, pentru că mi-a plăcut atît de mult după-afriiaza petrecută la ea, am propus să ne întîlnim cu regularitate la ea.”

Arnim îl privi pe Waldorf prin sticlele fumurii ale ochelarilor săi.

„Și crezi că are nevoie de acest sprijin? if

„Dacă mă întrebați atît de direct, încep să nu mă! fiu sigur. Are oare nevoie de ei? Nu – nu mai are. Dar este o consolare, o confirmare a faptului că o stimăm. Pe scurt, o ovaționare.”

„O ovaționare? O ovaționare! Trebuie să mărturisesc că sînt cam încurcat. Ce sentință să rostim în cazul ăsta? Inima mea vorbește altfel decît rațiunea. De ce oare? Spune-mi dumneata cauza!”

Waldorf clătină din cap.

Arnim continuă:

„Poa te că doar modul cum se poartă și cum purtat este ceea ce ne face să avem considerație față

’de ea. Și cu cât trece timpul, eu atît mai bine îți dai seama, cât de prezumțios e să judeci oameni ca Barbara. Este o evoluție îngrijorătoare, dacă lăsăm principiile să se înmoaie și să se dizolve astfel.”

Se întrerupse și tuși, dregîndu-și glasul. „Cunoști romanul *Effi Briest*?” făcuse doamna Brandenburg aluzie, cînd vorbise cu Waldorf despre Arnim. „Se pare că a fost ceva asemănător...”

„Nu sînt de acord cu dumneavoastră în privința asta, domnule colonel. Nu e nici o evoluție îngrijorătoare. Este recunoașterea limitelor noastre și a comandamentului că trebuie să-i lăsăm Cezarului ce-i al Cezarului – iertați-mă dacă recurg la asemenea cuvinte mari.

Arnim nu răspunse, ci privi pe deasupra lacului. După o vreme, cînd ajunseră în fața istmului, spuse, vorbind în direcția lacului:

„Să admitem, Waldorf, că o femeie a suferit din greu din cauza unei asemenea legă... unei asemenea fapte; poate ani de-a rîndul. Și, după aceea, îi scrie iar soțului ei, care a ajuns între timp pe jumătate invalid lucru pe care îl știe și ea – și-i spune... și îl întreabă...” „Cunoașteți răspunsul meu, domnule colonel.” „Da, Waldorf, îl cunosc. Îți mulțumesc. Dar dumitale, care dai răspunsul ăsta fără nici o obligație, din punctul dumitale «istoic» de vedere, îți vine mai ușor.”

Își îndreptă ținuta, îl privi pe Waldorf și-1 luă de Braț, spunîndu-i, ca pentru a se scuza:

„Pe aici sînt atîtea rădăcini și drumul devine mai anevoios. Dar, dacă mă pot bizui puțin pe dumneata, o să meargă. Îți mulțumesc mult, Waldorf!”

Bertling mai rămase în casă cu Sabina și cu cei doi băieți, pentru a-1 face pe Țăndărică, în timp ce Barbara și doamna Brandenburg își

luară rămas bun.

„La revedere! spuse Barbara, peste două săptămîni îie vedem iar?” Evită să i se adreseze direct lui Bertling. „Dacă voi fi invitat...”
„Firește că da!”-

Barbara o însoți pe doamna Brandenburg. O porniră spre stingă, de-a lungul lacului, în direcția satului.

„Îți mai amintești, întrebă doamna Brandenburg, acum aproape o jumătate de an – războiul abia se terminase – am vorbit despre tentații. Atunci am avut, pentru prima oară impresia că... ei, că... ceva nu era în ordine. Mi se părea că ești prea severă cu dumneata însăși.”

„Da, cam pe-atunci a început, de bună seamă. Dar, dacă mă gîndesc acum mai bine și ăsta e, de fapt, lucrul cel mai rău, nici astăzi nu știu cum aș fi putut evita. Aș fi putut pleca în călătorie, dar n-ar fi fost decît o fugă, o mărturisire a faptului că renunțam să mai lupt. Aș fi putut vorbi cu Bertling despre asta, mai înainte de a fi fost prea tîrziu – dar lucrurile nu s-ar fi petrecut altfel; iar Bertling n-ar fi fost, nici el, un adevărat sprijin. Nu-i oare vina mea, că am ajuns în situația asta?”

„Nu e vina dumitale.”

„Dar faptul că n-am fost stăpînă pe situație? Natural, ar.fi trebuit să fac un efort și mai mare.”

„Fiecare își are limitele lui, și apoi cine e oare desăvîrșit? ar întreba Waldorf.”

„Asta nu scuză.”

„Nu, firește că nu.”

„Și nici nu ajută cu nimic, dacă înfrumusețez acum lucrurile”.

„Firește că nu. Dar, doamnă Haffner, va veni o vreme – și trebuie s-o așteptăm cu răbdare –cînd vei putea pune la dosar această vină; dar în așa fel ca s-o ai totuși la îndemîină, cînd va veni iar vreo încercare. Am și eu, la dosarul meu, un «fapt» – cum se spune în limbaj administrativ – cu totul remarcabil.

Există atîtea tentative de a te elibera de vină: unul se duce la

mînăstire, altul se spînzură, iar un al treilea muncește din zori și pînă-n noapte – așa-numitele opere caritabile, știi dumneata –, dar nu spune nimănui, decît doar înțeleptului: nu pun mult preț pe asta. *Pecca joriiter* a spus Luther. Vina face parte integrantă din economia lumii noastre, iar oamenii se deosebsc, ca rang, numai prin felul cum își poartă vina. Ține capul sus și fă muzică la fel ca azi! Și nu privi lumea cu ochelarii imperativului categoric și nu ajunge la soluțiile pe care ți le-am descris adineauri. Toate acestea sînt ceva pentru teatru. Socoteala defintivă n-o facem noi."

Timpul trece. Zăpada se topește și Fuji nu mai e alb decît pînă la jumătate. Bertling stă pînă noaptea tîrziu, lucrînd la *Desprinderea Țărilor de Jos*, și, cînd închide cartea, se gîndește la discuția „despre viață” pe care a avut-o azi cu Sabina, în drum spre sat; și zîmbește.

Otilia Beeskop, care are iar ochi foarte ageri, vorbește cu Ziethen despre faptul că 1-a văzut pe Bertling plimbîndu-se, pînă acum, de trei ori cu Sabina. Iar Sabina lasă uneori, seara, cartea jos, o ascultă pe mama cîntînd la pian și visează. Jurnal intim nu mai ține. Că doar nu mai e nici gîscă, și nici adolescentă; slavă Domnului, a trecut de epoca asta.

Waldorf vine uneori, seara, la ei. Poartă acum din nou demiul gri și pălăria gri „d la Homburgcu panglică ripsată, de culoare mai închisă, de jur-împrejurul borului ridicat. Demiul, pălăria și bastonul subțire le lasă în tindă, iar în cameră, își reia vechiul loc, în fotoliu. Barbara cîntă una din piesele pentru pian ale lui Händel sau ceva din *Pianul bine temperat*, în timp ce gîndurile lui Waldorf rătăcesc departe, poate la lupta lui Basileios al II-lea cu Bardas Phocas și cu ceilalți dușmani ai imperiului. Da, cu marele Basileios a ajuns aproape la sfîrșitul dinastiei macedonene și, după scurtul interludiu oferit de dinastia Duka în istoria lumii – căci ce reprezintă nouăsprezece ani în istorie – se va putea ocupa de Comneni. Așadar, peste un an o va fi scos la capăt și cu acest mare capitol. Da, Waldorf a înaintat mult cu lucrarea și se gîndește la vremea cînd vorbea încă cu însufletire despre Leon Isaurianul.

Arnim este în tratamentul doctorului Stromberg, care urmează să-i spună dacă va mai putea vedea sau nu.

Ceasul demodat din buzunarul vestei lui Waldorf sună subțire; Waldorf își șterge sticlele ochelarilor și se mai uită o dată să vadă cit e ceasul. Apoi se ridică. Barbara întoarce capul, continuând să cânte la pi an; dar el îi face semn cu mâna să nu se deranjeze și pleacă acasă, de-a lungul lacului în care se reflectă Fuji scăldat de razele lunii; în acest timp din casa Barbarei răzbat pînă la el sunetele unei Fugi, înghițite uneori de pașii lui sau de adierea vîntului.

1 Numai pentru doamne (*n. tr.*).

IX – O iarnă pe muntele Fuji